

MEDDELANDEN

FRÅN

NORDISKA MUSEET

1902.

Gjerning vil have tid, men tid vil ogsaa have gjerning.

Danskt tænkespråk.

STOCKHOLM.

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

1904.

Gåfvor till Nordiska museet emottagas med tacksamhet. Från landsorten insändas de under adress *Nordiska museet*, Stockholm. I Stockholm kunna de inlämnas antingen i museet å Lejonslätten eller å Skansen, Djurgården. Vid hvarje föremål böra fyndort och gifvarens namn, titel och adress samt i öfrigt hvarje upplysning, som kan vara af vikt, så fullständigt och tydligt som möjligt angifvas.

För dem, som ej närmare känna museets plan, bör anmärkas, att det samma är ämnadt att belysa *alla* samhällsklassers lif, således icke endast allmogens, och att därför med nöje äfven föremål emottagas, som afse borgerskapet eller ståndspersonsklasserna öfver hufvud, äfvensom minnen efter framlidna utmärkta personer, som i olika riktningar främjat vårt fosterlands utveckling och ära.

Erinras bör ock, att, ehuru samlingarna äro i några afseenden tämligen fullständiga, förefinnas i många andra stora luckor, som böra fyllas. Hvad exempelvis allmogeafdelningen angår, kan museet af det forna lifvet i flere af våra bygder ännu gifva endast en alt för svag och ofullkomlig bild.

Då erfarenheten gifvit vid handen, att många låta afhålla sig från att till museet insända föremål, emedan de föreställa sig, att flere exemplar där redan förut finnas af de samma, må här framhållas, dels att likartade föremål dock ofta äro så skiljaktiga, att denna skilnad bör åskådliggöras, dels att många exemplar i flerfaldiga afseenden underlätta forskningen och möjliggöra säkra slutsatser. Den ofta hörda anmärkningen om ett öfverflödigt antal exemplar har altså sin grund i en bristande insikt om, hvad frågan här gäller, och bör därför på det kraftigaste motarbetas, då hon utan tvifvel hindrar museet att fylla sin uppgift.

 Ledamöter af Samfundet för Nordiska museets främjande, bosatta i hufvudstaden, kunna mot erläggande af halfva boklädspriset erhålla **Meddelanden från Nordiska museet 1902** genom museets expedition.

MEDDELANDEN

FRÅN

NORDISKA MUSEET

1902.

Gjerning vil have tid, men tid vil ogsaa have gjerning.

Danskt tænkespråk.

STOCKHOLM.

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER.

1904.

3075000

FRANK A. J. J. J.

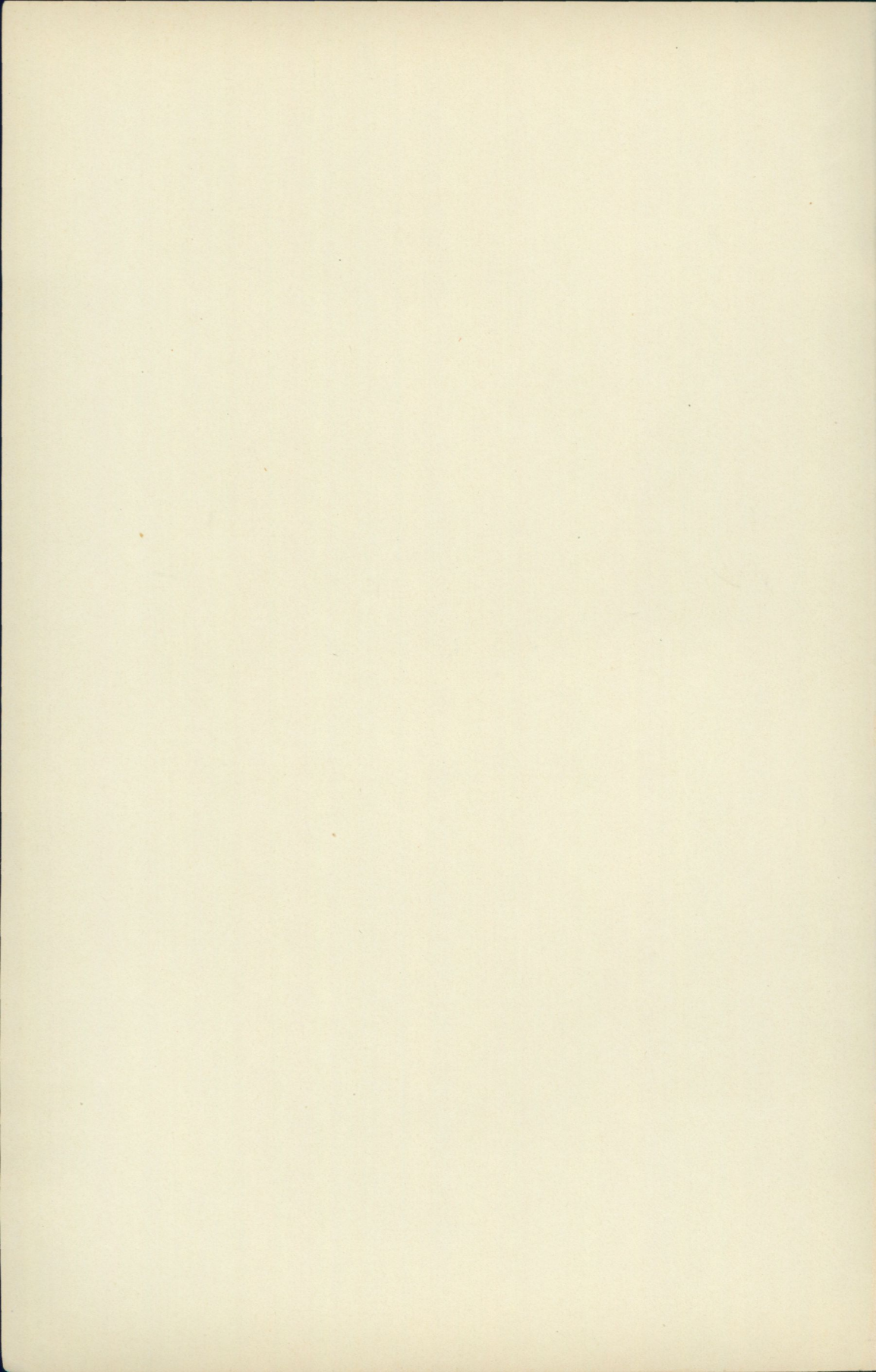
REDAKTION:

JOHN BÖTTIGER.

GUNNAR HAZELIUS.

VISEN LEWIN.

1.

Artur Hazelius' grafsättning.

Då stoftet af den man, hvars lifsverk bär Nordiska museets namn, en försommarafton jordfästes, var ej den plats utsedd, där hans graf skulle redas. Grafkoret invid Östermalms kyrka upplät

Bild 1 (se ofvan) framställer Artur Hazelius' gravvård.

en tillfällig hvilostad, i hvilken den bortgångne fosterlandsvännens kista blef stående året ut och in på det nästa.

En undangömd plats å Skansen i skogsbrynet öster om Hällestadstapel, i hvars närhet enligt Hazelius' plan framdeles skall resa sig någon för vårt land karakteristisk äldre kyrkobyggnad, ansågs bäst skickad till hviloplats för den, som i lifvet hålst drog sig undan människovimlet. Tillstånd söktes och erhöles att här få reda Artur Hazelius' graf.¹

Sedan platsen blifvit utlagd, sprängdes i bärget under jordytan en grafkammare, afsedd att mottaga den dödes stoft. Öfver och rundt om det hela uppkastades en jordkulle. Denne, som aftecknar sig mot en bakgrund af furor och unga ekar, kröntes af en väldig, ur granitbärget kilad häll i form af en bautasten, å hvilken under ett kors på röd botten inristades den dödes namn, födelse- och dödsår.²

Grafvens ordnande kräfde tid. Först den 4 februari 1902 stod hon redo. Tidigt denna dag hade sonen från grafkoret i staden fört kistan till planen framför Hällestadstapel. Ännu täckt af den svenska flagga, med hvilken hon vid jordfästningen varit höljd, sattes kistan här å en af granar och enar omgifven katafalk samt pryddes af kärleksfulla händer med friska blommor, som ersatte vårens vissnade minnesgärder.

Grafsättningen var utsatt till förmiddagen. Snön föll tung. Genom de täta flingorna lyste från klockstapel en silfverstjärna öfver mäktiga, af svart flor omgifna granriskransar. Flaggor vajade på half stång öfver Skansens hvita marker.

Omkring kl. 11 samlades den afidnes anhöriga, Nordiska museets styrelse och tjänsteinnehafvare samt öfriga personal jämte ett mindre antal särskildt inbjudna framför grafkammaren, hvars dörrar voro öppna. Vid grafven stodo kullorna i sina vackra sorgdräkter. Från stapeln ljöd nu psalmen 484. Pastor primarius Håhl förrättade, då psalmen förklingat, den föreskrifna invigningen.

Sedan de vid akten biträdande prästerna enligt ritualen läst hvar sina bibelord, förklarades grafven redo att mottaga den döde. Under tonerna af en sorgmarsch lyftes kistan från katafalken och

¹ K. m:ts resolution den 7 juni 1901.

² Hela grafanordningen gjordes efter ritning och anvisning af arkitekten G. Améen.

bars af Skansens arbetsförmän till platsen framför grafkullen. Från Nordiska museets styrelse och amanuenser nedlades två lagerkransar, hvarvid af byråchefen V. Almquist yttrades följande minnesord:

Så bringa vi dig vårt sista farväl, vördade vän. Nu skall om dig klippans dörr slutas, men öppen står porten till fosterlandets tempel, där ditt minne lever.

Vi fingo vara dig nära i lifvet. »Käre broder», så ljöd din hälsning till oss; och vi följde dig, ty vi kände din kärleks makt, och vi litade till din skarpa blick. Blicken har slocknat, men kärleken till ditt verk lever. Vi, som efter dig fingo dess vård oss anförtrodd, veta visst, att endast det växer starkt, som växer fritt. Fritt skall ditt verk växa till den gestalt, du ville; ty du göt däri din ande.

Du älskade lifvet i de åldriga gårdarna, furuskogens djupa toner och björkhagens dallrande sus, du älskade folkets lekar och dansar och sånger, landet och sederna, som fostrat oss. Det alt ville du samla i en lefvande bild. Nu lever den bilden omkring oss. Här under Skansens furor och björkar, ibland dess åldriga gårdar, bland dess lekar och sånger hvile du lycklig och lugn! Hvila under skyn, som nu breder sin hvita snö öfver de vägar, du banat, hvila under din egen himmels blåa duk, under de gula strålarna af den sol, som hvarje vår låter häggar och syrener blomma i ditt rike, fågelsången vakna kring din kulle. Så länge den store stenen står med ditt namn i det röda bandet, så länge skola också här fosterlandets minnen frisas, dådkraft väckas och ädla känslor manas fram. Aldrig må ditt namn dö, aldrig Skansens klockor tystna, klockorna som, hvar gång de ringa till de dödes ära, också sjunga tacksägelsen öfver dig!

Vi tacka dig för alt hvad du gaf, för fädernas minnen, för sunda sinnen och hjärtats eld, för stora tankar hos kommande släkten. Son, syskon, anförvandter, vänner och hjälpare i mödan bringa dig nu sitt sista farväl. Död, lever du ibland oss, älskad, vördad.

Kistan ställdes sedan i grafkammarens midt, höljd af den flagga, som den bortgångne så högt hållit i ära. Välsignelsen lystes till sist öfver grafven, minnesverser upplästes och kransar nedlades från Uppsala studentkår, från den afidnes finska vänner,¹ från Finska fornminnesföreningen och Tekniska högskolan i Stockholm. Slutligen frambar Skansens personal en blomstergård.

Sedan den dödes son stängt grafkammarens dörrar, afslutades den högtidliga akten under tonerna af Griegs Aases död.

¹ Professorerna O. Donner, J. E. Aspelin, A. O. Freundenthal, E. G. Palmén, C. G. Nyström, R. Tigerstedt och V. Söderhjelm samt doktorerna Th. Schvindt, A. O. Heikel och Hj. Appelgren.

Nordiska museets styrelse och tjänstemän.¹

Styrelse.

Ordförande.

Professor CARL CURMAN. (1890) 1902.²

Styresman.

Ej tillsatt.

Skattmästare.

Byråchefen VIKTOR ALMQUIST. 1897.

Öfrige ledamöter.

Professor ISAK GUSTAF CLASON. Vice ordförande. (1899) 1902.

Ingeniör CLAES GUSTAF NORSTRÖM. 1900.

Hofintendenten dr JOHN BÖTTIGER. 1901.

Riksantikvarien dr HANS HILDEBRAND. 1902.

Styrelsens sekreterare.

Fil. licentiat GUNNAR HAZELIUS. 1901.

¹ I denna förteckning angifvas förhållandena, sådana de voro den 31 dec. 1902.

² Årtalet inom parentes angifver tiden, då personen i fråga inträdde i museets styrelse, det följande året det år, då befatningen tillträdde.

Tjänstemän.

Ordinarie amanuenser vid museet i staden och å Lejonslätten.

- Hr PER GUSTAF VISTRAND, förestår allmogeafdelningen. (1875) 1881.¹
 Dr JOHN BÖTTIGER, förestår afdelningen för de högre stånden och den konstindustriela afdelningen. 1891.²
 Hr EDVARD HAMMARSTEDT, registrator, förestår lapska och grönländska afdelningarna samt vapenafdelningen m. m. (1890) 1893.
 Fil. licentiat GUSTAF UPMARK, förestår handtverks- och skråafdelningen m. m. 1902.
 Fröken VISEN LEWIN, förestår biblioteket. (1885) 1886.
 Fröken ANNA LEWIN, leder märknings- och konserveringsarbetena samt biträder vid registreringen. (1886) 1893.
 Fröken SELMA STRÖM, räkenskapsförare. (1886) 1893.
 Fröken EMILIA HELLEDAY, vid registreringsarbetet. 1876.
 Fröken AGNES LJUNGBERG, förrådsförvaltare och biträdande sekreterare i Samfundet för Nordiska museets främjande. 1881.
 Fröken LOUISE HAGBERG, biträdande sekreterare i Samfundet. (1891) 1894.
 Fröken LOTTEN HAGBERG, biträdande vid biblioteks- och arkivgöromål. (1891) 1899.
 Fröken GERDA CEDERBLOM, vid registreringsarbetet. 1900.

E. o. amanuenser vid museet i staden och å Lejonslätten.

- Fröken HILDA WALLIN, vid klädkammaren. 1885.
 Fröken MARIANNE BÄCKSTRÖM, vid märkningsarbetet. 1892.
 Fröken ELLEN PLANTHABER, biträdande vid Samfundet m. m. 1893.
 Fröken IDA MÖLLER, biträdande räkenskapsförare. (1898) 1900.
 Fröken GUDRUN BILLER, vid märkningsarbetet. (1899) 1901.
 Fil. kandidat JOHNNY ROOSVAL, vid afdelningen för de högre stånden och den konstindustriela afdelningen. 1901.

¹ Årtalet inom parentes angifver tiden, då personen i fråga inträdde i museets tjänst, det följande årtalet det år, då ordinarie eller extra ordinarie amanuensbefattning tillträdde.

² Å styrelsens vägnar har intendenten för Konungens konstsamlingar dr JOHN BÖTTIGER äfven under år 1902 öfvervakat arbetena vid museet i staden och på Lejonslätten.

Rustmästare vid museet i staden.

Hr FRANS OSKAR HOLMSTRÖM. 1879.

Vaktmästare vid museet å Lejonslätten.

Hr AUGUST LINDSTEIN. 1899.

T. f. föreståndare för museets afdelningar å Skansen.

Fil. licentiat GUNNAR HAZELIUS. 1901.

Ordinarie amanuenser å Skansen.

Fröken SIGRID MILLRATH, förestår expeditionen och klädkammaren.
(1892) 1896.

Hr ALARIK BEHM, biträdande föreståndare vid de naturvetenskapliga
afdelningarna. (1897) 1900.

Fröken HEDVIG BRATT, vid den kulturhistoriska afdelningen m. m.
(1899) 1901.

Fröken HEDVIG BOIVIE, räkenskapsförare. (1898) 1902.

Fil. kandidat AXEL NILSSON, vid den kulturhistoriska afdelningen. 1902.

E. o. amanuenser å Skansen.

Fröken ELSA VON SCHWERIN, vid klädkammaren. (1898) 1900.

Fru ELIN SJÖSTEDT, f. BOMAN, förrådsförvaltare. (1899) 1900.

Fröken ELSA BROMAN, biträdande räkenskapsförare. (1900) 1901.

Fröken ELSA QUENNERSTEDT. 1902.

Fogde å Skansen.

Sergeant FERDINAND LINDBERG. 1902.

Fodermarsk vid zoologiska afdelningen å Skansen.

Hr JOHAN FREDRIK ZETTERGREN. 1896.

Trädgårdsmästare å Skansen.

Hr ANDERS EDVARD SVENSSON. 1892.

Kastellan å Bredablick.

Hr GUSTAF LINDQVIST. 1892.

Museets byggnad å Lejonslätten.*Arkitekt.*

Professor ISAK GUSTAF CLASON. 1888.

Biträdande arkitekt.

Arkitekten AXEL R. BERGMAN. 1902.

Byggnadskontrollant.

Ingeniör CLAES GUSTAF NORSTRÖM. 1891.

Byggmästare.

Hr HÅKAN LARSSON. 1889.

Strödda meddelanden

angående Nordiska museet år 1902.

Styrelse. Då ordförandeplatsen i Nordiska museets styrelse genom professor Axel Keys bortgång i slutet af år 1901 blifvit ledig, utsåg nämnden å sammanträde den 24 april till sin ordförande förutvarande vice ordföranden professor Carl Curman och till vice ordförande professor Isak Gustaf Clason.

Till ledamot af Nordiska museets styrelse i ledigheten efter professor Axel Key valdes å sammanträde den 6 juni riksantikvarien fil. doktor Hans Hildebrand.

Tjänstemän och öfrig personal. Fil. licentiaten Gustaf Upmark, som enligt styrelsens beslut den 19 dec. 1901 blifvit till prof-tjänstgöring vid museet antagen och under tiden januari—mars 1902 sådan tjänstgöring utfört, blef den 26 mars samma år som ordinarie amanuens vid museet anställd.

Likaledes blef fil. kandidat Axel Nilsson, som den 6 juni antogs till e. o. amanuens för att tills vidare tjänstgöra under föreståndaren för afdelningarna å Skansen, den 30 dec. samma år antagen till ordinarie amanuens. Vid nämnda sammanträde antogs äfven till ordinarie amanuens räkenskapsföraren å Skansen fröken Hedvig Boivie, anställd i museets tjänst sedan år 1898.

Till prof-tjänstgöring vid museet under tiden från den 1 febr. 1903 och till årets slut antog nämnden den 30 dec. 1902 fil. licentiaten Sune Ambrosiani.

E. o. amanuensen fröken Gina Broman, som sedan år 1900 tjänstgjort å Skansen, lämnade hösten 1902 sin befattning. Till e. o. amanuens antogs den 3 okt. 1902 fröken Elsa Quennerstedt, som sedan juni månad samma år biträdt vid räkenskapskontoret å Skansen.

E. o. amanuensen fil. kand. J. Roosval erhöll enligt nämndens medgifvande från och med den 15 mars 1902 tjänstledighet i och för avslutandet af sina studier i Tyskland.

Enligt styrelsens beslut af den 12 juli och den 3 okt. 1902 har amanuensen E. Hammarstedt under tiden från den 20 juli—25 aug. samt från den 14 okt.—25 nov. utöfvat inseende öfver arbetena vid museiafdelningarna i staden och å Lejonslätten; likaledes enligt nämndens beslut af den 3 okt. amanuensen A. Behm under af föreståndaren å Skansen i oktober och november företagen utländsk resa uppehållit föreståndarens å Skansen befattning.

På anmodan af styrelsen har intendenten för H. M. Konungens konstsamlingar dr John Böttiger under året å styrelsens vägnar utöfvat öfverinseende öfver museets afdelningar i staden och å Lejonslätten. Då omfattande och viktiga förarbeten för museets ordnande i den nya byggnaden samt därmed sammanhängande frågor syntes kräfva en bestämdare anordning, genom hvilken äfven förhållandet mellan institutionens båda hufvudafdelningar, museiafdelningen och Skansen, närmare kunde regleras, beslöt nämnden å sammanträden den 26 nov. och 3 dec. att från den 1 januari 1903 och tills vidare antaga en arbetsordning af i hufvudsak följande innehåll.

Museets båda med hvar andra likställda afdelningar ställdes under nämndens ledning hvar och en med sin särskilda förvaltning och under tillsyn af hvar sin intendent, en anordning, genom hvilken också desse tjänstemäns samarbete och olika arbetsområden närmare utstakades. Intendenterna skulle ega att inför styrelsen, i hvars öfverläggningar men ej beslut de få deltaga, föredraga sina resp. afdelningars ärenden, förestå de till deras afdelningar hörande kansligöromålen och ansvara för expeditionen af nämndens beslut. Räkenskapskontoret ställdes — under skattmästarens öfverinseende — under ledning af intendenten å Skansen.

Å samma sammanträde och i öfverensstämmelse med nyss nämnda arbetsordning beslöts att till intendenten vid Nordiska museet från den 1 januari 1903 och tills vidare förordna för museiafdelningen å Lejonslätten amanuensen vid Statens historiska museum fil. doktor Bernhard Salin och för Skansen fil. licentiaten Gunnar Hazelius.

Att biträda intendenterna vid protokollsföringen inför nämnden samt att mottaga och registrera styrelsens ingående och utgående handlingar antogs amanuensen vid museet G. Upmark.

I förvaltningsärenden hafva under året en gång i veckan förts protokoll.

För att öfvervaka förevisningen under söndagarna vidtogs den anordningen, att en af museets tjänstemän skulle under förevisningstiden uppehålla sig i museet, och utfärdades för vakthafvande instruktion.

Tjänstgöringstiderna voro 6 timmar dagligen för ordinarie som extra ordinarie tjänstemän. Då löpande göromål eller särskilda omständigheter (såsom vid museets båda specialutställningar) fordrat, har denna tjänstgöringstid af flere amanuenser ytterligare i ej oväsentlig mån utsträckts.

I den under året införda söndagstjänstgöringen å museet hafva samtliga amanuenser i tur och ordning deltagit.

Museets hela personal utgjordes vid slutet af år 1902 af 120 personer, nämligen 1 t. f. föreståndare för Skansen, 17 ordinarie och 10 extra ordinarie amanuenser, 1 rustmästare, 1 fogde, 1 kastellan, 1 husmoder. 7 djurskötare, 7 stallbetjante, 7 trädgårdsmästare och trädgårdsarbetare, 6 timmerarbetare, 5 stenarbetare, 5 portvakter, 2 nattvakter, 2 maskinister, 2 vaktmästare, 28 kullor och annan kvinlig betjäning samt 17 arbetare för hvarjehanda göromål. Under sommaren, då vakthållningen och öfriga arbeten vid museet kräfde en större arbetspersonal, var hela antalet omkring 170 personer.

Den vid byggnadsarbetet å Lejonslätten använda arbetsstyrkan utgjorde under år 1902, utom arkitekter, kontrollant och byggmästare, i medeltal 58 man.

Resor för museets främjande. Sedan styrelsen vid sammanträden den 24 april och 6 maj beviljat amanuensen P. G. Vistrand ett anslag af 800 kronor för inköp och forskningar i Dalarna, besökte nämde tjänsteman under juli månad Gagnef, Nås, Öfver- och Yttermalung samt Älfdalen och insamlade under denna tid från dessa i museets samlingar hittills ofullständigt representerade landsdelar öfver 400 föremål, särskildt sockendrakter. (Se nedan sid 17.)

Amanuensen E. Hammarstedt, som af nämnden erhållit ett reseanslag af 500 kronor, ursprungligen afsedt för forskningar i Härjedalen, företog, då hans närvaro vid museet under den för resan afsedda tiden genom inträffade sjukdomsfall nödvändiggjordes, i stället under september månad med museitekniskt syfte en studieresa till Berlin, under hvilken äfven museerna i Hamburg, Kiel, Köpenhamn och Lund besöktes.

Utförliga berättelser öfver dessa resor äro af båda nämde tjänstemän aflämnade.

Rörande amanuensen A. Nilssons resa till Petersburg jfr sid. 54.

Samtidigt med amanuensen Vistrand företog folkskolläraren Lars Lunell på museets bekostnad en tur genom Järna och Malungs socknar och förvärfvade under denna resa närmare ett femtiotal föremål, dels husgeråd, dels dräktplagg. För inredningen af det på Skansen uppförda eldhuset från Solleröns fastlandsmarker i Dalarna hopbragte hemmansegaren Bud Erik Olsson i Vinäs hvarjehanda redskap. Jfr sid. 53.

Museibyggnaden å Lejonslätten kunde under år 1902 icke kraftigare föras mot sin fullbordan, alldenstund ritningarna till midtpartiet med undantag af stora vestibulen ännu icke kunnat definitivt fastställas. Till vestibulen levererades emellertid mölnbomarmorn och blef den samma i vestibulen inmurad. Midtpartiets fasad uppmurades till en höjd af omkr. 5 meter öfver sockellisten.

I byggnadens norra del utfördes målningen af stora hallen samt af trappor m. m. äfvensom åtskilliga kompletteringsarbeten i kansli-flygeln, i hvilken också räkenskapskontoret kunde inflyttas. För

öfrigt har arbetet hufvudsakligen pågått invändigt i byggnadens södra del. Hvalf och hvalfkupor öfver hela jordvåningen slogos här i tegel, och betonhvalf på järnbalkar utfördes ofvan de för landskapsbilder ursprungligen afsedda gallerierna på ömse sidor om hallen. De stora hvalfven öfver den sistnämnda jordvåningens sidohallar samt större delen af de båda gallerierna hafva afputsats med murbruk. Kalkstengolf har inlagts i jordvåningen, västra sidan, samt i trappplan och gångar. Vidare fortsattes inmurningen af mölnbomarmor i södra fondväggen, vägghpanelen i gången söder om hallen äfvensom listverk och balustrader öfver hvalfven i gallerierna på båda sidor om hallen, hvarjämte de flesta dörromfattningarna af mölnbomarmor inmurades och ornamentuggningen af kapitälerna å hallens murpelare fullbordades. I den södra flygeln inreddes öfre våningen med golf och snickeri m. m., och utfördes i denna del af byggnaden åtskilliga andra inredningsarbeten.

Dess utom uppsattes järnkonstruktionen till de sju stora runda takfönstren i hallens hvalf samt åskledare för södra delen af museibyggnaden.

Medeltalet arbetare var under året 58. Utgifterna belöpte sig till kr. 262,933: 07; byggnaden hade sålunda till 1902 års slut kostat 2,083,469 kr. 88 öre.

Arbetsledningen har varit den samma som under föregående år.

Museets byggnadsfond, som under år 1902 ökats med kr. 199,792: 35, utgjorde vid slutet af samma år, sedan utgifterna för året kr. 272,438: 11¹ afdragits, 742,085 kr. 23 öre.

Den af styrelsen år 1901 tillsatta komitén för afgifvande af förslag rörande installeringen inom den nya museibyggnaden² fortsatte under årets första månader sina arbeten. Komiténs utlåtande, som sedermera befordrades till trycket, öfverlämnades den 24 april till Nordiska museets styrelse genom komiterades ordförande pro-

¹ I denna summa ingå installationskostnader samt förvaltningsbidrag.

² Jfr *Meddelanden från Nordiska museet 1901*. Stockholm 1903. S. 39—40.

fessor O. Montelius, som vid samma tillfälle utförligt redogjorde för af komiténs flertal fattade beslut.

Komitén hade utgjorts, förutom ordföranden, af arkitekten G. Améen, hofintendenten dr J. Böttiger, friherre E. Cederström, öfverintendenten A. T. Gellerstedt, amanuensen E. Hammarstedt, fil. licentiat G. Hazelius, skriftställaren V. von Heidenstam och amanuensen P. G. Vistrand. Med komitén hade adjungerats professor J. Kronberg, herr G. Pauli, herr I. Tirén och fil. dr B. Salin. Komiténs sekreterare var fil. dr N. Svedelius.

Ekonomiska förhållanden. Jämväl detta år uppbar Nordiska museet ett statsanslag å 50,000 kr.

Bland de donationer, som 1902 tillfölo museet, må här nämnas:

H. M. KONUNGEN behagade i likhet med föregående år öfverlämna en summa af 500 kr.

Som bidrag till inköpet af tvänne till museet hembjudna väfda tapeter lämnades af fru ANNA WALLENBERG, född VON SYDOW, 1,000 kr., af bankdirektör K. WALLENBERG 1,000 kr. samt af bankiren C. A. WEBER 500 kr.

Fröken ELISABETH NORLUND öfverlämnade enligt förut gifvet löfte ytterligare 5,000 kr., jämte de förut skänkta 5,000 kr. afsedda att användas till anordnandet af ett Oscar II:s rum från omkring 1900.

Till Tivolifonden tecknade och inbetalade godsegaren C. F. LUNDSTRÖM 1,000 kr.

Till åstadkommandet af ett porträtt af Artur Hazelius för styrelserummet i den nya museibyggnaden skänkte civilingeniör C. G. NORSTRÖM ett belopp af 2,500 kr.

Den garanterande inkomsten af åttonde lotteriserien, 250,000 kr., öfverlämnades i början af detta år till museet. I enlighet med bestämmelserna för användningen af dessa medel öfverfördes häraf till byggnadsfonden 140,000 kr., hvarjämte byggnadsfonden godtgjordes för förskottsvis utbetalade medel till gäldande af museets skuld för inköpet af Sevilla med 32,827 kr. 50 öre. Återstoden, 77,172 kr. 50 öre, afsattes till en särskild fond att användas till fullbordandet af den stora terrassuppgången invid Djurgårdsteatern.

Under detta år fick museet äfven för afbetalande af vid 1901 års början förefintlig skuld lyfta 250,000 kr., utgörande den museet tillkommande garanterade inkomsten af den nionde och sista serien af museets lotteri. Museet sattes härigenom bland annat i tillfälle att betala sin stora skuld till Artur Hazelius' dödsbo. På årsdagen af Artur Hazelius' död den 27 maj, utbetalades sålunda till fil. lic. Gunnar Hazelius 159,899 kr. 41 öre, utgörande beloppet af dödsboets fordran hos museet.¹ För herr Hazelius möjliggjordes det härmed att gälda alla de ännu återstående penninglån, som upptagits af Artur Hazelius i eget namn, men för museets räkning, och för hvilka herr Hazelius efter faderns död varit personligen ansvarig.

Museets *inkomster* under 1902 uppgingo till kr. 588,297: 30. *Utgifterna* utgjorde under samma tid kr. 350,694: 23. Här af belöpte sig på Skansen med Bredablick af inkomsterna kr. 238,985: 67 och af utgifterna kr. 244,253: 77. I utgifterna för Skansen ingår afbetalning å köpeskillingen för Tivoliområdet kr. 8,000.

Förvärf. Bland 1902 års förvärf till museets skilda afdelningar anföras följande, hvilka i ett eller annat afseende äro märkliga.

Till *allmogefdelningen*. Från Skåne: göingedräkt för kvinna bestående af grön vadmalskjol, öfverlif med fyrkantiga silfvermaljor, blått raskaförkläde, öfverdel af hellinne med ursprungligen glättade och på tvären krusade ärmor, kragvantar från 1809, brudlist från 1816 m. m., alt tillhörande en högtidsutstyrsel, sådan hon brukades i Örkeneds socken inpå 1850-talet; vidare en karmstol med lammet med fana, »agnus dei», snidadt å ryggstödet, troligen från Östra Göinge härad; ett täcke i rödlakan m. m. från kristianstadsnäjden samt silfversmycken, bland hvilka ett »sätt» af sex gjutna maljor och ett par »byggningshäktor» (spännen med öfverbyggnad, här af akantusblad) från Veberöds socken i Torna härad.

¹ Denna fordran var ursprungligen större, men hade 1901 minskats med de 25,000 kr., som då af dödsboet skänktes till museet.

Från Öland: dopdräkt med karakteristiska broderier af strå- och sandpärlor i brokiga färger, från Möckelby socken; åtskilliga plagg af gammal snitt, hörande till kvinnodräkter från Replinge och Långlöts socknar, samt en psalmbok, »gåvebok» (bild 2), med hvilken fästmannen »begåfvade» sin fästmö den första lysningsdagen. Boken, som är tryckt 1826, är bunden i svart sammetsband med rika beslag och knäppen af silfver.

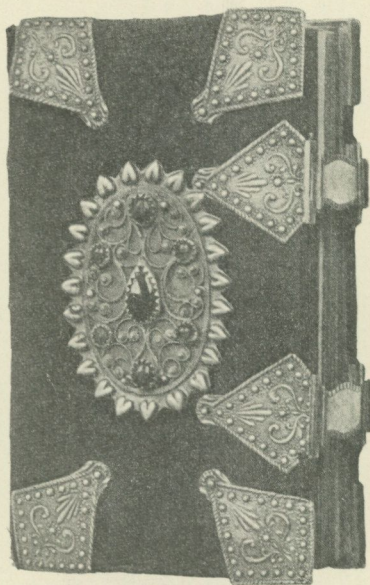
Från Västergötland har museet bland annat fått en ekstock med utliggare, ett större byhorn samt flere intressanta dryckeskärl. Till denna grupp hör dels ett par snidade dryckeskannor med fäll-lock, dels ett större ståndkärl (bild 3), svarfvadt och orneradt med i gult och svart på röd botten målade heraldiska liljor, må hända från 1500-talets midt eller senare hälft.¹

Från Bohuslän, en bygd, som hör till de i museets samlingar hittills mera sparsamt företrädde, har inköpts ett par tranlampor (bild 4) af för denna landsdel karakteristiska typer.

Från Östergötland: åtta stolar af olika form, allmogeslöjd från 1800-talets förra hälft.

Från Södermanland: delar af en yngre kvinnodräkt från Österåkers socken, må hända egande sitt största intresse såsom prof på en folkdräkt, som håller på att moderniseras.

Från Uppland: äldre rya, täcke väfdt i flossateknik, från Altna socken.

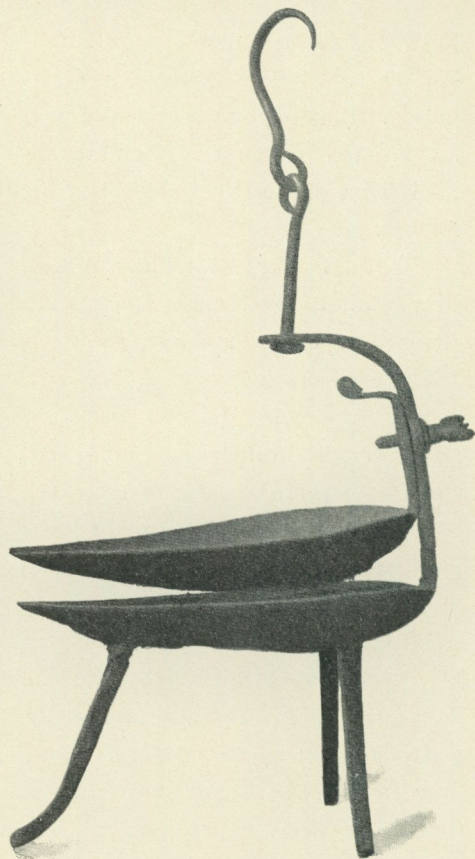
2. Brudbok
från Replinge socken, Öland.
 $\frac{1}{2}$ af nat. storl.

¹ Jfr OLAUS MAGNUS: *Historia de gentibus septentrionalibus* . . . Romæ MDLV.

Bland förvärf från Västmanland kan nämnas en tiggartafla af trä, daterad 1731, med en längre, tyvärr mycket skadad och därför svår-
läst inskrift. Taflan har tillhört Gammalhytte byalag i Järnboås

3. Ståndkär af trä.
Från Visttorps sn, Vartofta hd,
Västergötland.
Omkr. $\frac{1}{5}$ af nat. storl.

4. Tranlampa af järn.
Från Skredsviks sn, Lane hd, Bohuslän.
Omkr. $\frac{1}{8}$ af nat. storl.

socken. Vidare ett klädskrin från 1724, prydt med karfsnittrosetter, djurbilder och målning.

Från Värmland: en vacker och väl bibehållen mansdräkt från Ny socken, bestående af »långtröja», d. v. s. långrock, väst, kallad lifstycke, knäbyxor af skinn samt hvita ullstrumpor med i rödt

utsydd »löver»¹. För öfrigt märkas delar af en mansdräkt från N. Finskoga socken samt ett hängskåp, »stockskåp», urgröpt ur en trästock.

Förvärfven från Dalarna äro synnerligen rikhaltiga och utgöras af husgeråd, dräkter m. m., bland hvilka fem kvinnodräkter för helg och socken, olika för olika högtider och årstider, två mansdräkter och två barndräkter, alt från Gagnefs socken; två mansdräkter från Nås, en af dessa den nu mera bortlagda gamla sommardräkten, som karakteriserades af »hvittröjan», en långrock af hvitt vadmal, »elgskinnbrackan», knäbyxor, med metallknappar stora som specieriksdalrar samt den röda toppmössan, »rukhättan». Från sistnämnda socken har därjämte inköpts två kvinnodräkter afsedda för olika tillfällen; vidare ett par »gråkläen», nu mera mycket sällsynta hufvudbonader, tillhörande kvinnornas vinterutstyrsel, samt en säckpipa, i Nås kallad »påse», som tillhört socknens enligt uppgift siste säckpipblåsare. Från Järna socken fullständiga dräkter för man och kvinna; några egenomliga husgerådsaker såsom träsked, snidad och prydd med tärningsformiga hängen i skaftändan; kanotformig ask af trä med vridlock; slända med skramlande kulor i tenen; smörfat, samt en »ygn-njöpa», en liten metalltång (bild 5), med hvilken s. k. stygg hår, inböjda ögonhår, borttrycktes. Från Malungs socken hafva inkommit i det närmaste fullständiga högtidsdräkter för man och kvinna, bland dem en »kraskulle-dräkt»,² bestående af blå kjol med vidhängande lifstycke, som här kallades yfdelskläde, raskaförkläde, kjolsäck, »pryska», och »la», det sistnämnda ett slags diadem af pärlor och glitter (bild 6) utan motsvarighet i de öfriga daldräkterna; vidare ett par brudgumskor med genombrutna »korshäljarn» samt en vackert målad ask från 1814 till förvaring af »la» och annan grannlåt. Från Älfdalen en kvinnodräkt, märklig bland annat genom

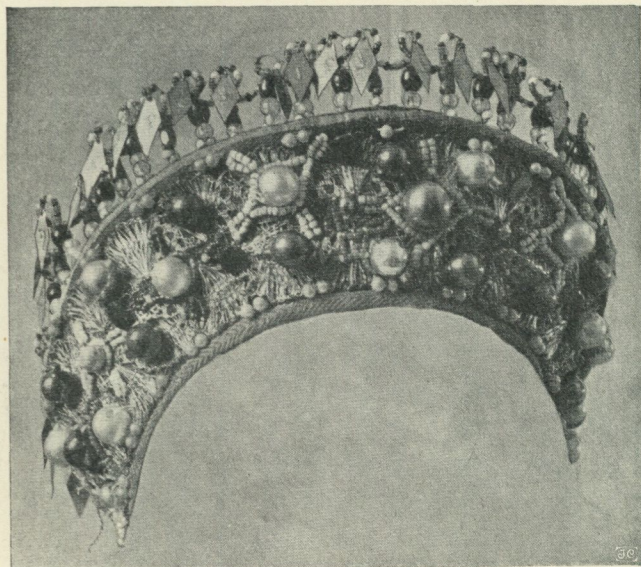
5. »Ygn-njöpa»,
pincett af järn.
Från Järna sn,
Dalarna.
Nat. storl.

¹ Rombformiga rutade figurer.

² *Kraskulla* (Malung), *braskulla* (Mora) = brudtärna.

plaggens forntidsmässiga namn; kjolsäckar (bild 7); en vackert arbetad slef af trä med årtalet 1639 o. s. v. Slutligen må bland förvärfven från denna landsdel nämnas rynkkjol, handskar, kjolsäck m. m. från Leksand samt en äldre i det närmaste fullständig mansdräkt från Rättvik.

Från Helsingland: en järfsödräkt för kvinna, flere rockhufvuden (bild 8—11) med konstmässigt snideri, en stor silfverkosa från 1762,

6. »La»

från Malungs socken, Dalarna.

Omkr. $\frac{1}{3}$ af nat. storl.

inköpt i Delsbo, och en vacker silfversked med rundt blad från Bjuråker.

Från Jämtland: rikt snidade bröststämplar (bild 12, 13) och smörformar (bild 14) af trä.

Af förvärfven från Norge må särskildt framhållas ett brudbälte (bild 15) med dels gjutet och graveradt, dels prässadt silfverbeslag, må hända från 1500-talet; ett större brudsmykke med speglar, silfverplattor och pärlor från flodmusslor, samt ett hängsmykke af ett större

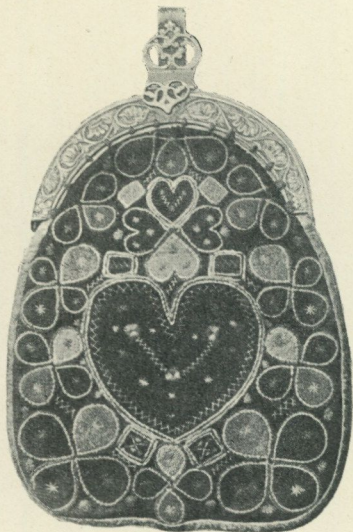
silfvermynt. Slutligen en s. k. opstågogn, gammaldags väfstol för väfning med upprättstående varp. Bild 16. Med denna väfstol, som härstammar från Haus i S. Bergenhus och uppgifvits vara omkring 200 år gammal, följde fullständig uppsättning af viktstenar, kam, sked m. m. och en påbörjad väfnad, afsedd att visa, huru det gick till att uppställa och utföra en väf i en dylik gogn.

Från Finland märkes en ovanligt stor — 14,7 cm. i diam. — buckla af försilfrad metall med graverade bladslingor (bild 17).

I detta sammanhang må slutligen nämnas en intressant och rikhaltig samling skidor af olika typer från Sverge och Norge, bland dem en från 1605, hittad å Stådjejället i Dalarna, de öfriga representerande tiden från 1830-talet till 1894. P. V.

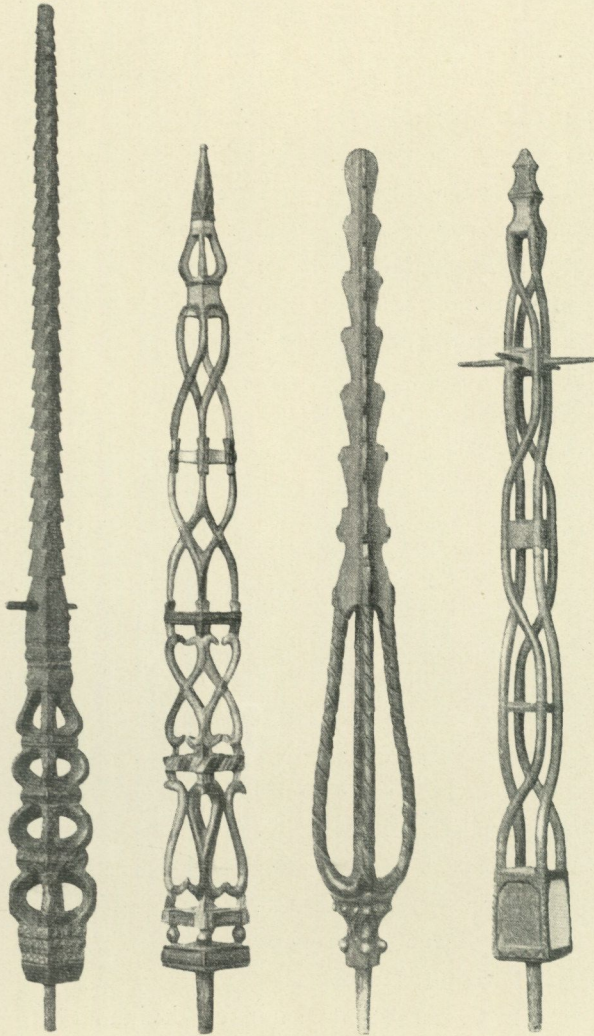
Bland förvärfven till den *lapska afdelningen* torde särskildt böra nämnas ett björns pjut från Pajala socken i Norrbotten, ett bälte från Lule lappmark, skinnpung och örslef från Ovikens lappmark i Jämtland samt några skidor af lapsk typ och tillverkning.

Till den *eskimoiska afdelningen* skänktes af kolonibestyrer C. BRUMMERSTEDT, hvilken förut upprepade gånger frikostigt riktat museet med grönländska föremål, en kajak samt en kvinnodräkt från Grönland. E. H.

7. Kjolsäck
från Älfdalens sn, Dalarna.
 $\frac{1}{4}$ af nat. storl.

Handverks- och skråafdelningen. Museets särdeles betydande samling af dryckeskärl, som ursprungligen tillhört svenska handverksämbeten, har under året ökats med ett par dylika föremål af silfver, som visserligen ej äro att jämföra med samlingens bästa, men dock ega intresse såsom kompletterande den samma.

8—11. Linhufvud af trä.
Från skilda socknar i Helsingland.
 $\frac{1}{6}$ af nat. storl.

Det ena är en bågare, som tillhört bössmakargesällerna (»Büchsenmacher-Gesellen») i Stockholm. Bild 18. Bågaren är stor (höjd 0.209 m.), af vanlig form med utsvängd brädd, på låg, med vågformiga refflor prydd fotkant, och bär kring öfre delen en rik, graverad ro-

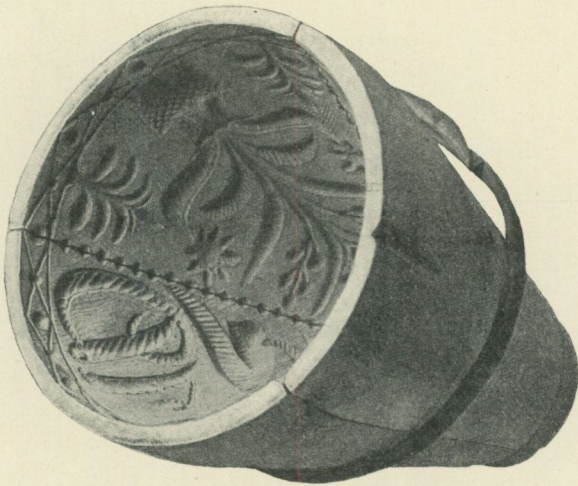

12, 13. Brödstämplor af trä.

Från Lockne socken, Jämtland.

Omkr. $\frac{1}{2}$ af nat. storl.

Inskr. å den större: I · HVNGGERS NÖD ·
ÄR · GOT MIT BRÖD 1756.

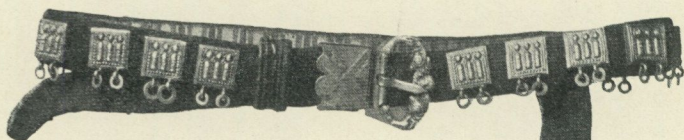

14. Smörform, laggad, af trä.

Från Jämtland.

Omkr. $\frac{1}{3}$ af nat. storl.

kokoornering samt nedanför denna vid ena sidan en oval medaljong, omgifven af bladornament och krönt af trenne skjutvapen, från hvilka strålar utgå. Medaljongen fylles af en lång inskrift, som först upptager namnet på ämbetets ålderman, J. G. Metzger, samt därefter namnen å öfriga mästare inom yrket, I. Nusbaum, A. Wähl-

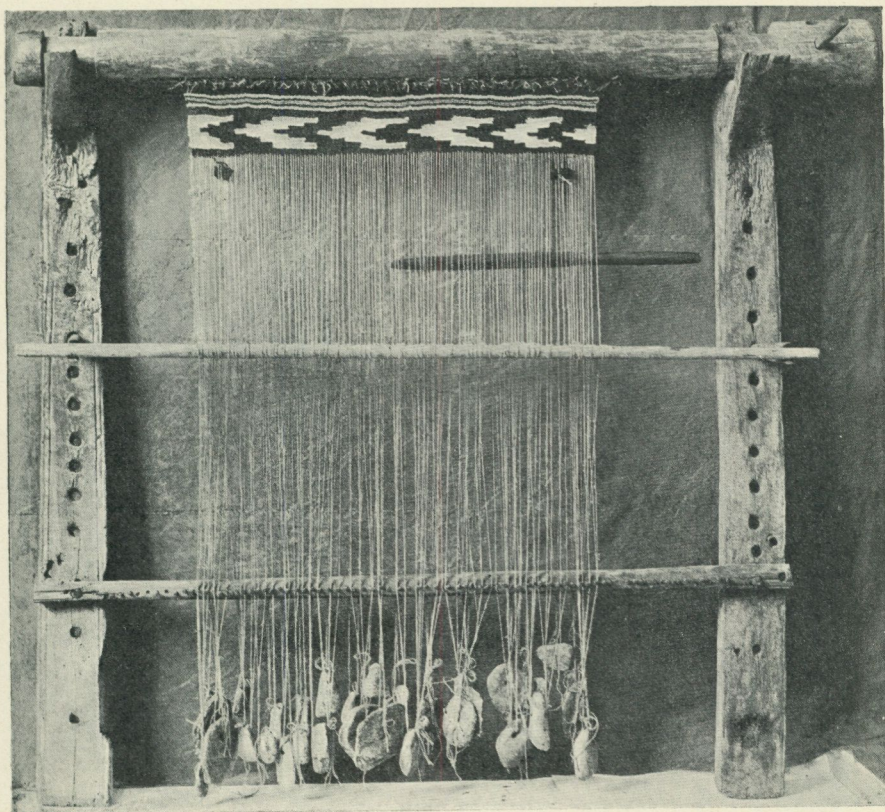
15. Brudbälte med silfverbesättning.
Från Telemarken, Norge.
 $\frac{1}{4}$ af nat. storl.

berg, I. Reichardt och G. Metzger, samtliga kända namn inom det svenska vapensmidets historia. Härefter följer ett rim, som omtalar att *Die Semtliche Büchsen-macher Gesellen von ihro Schülter, haben Mich zu eijnen Becher Lassen Bielden*, hvarefter slutligen gesällernas namn, sju till antalet, uppräknas. Inskriften avslutas med angifvande af det år, då bågaren öfverlämnats till beställarne: *Anno 1785*. — I botten har bågaren stämplar, enligt hvilka han förfärdigats af guldsmeden D. Lundström i Stockholm år 1784.

Det andra skrådryckeskärlet är en liten kopp af silfver på låg fot med ett öra och i botten en $\frac{1}{6}$ riksdaler från år 1784. Han bär inskriften *Fina Kledes Wevare Gesellernas 1792* samt stämplar, som upplysa, att den samma tillverkats i Stockholm år 1792. Båda dessa föremål hafva genom köp blifvit museets egendom. — Med skråafdelningens arkiv hafva införlivats tre st. gesällbref, af hvilka ett från 1747 gåfva af grosshandlaren V. SCHULDHEIS, samt en samling anteckningar angående de svenska handtverksämbetena af amanuensen P. G. VISTRAND.

G. U.

Afdelningen för arbetets historia. Till denna afdelning hafva förts: en gammal s. k. regal, öfverlämnad såsom gåfva af K. L. BECKMANS BOKTRYCKERI, Stockholm, samt en bokbindarstämpel, gåfva af bokbindaren J. A. HEDMAN i Sala. G. U.

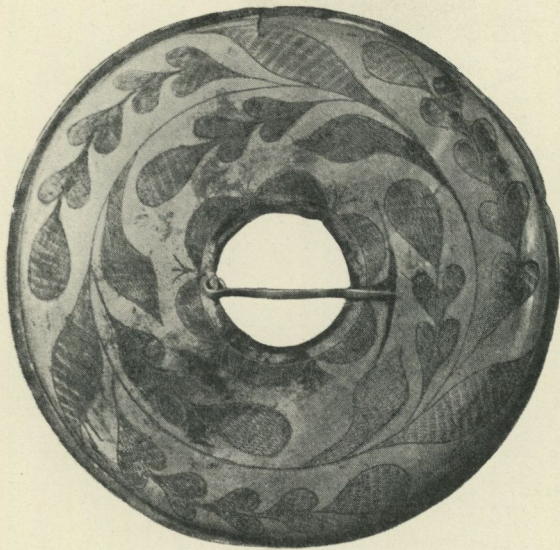

16. Opstågogn (väfstol)
från Haus, S. Bergenhus amt, Norge.
Omkr. $\frac{1}{19}$ af nat. storl.

Till *afdelningen för minnen från det gamla Stockholm*: del af ett tak, måladt i rödt och grått, från senare delen af 1600-talet, har funnits uppsatt i huset nr 4 Brunnsgänd; sex delar till portaler från nr 8 Skeppsbron, stenhuggeriarbete från 1600-talets slut (en del

daterad 1695); spegelöfverstycke, snidadt, från huset nr 30 St. Nygatan, 1700-talets senare hälft; portgaller af järn från nr 20 Skeppsbron.

Bland förvärfven till *vapenafdelningen* äro främst att nämna fyra stormhattar för fotknekt, hvilka inköptes hos tvänne anti-

17. Sölja af försilfrad mässing.

Från trakten af Lovisa, Finland.

$\frac{1}{2}$ af nat. storl.

kvitetshandlare i Stockholm, men till desse sålts af uppköpare, som anträffat dem i Helsingland. Jämte dessa hjälmhattar förvärfvades äfven en något bristfällig visirhjälm, hvilken härleder sig från samma landskap och från ungefär samma tid som de nyssnämnda stormhattarna, nämligen senare delen af 1500- eller början af 1600-talet. Denna härkomst för samtliga dessa hjälmar är af ett visst intresse, alldenstund Helsingland just är det landskap, hvarifrån museets förutvarande hjälmsamling till största delen erhållits. Det torde böra påpekas, att Helsingland sedan aflägsen tid var känt inom vårt land för sitt vapensmide. Redan den gamla helsingelagen stadgar

(Þingsmalæ balk XIV), att hvarje vapenför man skulle ega svärd eller yxa, järnhatt, sköld, brynja och båge med tre tolfter pilar; och att dessa vapen voro tillverkade inom landskapet är väl mer än sannolikt. Äfven Olaus Magni berömmar (lib. VI, cap. VI) helsingesmederna, hvilka han säger i åtskilligt kunna täfla med Italiens, ja, dessa erhöilo t. o. m. af en så fordrande person som Erik XIV det vitsordet att vara »ganska skicklige». Så småningom kommo de helsingiska vapensmederna mer och mer att anses som kronans arbetare, och flere regeringshandlingar från medlet och slutet af 1500-talet angå Helsinglands vapensmeder. Visserligen nämnas egentligen »rör» (eldgevär) och hillebarder såsom de vapen helsingesmederna levererade, men Nordiska museets hjälmsamling tyckes antyda, att äfven dylika skyddsvapen, åtminstone sådana af simplare slag, tillverkats inom landskapet. Hemsmidet af vapen fortfor i Helsingland till 1620, då ett kungligt påbud ålade vapensmederna att antingen inflytta till städerna eller blifva bönder.¹

En fäkthjäl, angående hvars härkomst närmare upplysningar saknas, ådrager sig uppmärksamhet genom sin ovanligt grofva konstruktion och tyngd (bild 19).

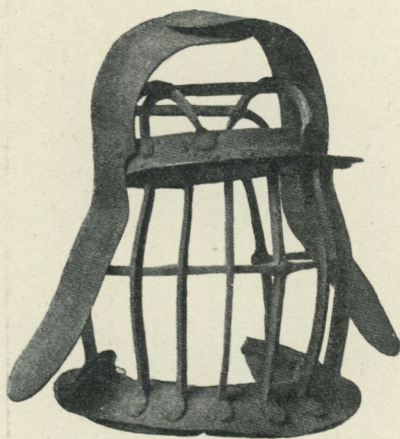
18. Bägare af silfver,
som tillhört bössmakargesällerna i Stockholm.

1785.

Höjd 0,209 m.

¹ Se vidare P. H. WIDMARK: *Beskrifning öfver Provinsen Helsingland*. D. 1. Upsala 1860. S. 283 o. f.

Bland förvärfvade skjutvapen märkes ett litet järnarmborst, s. k. schnäpper, från slutet af 1500-talet. Vidare må nämnas bössor, signerade af gevärsmiderna J. Reichardt i Stockholm (verksam under senare hälften af 1700-talet) och I. Rosenhell i Norrtälje (verksam i slutet af 1700- och början af 1800-talet) samt af den i början af 1700-talet i Stockholm arbetande Schertiger. En del skjutgevärf af allmogetillverkning erhöles äfven, så t. ex. en muskedunderliknande rakrefflad sälbössa med flintlås, sannolikt härstammande från Upp-

19. Fäkthjälme.
2/15 af nat. storl.

lands skärgård, och en sälstudsare samt några lodbössor från nordligaste Västerbotten, bland de senare några med snapplås, de öfriga med primitiva knallås. Sälstudsaren åtföljdes af full utrustning för sälskytt, till hvilken utrustning bland annat höra päls, mössa och studsarfodral af hvitt kalfskinn, alt egnadt att göra skytten så litet skönjbar som möjligt mot den hvita isen. Det må i förbigående nämnas, att Oedman i sin bekanta *Chorographia Bahusiensis*,¹ efter Åke Rålamb och

Urban Hjärne, omtalar en något liknande dräkt såsom använd af sälfångare i Roslagen under 1600-talet.

E. H.

Inom *afdelningen för de högre stånden* bör bland förvärfven af äldre möbler särskildt uppmärksammas några sengustavianska föremål, hvilka, ehuru från skilda håll genom köp hopbragta, dock i stil som i kvalitet stämma väl samman och på ett för samlingarnas blifvande uppställning tjänligt sätt komplettera förut inkomna

¹ J. OEDMAN: *Chorographia Bahusiensis Thet är Bahus-Läns Beskrifning* . . . Stockholm 1746. S. 37.

alster af det slutande 1700-talets snickarkonst. En byrå af mörk mahogni med mässingsstafvar och gröngrå gammal marmorskifva visar på bottnen af en låda i öfversta byrålådans inredning signaturen *E. N. S.* jämte Stockholms hallstämpel af 1785. Monogrammet torde böra tydas Erik Nyström, en från 1780-talet under hallrätten lydande snickare.¹ En sekretär har i det hela samma utstyrsel som byrån, men utmärker sig genom den ovanliga mässingsstafdekorationen på klaffen; ett skrifbord likaledes af mahogni, skifvan kantad af en bred mässingslist och klädd med svart skinn, liksom de nyssnämnda möblerna pryddt med mässingsstafvar utmed lådornas konturer och i benens kannelyrer. Ett ovalt sybord och ett pipbord (bild 20) tillhöra äfven den sengustavianska stilperioden.

Bland de under senare åren inköpta möbler, som stå dessa närmast, torde ett damskrifbord, inköpt 1899, böra i detta sammanhang omnämnas. Det är af samma utstyrsel och äfven af samma material som de nyss nämnda möblerna och ger oss i sin signatur jämte namnet på en af stilens bättre utöfvare en ytterligare fingervisning om den tid, för hvilken denna stil var karakteristisk. Signaturen på en af lådorna i inriktet lyder *And. Lundelius i Stockholm*. Den bifogade hallstämpeln bär årtalet 1782. Lundelius var liksom Nyström hallsnickare.²

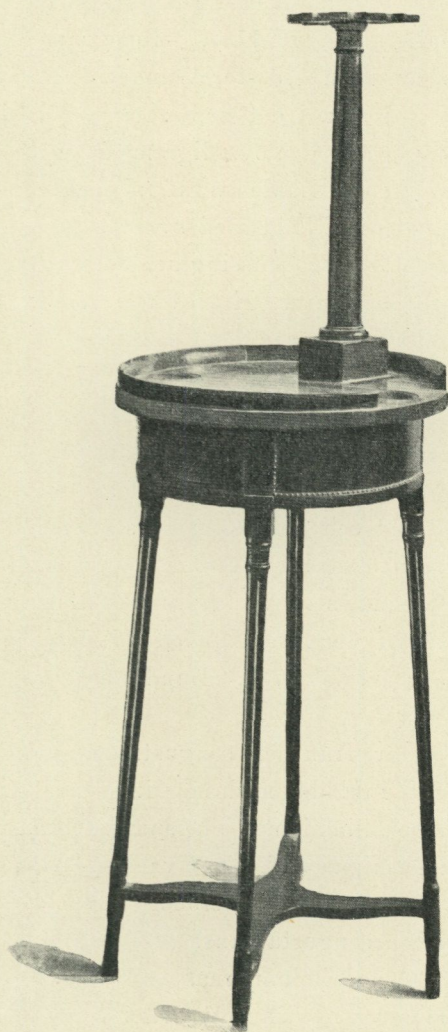
Bland smärre i trä utförda alster från den sengustavianska tiden märkas: spottlåda af mahogni inklädd med mässing; raklåda invändigt försedd med spegel och klädd med blå sammet och smala silfvergaloner, samt ett par vasformiga synnerligen vackra ställ för blomkrukor, arbetade af tunna svängda mahogniribbor (bild 21).

En möbel från öfvergången mellan sengustaviansk och empirestil är en lavoar af mörk mahogni med kolonnernas kapital och baser klädda med mässing. Ren empirestil visar ett ovalt sybord i mahogni med enkelt marketeri i björk m. m. och lyrformig fot; likaså ett hopfällbart nattduksbord, också i mahogni, och till sist en

¹ J. BÖTTIGER: *Georg Haupt*. Stockholm 1901. S. 55.

² J. BÖTTIGER: *anf. arb.* S. 120 och 55.

egendomlig sekretär, som stängd har formen af ett antikt altare. Genom ett system af block och motvikter kan den tunga

20. Pipbord af mahogni.
1700-talets slut.
Omkr. $\frac{1}{3}$ af nat. storl.

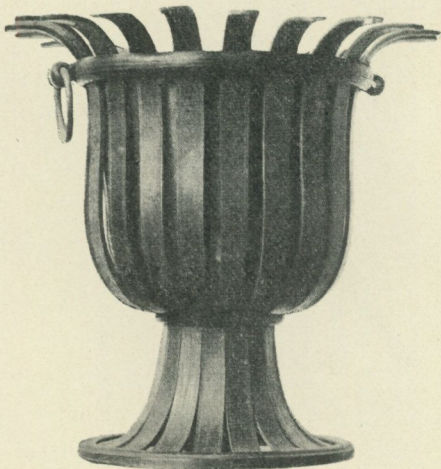
frontväggen lätt skjutas upp. Genom tryckning på en knapp lossas sedan skrifskifvan från den henne fasthållande fjädern. Möbeln, som är arbetad i fur med mahognifanér, har engäin-er, lejonfötter och lister snidade och förgyllda samt på-minner om den franske arki-tekten Perciers mönsterritnin-gar. Dylik efterbildning af antika former kännetecknar som bekant icke blott empiren utan redan den stil, som hos oss fått namnet gustaviansk, men som vid sitt första upp-trädande i Frankrike älskade att nämna sig *le style antique*. Ett föremål från denna tid, en snidad och förgylld trefot, visar tydligt denna tendens.

Från Karl XIV Johans tid stammar en soffa af rödbok, som ännu bibehåller sin origi-nalklädsel (bild 22). Från sam-ma tid eller något senare ännu en soffa af björk med mussel-rika inläggningar i ljusare trä; en piphylla delvis af ek, del-vis af mahognifanerad fur; en toalettspiegel af mahogni; ett

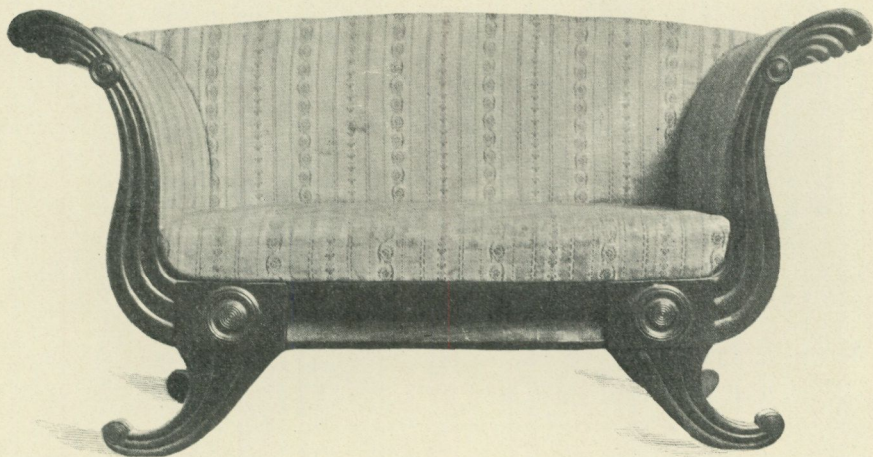
marketeriprydt sybord af björk med stoppad och stramaljbroderad klädsel på skifva och fot (s. k. *diligence*); en enkel byrå af alm,

signerad i öfversta lådan *Carl Hendric Blom, snickare och chatoullmakare i Stockholm. Bor på Södermalm uti Catharina Församling. Hörnet af Tullportsgatan och Svartensgränd — Huset N:o 3 och 4.* Antagligen på 1840-talet tillverkades ett mahognifaneradt schatull, innehållande sju med slipade blommor och silfverproppar prydda flaskor. I ett af flaskfacken är den graverade firmalappen fastklistrad, lydande *Kongl. Hof Schatoullmakare Johan Pett. Berg i Stockholm Bor i Huset N:o 3 på Norr vid Clarabergs gränd.*

Det älsta af 1902 års möbelförvärf är ett gotiskt skåp, primitivt byggt af bredvid hvar

21. Krukfodral af mahogni.
1700-talets slut.
Omkr. $\frac{1}{4}$ af nat. storl.

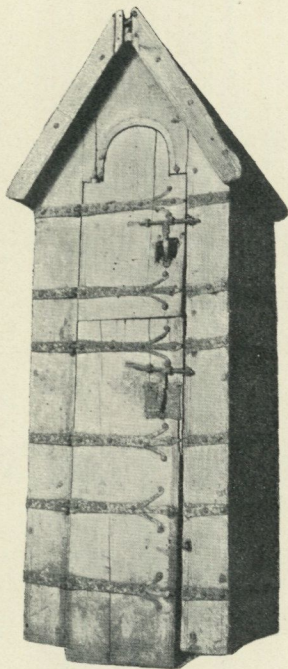
22. Sofa af rödbok.
1830-talet.
Omkr. $\frac{1}{14}$ af nat. storl.

andra ställda bräder sammanhållna af dekorativt ordnade järnband, se bild 23. Därnäst i ålder ett kabinettskåp från 1600-talet,

svartmåladt och försedt med inlagd ornering i tenn. Från 1700-talets början en massiv ekbyrå med plana konturerade mässingsnyckelskyltar.

Från 1700-talets förra del likaledes ett konsolbord, rikt snidadt och ursprungligen förgylt. Det representerar den äldre rokokostil, som har sin tillvaro under »regenten» Filip af Orléans

tid och från honom har sitt namn. Bordet har en altför fulländad fransk prägel för att vara snidadt af svensk mästare. Från samma tid en skärm, s. k. paravent (bild 24), målad i olja på duk. Detta slags möbler var vanligare i äldre tider än nu; de behöfdes öfveralt i de stora föga ombonade och därför också kalla rummen som skydd mot drag. Tillägges en gustaviansk byrå i marketeriarbete, påminnande om, men betydligt enklare än stockholmsmästaren Jonas Hultstens i museet befintliga arbeten af samma slag, så torde de viktigare förvärfven af äldre möbler vara nämnda.

23. Skåp i gotisk stil.
Omkr. $\frac{1}{25}$ af nat. storl.

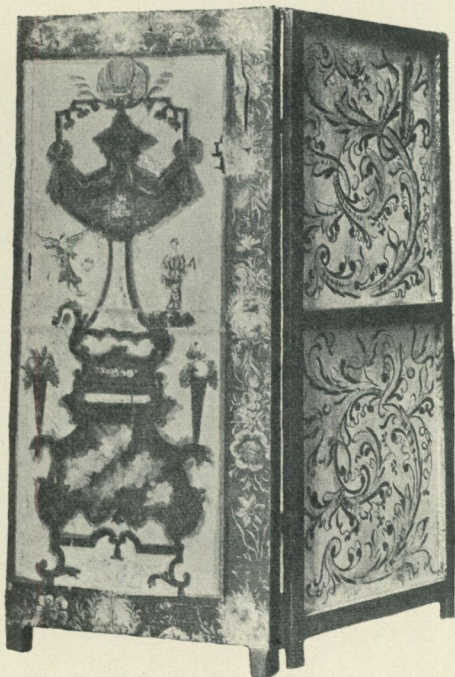
Samlingen af musikinstrument är ökad med två klavér. Det ena, med svarta undertangenter och hvita öfvertangenter, bär Per Krafts kända signatur. Snack har graverat firmasedeln med rokokokartusch och musikens emblem. *Pet. Kraft*

Kongl. hof Instrum. Makare Stockholm N:o 250 A 1801 Snack sc. Det andra är senare och signeradt på samma plats som moderna instrument *N:o 3 Carl Ljungberg Götheborg*. Två violiner äro inköpta för sina till svenska instrumenttillverkningens historia hörande namn. De äro signerade den ena: *Johan Öhberg Stockholm 177 .. (?)* och den andra *Förfärdigad af A. Swanström i Strengnäs 1797*.

För medel, som af fröken ELISABETH NORLUND stälts till museets förfogande i och för ordnande af ett Oscar II:s rum, inköptes den af arki-

tekten Ferd. Boberg för det kungliga rummet i svenska paviljongen å världsutställningen i Paris 1900 ritade möbeln, som utförts i Stockholm på antikvitetshandlar A. Matsons verkstad och till hvilken tyget efter mönster af fru Anna Boberg väfdes af K. A. Almgrens sidenfabrik härstädes. Möbeln, som består af soffa, 8 fätöljer, 10 stolar, 2 bord, skåp, bokställ och spegel, är utförd i mahogni och klädd med orangevärgadt siden — ett måttfullt och vackert prof å stilriktningen inom det moderna konsthandtverket omkring 1900 och därjämte som arbete ett godt exempel på arbetskickligheten i Stockholm vid samma tid samt torde sålunda inom Nordiska museet, som har att tillgodose båda de ofvannämnda synpunkterna, väl kunna försvara sin plats. I. R.

Bland förvärfven till den keramiska samlingen förtjänar omnämnas en ask af mariebergsfajans, gåfva af antikvitetshandlaren A. G. HAGANDER i Stockholm; den är formad såsom en stor mångfärgad vindrufsklase och bär mariebergsfabrikens signatur under den förste direktörens, Ehrenreichs, period, 1758—1766. Från Rörstrand, 1780-talet, härstammar en liten terrin af flintporslin, låg skålform på fyra svängda fötter, med två handtag och kupigt lock, hvarå blad och frukter i hög relief, signerad *Rörstrand*. Från samma fabrik härrör möjligen äfven en sockerskål från 1700-talets slut i form af en melon, ligande å ett blad, med tillhörande strösked, likaså af flintporslin.

24. Skärm.
1700-talets förra del.
¹/₁₈ af nat. storl.

Slutligen har under året på auktion efter prof. Aug. Malmström inköpts några pjäser af serviser i fajans, utförda i början på 1870-talet vid fabriken å Gustafsberg efter ritningar i fornnordisk stil af nämde konstnär. Dessa föremål äro synnerligen typiska för sin tid och utgöra goda prof å sträfvandet att bilda en »nordisk» stil i konst och konstslöjd, som just vid den tiden hade flere framstående representanter bland landets ledande konstnärer.

25. Mortel af malm.
1488.

$\frac{1}{5}$ af nat. storl.

I detta sammanhang kan äfven anföras förvärfvet af tvänne kakelugnar, en grönglaserad, slutet af 1600- eller början af 1700-talet, från egendomen Jakobsberg i Brännkyrka socken, gåfva af hr KNUT BOSTRÖM, samt en polykrom med rik dekoration från 1700-talets senare del, härstammande från ett hus vid Storkyrkobrinken i Stockholm.

Glas. Af förvärfven må särskildt påpekas en stor pokal med slipad och etsad dekoration från 1700-talets senare del; sex i hvar

andra stående cylindriska dricksglas från 1800-talets förra hälft i fodral af röd maroquin, samt ett par etsade vinglas från 1700-talets slut.

Tenn. Ett antal tallrikar från olika tider, däraf en från 1600-talets slut; ett par ljusstakar med skaft i form af refflade kolonner på firsidig fot, samt slutligen en kanna med medalj i locket, från 1700-talets senare del.

G. U.

26. Vattenkanna af koppar.

1721.

Omkr. $\frac{1}{7}$ af nat. storl.

Bland andra till köksafdelningen hänförliga föremål: en vacker och ovanlig piéce, en malmmortel från år 1488 med stöt (bild 25), i götiska minuskler bärande inskriptionen *Jhesvs · maria · iohannes · m · cccc · lxxxviiii*. Vidare en kopparkastrull märkt 1774, som tillhört Gripsholms kungliga kök; järngryta från 1788; strykjärn från 1700-talet, märkt å ena sidan *Eva Lona Leijell 1754* och å den andra *Cajsa Judit Leijell*; ett annat märkt med grefflig krona och *A: C: S: B: D. Carls:crona I: 26: Augu: 1781 E: F. F.*; ett antal brickor från förra hälften af 1800-talet; kaffekvarn från början af 1800-talet; téskrin, ostform, puddingform af koppar m. m.

27. Aln.
1776.

¹/₅ af nat. storl.

I sammanhang med hushållsföremålen må nämnas ett vackert till trädgårdsskötseln hörande redskap, en vattenkanna af koppar, märkt 1721 (bild 26).

Bland förvärfven af smärre föremål hörande till afdelningen för de högre stånden. Af ädla metaller: litet nålhus af silfver; luktblaska af prässad silfverplåt, den senare gåfva af fru THERÈSE HAZELIUS, samt en fingerring med stor genombruten knapp, funnen i närheten af Åbo slott. Vidare en snidad aln, märkt 1776 (bild 27); väfskyttel, likaledes snidad, märkt A. N. O. 1755, samt ett s. k. viktur från 1800-talets förra hälft. Dessa ur tillverkades i Paris, infördes hit och försågos ofta med svensk firmastämpel på urtaflan. På den 1902 anordnade urutställningen i Stockholm förekommo två dylika, det ena bärande inskriften A. M:son Blomberg, det andra A. Blomberg.¹ Dess utom bordsur med snidad rokokoornering, märkt på taflan Daniel Åberg, Norrkiöping; liten toalettspiegel i skulpterad trä med spår af förgyllning, från senare hälften af 1700-talet, samt syskrin i halmmosaik. J. R.

Bland mera betydande förvärf till dräktafdelningen märkas: tre damklädningar af siden och silkesgaze från 1810-talet; muff af hvitt siden och tvänne västar från 1700-talet, samt flere siden- och spetsmantiljer, schalar m. m. från förra hälften och midten af 1800-talet. Af mantiljerna är särskildt att observera en, som är försedd med Stockholms packhusstämpel af 1837. Bland gåfvorna må nämnas: halsband med vidhängande kors af hårabete och guld från 1837; brun yllekäddning från 1870-talet; netteldukskjol från 1850 eller 1860-talet, o. s. v.

A. L.

¹ Enligt meddelande af fabrikör J. G. Linderoth.

Samlingen af åkdon har ökats med tre större jaktvagnar från omkring år 1800; en gigg, enligt uppgift tillverkad vid Väg-sjöfors bruk i Värmland; ännu en gigg med suflett samt en s. k. plandroska, de tre sistnämnda från 1800-talets midt. Af plandroskans typ, men tidigare, är det åkdon, som under benämningen »rysk droska» såsom gåfva inkommit till museet. Om tidpunkten för dessa fordons första uppträdande i Stockholm och om sättet för deras begagnande upplyser en plansch i månadsskriften »Magasin för konst, nyheter och moder» för året 1826, sid. 39 och 19.

Till denna del af samlingarna ha dess utom kommit seldon för tandem af rödt läder med gula metalldelar, från början af 1800-talet; ridmundering för 2 hästar, af svart läder, rikt besatt med mässingskläppar, från 1700-talets slut; slädnät från 1800-talets midt; damsadel från samma tid.

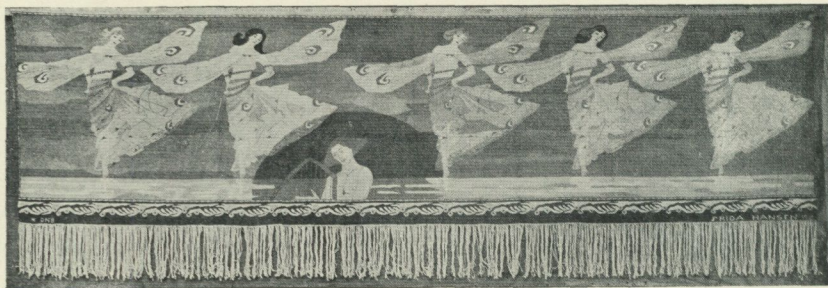
I sammanhang härmed må antecknas några till museet skänkta eller köpta rese-ekiperingsföremål: cylindrisk sälskinnskoffert från 1800-talets början; kappsäck af svart läder, som tillhört öfverste G. M. D. F. Armfelt (f. 1781, d. 1868); nattsäck, som tillhört drottning Josefina, utvändigt täckt af korsstyngsbroderi i silke och ylle, gredelint och gult på svart, invändigt klädd med guldpräsad röd chagrin och försedd med inredning af toalettflaskor m. m., fransk tillverkning.

J. R.

Museets textila afdelning har under året ökats med en del värdefulla föremål. I främsta rummet böra nämnas de båda stora väfda tapeter från tiden omkring 1600, framställande scener ur jungfru Marias historia efter Dürer och Goltzius, som med bidrag lämnade af fru ANNA WALLENBERG, bankdirektör K. WALLENBERG och bankiren C. A. WEBER kunde för samlingarna förvärfvas. Köpet var så mycket önskvärdare, som museet af dylika alltid dyrbara, nu mer och mer svåråtkomliga föremål, hvilka i äldre tiders bostadsinredning spelade en så betydande rol, endast eger ett fåtal. Till samma område höra: ett bårdfragment, dateradt 1694, samt tvänne stol-sitsar, daterade 1782, alla tre svenska i tapisseri utförda väfnader och af intresse för det svenska tapetväfveriets historia. Slut-

ligen inlöstes af medel, som af herr HJ. JOSEPHSON som bidrag till ordnande af ett Oscar II:s rum från tiden kring 1900 stälts till museets förfogande, en af Frida Hansen tecknad och väfd tapet kallad Libeller. Bild 28.

Af professorskan O. GADDE, f. BRUZELIUS, i Lund erhöill museet som gåfva en »bordduk» eller snarare ett paradsängtäckte från slutet af 1600-talet. Det är ett i plattsöm med hvitt silke å ljust grönt siden utfördt praktverk, om hvars med hög grad af teknisk färdighet framställda ståtliga mönster vidstående afbildning (29) lämnar en antydan. Det förtjänar påpekas, att denna teknik, som troget hål-

28. »Libeller.»
Tapet af Frida Hansen.
 $\frac{1}{25}$ af nat. storl.

ler sig inom den textila konstens rämärken, vore värd att i våra dagar oftare användas, äfven om arbeten af denna art för sin dekorativa totalverkan utom ett kärleksfullt tålamod torde kräfva en djupare insikt i mönstrets byggnad och utvecklingsmöjligheter — hvad William Morris kallar dess mystik — än man numera vanligen besitter.

Duktyg från äldre tider hör ännu till de hos oss minst beaktade samlingsföremålen och är ej håller i museet vidare rikt representeradt. En gåfva af tvänne servietter af linne med ett under senare delen af 1600-talet vanligt mönster af löst strödda blommor var därför lika välkommen som ovanlig. Servietterna äro signerade med initialerna till egarinnans namn *E. D. B.* samt daterade år 1683.

29. Paradtäcke.
1600-talets slut.
 $\frac{1}{14}$ af nat. storl.

Det vore önskligt, att museets kvinliga gynnare och vänner ville hafva sin uppmärksamhet fäst å dylika föremål, som, när de tjä-
nat ut, oftast inordnas i damtrasornas kategori, men som bilda en alt-
mera svårfunnen, ingalunda oviktig länk i äldre tiders textila indu-

stri. Förvärf af dylik art äro för samlingarna i Nordiska museet alltid kärkomna.

På framställd begäran lämnades till museet från K. A. ALMGRENS SIDENFABRIK härstädes en samling med prisuppgifter och tillverkningsår försedda profver å sidenväfnader utförda vid nämnda fabrik under åren 1847—1902.

Det är ur stil-, dräkt- och möbelhistorisk synpunkt af intresse att dylika samlingar, som tyvärr beträffande förra århundradet numera äro omöjliga att bilda, för innevarande sekel i vidsträcktaste mått må anläggas, något som icke möter de ringaste svårigheter, om man blott genast tager i tu därmed. I detta sammanhang erinras, att museet beträffande 1700-talet i Berchska samlingen i detta afseende eger en särdeles beaktansvärd källa.

Det må äfven här vara tillåtet att till Nordiska museets vänner rikta en vördsam anhållan att ihågkomma museets textilsamling med gåfvor af liknande art. Det torde icke kräfva vare sig tid eller kostnad att vid inköp af tyg inom landet sända museet en lapp med anteckning om tygets pris per meter och dess gängse benämning samt där så ske kan dess tillverkningsort. Det är gifvet, att, om mönster finnes, detta hälst bör kunna visas helt. Framtida forskare å dräktens och rumsinredningens områden skola vara gifvaren tacksamma.

Personhistoriska afdelningen. Af enkefru SUSEN RYDBERG, född HASSELBLAD, öfverlämnades till museet genom gåfvobref af den 26 sept. 1902 större delen af till Viktor Rydbergs arbetsrum å Ekeliden på Djursholm hörande möbler m. m., äfvensom en stor del af den bortgångnes betydande och dyrbara boksamling omfattande omkring 3,000 band.

Porträtt- och tafvelsamlingen har under året endast obetydligt ökats. Följande förvärf äro att anteckna: porträtt af lustspelsförfattaren Ture August Säfström (f. 1813, d. 1888), oljemålning af J. M. Stäck, signerad och daterad 1838; porträtt af assessor Carl Gustaf Osbeck (f. 1766, d. 1841), berömd gynekolog, oljemålning af C. Ohlson, signerad och daterad 1835; porträtt af brukspatron Anders Gyllen-

hök (f. 1674, d. 1757), egare af Engelsbergs bruk i Västmanland, oljemålning, enligt påskrift å dukens baksida år 1748 målad af Lorentz Pasch d. y. (f. 1733, d. 1805); samt gipsmedaljong framställande arkiatern Abraham Bäck (f. 1713, d. 1795), modellerad af Samuel Hoffmeister. Framlidne professor AUG. MALMSTRÖMS ARFVINGAR öfverlämnade, i enlighet med den aflidnes i koncept till testamente uttalade önskan, till Nordiska museet hans ofullbordade jättemålning »Bråvalla slag».

Boksamlingen ökades under år 1902 liksom under föregående år så väl genom bytesförbindelse med in- och utländska museer och samfund som genom inköp och gåfvor. Bland de senare är att märka den förut nämnda gåfvan af en stor del af Viktor Rydbergs bibliotek, som museet erhöll af fru SUSEN RYDBERG, f. HASSELBLAD. Jfr sid. 38.

Arkivet. Bland de viktigaste förvärfven till museets arkiv är en del handlingar rörande säterierna Ingelsby och Pökan m. fl. gårdar i Kåkindis härad i Västergötland. Handlingarna, hvilka dels utgöras af köpe- och fastebref m. m. å pergament från åren 1633—1686, dels af testamenten, bouppteckningar, utdrag ur häradets domböcker o. dyl., har såsom gåfva öfverlämnats af frih. G. G. B:SON OXENSTIERNA, som äfven under det närmast föregående året skänkt liknande arkivalia.

Ur professor J. A. Malmströms kvarlåtenskap erhöll museet i enlighet med konstnärens testamente af den 8 mars 1897 en stor samling handteckningar, akvareller, oljeskisser m. m. framställande byggnader, klädedräkter, folktyper m. m. från Sverge, Norge och Finland, omfattande omkring 650 blad och 26 skissböcker.

Vidare må nämnas en receptbok, gåfva af fröken EVA LAGERBRING, Göteborg, bärande å första bladet följande anteckning: »Liten Underrättelse För Hennes Höga Nåde Högvälborne Fru Grefvinnan Ingellotz på Aske. Påbörjad af hennes ödmiuke Tjenare F: v: R: 1781 d: 11 Mars». Boken innehåller en samling uppteckningar angående tillagning af maträtter och drycker, botemedel för sjukdomar samt recept för färgning.

V. L.

30. Skåp med marketeri.

1770-talet.

Sannolikt af Georg Haupt.

Omr. $\frac{1}{12}$ af nat. storl.

Under år 1902 inköptes till allmogeafdelningen omkring 830 föremål för kr. 2,664: 01; till afdelningen för de högre stånden samt den konstindustriela afdelningen omkring 300 föremål för en summa

af kr. 20,924: 06 — i denna summa inbegripna 12,000 kr. för tvänne väfda tapeter —; till öfriga afdelningar omkr. 150 föremål för kr. 966: 43; sammanlagdt kr. 24,544: 50.

Hela inköpssumman af föremål, hänförliga till museisamlingarna, uppgick 1902, fraktkostnader inräknade, till 44,754 kr. 83 öre; skilnaden mellan de båda summorna utgjorde slutbetalning för under föregående år gjorda uppköp, hufvudsakligen till allmogefdelningen.

Deposition. Som deposition har museet under året mottagit följande föremål:

af krigsarkivarien J. PETRELLI: modell af St Lars klockstapel i Söderköping, utförd af herr F. L. Pettersson i Norrköping;

af K. KAROLINSKA INSTITUTET: skåp med marketeri och ornering i förgylt och ciselerad brons från 1770-talet, svenskt arbete, sannolikt utfördt af k. hofschatullmakaren och ebenisten Georg Haupt. Bild 30.

Skansens utveckling. Under året refs det midt emot vaktstugan befintliga, herr Christian Hammer tillhöriga plåtskjulet. Efter borttagandet af denna i hög grad vanprydande byggnad blef platsen, där han stått, planerad och sedan planterad med löfträd.

Den andra herr Hammer ännu tillhöriga byggnaden å Skansen, det långa envåningshus, hvori Hammers dyrbara bibliotek sedan många år förvarades, öfverläts detta år till Nordiska museet mot rätt för herr Hammer att ännu ett år disponera byggnaden som förvaringsplats för sina böcker.

En del nödvändiga förbättringar å Skansens byggnader företogs under året. Så ommålades Gula huset utvändigt och Sagaliden undergick en rätt genomgripande yttre och inre reparation, mindre dylika ej att omnämna.

En afloppstrumma anlades från Bredablick ned till Djurgårdsbrunnsviken, hvarjämte afloppsledningar äfven nedsprängdes från dammarna vid björnburarna nedanför Bredablick. Dessa arbeten

voro visserligen dyrbara, men de senare årens erfarenhet hade visat dem vara synnerligen behöfliga.

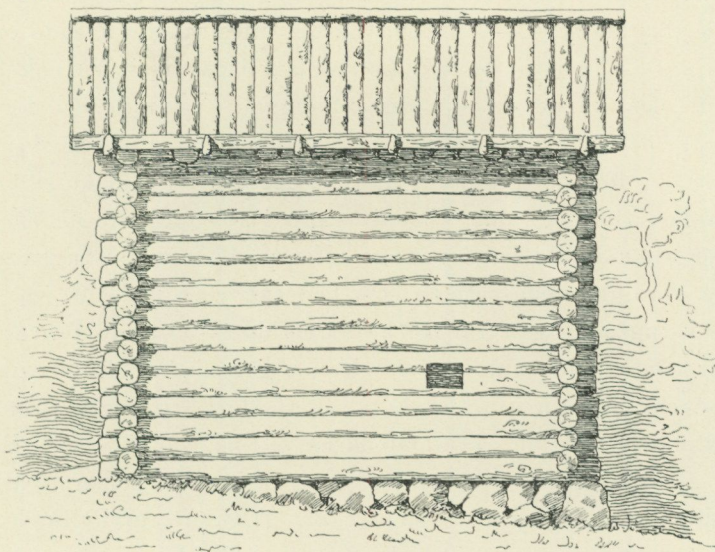
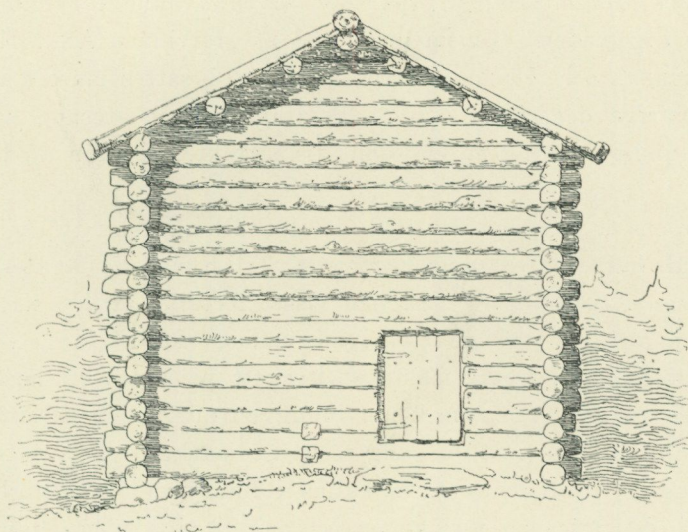
Skansens kulturhistoriska byggnader. Det förnämsta förvärfvet till Skansens historiskt-etnografiska afdelning utgöres af tvänne under juni och juli månader här uppförda rökstugor från Värmlands finnbygder.

Tanken att för Skansen förvärfva byggnader från Värmlands finnbygder var gammal, och förberedande undersökningar hade pågått under flere år, framför alt i samband med fil. kand. N. Keylands forskningsresor. För att ekonomiskt möjliggöra dessa planers förverkligande insamlades 1899 på initiativ af ingenjör A. PIHLGREN, Malmö, en summa af 1,000 kr.¹ och kommo dessa medel nu synnerligen lyckligt till användning, då återuppförandet af nämnda byggnader var förenadt med högst afsevärda kostnader.

Från Gustaf Vasas tid åtminstone till inemot slutet af 1600-talet har en stark invandring af finnar egt rum till olika delar af mellersta och norra Sverge. Åren 1530, 1608 och 1650 uppgifvas stora inflyttningar hafva skett särskildt till Värmland. De orter i Finland, ifrån hvilka de flesta finnarne kommo, voro de östra gränstrakterna Savolaks och Karelen, som under de ständiga krigsöroligheterna mest voro utsatta för härjningar. Den svenska regeringen uppmuntrade inflyttningen, då finnarne voro kända för sin duglighet vid brytande af ny bygd. De erhöilo därför boplatser i aflägsna skogstrakter, hufvudsakligen i bärgslagerna, hvarest de samtidigt kunde vara bärgshandteringen till nytta vid kolning. Dessa invandrade finnar hafva till våra dagar med en för deras nation egen seghet bevarat sitt gamla språk och sina gamla seder. Då det var af vikt för Nordiska museet att erhålla en noggrann kännedom om dessa invandrares etnografiska förhållanden, har fil. kand. Nils Keyland, själf af en gammal svensk-finsk släkt Kailainen, sedan år 1898 i Värmlands finntrakter gjort studier och samlingar.² Utom

¹ Se *Meddelanden från Nordiska museet 1899—1900*, sid. 180—182, där samtliga gifvare finnas upptagna.

² Se *Meddelanden från Nordiska museet 1898*, sid 151, *1899—1900*, sid 78.

31, 32. Rökstugbadstugan
från Rörkullen, Lekvattnets sn, Frykdals hd,
Värmland.

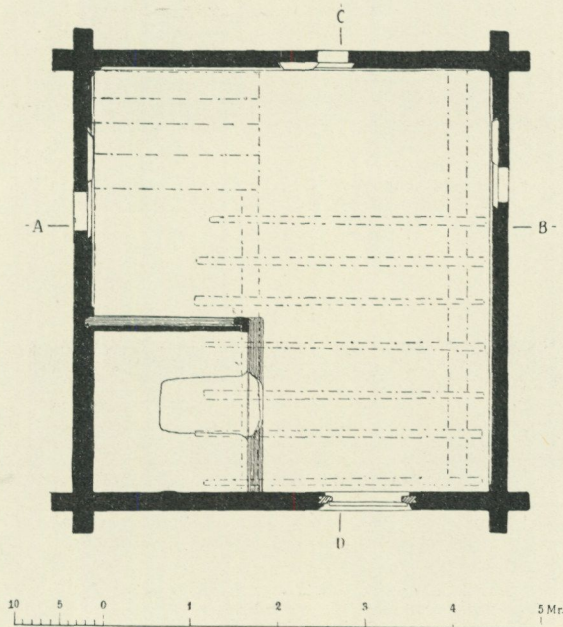
det rika material af anteckningar och föremål, som från dessa resor hemfördes till museet, uppspårades äfven tvänne för finnbygden säregna byggnader. Genom understöd af grefinnan ANNA MÖRNER, f. RUNDGREN, och FREDRIKSHALDS SKOGBOLAG sattes museet i stånd att förvärfva dem för Skansen. Nedtagning och återuppbyggande skedde under ledning af en bonde från trakten, egaren af den ena stugan.

Den ena af byggnaderna stod vid Rörkullen i Lekvattnets socken, Fryksdals härad, strax invid Rottnaälf. Till Skansen skänktes hon af grefinnan Anna Mörner. Sägnen visste förtälja, att hon ursprungligen uppförts af tvänne 80-åriga gummor »för så länge sen, att ingen mins det». Detta måste dock skett på annat ställe, än där huset sist stod, ty en med bila inhuggen numrering af stockarna antyder, att det samma en gång förut nedmärkts och flyttats.

Byggnader af denna form kallas i finnbygden »rökstugbadstugor», och de göra skäl för namnet och mer därtill, ty en sådan byggnad användes icke blott till boningsstuga och badstuga utan äfven som ria. Då de invandrade finnarne slog sig ned i ödemarken och började bryta bygd, — hvilket nästan uteslutande skedde medelst svedjning, — måste de till en början inrätta sig så enkelt som möjligt. De kunde då ej genast bygga särskilda hus för olika ändamål, och så uppstod rökstugbadstugan, i hvilken de bodde, torkade sin säd och kunde taga de för finnarne så oundgängliga ångbaden. Då de sedan kommit mera i ro, uppförde de flere hus, framför alt särskild boningsstuga eller pörte, och rökstugbadstugan fick då vanligen endast tjäna som badstuga och ria.

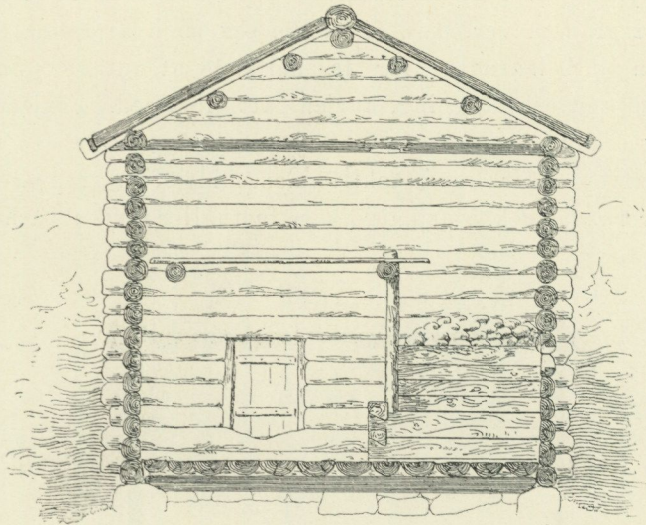
Rökstugbadstugan från Rörkullen (bild 31—35) är uppförd af runda stockar med dubbla hakknutar. Hon utgöres af ett enda rum med dörr på ena gafveln, utan förstuga. Invändigt äro väggarna, hvilkas understa stockar hvila på tomtstenarna, till manshöjd bilade. Fönster finnas ej utan ersättas af tre små gluggar med skjutbara träluckor. Golfvet utgöres af stora, klufna stockar, »golfklöftera», hvilka hvila på tvärgående stockar som »underlag». I jämnhöjd med väggarnas öfre kant ligger ett innertak, »flat-tak», af omväxlande runda och klufna stockar, täckta med mossor och jord. Yttertaket, »vasstaket», hvilat

på en kroppås och fyra sidoåsar, två på hvarje sida. På dessa ligga runda granstänger, »su», af hvilka sex på hvarje sida äro förlängda som »utbolskrokar» för fasthållande af »utbolet», hvilket hindrar takets ytterbeläggning, »farjen», att glida ned. Farjen består af klufna stockar, »farjkubbar», som tjäna att kvarhålla den på »su» liggande näfvern. Öfverst å takkammen, midt öfver kroppåsen, ligger en stor rund stock, »farjkam», som fasthåller farjkubbarnas öfre ändar.

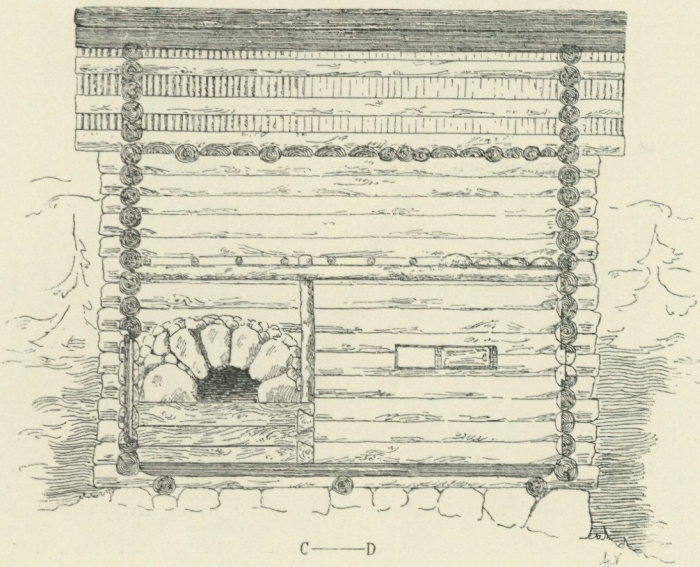

33. Plan af rökstugbadstugan
från Rörkullen.

Ugnen i rökstugbadstugan, af hvilken hela huset får sin egenomliga prägel, utgöres af en s. k. rökugn, hvars utmärkande egenkap ligger däri, att en direkt i förbindelse med eldstaden stående rökledare eller skorsten saknas. Genom springorna på det öfver eldstaden af gråsten uppförda ugnshvalfvet får röken söka sig väg, så godt han kan, för att sedan sprida sig i rummet, där han till sist lägger sig som ett tjockt moln under taket. I äldre stugor

A—B

C—D

34, 35. Rökstugbadstugan
från Rörkullen.
Tvär- och längdsnitt.

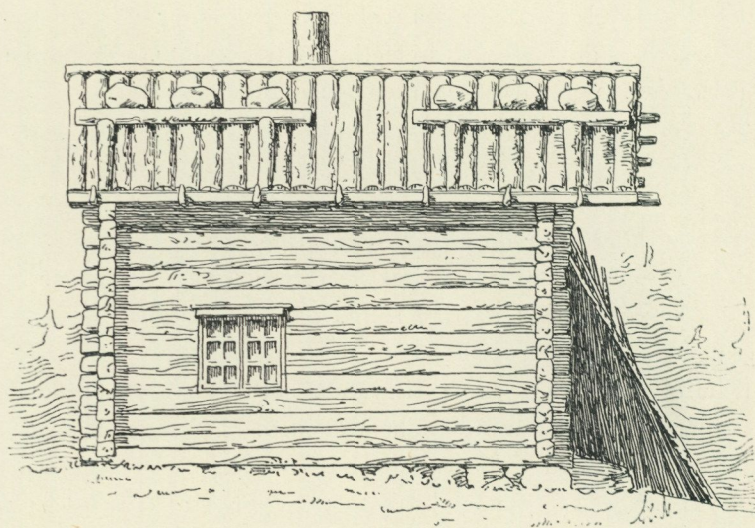
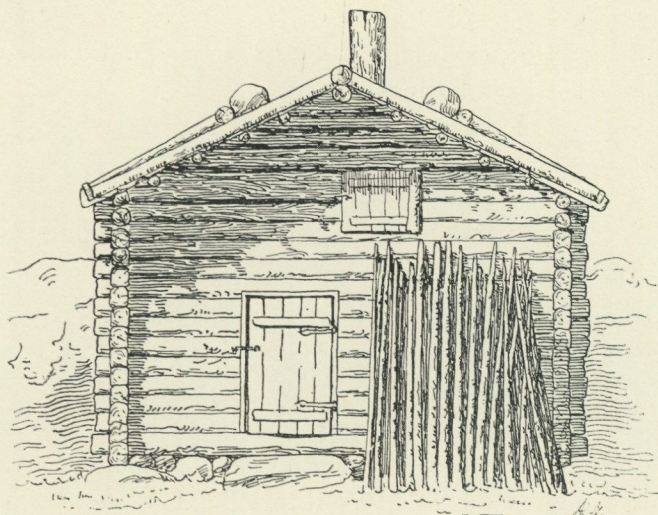
måste man efter eldningens slut vädra ut röken genom dörren och väggarnas små gluggar. Först senare fann man på att i stugans tak anbringa ett rökhål täckt af en trälucka såsom i stugan från Rörkullen. Egentlig rökledare saknas här ännu, ty sedan röken genom hålet i flattaket kommit upp på vinden, får han leta sig ut genom springorna mellan gaffarnas och takets virke.

Eldstaden hvilar på ett af bilade stockar i laxknutning hopfogadt ramverk, som vid ugnens främre sida skjuter fram som en bänk, ugsnbänken. Midt på denna, alldeles framför ugsnöppningen, finnes en af flata stenar klädd fördjupning, grufvan, till hvilken glöden efter eldningen rakas ut. De båda bänkplatserna på hvar sin sida om grufvan anses jämte själfva hvalfvet öfver ugnen för husets förnämsta sofplatser.

Vid ugnens inre hörnknut står en grof stock, »patastocken», som stöder en under taket liggande bjälke. Denna senare uppbär tvärstänger, å hvilka säden lades till torkning. Längst in i stugans ena hörn är under taket anbragt en lafve, på hvilken man vid badningen kröp upp för att så mycket bättre kunna njuta af den heta ånga, som utvecklades, då man slog vatten öfver den glödvarma ugnen. Lafven användes dessemellan till sofplats. Man kom dit upp på en stege gjord af en stock med inhuggna trappsteg. Till den fasta inredningen kan äfven räknas ett s. k. väffat å husets inre gafvel — några i väggen inslagna pinnar, öfver hvilka man spände ränningen till väfven, på så sätt ersättande varpan.

Stugans öfriga inredning är synnerligen enkel. I hörnet under lafven är på golfvet utbredd litet halm och öfver den några skinn-dynor — husets enda egentliga säng.

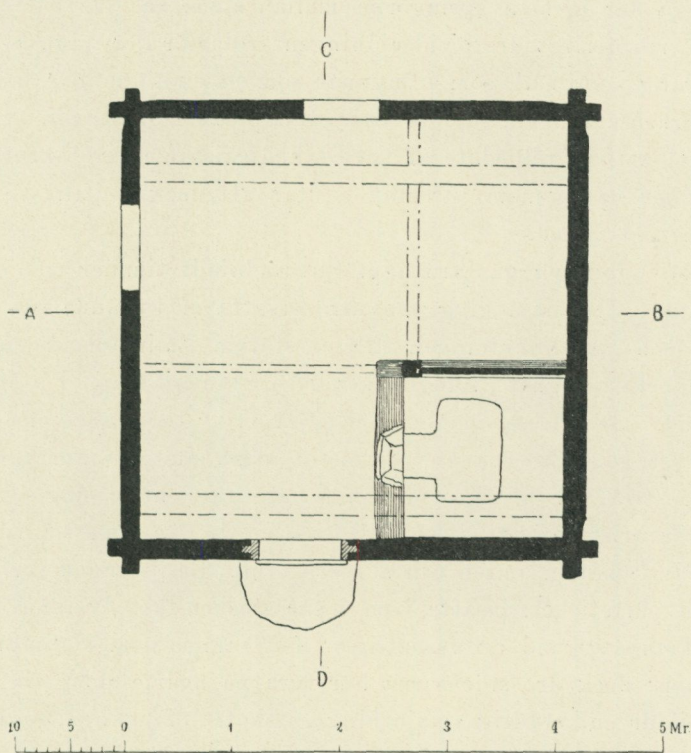
Längs långväggen till höger inom dörren står en lång bänk och framför denna ett groft tillyxadt bord, i hvars hörn man ser urhålkningar efter karfning af hemtobaken. På väggen öfver bänken hänger ett ur en enda stock urhålkadt skåp. Den enkla möbleringen fullbordas af tvänne »krakstolar», gjorda af en stock på fyra, vanligen själfvuxna fötter, och i ugnskroken invid dörren en täljstubbe, på hvilken man spinkade lysstickorna, som, sedan de torkats på ugnen, insattes i »lyskaringen» på patastocken och därifrån

36, 37. Pörtet »Damstugan»
från Lekvattnets sn, Fryksdals hd,
Värmland.

spredd sitt svaga, trolska ljus öfver den af röken svärtade stugan.

Den andra af de två till Skansen öfverflyttade rökstugorna kallades Damstugan där hon förut stod vid Örtjärns höjden i Lekvattnets socken, Fryksdals härad och egdes af Ola Olsson i Bråten.

38. Plan af pörtet Damstugan.

Genom förmedling af bruksförvaltaren ERIK EDGREN, Vägsjöfors, skänktes hon till Skansen af Fredrikshalds skogsbolag. Nedtagning och frakt bekostades, liksom för stugan från Rörkullen, af grefvinnan Anna Mörner.

Damstugan (bild 36—40) är ett »pörte» i dettas egentliga mening, d. v. s. hon är i motsats till rökstugbadstugan från Rörkullen uteslutande afsedd till bostad i öfverensstämmelse med den i Finland vanliga

bostadsform, vid hvilken de till Sverge invandrade finnarne fasthöllo, och som de, så snart de första hårda åren voro öfver, här återupptogo.

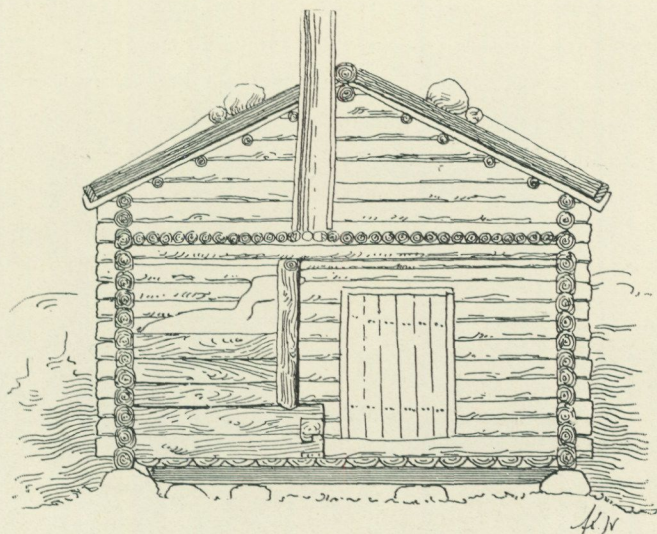
Liksom rökstugbadstugan har pörtet rökugn, men denna liksom hela stugans konstruktion och inredning är ej längre så ytterst primitiv. Ugnen är här putsad och hvitkalkad. Röken kan således ej tränga sig igenom springorna mellan stenarna. För att åstadkomma erforderligt drag vid eldningen är därför inuti ugnshvalfvet en rökgång anordnad, som utmynnar som en rund öppning, låghålet, öfver ugnsmynningen. För rökens utsläppande ur stugan är öfver takhålet satt en rökledare af trä, »takhålskista» eller »taktut», som leder röken upp genom yttertaket, utan att dock nedtill stå i förbindelse med ugnen.

Damstugans väggar äro uppförda af biladt timmer med dubbla hakknutar. De enkla gluggarna äro ersatta med tvänne stora ljusa fönster, och möbelinredningen tillfredsställer åtminstone de enklaste kraf på bekvämlighet. Långbänken med sitt bord framför återfinnes äfven här, men dessa möbler äro ej så groft tillyxade som i Rörkullens stuga. En bekväm karmstol står jämte spinnrocken vid gafvelfönstret, och i vrån vid ugnen har en ordentlig säng sin plats. Till inventariet kan här liksom i Rörkullen räknas den för finnarne så betecknande näfverkonten och näfverskorna. Belysningen sker äfven här med pärtstickor, insatta i en å patastocken fäst »lystand» af trä.

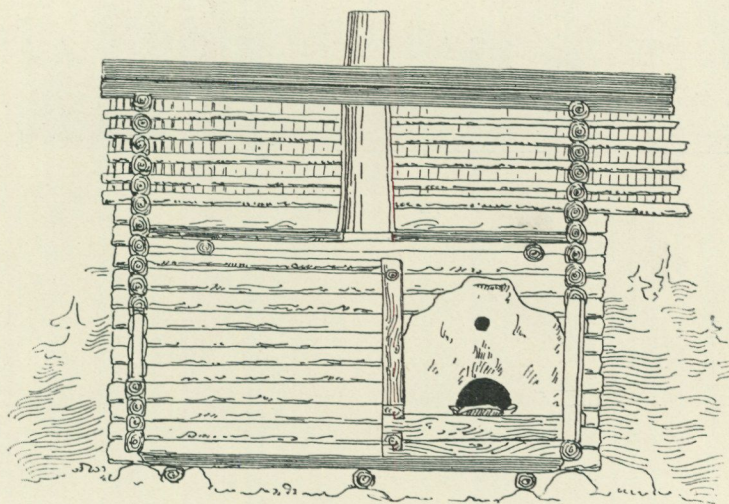
Taket byggnad är väsentligen den samma som i stugan från Rörkullen; dock äro sidoåsarna här fyra på hvarje sida, och yttertaket bildar en betydlig utskjutning, »utskott», öfver ingångsgafveln. Vid denna finnes äfven på sidan om dörren ett slags skjul, »resvirke», bildadt af på skrå ställda granstörar. Här står en vedkubbe och på väggen hänga en kasse af en till att bära ved i samt snöskor, »trygor». Till vinden mellan inner- och yttertaket leder en med lucka försedd glugg öfver dörren.

A. N.

I en af finnstugorna, hvilka fram på hösten stodo fullt färdiga och inredda, höll kand. Keyland inför en synnerligen intresserad publik under några kvällar föredrag om svensk-finnarnes seder och bruk. Framställningen lifvades af historier på bygdemål, präglade

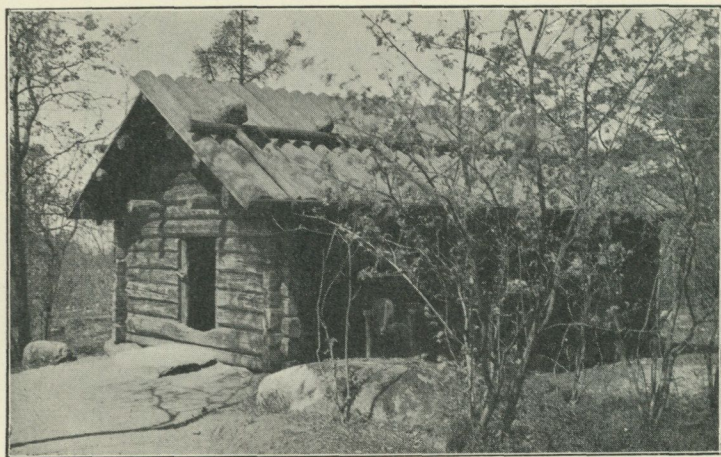
A—B

C—D

39, 40. Pörtet Damstugan,
Tvär- och längdsnitt.

af ett hos våra landsmålare ej alltid förekommande äkta kynne, och stugans egendomliga inre, där röken låg tjock under taket och endast med svårighet genomträngdes af pärtornas matta ljus, bidrog äfven att öfver dessa berättelser sprida en sällsam stämning af saga. För att åskådliggöra den enkla finnkosten bjöds man på de för finnarnes matlagning mest karakteristiska rätterna, som af kand. Keyland själf tillagats: näfgröt eller »matti», kokt af hafre- eller kornmjöl till en fast deg; »hillo» en blandning af mjöl och lingon, som ätes rå,

41. Eldhus.

Från Sollerön i Dalarna.

liksom »peppo», som består af en rå välling af mjöl och vatten; i stället för bröd s. k. »resk», tillagad af rårifven potatis och mjöl samt stekt i ugn, m. m.

För att åskådliggöra de till Sverige inflyttade finnarnes sedan gammalt viktigaste näringsfång, kolningen, uppfördes i närheten af finnstugorna en resmila, som kolades af en gammal värmlandskolare. Invid milan hade denne byggt en kolarkoja efter sin hemtrakts bruk, och han bodde här till fram på vintern, då milan refs.

På våren hitfördes ett eldhus (jeldhus) från Hjärpesbodar å Solleröns fastlandsmarker. Till Skansen öfverlämnades det som gåfva af förvaltaren OSKAR SCHOLLIN, som äfven ombesörjde nedkörningen till Mora station. Återuppförandet å Skansen skedde under ledning af Bud Anders Eriksson. Dennes fader, museets mångåriga ombud Bud Erik Olsson i Mora, anskaffade den för eldhusets utstyrsel nödiga lösa inredningen.

Amanuensen A. Nilsson började under sommaren en beskrivande realkatalog öfver å Skansen förvarade historiskt-etnografiska samlingar. För denna katalog, som i oktober omfattade omkring hälften af de å Skansen utställda föremålen, utfördes ett betydande antal fotografier.

Arbetet å denna afdelning har för öfrigt upptagits af byggnadernas och samlingarnas underhåll och vård. Så omlades under sommaren taket å Blekingstugan och senare äfven delvis å Bollnässtugan, hvars väggar dess utom diktats med tjärdfref. Hällestadstapeln och Björkviksfatburen omtjärades på hösten. Så snart de båda finnstugorna voro färdiguppförda, impregnerades de helt och hållet med konserverande ämnen. I Skånska grufvan ha utförts flere reparationer. De förut vid Hasselbacksporten förvarade båtarna ha nedförts till Framnäs, tjärats och för vintern täckts med tjärpapp. Äfven de förut vid Framnäs liggande båtarna ha ommålats och tjärats.

Minnesringning anordnades på Skansen under år 1902: den 2 januari efter professor Axel Key och den 22 april efter professor Martin Weibull.

Skansens klädkammare har under året ökats med fyra kvinno- dräkter efter originalmodeller från 1700-talet och sex från 1830-talet. Bland nyförvärfvade svenska folkdräkter må nämnas mansdräkter från Mora och Leksands socknar i Dalarna och Delsbo socken i Helsingland samt kvinnodräkter från Leksands, Mora, Ore och Gagnefs socknar i Dalarna, Toarps socken i Västergötland, Österåkers socken i Södermanland samt en blekingsdräkt.

Den stora tillökningen af folkdräkter betingades delvis af nödvändigheten att komplettera Skansens samling för deltagandet i *Exposition internationale du costume historique et moderne* i Petersburg. Inbjudan till deltagande hade redan på sommaren ingått till museet, hvars styrelse dock ansåg sig böra afböja den samma på grund af de med utställningens ordnande förenade stora kostnaderna. Sedan emellertid kommerserådet EMANUEL NOBEL i Petersburg erbjudit sig bestrida så väl dessa kostnader som ock utgifterna för komplettering af Skansens folkdräktsamling, beslöts museets deltagande i nämnda dräktutställning med en samling kopior och bilder af äldre ännu i bruk varande svenska folkdräkter, utvalda ur Skansens klädkammare samt ur museets arkiv och bibliotek. Amanuensen A. Nilsson erhöll i uppdrag att ordna museets afdelning å utställningen och afreste för den skull till Petersburg i slutet af november medförande ett 40-tal dräkter och omkring 400 afbildningar af dylika jämte en samling silfversmycken, som för ändamålet stälts till förfogande af H. Bukowskis antikvitetshandel i Stockholm.

Utställningen, som stod under beskydd af storfurstinnan Xenia, var inrymd i Tauriska palatset. Den svenska afdelningen erhöll, sedan man lyckats få den ursprungligen för den samma afsedda platsen utbytt, ett synnerligen förmånligt läge i en stor kolonnhall i utställningsbyggnadens midt. På dekoreringen, som utfördes efter en i samråd med arkitekten Meltzer uppgjord ritning, sparades, tack vare hr Nobels frikostighet, hvarken arbete eller kostnad, och den svenska afdelningen blef också, hvad den yttre utstyrseln angår, utställningens kanske allra vackraste. Dräktutställningen öppnades söndagen den 7 dec. samt pågick till i slutet af mars 1903.

Skansens fester m. m. Sin uppgift att genom framställande af bilder från flydda tider, åskådliggörande af gamla sedvänjor samt högtidlighållande af historiska minnen söka väcka och underhålla kärleken till fosterlandet har Skansen under 1902 i likhet med föregående år sökt fylla.

Ingången af det nya året hälsades enligt häfdvunnen sed med nyårsvaka; toflslaget tillkännagafs medels fanfarer samt ringning i Hällestadstapelns klockor.

Valborgsmässoaftonen — den 30 april — firade man vårens ankomst med studentsång, hvarjämte den sedvanliga omtyckta folkleken »Slå katten ur tunnan» utfördes å Orsakullen och på dansbanan första gången under året folkdansar och ringlekar. Skansen var denna dag trots mindre godt väder besökt af 19,000 personer.

Fredagen den 16 maj blef för Skansen en extra högtidsdag. Sedan Uppsala studentkårs allmänna sångförening till förmån för Skansens Tivolifond gifvit en förmiddagskonsert i Katarina kyrka, anordnades af studentkåren på eftermiddagen å Skansen en anslående vårfest. Deltagarne i denna samlades kl. 6,30 å Oskarsterrassen, från hvilken de, företrädde af nationernas fanbärare tågade till Artur Hazelius' graf, vid hvilken kårens ordförande, docenten Per Odelberg, talade för minnet af Skansens skapare och om hans lifsgärning, hvarefter sångarne uppstämde »Stilla skuggor»... Festen fortsattes sedan, dels vid Orsakullen med studentsång och tal af fil. lic. Ruben G:son Berg, dels vid Renberget, från hvilket professor Nathan Söderblom höll ett varmhjärtadt, fosterländskt anförande. Till sist talade kårens vice ordförande, fil. kand. Erik Aurelius för Skansen.

Skansens stora *vårfest* tog sin början lördagen den 31 maj och fortsatte sedermera med några afbrott i följd af ogynsam väderlek till och med den 8 juni. Dess hufvudnummer utgjordes, liksom under näst föregående vårfest af den medeltida folklifsbilden »Majrides i by», äfven nu anordnad af artisten Gunnar Hallström. Å sommarteatern uppfördes af medlemmar ur Teater- och musikklubben tal- och sångspelet »I Bohuslänska skärgården». Den från några föregående vårfester kända bärghsmansfamiljen hade å nyo tagit Laxbrostugan i besittning och i henne uppslagit sitt gästgifveri. I Blekingstugan drefs stor värdshusrörelse, och i Oktorpsgården firade Svenska Folkdansens vänner dansgillen.

Fru Anna Wallenberg, f. von Sydow, hade äfven nu godhetsfullt åtagit sig ledningen af det hela.

Vårfestens nettobehållning utgjorde kr. 33,468: 66.

De för nationaldagen — den 6 juni — planlagda festligheterna måste till följd af mycket ogynnsamt väder inställas.

Midsommaraftonen firades på sedvanligt sätt med dans så väl kring den nyresta majstången som på dansbanan och med midsommarvaka.

Söndagen den 13 juli ordnades af Skansen med anledning af de stora nykterhetsmötena en folkfest, vid hvilken från Renberget tal höllos af öfverståthållaren R. Dickson, direktör E. Beckman, lektor P. Waldenström m. fl., hvarjämte Flottans musikkår konserterade samt folkdansar och ringlekar m. m. utfördes. Skansen besöktes denna dag af 29,488 personer, den högsta besöksiffra, som hittills förekommit.

Det nu till sed vordna firandet af *Bellmansdagen* — den 26 juni — försiggick bland annat medels ett festligt tåg, framställande Bellman med sällskap på väg till Djurgården, där man sedan i gröngräset roade sig på bästa sätt och utförde några af tidehvarfvets dansar.

Lördagen den 23 augusti afslutades de i Stockholm hållna s. k. sommarkurserna med en fest, vid hvilken bland andra professor O. Montelius från Renberget talade för fosterlandet.

Gustaf II Adolfs och *Karl XII:s dödsdagar* högtidlighöllos med flaggning och kanonsalut. Skansen var båda dessa dagar talrikt besökt af inbjudet manskap från i hufvudstaden förlagda regementen.

Unionsdagen liksom *Konungens födelse- och namnsdag* firades med salut och flaggning.

Söndagen den 14 december visade sig Lucia för första gången under året i Bollnässtugan, i hvilken hon bjöd på förfriskningar, och samma dag började stjärngossarne sina vandringar till stugorna, i hvilka de sjöngo några gamla julsånger.

Många af de *föreningar*, som under årets lopp sammanträd i Stockholm, hafva tagit Skansen i anspråk för festliga samkväm. Sålunda höll Frisinnade landsföreningen lördagen den 7 juni å öfre Solliden en medborgerlig fest. Äfven sjätte nordiska filologmötet samt Internationela tandläkarkongressen samlades här till samkväm.

Skansens *sommarteater* har rätt mycket begagnats. Att börja med gafs där af studentföreningen Philochoros från Uppsala måndagen den 26 maj en synnerligen talrikt besökt folkdanssoaré. Vidare uppförde Teater- och musikklubbens medlemmar — förutom den redan omnämnda till vårfesten hörande pjesen — flere gånger under sommarens lopp »Korp-Kirsti», ett dalaäfventyr af Frans Hedberg, dels »Hvad far gör är alltid det rätta», dramatiserad folksaga af Nanna Wallenstein.

Den sedan föregående år kända lappfamiljen Stinnerbom från Vilhelmina socken återkom i början af april och tog äfven under denna sommar en af Skansens lappkåtor i besittning.

De från föregående år af allmänheten med stort intresse omfattade *läsafnarna* i Laxbrostugan fortsattes under vinter- och vårmånaderna, hvarvid föredrogos valda stycken af C. J. L. Almqvist, Selma Lagerlöf, Gustaf Fröding, E. A. Karlfeldt m. fl.

Såsom *landsmålsberättare* uppträdde under sommaren hvar söndag Nergårds-Lasse (herr Sibbe Malmberg) och Jan i Seltorp (herr V. Bergström), den senare äfven vissa hvardagar; hvarjämte Mor Dårdi (fröken Rosa Arbman) några gånger under september å sommar-teatern berättade historier på jämtlandsmål. Senare på hösten föredrog fil. kand. Nils Keyland på finnmål sagor och sägner i en af de nyuppförda rökstugorna från Värmlands finnbygd (se ofvan sid. 50 o. f.).

Folkdansar och *ringlekar* utfördes nästan dagligen under sommaren å dansbanan, de senare under ledning af herr V. Bergström.

Middags- och aftonkonserter gåfvos alla sön- och helgdagar af Flottans musikkår, hvarjämte under sommarmånaderna dagligen, då väderleken så tillät, en afdelning af samma kår konserterade omväxlande vid Sagaliden, Bredablick och å Solliden. — Dess utom hafva konserter gifvits dels söndagen den 29 juni af Typografiska föreningens sångkör till förmån för Skansens Tivolifond, dels af Åbo hornorkester, dels slutligen af Bellmanskören. En dubbelkvartett ur sistnämnda kör sjöng under sommaren hvarje söndag, och det s. k. Bellmanskapellet uppträdde — förutom vid Bellmansfesten — de närmast därpå följande söndagarna.

De naturvetenskapliga afdelningarna på Skansen. Hvad beträffar utvecklingen af dessa afdelningar under år 1902 må följande här nämnas.

Den *zoologiska afdelningen* på Skansen är fortfarande föremål för allmänhetens stora intresse.

På grund af den zoologiska afdelningens nära förbindelse med Skansens öfriga anläggningar har någon särskild beräkning af den sammas inkomster ej kunnat göras. Några summor må dock här nämnas. Räntan å den Grilliska donationsfonden, som detta år för första gången fick uppbäras, steg till kr. 2,037: 36; afgifter för färder efter häst, ren och andra djur från Skansens gästgifvargård inbragte kr. 1,332: 27; inkomster för sålda djur, skinn och dylikt kr. 2,006: 10 samt hvarjehanda småinkomster såsom för bröd, såldt åt besökande, hvilka önskat mata djuren, m. m. kr. 661: 61. Sammanlagda här uppgifna inkomster belöpa sig altså till kr. 6,037: 34. Värdet af med Skansens dragare utförda hästdagsverken uppgick till kr. 6,891: 85.

Utgifterna ha varit följande:

Löner:

en amanuens.....	kr. 2,000: —	
djur- och stallvårdare. »	13,535: —	15,535: —
Inköp af djur.....	kr. 688: 55	
Byggnad och underhåll af djurbostäder »	3,013: 33	
Djurens föda	» 15,401: 44	
Hvarjehanda	» 135: 22	
Stallet	» 2,895: 06	
	Summa kr. 37,668: 60	

Af å Skansen utförda mera betydande arbeten äro att nämna nybygda hagar för rådjur, dofhjortar, älgar, fjällnöt, getter och åsnor. Vidare ha i burarna för lodjur och fjällräfvar de gamla hörnstolparna af trä ersatts med dylika af järn. Ett kupolformigt tak af gallerjärn lades ytterligare på en af de stora burarna i Björnliden.

Djurantalets tillväxt utvisas af följande siffror. Såsom framgår af den zoologiska berättelsen för 1901, funnos vid detta års slut 64

arter och afarter däggdjur och 167 arter och afarter fåglar. Vid 1902 års slut räknade djurbeståndet respektive 69 och 159 arter och afarter, hvadan däggdjursbeståndet ökats med 5, men fågelbeståndet minskats med 8 arter.

Afkomma har erhållits af ett flertal arter. Af särskildt intresse äro 6 bastarder, födda efter parning mellan ett par vargbastarder, syskon och afkomma af eskimåhund och varghona. Vidare ha födts 5 varghundar — bastarder mellan hund af nordisk spetsras och varghona —, 10 eskimåhundar, 8 lapphundar, 6 jämtlandshundar, 2 isbjörnar (*Ursus maritimus*), 6 harungar (*Lepus borealis*), 5 renkalfvar (Rangifer tarandus), 6 dofhjortar (*Cervus dama*), 2 råkid (*Capreolus vulgaris*), 1 jak (*Bos grunniens*), 1 fjällnöt (*Bos taurus v. germanica*), 10 killingar och 3 lamm. Inom fågelvärlden ha kläckts bl. a. 1 orre (*Tetrao tetrix*) och 1 trana (*Grus cinerea*).

Bland mera intressanta gåfvor må anföras 1 lodjur (*Felis lynx*) från Finland, 1 varg (*Canis lupus*), 3 fjällräfvar (*Canis lagopus*), 1 björnunge (*Ursus arctos*), 1 baribal (*Ursus americanus*), 1 älg (*Alces palmatus*) och 2 småskrakar (*Mergus serrator*).

Följande viktigare inköp ha blifvit gjorda: 2 polarvargar (*Canis albus* Sabine), infångade af Sverdrups polarexpedition på Elsemereland 1900, de första som någonsin förts lefvande till Europa; 1 utter (*Lutra vulgaris*), 1 härmelin (*Mustela erminea*), 1 nötskrika (*Garrulus glandarius*), 2 blåkråkor (*Coracias garrula*), 2 prutgäss (*Anser bernicla*), 2 grafänder (*Tadorna vulpanser*) och 1 snatterand (*Anas strepera*).

Bland sålda djur märkas 8 hundar, 3 räfvar, 6 renar, 5 getter, 2 får, 6 bärgufvar och 3 påfåglar.

Växtafdelningen. Äfven under 1902 planterades ett stort antal träd och buskar, bland hvilka omkring 4,000 tallar, 500 granar m. m.

Den under föregående år påbörjade utgallringen af döda träd och öfverflödig underskog fortsattes.

Af växter, planterade i rent botaniskt syfte, är att nämna *Pulsatilla vernalis*, af hvilken en sändning erhöles från Härjedalen.

Blommande under året sågos bl. a. *Trollius europæus*, *Nymphaea alba f. purpurea*, *Anemone ranunculoides*, *Ranunculus aconitifolius*, *Valeriana officinalis* β *simplicifolia*, *Polemonium coeruleum*, *Saxifraga cotyledon m. fl.*

Under året dog en stor mängd tallar — en följd af 1901 års ihållande torka.

A. B.

Utställningslokaler, förevisningstider, museets specialutställningar. Museets olika afdelningar, som — sedan de i nr 88 Drottninggatan förvarade samlingarna under sommaren 1901 blifvit till museibyggnaden å Lejonslätten öfverflyttade — utgjordes af allmogeafdelningen i nr 71 A Drottninggatan, handtverks- och skråafdelningen, afdelningen för de högre stånden samt norska afdelningen i nr 77 och 79 Drottninggatan, voro tillgängliga för besökande å samma tider som förut varit fallet. Så har allmogeafdelningen i nr 71 A Drottninggatan varit öppen måndagar, tisdagar, torsdagar och fredagar kl. 11—3 samt söndagar kl. 1—3. Handtverks- och skråafdelningen, afdelningen för de högre stånden samt norska afdelningen i nr 77 och 79 Drottninggatan, voro tillgängliga onsdagar och lördagar kl. 11—3 samt söndagar kl. 1—3. Under sommarmånaderna — från den 1 juni till den 30 sept. — ha samtliga afdelningar varit tillgängliga *alla* hvardagar kl. 11—4 och söndagar kl. 1—3.

Skansen har varit öppen för besökande alla dagar hela året från kl. 10 till skymningens inbrott eller längre.

I enlighet med styrelsens beslut började den 31 januari utflyttningen till den nya museibyggnaden af samtliga å vindar och i andra förrådsrum inom museets hus nr 77 och 79 Drottninggatan förvarade föremål. Detta arbete fortgick hela året, och hade vid årets slut omkring 15,000 föremål blifvit till museets nya byggnad öfverförda och därmed största delen af de i ofvannämnda lokaler förvarade saker ur dem aflägsnad.

För att underlätta förberedelserna till utflyttningen af museets exponerade samlingar, hvilken utflyttning med undantag af samlin-

garna i nr 71 Drottninggatan föreslogs till våren 1903, afstängdes i februari 1902 de fyra till föremål från kejsartiden anslagna rummen i nr 79 Drottninggatan.

Vid museet hafva under året varit anordnade tvänne specialutställningar. Den ena i museets lokaler i nr 77—79 Drottninggatan omfattade **svenska allmogedräkter** och ordnades af amanuensen P. G. Vistrand, som ock till samma utställning affattat katalogen.

Utställningen öppnades den 7 april och fortgick till den 28 i samma månad samt besöktes af 865 personer. Då hvarken utrymme eller tid medgaf någon fullständig utställning af museets rika skatter af svenska allmogedräkter, måste denna utställning begränsas till våra ålderdomligaste, vackraste och mest karakteristiska folkdräkter. Så vidt möjligt togs vid detta urval särskild hänsyn till sådana dräkter, som mer eller mindre representera någon viss smakriktning inom dräktområdet från medeltidens slut och intill 1800-talet. Utställningen kom sålunda att omfatta tjugosju kvinliga och tio manliga högtidsdräkter, samt dräktdelar såsom mössor, handskar, vantar, skor, smycken och broderier m. m., ordnade i montrer och skåp. De landskap, som på detta sätt blefvo företrädade, voro Skåne med fem dräkter, Bleking med två, Småland med tre, Öland och Västergötland hvardera med en, Östergötland med två, Södermanland med tre, Uppland med en, Värmland med tre, Dalarna med nio och Helsingland med sju dräkter.

Den andra specialutställningen, omfattande **väfda tapeter**, ordnades af intendenten för Konungens konstsamlingar, dr John Böttiger, som ock öfver samma utställning gjorde beskrifvande katalog. Utställningen, som var inrymd i Nordiska museets byggnad å Lejonslättan, hölls öppen under tiden den 26 maj—17 juni.

Den omfattade öfver 300 nummer och var afsedd att för så vidt detta med inom landet varande föremål kunde ske lämna en öfversikt öfver det konstmässiga tapetväfveriets i Europa utvecklingsgång från 1500-talets början och till våra dagar; hvarjämte man särskildt försökt att så rikhaltigt som möjligt belysa det sven-

ska tapetväfveriets historia. Utställningen möttes från alla håll af stort intresse och tillmötesgående. Konungen, som på nämndens underdåniga anhållan, blef utställningens beskyddare, stälde sålunda dels sin egen, dels hela husgerådskammarens samling af väfda tapeter, uppsatta eller icke, till utställningens förfogande. Från kronprinsen äfven som från kronprinsessan af Danmark erhöles till utställningen värdefulla bidrag. Från Nationalmusei konstafdelning, Statens historiska museum och Lifruskammaren erhöles i dessa samlingar förvarade dyrbara piécer. Utställningens anordnare hade därjämte till sitt förfogande så godt som alla honom bekanta i Sverge varande tapeter, som tillhöra kyrkor, fornminnesföreningar och konstslöjdanstalter samt enskilde svenske samlare. Så funnos bland utställarne Kristina kyrka i Jönköping, Norra Ljunga och Burseryds församlingar, Kristianstads fornminnesförening, föreningen för Smålands fornminnen och kulturhistoria, Handarbetets vänner och aktiebolaget Nordiska kompaniets textilafdelning Thyra Grafström i Stockholm samt Kulturhistoriska föreningens i Lund konstslöjdanstalt äfvensom Kulturhistoriska museet i Lund. Af de till ett antal af 31 uppgående samlare må särskildt nämnas greve N. Brahe, som haft godheten lämna rätt till urval bland Skoklostersamlingens — som bekant den största enskilda i Norden — skatter.

Det moderna norska tapetväfveriet var, tack vare fru Randi Blehrs intresserade medverkan, i sina båda hufvudriktningar, den Muntheska strängt textila, och det af Frida Hansens konst präglade, ypperligt och rikhaltigt representeradt. Norska staten, Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum i Trondhjem, den Norske Husflidsforening i Kristiania m. fl. förutom ett antal enskilde utställare hade lämnat förträffliga bidrag till belysningen af de moderna riktningarna inom tapetväfveriet, som också från tysk sida representerades af den bekanta Schule für Kunstweberei i Scherrebek.

Utom af nu nämnda omfattades utställningen med verksamt intresse äfven från annat håll. Så skänkte CENTRALTRYCKERIET genom direktör E. OLDENBURG papper och tryckning af utställningens i typografiskt hänseende synnerligt vackra katalog; GENERALSTABENS LITOGRAFISKA ANSTALT genom ingenjör A. LAGRELIUS papper

och tryckning af tvänne planscher i fotogravyr till samma katalog; W. SILFVERSPARRES NYA GRAFISKA AKTIEBOLAG genom direktör A. LILJA: diverse fotografering och samtliga i katalogen använda klichéer till signaturer m. m.; bokförläggare HASSE W. TULLBERG: seriekort; TEKNISKA SKOLAN i Stockholm genom eleven fröken BEATA MÅRTENSON: kartong till utställningens affisch och CENTRALTRYCKERIETS LITOGRAFISKA AFDELNING: tryckning i färger af samma affisch.

Under utställningstiden arbetade en af Handarbetets vänners väfverskor vid en i utställningens norska afdelning uppställd tapetväfstol. Fem föredrag höllos, nämligen ett af fröken Agnes Branting öfver Handarbetets vänners verksamhet för utvecklingen af det svenska tapetväfveriet samt af dr John Böttiger fyra »vandring-föredrag» öfver olika perioder af tapetväfveriets historia, nämligen för medlemmar af prässen, för Tekniska skolans elever och personalen vid Handarbetets vänner, för personalen vid Centraltryckeriet, Generalstabens litografiska anstalt och W. Silfversparres nya grafiska aktiebolag samt slutligen för arbetare vid Gustafsbergs porslinsfabrik.

Utställningen, som i den svenska prässen omsorgsfullt refererades, blef ej heller inom utländska fackkretsar obemärkt. Så egnade — för att blott nämna ett exempel — chefen för gobelinsfabriken i Paris Jules Guiffrey i den franska tidskriften *l'Art* den samma en särdeles berömande artikel.

Besöken i museets samtliga afdelningar utgjorde år 1902 554,235, af hvilka 546,175 personer besökte Skansen.

Till museets afdelningar i staden utlämnades under året 119 studiekort, af hvilka 108 till elever vid Tekniska skolan. Till Skansen utlämnades under samma tid 117 tillståndskort att teckna och måla.

I enlighet med nämndens beslut att skolor och andra bildningsanstalter skulle efter anmälan och under tillsyn af respektive lärare ega fritt tillträde till museets afdelningar i staden, har museet under året vid olika tidpunkter besökts af elever vid Öster-

malms högre läroanstalt för flickor, vid Stockholms nya samskola, elever vid Tekniska skolan samt vid Stockholms stads uppfostringsanstalt för flickor.

Enligt nämdbeslut af den 17 juni lämnades därjämte deltagare i 1902 års sommarkurser i Stockholm fritt tillträde till samlingarna. Museets afdelningar i staden förevisades och demonstrerades under tiden 15—23 augusti af amanuenserna E. Hammarstedt och G. Upmark. Skansens byggnader och samlingar genomgöres och förevisades under ledning af amanuensen A. Nilsson.

I likhet med föregående år har äfven under år 1902 tillstånd gifvits för lärarpersonalen vid åtskilliga skolor, för tjänstemän vid järnvägen, telegrafan, telefonanstalter m. fl. att lösa årskort till nedsatt afgift, då ett större antal i samma verk anställda tjänstemän på samma gång antecknat sig.

En öfversikt af alla till olika pris under år 1902 köpta årskort visar, att under detta år 6,035 personer löst årskort. Under år 1901 köptes dylika af 4,607, 1900 af 2,907 och under år 1899 af 2,441 personer.

För Skansen infördes detta år ett nytt slags biljetter, gällande för manskap i uniform, hvilka till ett pris af 20 öre stycket tillhandahållits regements- och kompaniexpeditioner.

Brandförsäkring. Samlingarna voro vid 1902 års utgång brandförsäkrade till ett värde af 824,700 kr., och museets båda egendomar i staden (nr 77 och 79 Drottninggatan), byggnaden å Lejonslätten, Skansen samt Bredablicks torn till ett sammanlagdt värde af 2,195,300 kr. Försäkringsavgifterna under samma år uppgingo till kr. 3,190: 24.

Utlånade och kopierade föremål. Från museets samlingar hafva följande föremål med nämndens medgifvande varit utlånade:

Till Stockholms gasverk, med vissa bestämmelser i afseende å föremålets bevarande under den tid det var till kopiering utlämnadt, för *kopiering*: djurhinnelykta; gatulykta att anbringa å hus-

vägg, med tillhörande hampoljelampa; skaftlykta; enkel väggklämma för spingstickor, af järn, från Småland; dubbel väggklämma för d:o, af järn, från Finland; bordstake för d:o, af järn, på träfot; golfstake, s. k. »ljusakäring» för d:o, af trä; enkel tranlampa af järn (skål med öron); hängande enkel d:o af järn, från Bohuslän; hängande tranlampa med spillskål, af järn, jämte dubb för uppsättning i vägg; d:o d:o med väggfast dubb, från Norge; tranlampa af järn (bordslampa på fötter); »lampedalla»; kyrkkrona af förtent järnbleck; tvåarmad ljuskrona af smidt järn; trepipig armstake af smidt järn; ledbar armstake af järn med skruffäste för bordsskifva; »lysalunta». Kopiorna voro afsedda att komplettera gasverkets historiska samling af belysningsföremål samt utfördes af gasverkets egna arbetare och under kontroll af dels tvänne dess ingenjörer, dels en af museets amanuenser.

Till Kungl. myntet: puns till K. landtbruksakademiens jubileumsmedalj 1897.

Till föreningen Handarbetets vänner, *för kopiering*: en dräkt för kvinna från norra Öland.

Till den af Urmakarföreningen i Stockholm anordnade svenska urutställningen: ett större antal (132 nr) ur, urverk, timglas och urmakeriverktyg.

Till den i Örebro anordnade historiskt-topografiska utställningen för Örebro län; tre blad ur museets topografiska samling.

Till Kunstgewerbe-Museum i Berlin: tvänne brickväfnadsredskap från Skåne och Halland.

Till Akademien för de fria konsterna för dr G. Göthes räkning: en museet tillhörig kopia efter E. Delacroix' tafla »Dantes båt».

Till den internationela dräktutställningen i St Petersburg: ett 40-tal dräkter från Skansens klädkammare och omkring 400 afbildningar af dylika.

Utgifna arbeten.¹ Under år 1902 utgäfvos följande arbeten: *Meddelanden från Nordiska museet 1899 och 1900*, utgifna genom dr JOHN BÖTTIGER.

¹ Se för öfrigt sid. 118 o. f.

Minnen från Nordiska museet. Andra bandet, häftena 8—12. P. B. Eklunds förlag.

Handlingar rörande installationen i Nordiska museets nya byggnad, bilagda nämndens protokoll af den 24 april och 6 maj 1902.

Nordiska museets specialutställningar. Nr 1. Nordiska museets utställning af svenska allmogedräkter 1902, af P. G. VISTRAND.

Nordiska museets specialutställningar. Nr 2. Nordiska museets utställning af väfda tapeter 1902 af J. BÖTTIGER.

Den af styrelsen för utgifvande af museets publikationer år 1901 tillsatta redaktionen har såsom förut bestått af doktor J. Böttiger som redaktör samt fil. licentiat G. Hazelius och fröken V. Lewin.

Literär förbindelse med andra museer och samfund. Literär förbindelse inleddes år 1902 med följande föreningar och museer:

Finska Vetenskaps-Societeten. Helsingfors.

Städtisches Museum. Altona.

Antalet museer och samfund, med hvilka förbindelse är inledd, utgjorde år 1902 268. Se sid. 107 o. f.

Nordiska museets fonder.

1.

Byggnadsfonden.

Byggnadsfonden har uppkommit dels genom behållningen af Skandinavisk-etnografiska samlingens byggnadsfond, förut stäld under särskild nämnds förvaltning, dels genom medel, som blifvit af Nordiska museets styrelse insamlade genom basarer, folkfester och lotterier, dels ock genom från olika håll till museibyggnaden lämnade gåfvor.

Såsom af föregående årsberättelse inhemtas, var byggnadsfondens behållning vid 1901 års slut

814,730 kronor 99 öre.

Under år 1902 ökades fonden genom influtna lotterimedel med kr. 199,792: 35, men minskades med utgifter under året kr. 272,438: 11, i följd hvaraf fondens vid 1902 års slut återstående behållning utgjorde

742,085 kronor 23 öre.

2.

Allmänna fonden.

För uppkomsten af denna fond redogöres i 1881 års meddelanden, sid. 47.

Fondens kapital skall förblifva orubbadt, men räntorna äro ämnade att användas till löpande utgifter för Nordiska museets ändamål. Till den sammans förstärkning gå, enligt § 8 i stadgarna för Samfundet för Nordiska museets främjande, alla ständiga ledamöters på en gång lämnade afgifter.

Förvaltningen är enligt museets stadgar öfverlämnad åt museets styrelse.

Allmänna fonden, hvilken enligt 1901 års berättelse vid nämnda års slut uppgick till 54,872 kr. 47 öre, hade under år 1902 ökats genom ständiga ledamöters afgifter med 2,300 kr. och utgjorde vid 1902 års slut

57,172 kronor 47 öre.

3.

Pensionsfonden.

Om uppkomsten af denna fond se sid. 58 i 1885 års meddelanden. Fondens kapital, som den 31 dec. 1901 utgjorde kr. 2,182: 85, ökades under år 1902 med en gåfva å 100 kr. och hade vid sistnämnda års slut vuxit till

2,392 kronor 41 öre.

4.

Bredablicksfonden.

Denna fond, som under namn af »Belvederefonden» bildades i slutet af år 1891, afser att skaffa bidrag till gäldande af köpe-

skillingen — 100,000 kronor — för Bredablick. En närmare redogörelse för fondens uppkomst lämnas sid. 77 och följande i 1891 och 1892 års meddelanden. Summan af de vid 1902 års slut lämnade bidragen uppgick till

101,670 kronor.

År 1901 slutbetalades skulden för Bredablicks inköp.

5.

Herman Frithiof Antells fond.

Genom testamente af den 1 okt. 1891 skänkte framlidne med. doktor H. F. Antell

100,000 kronor

till Nordiska museet »att af dess styrelse förvaltas som fond, hvars räntor användas till museets fromma». Enär, enligt testators förordnande, vissa andra legat först skulle utdelas, men »öfriga tillgångar sammanhållas och förvaltas, tills de genom tillkommande räntor nått sådant belopp, att en hvar sitt erhålla kan», blef denna fond först den 7 okt. 1896 öfverlämnad till Nordiska museet.

6.

Tivolifonden.

Denna fond, som afser att skaffa bidrag till gäldandet af köpe-skillingen — 225,000 kr. — för det år 1901 förvärfvade Tivoli-området, numera Solliden, bildades nämnda år med anledning af köpet. Summan af de vid 1902 års slut lämnade bidragen utgjorde

27,128 kronor 45 öre.

7.

Johan August Hazelius' fond.

Genom gåfvobref af den 19 dec. 1901 öfverlämnade fil. licentiat Gunnar Hazelius i enlighet med sin faders i lifstiden uttryckta önskan till Nordiska museet

25,000 kronor,

hvilken summa under namn af Johan August Hazelius' fond skulle förräntas, tills hon nått femtio tusen kronor, hvarefter halfva räntan finge användas till inköp af för museet lämpliga föremål, under det att andra hälften skulle läggas till kapitalet, tills detta nått ett belopp af hundra tusen kronor, hvarefter hela räntan finge användas till inköp. Vid 1902 års slut hade fonden vuxit till

26,031 kronor 78 öre.

8.

Grundfond af den 30 november 1901 till doktor Artur Hazelius' minne.

Genom gåfvobref af den 30 november 1901 öfverlämnade en »Hazelius' vän i Norge» till Nordiska museet

500 kronor

att efter särskildt gifna bestämmelser förvaltas och förräntas till den 30 nov. 1933 och då användas till hugfästade af Artur Hazelius' minne.

Under år 1902 skänkte samme »Hazelius' vän» ytterligare 200 kr. till nämnda fond. Fonden uppgick vid 1902 års slut till

722 kronor 41 öre.

9.

Artur Hazelius' monumentsfond.

Till åstadkommandet af en minnesstod öfver Nordiska museets skapare, dr Artur Hazelius, skänkte civilingeniör C. G. Norström 1901 en summa af 10,000 kr. Bankdirektör Knut Wallenberg lämnade samma år som bidrag till en byst af Artur Hazelius 1,000 kr.

Under år 1902 öfverlämnade ingeniör C. G. Norström ytterligare 2,500 kr. till bekostande af ett porträtt af dr Artur Hazelius. Samtliga dessa medel jämte upplupna räntor utgjorde vid 1902 års slut

13,940 kronor.

Donationer till Nordiska museet.¹

Under denna öfverskrift upptagas sådana till museet alt ifrån dess grundläggande år 1872 lämnade penningebidrag, som uppgå till ett belopp af 500 kronor eller därutöfver. Af bidragen har en del gått till museets fonder.

Ständiga ledamöters afgifter äro icke medräknade i nedanstående summor. Årtalen angifva de år, då penningebidragen lämnats.

H. M. konung Oskar II. <i>Samfundets skyddsherre.</i> 1874 (660), 1900 (500), 01 (500), 02 (500).	2,160: —
H. M. drottning Sofia. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1896 (250), 97 (250), 98 (250), 99 (250).	1,000: —
H. K. H. kronprins Gustaf. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> ² 1892—1901.	1,000: —
H. K. H. prins Karl. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1892 (500), 93 (500), 94 (525), 95 (500).	2,025: —
H. K. H. prins Eugen. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1894 (25); <i>Tiv.</i> ³ 1901 (500).	525: —

Abramson, Eveline, f. Gumpert, fru. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,400: —
Althainz, Fredrik Gerhard, grosshandlare. Stockholm. 1888.	500: —

¹ I denna förteckning äro upptagna alla donationer, som lämnats till museet intill den 31 dec. 1902.

² *Br.* utmärker här och i det följande, att bidragen lämnats till Bredablicksfonden. Se sid. 68.

³ *Tiv.* utmärker här och i det följande, att bidragen lämnats till Tivolifonden. Se sid. 69.

Anderson, John F. , ingenjör. Djursholm. <i>Hedersledamot.</i> 1900 (1,000), 01 (2,500).	3,500: —
Andersson, Johan , byggmästare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1891 (1,000), 93 (10,000), 94 (2,000), 96 (1,000).	14,000: —
Andersson, Knut , herr. Stockholm. 1902.	500: —
Antell, Herman Frithiof , medicine doktor. Paris. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1893. 1884 (200), 90 (700), 91 (1,000), 92 (1,000), 93 (3,000); <i>Br.</i> 92—93 (200) och 94—96. utbet. af dödsboet (800); genom testamente af den 1 okt. 1891 100,000 kr., utbet. af dödsboet 96, samt ytterligare i ränteutdelning 5,700 kr., utbet. 98 och kr. 305: 83, utbet. 99.	112,905: 83
Appelberg, Lotten , f. Östergren , fru. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Arwidsson, Torsten Adolf , kommandör. Stockholm. Död 1893. 1892.	1,000: —
Astrup, Hans Rasmus , f. d. statsråd. Kristiania. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1898. 1873 (500), 82 (2,500), 84 (2,500).	5,500: —
Axell, Severin , grosshandlare. Sundsvall. Död 1892. 1877.	500: —
Axling, Hampus , bruksegare. Stockholm. 1894.	3,000: —
von Bahr, Sally , f. Wikström , fru. Montreux, Schweiz. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Benedicks, Carl , generalkonsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1888. 1879.	1,000: —
Benedicks, Emma , f. Benedicks , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1895. 1891 (10,000), 93 (3,000), 94 (2,000), 95 (2,000), genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893 (15,000).	32,000: —
Benedicks, Gustaf , bruksegare. Gysinge. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1874 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,100: —
Berg, Helene , f. Bligh , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1894 (500), 95 (500), 97 (500), 99 (500), 1900 (500).	2,500: —
Berg, Nils Vilhelm , grosshandlare. Stockholm. 1880 (25), 89 (100), 92 (500).	625: —
Berggren, Maria Eleonora , f. Wickberg , fru. Stockholm. Död 1895. <i>Br.</i> 1892—94.	1,000: —
Berggren, Robert Constantin , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1893. 1884 (500), 88 (200).	700: —
Bergstedt, Carl , fabriksidkare. Stockholm. 1876 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,100: —
Bergstedt, Erik , grosshandlare. Stockholm. 1876 (100), 87 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,200: —

Bergström, Frans Frode Theodor , f. d. kammaråd. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1894.	1,000: —
Björnstjerna, Oscar Magnus , generalmajor. Stockholm. <i>Tiv.</i> 1901.	2,000: —
Bobergh, Thérèse , f. Björklund , enkefru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Bolinder, Jean , ingenjör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1899. 1873 (100); <i>Br.</i> 92—99 (800), 1900 utbet. af dödsboet (200).	1,100: —
Boman, Emil , skeppsklarerare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1901. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Bonde, Carl Carlsson , friherre, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01 (200).	1,200: —
Bonde, Gustaf Trolle , grefve, öfverste-kammarjunkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1884. 1873 (200), 78 (500).	700: —
Bondeson, August , medicine doktor. Göteborg. 1880.	709: 10
Bonnier, Albert , bokförläggare. Stockholm. Död 1900. <i>Br.</i> 1892—1900 (900), 01 utbet. af dödsboet (100).	1,000: —
Boström, Erik Gustaf , statsminister. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1900 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,400: —
Brandt, Axel , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1898. 1888.	500: —
Broms, Gustaf Emil , konsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1898 (500), 1900 (2,000), 01 (2,500).	5,000: —
Burén, Carl , brukspatron. Skeda, Ryssby. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> Död 1887. 1876 (200), 84 (1,000).	1,200: —
Bünsow, Fredrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1877 (500), 92 (3,000), 93 (100), 94 (1,000), 95 (1,000).	5,600: —
Bünsows, Fredrik , grosshandlare, Stockholm, dödsbodelegare. 1897.	20,000: —
Bünsow, Fredrik Herman , godsegare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,400: —
Bünsow, Robert , konsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1899 (500); <i>Tiv.</i> 1901—02 (2,000).	2,500: —
Bäckström, Johan , grosshandlare. Stockholm. Död 1902. 1883 (1,000), 87 (100), 96 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01 (200).	2,400: —
Carlsson, Albertina , f. Arvin , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Carnegie, David , grosshandlare. Göteborg. Död 1890. 1876 (1,000), 87 (1,000).	2,000: —

Carnegies, David , grosshandlare, dödsbodelegare, Göteborg, genom konsul O. Ekman , Stockholm. 1890.	5,000: —
Casparsson, Carl Edvard , kapten. Uppsala. Död 1899. Genom testamente af den 16 okt. 1897. 1899.	10,000: —
Cavalli, Gustaf , apotekare. Sköfde. <i>Hedersledamot.</i> 1888 (1,000), 96 (5,000).	6,000: —
Cavalli, Johan Gustaf , apotekare. Göteborg. <i>Hedersledamot.</i> Död 1888. 1887.	10,000: —
Cederlund, Edvard , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1883.	500: —
v. Celsing, Petrus Fredrik , kapten. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Cervin, Carl Gustaf , bankir. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1899. <i>Br.</i> 1892—1898.	1,000: —
Clason, Isak Gustaf , professor. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); 01 (1,000).	2,000: —
Curman, Carl , professor, <i>ständig ledamot</i> , och fru Calla Curman , f. Lundström . Stockholm. 1898.	1,000: —
Dahlberg, Johan Petter , bruksegare. Bollsta, Nyland. <i>Hedersledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Danelius, Bror August , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,400: —
Davidson, Ernst , herr. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Davidson, Henrik , generalkonsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1895. 1874 (100), 83 (1,000), 90 (1,500).	2,600: —
Davidson, Vilhelm , konditor. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1883. 1883.	2,500: —
de Laval, Gustaf , fil. doktor, civilingeniör. Stockholm. <i>Hedersledamot. Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Dickson, Charles , medicine doktor. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1902. 1876.	500: —
Dickson, James Jamesson , grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1885. 1876 (1,000), 83 (1,000), 84 (2,000), 85 (1,000).	5,000: —
Dickson, Oskar , friherre, grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1897. 1872 (1,000), 84 (3,000).	4,000: —
Dickson, Robert , grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> 1876.	600: —
Du Rietz, Gustaf Adolf , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Dölling, Fritz , fabriksidkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1887 (1,000), 93 (100).	1,100: —

Ekengren, Vilhelm Alfred Ferdinand , f. d. stadsmäklare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Ekman, Maria , f. Lavonius , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1890 (200), 99 (2,307: 50).	2,507: 50
Ekman, Oskar , konsul. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1873 (100), 80 (2,500), 83 (1,000), 97 (1,000), 99 (1,000).	5,600: —
Ekman, Vilhelm Ferdinand , bankkassör. Uppsala. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1900. Genom testamente af den 18 sept. 1899. 1901.	10,000: —
von Essen, Fredrik , friherre, riksmarskalk. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Falck, Constantin , grosshandlare. Hammar, Nyland. 1899.	1,000: —
Falk, Vilhelm , bruksegare. Stockholm. <i>Tiv.</i> 1901.	1,000: —
de Fontenay, Otto Ernst le Sage , professor. Köpenhamn. <i>Hedersledamot.</i> 1887 (2,500), 88 (2,500), 90 (5,000).	10,000: —
Forsell, Anton Isidor , disponent. Göteborg. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1899.	4,000: —
Forsgrén, Ida , fröken. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Francke, Olena , f. Hallberg , fru. Stockholm. Död 1900. <i>Br.</i> 1892—1900 (900), 01 utbet. af dödsboet (100).	1,000: —
Fris, Carl Gustaf , bankdirektör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1873 (200); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,600: —
Fröberg, Christian August , borgmästare. Hernösand. <i>Br.</i> 1893—1901.	1,000: —
Geber, Philip , bankir. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Georgii, Axel , v. generalkonsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Gilljam, Gustaf Fredrik , universitetskansler. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1892.	500: —
Gustafsson, Johanna , f. Pettersson , fru. Stockholm. 1898.	500: —
Göransson, Thure , apotekare. Falun. <i>Ständig ledamot.</i> 1891 (5); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,005: —
Hafström, Adolf Valdemar , grosshandlare. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 92—1901.	1,000: —
Hagdahl, Charles Emil , medicine doktor. Stockholm. Död 1897. 1896 (70); <i>Br.</i> 92—97 (600).	670: —
Hallström, Hans , byggmästare. Stockholm. Död 1900. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
v. Hallwyl, Walter , grefve, bruksegare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1890 (15,000) ¹ , 93 (2,000).	17,000: —

¹ Detta belopp utgjorde inlösen af lägenheten Framnäs på Djurgården, hvilken inköptes af grefve v. Hallwyl och omedelbart därpå öfverlämnades såsom gåfva till Nordiska museet. Se sid. 70 i *Samfundet för Nordiska museets främjande 1890.*

Hammarstedt, Nils Oskar , prost. Norrby, Sala. 1891 (1,000), 92 (1,000).	2,000: —
Hassell, Carl Johan , sekreterare i Kammarkollegium. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 11 maj 1891.	5,000: —
Hazelius, Artur , Nordiska museets styresman. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1901. 1883 (500), 85 (1,000), 88 (4,500), 89 (500), 90 (2,500), 91 (1,000), 92 (6,000), 93 (2,000), 94 (4,200), 95 (1,000), 96 (1,500), 97 (2,500), 98 (2,500), 99 (500); <i>Br.</i> 92—1900 (1,000).	31,200: —
Hazelius', Artur , dödsbo (G. Hazelius). Stockholm. J. A. Hazelius' fond 1901 (25,000); <i>Tiv.</i> 02 (1,000).	26,000: —
Hazelius, Fredrik Philip , öfverstelöjtnant. Stockholm. Död 1894. 1894.	1,000: —
Hazelius, Gunnar , filosofie licentiat. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1902 (2,554: 76); <i>Tiv.</i> 02 (200).	2,754: 76
Heckscher, Edvard , bankdirektör. Stockholm. 1892.	500: —
Hedberg, Anders Petter , grosshandlare. Sundsvall. Död 1882. 1877.	500: —
Hedberg, Johan August , grosshandlare. Sundsvall. <i>Ständig ledamot.</i> 1894.	500: —
Heilborn, Otto Henrik , generalkonsul. Stockholm. 1889 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,100: —
Heiss, Frans , direktör. Stockholm. Död 1898. 1890.	1,000: —
Hellberg, Frithiof , direktör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hellberg, Johan Vilhelm , v. konsul. Sundsvall. Död 1887. 1877.	500: —
Hellman, Mathilda , f. Joholm , enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 januari 1888. 1894.	10,000: —
Hernmarck, Carl Gustaf , justitieråd. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1901. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Hierta, Hedvig Elisabet , fröken. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1873 (100), 83 (100), 95 (1,000); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	2,200: —
Hirsch, Isaak , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1896 (1,000); <i>Tiv.</i> 1902 (200).	1,200: —
Hirsch, Oskar , ingenjör. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,400: —
Hoffman, August , f. d. slottsarkitekt. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1897. 1889.	10,000: —
Hogner, Richard , medicine doktor. Boston. 1901.	500: —
Holm, Anders Reinhold , godsegare. Kvibille. <i>Hedersledamot.</i> Död 1899. 1895.	1,000: —

Höglund, Anton , konsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Höglund, Otto Magnus , grosshandlare. Stockholm. 1901.	1,500: —
Hörstadius, Gustaf Ferdinand , advokatfiskal. Stockholm. Död 1900. 1894 (1,000), 99 (300).	1,300: —
Jacobsen, Carsten Tank , disponent. Sundsvall. 1892.	500: —
Janson, Axel Gotthard , byggmästare. Stockholm. 1892 (250); <i>Br.</i> 92—1900 (1,000).	1,250: —
Jeansson, Johan , grosshandlare. Kalmar. Död 1896. 1889 (500); <i>Br.</i> 92—95 (400).	900: —
Johansson, Botvid , grosshandlare. Sundsvall. Död 1895. 1877.	500: —
Josephsen, Niels , direktör, justitieråd. Köpenhamn. <i>Hedersledamot.</i> 1898.	10,000: —
Josephson, Hjalmar S. , grosshandlare. Stockholm. 1900.	1,000: —
Kempe, Bernhard , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1876 (150), 84 (500), 92 (300), 93 (200), 94 (1,000), 99 (300).	2,450: —
Kempe, Elias Vilhelm , grosshandlare. Stockholm. Död 1890. 1876 (150), 84 (500).	650: —
Kempe, Frans , konsul. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1884 (250), 97 (1,000), 99 (1,000); <i>Tiv.</i> 1901 (1,000).	3,250: —
Kempe, Henriette , f. Diewel , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1894 (1,000), 99 (200), 1900 (200); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (1,000).	3,400: —
Kempe, Johanna , f. Wallis , fru. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1892 (2,000), 93 (5,200), 98 (2,000).	9,200: —
Kempe, Julie , f. Fahlman , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Kempe, Seth , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> 1884 (250), 99 (1,000), 1900 (1,000).	2,250: —
Kempe, Vilhelm Henrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1883. 1874 (500), 77 (1,180), 83 (2,500).	4,180: —
Kempes, Vilhelm Henrik , grosshandlare, dödsbodelegare. Stockholm. 1883.	2,500: —
Kjellberg, Thérèse , f. Edgren , fru. Stockholm. 1898 (50); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,050: —
Knudtson, Harald Christian Fernando , kammarherre. Kristiania. <i>Hedersledamot.</i> 1900.	1,000: —
Lamm, Carl Robert , ingenjör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Lamm, Gustaf Mauritz , ingenjör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1892. 1891 (400), genom testamente af den 13 febr. 1892 (10,000).	10,400: —

Laurin, Agnes, f. Rohtlieb, fru. Stockholm. Död 1896. <i>Ständig ledamot.</i> 1890.	500: —
Laurin, Carl, direktör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1890.	500: —
Lemon, Adolf, grosshandlare (död 1899), och fru Mathilda Lemon, f. Lindström, Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Levin, Hartvig, grosshandlare (död 1892), och fru Fanny Levin, f. Labatt, Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Liljedahl, August, godsegare. Uppsala. <i>Hedersledamot.</i> 1890 (1,000), 91 (3,000), 92 (1,000).	5,000: —
Liljewalch, Carl Fredrik, grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1892.	1,800: —
Liljewalch, Edvard, grosshandlare. Stockholm. 1896 (5: 70); <i>Br.</i> 92—1900 (900).	905: 70
Liljewalch, Tom, f. d. stadsmäklare. Stockholm. 1873 (100), 93 (20); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,120: —
Limnell, Carl Abraham, öfverdirektör, <i>ständig ledamot</i> (död 1882), och fru Fredrika Limnell, f. Forsberg. Död 1892. Stockholm. 1874.	1,000: —
Lindahl, Vilhelm Nils Andreas, auditör. Karlskrona. <i>Br.</i> 1892—98.	1,000: —
Lindegren, August, slottsarkitekt. Stockholm. 1892.	500: —
Lindroth, Carl Axel, grosshandlare. Stockholm. 1873.	1,500: —
Lindström, Edvard, konsul. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 02 (100).	1,100: —
Ljunglöf, Knut, grosshandlare. Stockholm. 1873 (250), 82 (1,000).	1,250: —
Ljungqvist, Knut Ottonin, bruksegare. Munksjö, Jönköping. <i>Hedersledamot.</i> Död 1896. 1879 (500), 90 (50), 94 (100), 95 (350).	1,000: —
Lovén, John, grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Lundberg, Louise, f. Haak, fru. Stockholm. Död 1899. 1894.	1,000: —
Lundberg, Ludvig, grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1884.	1,000: —
Lundström, Carl Franz, godsegare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1882 (200), 91 (500), 94 (2,350); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 02 (1,000).	5,050: —
Lundström, Johan Ludvig, grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	1,400: —
Malmsten, Emil, löjtnant. Malmö. 1892.	1,000: —
Maude, Louise, f. Siljeström, fru. Drottningholm. 1890.	500: —
Montan, Erik Vilhelm, professor. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 02 (200).	1,200: —
Möller, Fredrik, generalkonsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —

Neijber, Magnus Julius , stadsmäklare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1894. 1890 (1,000), 93 (20).	1,020: —
Nisser, Betty , f. Wettergren , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Norlund, Elisabeth , fröken. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1900 (5,000), 02 (5,000).	10,000: —
Norlund, Lotten , f. Hertzner , enkefru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1899 (4,475); <i>Br.</i> 1893—1901 (1,000).	5,475: —
Norström, Claes Gustaf , civilingenjör. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1896 (3: 58), 1901 (10,000), 02 (2,500); <i>Br.</i> 1892—1900 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (2,000).	15,503: 58
Norström, Claes Gustaf , civilingenjör, <i>ständig ledamot</i> , <i>hedersledamot</i> , och fru Alma Norström , f. Bünsow , <i>hedersledamot.</i> Stockholm. 1899 (1,000), 1900 (1,000).	2,000: —
Näs, Nils Olof , grosshandlare. Östersund. Död 1900. <i>Hedersledamot.</i> 1886 (5,500), 87 (5,000).	10,500: —
Odelberg, Carl Axel , kapten. Stockholm. 1893 (35), 96 (305), 99 (100); <i>Tiv.</i> 1901—02 (400).	840: —
Odelberg, Oskar Vilhelm , löjtnant, fabriksdisponent. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Odelberg, Theodor , statsråd. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Ohlsson, Anders , generalkonsul. Kapstaden, Sydafrika. 1892.	500: —
Oldenburg, Carl Camillus , kyrkoherde. Österby, Hammar. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1896. 89 (510), i strödda poster (49: 50), 92 (250), 94 (100), 95 (150), 96 (150).	1,209: 50
Olrog, Thorvald , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
d'Otrante, Gustaf Armand Fouché , hertig, förste hofstallmästare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Palmerantz, Susanna , f. Vinborg , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Paton, Ninian , grosshandlare. Stockholm. 1873 (100), 83 (200), 92 (100), i strödda poster (77: 33), 1901 (1,000).	1,477: 33
Pehrsson, Måns , åkare. Stockholm. Död 1895. 1893.	1,000: —
Petersen, Ingeborg , f. Tanberg , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Peterson, P. S. , trädgårdsdirektör. Rosehill, Chicago, Illinois. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1885 (200), 97 (1,000).	1,200: —
Peyron, Ludvig , konsul. Stockholm. 1877.	1,200: —
Philipson, Amalia , f. Jacobson , fru. Stockholm. 1901.	2,000: —
Philipson, Carl David , konsul. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1873 (200), 82 (500).	700: —

Piper, Claës Gustaf Fritz , grefve, hofstallmästare. Stockholm. Död 1897. 1891.	500: —
v. Platen, Carl , bruksegare. Stockholm. 1894 (300), 95 (400), 98 (200); <i>Tv.</i> 1901 (200).	1,100: —
Ramstedt, Julia , f. Hæggström , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892 —1901.	1,000: —
Regnell, Anders Fredrik , medicine doktor. Minas Geraes, Caldas, Brasilien. Död 1884. 1877.	700: —
Reinhold, Alma , f. Burmester , fru. Stockholm. <i>Ständig</i> <i>ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Reinhold, August , fabriksidkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1889 (1,895: 01), 91 (1,500).	3,395: 01
Retzius, Magnus Gustaf , professor, och fru Anna Retzius , f. Hierta . Stockholm. <i>Ständiga ledamöter. Hedersledamöter.</i> 1894.	1,000: —
Rosén, Karl Peter , literatör. Stockholm. Död 1900. 1884 (500), 85 (500), 93 (106), 94 (1,539: 42), 95 (350).	2,995: 42
v. Rosen, Fredrik Thomas Carl , grefve, kammarherre. He- denlunda, Vadsbro. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Rundström, Sofia , f. Schwartz , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Röhss, Carl Vilhelm Christian , konsul. Göteborg. <i>Heders-</i> <i>ledamot.</i> Död 1900. 1892 (1,000), 93 (10,000).	11,000: —
Sager, John Edvard Magnus , hofstallmästare. Stockholm. <i>Stän-</i> <i>dig ledamot. Hedersledamot.</i> 1894.	1,000: —
Sandell, Clara , f. Ohlson , enkefru. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1887 (100), 91 (50); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,150: —
Scharp, Clara , f. Westman , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1902. <i>Br.</i> 1892 (1,000); 94 (100), 96 (100), 97 (100), 98 (200), 99 (100), 1900 (300), 1901 (100).	2,000: —
Scholander, Sven , herr. Stockholm. 1891.	860: —
Schumburg, Robert , v. konsul. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
von Schwerin, Mathilda Christina , f. Hagberg , grefvinna. Husby, Söderköping. <i>Ständig ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1892. <i>Br.</i> 1892.	1,000: —
Selgren, Jonas , rektor. Gefle. Död 1896. 1882 (200), 84 (500).	700: —
Sellmann, Georg , disponent. Stockholm. 1897.	1,000: —
Settervall, Carl , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Sjögren, Anna , f. Nobel , fru. Nynäs. <i>Br.</i> 1892—1900.	800: —
Sjögren, Hjalmar , professor. Nynäs. <i>Hedersledamot.</i> 1891.	500: —

Smith, Lars Olsson , grosshandlare. Stockholm. 1891.	1,500: —
Sprinchorns, Elisabet , f. Elfstrand , enkefru, arfvingar . Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Stridsberg, Ernst Viktor , ingenjör. Trollhättan. <i>Br.</i> 1892—99.	800: —
Strömer, Hjalmar , literatör. Stockholm. Död 1886. 1880.	500: —
Strömman, Ester , f. Kempe , fru. Stockholm. 1894.	1,000: —
Sundberg, August , grosshandlare. Sundsvall. Död 1900. 1877.	500: —
Sundgren, Fredrik Conrad , f. d. uppborrdskommisarie. Stockholm. Död 1898. Genom testamente af den 19 nov. 1897. 1898.	13,111: 84
Sundström, Per , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—93 (1,000); <i>Tiv.</i> 1901—02 (400).	1,400: —
Sunnerdahl, Emil , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 02 (200).	1,200: —
Svanström, Frans , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Söderlund, Carl Axel , ingenjör. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—95 (1,000); 95 (1,500), i strödda poster (131: 66), 98 (2,500).	5,131: 66
Söderström, Carl Christian , grosshandlare. Stockholm. 1882 (300), 83 (1,000).	1,300: —
Sörman, Henrik , grosshandlare. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Tamm, Hugo , bruksegare. Fånö, Grillby. 1874 (100); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,100: —
Thiel, Ernst , bankdirektör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Thorell, Edla , fröken. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> 1891 (100), 92 (100), 93 (10), 95 (50); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	1,260: —
Thorell, Reinhold , auditör. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1902.	800: —
Unander, Fanny , f. Scharin , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Wachtmeister, Axel Fredrik , greve, öfverste-kammarherre. Stockholm. Död 1899. <i>Br.</i> 1892—99.	800: —
Wachtmeister, Axel Knut Trolle- , greve, hofmarskalk. Trolle-Ljungby, Gualöf. <i>Hedersledamot.</i> 1892 (1,000), 93 (1,000).	2,000: —
Wachtmeister, Fredrik Claësson , greve, generaldirektör. Stockholm. 1892—1901 (ärligen 100 kr.).	1,000: —
Wahlund, Carl Vilhelm , professor. Uppsala. <i>Ständig ledamot.</i> 1892.	500: —
Walldén, Vilhelm , godsegare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> <i>Hedersledamot.</i> 1874 (150), 83 (400), 87 (1,000), 90 (1,500), 92 (200).	3,250: —
Wallenberg, Anna , f. von Sydow , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1888 (500), 90 (1,000), 92 (200), 93 (100), 95	

(100), 96 (100), 97 (500), 98 (350), 99 (350), 1900 (100), 02 (1,000); <i>Br.</i> 1892—1901 (1,000); <i>Tiv.</i> 01—02 (400).	5,700: —
Wallenberg, Knut Agathon , bankdirektör. Stockholm. 1889 (1,000), 90 (250), 1901 (1,000), 02 (1,000).	3,250: —
Valley, August , grosshandlare. Stockholm. Död 1898. <i>Br.</i> 1892—98 (700), 1901 utbet. af dödsboet (300).	1,000: —
Weber, Carl Adolf , bankir. Stockholm. 1902.	500: —
Weber, Mathilda , f. Weylandt , fru. Stockholm. <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Weinberg, Christian Axel , häradshöfding, och fru Julia Weinberg , f. Lenmark . <i>Ständiga ledamöter</i> . Stock- holm. <i>Tiv.</i> 1901.	2,000: —
Weinberg, Margareta Gustava , f. Törnsten , enkefru. Stock- holm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1894. 1892 (1,000), 93 (1,000).	2,000: —
Weinberg, Olof David , grosshandlare. Stockholm. <i>Ständig</i> <i>ledamot. Hedersledamot.</i> Död 1884. 1874 (500), 82 (1,000), 84 (15,000).	16,500: —
Wicander, August , fabriksidkare. Stockholm. <i>Ständig ledamot.</i> Död 1891. 1890.	1,000: —
Wijk, Caroline , f. Dickson , fru. Göteborg. <i>Hedersledamot.</i> 1879 (500), 90 (200), 96 (500).	1,200: —
Wijk, Olof , grosshandlare. Göteborg. <i>Ständig ledamot. Heders-</i> <i>ledamot.</i> Död 1901. 1876 (600), 83 (500), 87 (500).	1,600: —
Wikström, Carl , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1897.	3,000: —
Wikström, Hulda , fröken. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> 1899 (1,000); <i>Br.</i> 92—1901 (1,000).	2,000: —
Wikström, Nils , grosshandlare. Sundsvall. Död 1883. 1877.	500: —
Wikströms, Per , grosshandlare, dödsbodelegare . Stockholm. 1882.	2,500: —
Wikström, Per Magnus , grosshandlare. Stockholm. <i>Hedersle-</i> <i>damot.</i> 1893 (2,000), 97 (3,000).	5,000: —
Wikström, Sofi , f. Edlund , fru. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Wrangel von Brehmer, Johan Wolmer , friherre, öfverste-kam- marjunkare. Hyby, Klågerup. <i>Br.</i> 1892—1901.	1,000: —
Vult von Steyern, Fredrik , direktör. Kaggeholm. <i>Br.</i> 1892— 1901.	1,000: —
Åkerhielm, Johan Gustaf Nils Samuel , friherre, öfverste- kamarjunkare. Stockholm. <i>Hedersledamot.</i> Död 1900. 1898.	1,000: —
Åslund, Fredrik August , konsul. Sundsvall. 1877.	500: —

Allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm	
1897 lotteri. 1898 (45,260), 1900 (264,292: 31).	309,552: 31
Allmänna konst- och industriutställningens i Stockholm	
1897 förvaltningsutskott. 1900 (4,000), 1901 (181: 76).	4,181: 76
Apotekarsocieteten. Stockholm. 1887 (500), 90 (500).	1,000: —
Norrlands gille. Stockholm. 1891.	1,500: —
Patriotiska sällskapet. Stockholm. 1891.	500: —
Svenska turistföreningen. Stockholm. 1901.	1,000: —

Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet.

- Thomsen, Anna**, fröken. Köpenhamn. Död 1888. Genom muntligt förordnande 1888: norskt allmogesmycke af silfver. Aflämnadt 1888.
- Wallander, Josef Vilhelm**, professor. Stockholm. Död 1888. Genom testamente af den 4 aug. 1887: skisser i akvarell och olja med motiv från Delsbo och Vingåkers socknar samt 3 delsbo- och 4 österåkersdräkter m. m. Aflämnade 1888.
- Eichhorn, Christofer**, biblioteksamanuens. Stockholm. Död 1889. Genom testamente af den 6 nov. 1889: hela den af honom hopbragta samlingen af skråhandlingar, utgörande omkring 6,600 nummer fördelade på 100 olika skrän och omfattande en tidrymd af öfver 300 år. Aflämnad 1890.
- Hassell, Carl Johan**, f. d. sekreterare. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 11 maj 1891: ett belopp af 5,000 kronor, afsedt till inköp af för museet passande föremål. Aflämnadt 1892.
- Lamm, Gustaf Mauritz**, ingenjör. Stockholm. *Ständig ledamot.* Död 1892. Genom testamente af den 13 febr. 1892: ett belopp af 10,000 kronor, afsedt till ökande af museets »Allmänna fond». Aflämnadt 1892.
- Fries, Carl Leonard August**, kommendörkapten. Stockholm. Död 1892. Genom testamente af den 12 dec. 1889: minnen från fregatten Eugénies jordomsegling 1851—1853, m. m. Aflämnade 1893.
- Flygare-Carlén, Emilie**, fru. Stockholm. Död 1892. Genom testamentariskt förordnande af den 22 jan. 1890: den hedersgåfva, bestående af författarinnans samtliga romaner, öfversatta till böhmiska språket, hvilken hon år 1882 erhöll från Prag, m. m. Aflämnad 1893.

- Hellman, Mathilda, f. Joholm**, enkefru. Uppsala. Död 1893. Genom testamente af den 2 jan. 1888: ett belopp af 10,000 kronor. Aflämnadt 1894.
- Antell, Herman Frithiof**, med. doktor. Paris. *Ständig ledamot. Hedersledamot.* Död 1893. Genom testamente af den 1 okt. 1891: ett belopp af 100,000 kronor, afsedt att af museets styrelse »förvaltas som fond, hvars räntor användas till museets fromma». Aflämnadt 1896. Ytterligare utdelning på grund af Antells testamente: 5,700 kronor, aflämnade 1898, och kr. 305: 88, aflämnade 1899.
- Lindholm, Johan August**, f. d. postförvaltare. Stockholm. Död 1894. Genom skriftligt förordnande: en större samling oljemålningar, akvareller och pennteckningar, alla återgifvande byggnader, gator och gränder från det gamla Stockholm. Aflämnad 1895.
- Tunelius, Johanna Charlotta Lovisa**, fröken. Stockholm. Död 1894. Genom testamente, dagt. i juni 1893: en samling porslinsföremål från århundradets början m. m. Aflämnad 1895.
- Erichsson, Carl Anders**, f. d. inspektör, Charlottenlund. Död 1894. Genom testamente af den 10 jan. 1894: återstoden af hans förmögenhet, sedan åtskilliga legat till andra personer utgått. Utdelningen i utredningsmannens konkurs — med 2,217 % å testamentsbeloppet kr. 17,863: 10 — kronor 387: 25, aflämnad 1897.
- Adlersparre, Sophie**, f. **Leijonhufvud**, friherrinna. Stockholm. Död 1895. Enligt muntligt förordnande: klagoskrift, sydd på väf, från 1805. Aflämnad 1895.
- Benedicks, Emma**, f. **Benedicks**, fru. Stockholm. *Hedersledamot.* Död 1895. Genom testamentariska förordnanden af den 11 dec. 1890 och den 5 juli 1893: ett belopp af 15,000 kronor, hvaraf 5,000 kr. till museet och 10,000 kronor till anläggningarna på Skansen. Aflämnadt 1895.
- Nisbeth, Henriette Caroline**, f. **Owenius**, fru. Simrishamn. Död 1895. Genom testamente af den 16 maj 1890: ett rikt snidadt ekskåp. Aflämnadt 1897.
- Schwartz, Marie Sophie**, f. **Birath**, fru. Stockholm. Död 1894. Enligt muntligt förordnande: spegel med bord i kejsarstil. Aflämnad 1896.
- Crusenstolpe, Charlotta**, fröken. Stockholm. Död 1896. Genom testamente af den 16 okt. 1893: chiffonier, bokskåp m. m. samt en samling familjeporträtt och föremål, som tillhört M. J. Crusenstolpe och Emilie Flygare-Carlén. Aflämnade 1897.
- Londioer, George**, grosshandlare. Stockholm. Död 1897. Genom testamente af den 18 april 1896: skrifchatull af mahogni, ett dussin damastserveter, tillverkade i Linköping på 1780-talet, reffelbössa, som tillhört hertig Fredrik Adolf af Östergötland, m. m. Aflämnade 1897.

- Blackstadius, Johan Zacharias**, historiemålare. Stockholm. Död 1898. Genom muntligt förordnande: en af konstnären utförd större tafla: »Biskop Sigfrid döper hedningarna i Götaland». Aflämnad 1898.
- Sundgren, Fredrik Conrad**, f. d. uppördskommissarie. Stockholm. Död 1898. Genom testamente af den 19 nov. 1897: en åttendedel af öfverskottet af hans förmögenhet, sedan en del legat till enskilde och allmänna inrättningar utgått. Beloppet, 13,111 kronor 84 öre, aflämnadt 1898.
- Malmström, Johan August**, professor, historiemålare. *Hedersledamot*. Stockholm. Död 1901. Genom testamente af den 8 mars 1897: studier i olja och akvarell, teckningar på lösa blad eller i album framställande byggnader, klädedräkter, folktyper m. m. från Sverge, Norge och Finland, som kunna bidraga till kännedomen om folkets ståndpunkt i afseende å konstindustri och karakteristik m. m.; gamla allmogeväfnader från Skåne, Bleking och Västergötland; fornnordiska dräkter samt en del vapen m. m., som kunna vara till nytta vid fester å Skansen. Aflämnade 1902.
- Bolinder, Jean**, ingenjör. Stockholm. *Ständig ledamot*. Död 1899. Genom muntligt förordnande: en samling föremål, hvilka tillhört Carl von Linné, m. m. Aflämnad 1899.
- Casparsson, Carl Edvard**, kapten. Uppsala. Död 1899. Genom testamente af den 16 okt. 1897: ett belopp af 10,000 kronor. Aflämnadt 1899.
- Gartz, Claes**, bokauktionskommissarie. Stockholm. Död 1899. Genom testamente af den 21 sept. 1899: ljuskandelaber af silfver. Aflämnad 1900.
- Lehnberg, Gustaf Conrad**, f. d. handelsbokhållare. Stockholm. Död 1900. Genom testamente af den 5 febr. 1899: lusthus från trädgården till huset nr 30 Bellmangatan i Stockholm. Aflämnadt 1901.
- Ekman, Vilhelm Ferdinand**, bankkassör. Uppsala. *Ständig ledamot*. Död 1900. Genom testamente af den 18 sept. 1899: 10,000 kronor till Nordiska museets byggnadsfond. Aflämnade 1901.
- Sander, Nils Fredrik**, kansliråd. Stockholm. Död 1900. Genom testamente af den 17 maj 1898: en samling laveringar, blyertsteckningar och målningar af framstående konstnärer, utförda för illustrationerna till Sanders öfversättning af Eddan; guldmedalj m. fl. minnen af gifvaren. Aflämnade 1900.
- Segersteen, Erik Hjalmar**, bibliotekarie, Linköping. Död 1901. Genom testamente af den 2 maj 1900: 7 stycken större och mindre silfver-spännen, under 1600- och 1700-talen använda som prydnader å skor och knäbyxor. Aflämnade 1901.
- Blomquist, Zephyrinus**, f. d. kronofogde, Stockholm. Död 1902. Genom testamente af den 28 dec. 1901: en större mortel med stöt af malm, dat. 1488. Aflämnad 1902.
- Lindberg, Ida Betty Malvina**, fröken, Stockholm. Död 1901. Genom testamente af den 3 april 1886: glaspokal med etsade initialer samt ett

par daterade, af testators mor utförda handarbeten från 1800-talets början. Aflämnade 1902.

Lundin, Carl Fredrik Oskar, boktryckerifaktor, Stockholm. Död 1902. Enligt muntligt förordnande: en ljuskrona och ett par tvåarmade ljusstakar af mässing, förgyld spegel i gustaviansk stil, åtskilliga keramiska föremål från olika tider samt en mindre samling mynt och medaljer m. m. Aflämnade 1902.

Personer, som under år 1902 lämnat gåfvor till Nordiska museet.

1.

I denna afdelning upptagas endast namnen på de personer, hvilka under det nämnda året lämnat mera märkliga gåfvor till museets särskilda samlingar, jämte kort angifvande af själfva gåfvan. Öfriga gifvare upptagas i nästa afdelning (2).

Till allmogeaafdelningen:

- Andersson, E.*, kyrkvärd, Löten, Norrby, Sala: »såkaka», julbröd från Norrby socken, Uppland.
- Andersson, S.*, bruksidkare, Grythyttehed: tiggartafla, dat. 1731, hvilken tillhört Gammalhytte byalag, Järnboås socken, Västmanland.
- Genom *Arvidsson, I.*, fil. lic., och *Key, E.*, med. lic., Uppsala: en samling af omkring 70 nummer skidor, stafvar och trygor från Sverige, Norge och Finland. Jfr sid. 19.
- Behm, Beda*, f. *Åström*, fru, Östersund: ask, så kallad »pjullerasch» af trä, från Vemdalens socken, Härjedalen.
- Böttiger, J.*, intendent för Konungens konstsamlingar, Stockholm: skida, dat. 1605, funnen på Stadjefjället i Dalarna.
- Edelstam, C.*, jur. kand., Karlstad: mansdräkt från Ny socken, Värmland. Jfr sid. 16.
- Eneström, F. J. E.*, järnvägskonduktör, Gisslaved: ett par skinnbyxor från Västbo-Ås socken, Småland.
- Gezelius, E.*, f. *Munter*, fru, Västgård, Myrbacka: fårskinspäls för gosse, »långhätta», 3 »käringsbindlar», docka i bruddräkt från 1860-talet, m. m. från Järna socken, Dalarna.
- Hellberg, H.*, f. *Engström*, fru, Sala: skrin, dat. 1724, besman, dat. 1716, samt skäkteträ, dat. 1794, alt från Fläckebo socken, Västmanland.

- Häkansson, Lars*, Bålstad, N. Finnskoga: rock och byxor från N. Finnskoga socken, Värmland, samt en brudgumsväst från slutet af 1700-talet från Lekvattnets församling, Värmland.
- Mörner, A.*, f. *Rundgren*, grefvinna, Stockholm: en samling äldre husgeråd m. m. från Värmland. Se sid 44 o. f.
- Orajärvi, H.*, pastor, Gellivare: skidor från Arvidsjaur- och Gellivaretrakterna.
- Persson, J. F.*, bruksförvaltare, Gräsmark: hängskåp af ovanlig typ från Lekvattnets församling, Värmland.
- Salomons, G.*, professor, *dödsbodelegare* genom ingenjör *O. Hirsch*, Stockholm: en äldre, i det närmaste fullständig mansdräkt från Rättviks socken, Dalarna.
- Sundin, F.*, fabrikör, Söderhamn: släde, dat. 1794, från Hafra by, Färila socken, Hel-singland.
- Zickerman, L.*, fröken, Stockholm: 8 stolar, allmogearbeten från Örberga och Stenby socknar i Östergötland samt en bindmössa af hvitt siden från Västergötland.

Till lapska och grönländska afdelningarna.

- Afzelius, F.*, apotekare, Söderhamn: mansbälte med tillbehör från Lule lappmark.
- Arwidsson, I.*, fil. lic., Uppsala: ett par skidor från Åre lappby, Jämtland. Jfr sid. 89.
- Brummerstedt, C.*, kolonibestyrelse, Julianchaab, Grönland: en för museet förfärdigad kajak från Grönland samt dräktdelar från Grönlands ostkust.

Till handtverks- och skråafdelningen:

- Beckmans, K. L.*, boktryckeri, Stockholm, genom herr *C. F. Bernström*: regal, som till-hört nämnda tryckeri.
- Enander, A.*, grosshandlare, Göteborg: stämpelbok för Stockholms järn- och metallväg inrättad år 1783.

Till afdelningen för minnen från det gamla Stockholm:

- Carlsson, F. A.*, grosshandlare, Kumla: del af ett tak från senare delen af 1600-talet, hvilket funnits uppsatt i huset nr 4 Brunnsgränd.
- Herrström, O.*, byggmästare, Stockholm: delar till portomfattningar från nr 8 Skepps-bron, stenhuggeriarbeten från 1600-talets slut.
- Olander, K.*, snickare, Stockholm: 2 portklappar af järn från hus i staden mellan broarna.
- Sifvert, A.*, grosshandlare, Stockholm: portgaller af smidt järn från nr 20 Skeppsbron.

Till afdelningen för vapen och krigsväsende:

- Thunström, C.*, grosshandlare, Stockholm: 1 skarpskyttegevär, 2 sablar och 1 pistol från Kristianstad m. m.

Till afdelningen för de högre stånden:

- Almgren, O.*, grosshandlare, Stockholm: en samling prof å siden, utförda vid K. A. Almgrens sidenfabrik i Stockholm under åren 1847—1902. Se sid. 38.
- Berencreutz, S.*, f. *Flach*, fru, Stockholm: garnityr bestående af halsband med vidhängande kors, brosch och ett örhänge, hårarbete fattadt i guld från 1830-talet.
- Blomqvist, Z.*, f. d. kronofogde, Stockholm, genom testamentariskt förordnande: mortel med stöt af malm, dat. 1488. Se sid. 32.
- Boström, K.*, landtbrukare, Stockholm: kakelugn, slutet af 1600- eller början af 1700-talet, från egendomen Jakobsberg i Brännkyrka socken, Södermanland.
- Bäckström, E.*, byråchef, Stockholm: soffa från slutet af 1700-talet.
- Böttigers, J.*, doktorinna, *dödsbodelegare*, Stockholm: damklädning från 1870-talet, kjol af nettelduk från 1850 eller 1860-talet, m. m.
- Cederström, E.*, friherre, Krusenberg: snidade lister från 1700-talets början.
- Dyrssen, W.*, kommandörkapten, Stockholm: en s. k. rysk droska med selyg från midten af 1800-talet.
- Eisen, Gustav*, mr, San Francisco: plånbok af siden, broderad, från 1700-talet.
- Fliesberg, B.*, fröken, Stockholm: träornament från Haparanda gamla stadsport.
- Gadde, O.*, f. *Bruzelius*, fru, Lund: bordduk (paradtäcke?) af grönt siden med broderi i hvitt. Jfr sid. 37.
- Hagander, A. G.*, antikvitetshandlare, Stockholm: ask af mariebergsfajans.
- Haglund, F.*, fröken, Stockholm: spolvagn märkt »E H 1710».
- Hazelius, T.*, f. *Lundmark*, fru, Stockholm: teskrin af mahogny med inläggningar, smörask och 2 saltkar af porfyr, ridikyl med pärlbroderi från 1830-talet, luftflaska af pressad silfverplåt, bestick af ebenholz med knif, gaffel, sked m. m.
- Hellberg, H.*, f. *Engström*, fru, Sala: gigg med lös suflett.
- Häckner, A.*, fröken, Stockholm: 7 st. silhuettporträtt af namngifna personer från 1840-talet.
- Johansson, K.*, fröken, Stockholm: en s. k. plandroska från Uppland.
- Klingberg, V. A.*, verkmästare, Stockholm: tombolahjul, märkt: »Norra Brunn 1808».
- Kolmodin, C. B.*, notarie, Stockholm: vagn från Häfverö socken, Uppland.
- Lindberg, I. B. M.*, fröken, genom testamentariskt förordnande: broderad tafla, sign. och dat. 1817, en brudnäsduk, broderad, dat. 1833, samt en pokal af glas från 1700-talet.
- Lundholm, C. A. V.*, orgelfabrikör, Stockholm: ett klaver i mahogny med inläggningar, från tiden omkring 1800, sign. »Carl Ljungberg, Götheborg».
- Lundin, C. F. O.*, boktryckerifaktor, Stockholm, genom muntligt förordnande: en ljuskrona och ett par ljusstakar af mässing, en förgyld gustaviansk spegel, åtskilliga keramiska föremål från olika tider m. m.
- Lyrholm, A.*, herr, Långås: karriol, tillverkad vid Vägsjöfors bruk i Värmland.
- Martin, H.*, fröken, Stockholm: broderad tafla, dat. 1795, märkduk, dat. 1793, mönsterduk m. m.
- Mattsson, M.*, fröken, Buhlsjö, Ydre: syskrin i halmmosaik med inredning från 1800-talets förra del, m. m.
- Nordenskölds, G.*, öfverste, *dödsbodelegare*, Eksjö: åtskilliga uniformspersedlar från början af 1800-talet samt en jaktvagn.
- Richert, E.*, bruksegare, Stockholm: schatull af mahogny från 1840-talet.

- Silfverswärd, Ch.*, f. *Schartau*, fru, Stockholm: 2 servetter i linnedamast, sign. och dat. 1683. Se sid. 36.
- Södersten, A.*, f. *Björlingsson*, fru, Stockholm: muff och två västar med broderier på siden från 1700-talets slut.
- Zanders, E.*, fröken, *dödsbodelegare*, Stockholm: spinnrock från början af 1800-talet jämte en samling sällskapsspel, patience- och rebusböcker m. m.

Till den historiska afdelningen:

- H. K. H. Kronprinsen*: en samling föremål, utgörande minnen från Andrées polarexpedition, samlade på Danskön.
- Lundström, C. J.*, akademibokhandlare, Uppsala: käpp, som tillhört Jacob Christoffer Boström.
- Malmström, J. A.*, professor, enligt testamentariskt förordnande: målade studier i olja och akvarell, teckningar m. m. Jfr sid. 39.
- Malmströms, J. A.*, professor, *dödsbodelegare*: större ofullbordad oljemålning, framställande Bråvalla slag samt ett porträtt af Malmström, utfördt i olja 1850, m. m.
- Norström, H.*, f. *Richter*, fru, Stockholm: kappsäck af svart läder, begagnad i finska kriget af öfverste G. M. D. F. Armfelt.
- Rydberg, S.*, f. *Hasselblad*, fru, Stockholm: möbler m. m. från Viktor Rydbergs arbetsrum på Ekeliden.
- Scharps, C.*, f. *Vestman*, enkefru, *dödsbo*, Stockholm: porträtt af T. A. Säfström, oljemålning utförd 1838 af J. M. Stäck.

Till bibliotek och arkiv:

Af gåfvor från utländska samfund upptagas här endast några särskildt anmärkningsvärda. Se för öfrigt förteckningen öfver de museer och vetenskapliga samfund, med hvilka Nordiska museet står i förbindelse, sid. 107 o. f.

- Finska Vetenskaps-societeten*, Helsingfors: Öfversikt af förhandlingar. T. 42, 43. 1899—1901. 8:o; — Bidrag till kännedom om Finlands natur och folk. 58—60. 1900. 8:o.
- Hallman, K.*, redaktör, Luleå: 2 böcker innehållande dagboksanteckningar af C. F. Uggla under resor (mestadels i Tyskland) 1741—1742, handskrifter i pergamentsband.
- Kempe, H.*, f. *Diewel*, fru, Stockholm: 38 st. stockholmsbilder, handteckningar af V. Engelke.
- Lagerbring, Eva*, fröken, Göteborg: handskrifven kokbok fr. 1781. Jfr sid. 39.
- Oxenstierna, G. G. B:son*, frih., Stockholm: en samling pergamentsbref och andra handskrifter. Jfr sid. 39.
- Rydberg, S.*, f. *Hasselblad*, fru, Stockholm: en stor del af Viktor Rydbergs boksamling. Jfr sid. 38, 39.

- Scharps, C., f. Westman*, fru, dödsbo, Stockholm: »En spelmans memoirer», anteckningar af T. A. Säfström 1844—49; 4 handteckningar af J. M. Stäck; 1 bref från P. Læstadius, dagt. Pite ^{24/11} 1832.
- Svenska litteratursällskapet i Finland*, Helsingfors: sällskapets Skrifter. T. 49—55. 1900—1902. 8:o.
- Ungarisches Nationalmuseum*, Budapest: Magyar könyvszemle. Szerk. Schönherr, G. Fol. 1—10: 1, 2. 1893—1902. 8:o.
- Zanders, Emilie*, fröken, dödsbo, Stockholm: Svenska akademiens handlingar ifrån år 1796, del. 15—24, Stockholm 1835—1859, 8:o; — G. Bruswitz: Elfsyssel. Göteborg 1864. 8:o. M. m.

Utom ofvan upptagna större gåfvor har museet af intendenten dr *J. Böttiger* emottagit en större samling negativ till fotografier af i gifvarens arbeten »Svenska statens samling af väfda tapeter», »Svenska statens konstsamlingar å de k. slotten» samt »Georg Haupt» förekommande konstföremål äfvensom samtliga för dessa arbeten utförda klichéer.

2.

För öfrigt hafva under år 1902 gåfvor lämnats till Nordiska museet af ytterligare följande personer:

<p><i>Almquist, V.</i>, byråchef. Djursholm.
 <i>Andersson, Buller Per</i>, f. d. hemmansegare. Svedjan, Djurås.
 <i>Andersson, Böl Anders</i>, hemmansegare. Vinäs, Mora.
 <i>Andersson, Ch. D.</i>, f. <i>Pettersson</i>, fru. Stockholm.
 <i>Andersson, Erik</i>, kyrkvärd. Sörby, Sala.
 <i>Andersson, Hanna</i>, fru. Högrumstom, Stora Rör.
 <i>Andersson, J. M.</i>, herr. Västervik.
 <i>Andersson, N.</i>, fabrikör. Stockholm.
 <i>Angelin, C.</i>, sekreterare. Stockholm.</p> <p><i>Bengtsson, Andreas</i>, herr. Aspberget, Finnskoga.
 <i>Bengtsson, G.</i>, häradshöfding. Helsingborg.
 <i>Bernström, A.</i>, grosshandlare. Stockholm.
 <i>Björklund, B. Hj.</i>, ingenjör. Stockholm.
 <i>Blomqvist, Hulda</i>, fröken. Stockholm.
 <i>Blomqvist, Torsten</i>, skolyngling. Järna prästgård, Myrbacka.</p> | <p><i>Boberg, G.</i>, ingenjör. Stockholm.
 <i>Borelius, Fredrik</i>, studerande. Järna prästgård, Myrbacka.
 <i>Bratt, A.</i>, f. <i>Bratt</i>, fru. Stockholm.
 <i>Bäckström, M.</i>, fröken. Stockholm.</p> <p><i>Danielsson, Liss-Hed Erik</i>, hemmansegare. Västra Fors, Malung.
 <i>Dumky, Anna</i>. Norrtälje.
 <i>Dunér, A. C.</i>, fru. Stockholm.</p> <p><i>Edholm, P.</i>, herr. Bälsjö, Bjerträ.
 <i>Edlund, Helene</i>, fröken. Stockholm.
 <i>Ekelöf, J. A.</i>, kommandörkapten. Stockholm.
 <i>Elfvång, I. och G.</i>, fröknar. Stockholm.
 <i>Enblom, R.</i>, arkitekt. Stockholm.
 <i>Eneman, C. J.</i>, herr. Stockholm.
 <i>Engdahl, A. L.</i>, fru. Stockholm.
 <i>Engström, P. E.</i>, gosse. Stockholm.
 <i>Eriksson, J. E.</i>, portvakt. Stockholm.
 <i>Eriksson, Lars</i>, hemmansegare. Östra Fors, Malung.</p> |
|--|---|

- Eriksson, Näs Per*, skomakare. Myrbacka.
Ersson, Skogs Erik, hemmansegare. Vinäs, Mora.
- F**
Fagerberg, Gösta, herr. Stockholm.
Fahnehjelm, K., f. *Sjögren*, majorska. Stockholm.
Fahnehjelm, O., ingeniör. Stockholm.
de Freese, Th. G., jägmästare. Skene, Fristad.
- G**
Gadd, J. A., lektor. Karlskrona.
Gahn, Anna, fröken. Stockholm.
Granath, V., redaktör. Stockholm.
- H**
Hallberg, E., kyrkoherde. Glemminge.
Hallberg, J. F., bankdirektör. Stockholm.
Hallström, A. R., herr. Solö, Norrtälje.
v. Hallwyl, V., f. *Kempe*, grefvinna. Stockholm.
Hammarstedt, N. E., amanuens. Stockholm.
Hasselgren, H., veterinär. Karlskrona.
Hazelius, A., fröken. Stockholm.
Hazelius, G., fil. licentiat. Stockholm.
Hedfors, Anna, hustru. Älfdalens kyrkby.
Hedman, J. A., bokbindare. Sala.
Heyl, F., förlagsbokhandlare. Stockholm.
- I**
Ignell, M., fröken. Stockholm.
- J**
Jerling, K. J., med. dr. Stockholm.
Jonsdotter, Anders Karin, hustru. Nederborg, Näs.
Jonsson, J. F., hemmansegare. Falkelunda, Långlöf.
Jonsson, M. P., bagare. Vansbro.
Jonsson, P. A., hemmansegare. Himmelsberga, Långlöf.
- K**
Kahl, M., f. *Edsberg*, fru. Stockholm.
- L**
Landahl, P., fru. Stockholm.
Larsdotter, Fält Ivar Anna, hustru. Skansbacken, Näs.
Larsson, Anna, enka. Myrbacka.
Larsson, Eva, f. *Hammarström*, fru. Vårby, Gagnef.
Larsson, Johan, slaktarmästare. Stockholm.
Larsson, Jöns Lars, hemmansegare. Näs.
Larsson, Nils, fjärdingsman. Myrbacka.
Larsson, Olas Erik, hemmansegare. Nederborg, Näs.
Levin, P., hoflakej. Stockholm.
Lindahl, Axel, fotografiäffär. Stockholm.
Linderoth, J. G., fabrikör. Stockholm.
- Lindgren, O. C.*, fröken. Stockholm.
Lindström, A. L., f. *Lindberg*, fru. Stockholm.
Ljunggren, R., herr. Dalkarlsberg.
Ludwig, Mary, fröken. Stockholm.
Lundman, C. H., herr. Jakobsberg, Västerås.
Lundvall, J., herr. Södertälje.
Lyckholm, G. V., handlande. Sveden, Näs.
Löf, J., herr. Gefle.
- M**
Matsdotter, Anna, hustru. Vinäs, Mora.
Matsson, K., f. *Svensson*, fru. Stockholm.
Mellin, Hilma, fröken. Stockholm.
Mellström, J., grosshandlare. Stockholm.
Michelsson, A., fotograf. Lindsberg.
Mörner, L., f. *Wachtmeister*, grefvinna. Stockholm.
- N**
Nelsson, C. G. A., folkskolelärare. Stockholm.
Nilsson, Anna Lisa, hustru. Tryggestad. Repplinge.
Nilsson, Béri Nils, herr. Malung.
Norberg, K. G. F., fotograf. Nora.
Nybleus, V., fru. Stockholm.
Nyström, T., redaktör. Stockholm.
- O**
Olsson, Bud Erik, hemmansegare. Vinäs, Mora.
Olsson, Hed Lasses Olof, hemmansegare. Heda, Näs.
Olsson, Tapp Anders, hemmansegare. Grånäs, Myrbacka.
- P**
Pagels, R., herr. Stockholm.
Palm, C. U., herr. Stockholm.
Persson, Johan Fredrik. Sandnäs, Gräsmark.
Persson, N. O., herr. Hole, Malung.
Petrelli, J., krigsarkivarie. Stockholm.
Philipsson, L., agent. Stockholm.
Pärsson, Fres Johan, kyrkvård. Boda, Leksand.
- R**
Reventlow, C. D., greve. Lund.
Romson, Erik, hemmansegare. Östnor, Mora.
Roos, Anna M., fröken. Stockholm.
Roosval, A., redaktör. Stockholm.
Rosenlind, E., direktör. Stockholm.
- S**
Samuelsson, A., landtbrukare. Mörsebo, Nye.
Samzelius, H., jägmästare. Nederkaliks.
Sandström, E., f. *Odin*, fru. Motala.
Scholander, Sven, herr. Stockholm.

Schuldheis, V., grosshandl. Stockholm.
Sjöberg, R., J. och Z., fröknar. Stockholm.
Sjöström, Jonas, hemmansegare. Hol-
 Skog.
Sjöström, Olavia, fru. Stockholm.
Staffansson, Emma. Rättvik.
Sundström, C., herr. Stockholm.
Sundvall, T., tandläkare. Stockholm.
Svensson, E., landtbrukare. Götaned.
Svensson, E., f. *Berencreutz*, fru. Sand-
 hem.
Söderberg, M., f. *Lindstein*, fru. Stock-
 holm.
Söderlund, Pauline, fröken. Stockholm.

Tirén, Johan, artist. Stockholm.
Thorolf, Erik, handlande. Malung.

Wallin, Hilda, fröken. Stockholm.
Wanzelius, Axel, arbetare. Stockholm.
Westrin, Folke, gosse. Stockholm.
Vistrand, M., f. *Berndtson*, fru. Stock-
 holm.
Vistrand, P. G., amanuens. Stockholm.
Wretman, Eva, f. *Natt och Dag*, fru.
 Stockholm.

Åkerman, K., minister. Paris.

Cederquists, J., kemigrafiska anstalt.
 Stockholm.
Fröléen & komp. Stockholm.
K. Universitetsbiblioteket. Uppsala.

Redaktionen af Varia. Stockholm.
Silfversparres, Warner, nya grafiska
aktiebolag. Stockholm.

Aubert, A., dr. Kristiania.

Mewius, F., journalist. Berlin.

Virchow, R., professor. Berlin.

John, Alois, direktor. Eger.

Liebrecht, F., fröken. Liège.

Detroit Museum. Detroit, Michigan.

Lang, C. J., mr. Boston.

3.

I denna afdelning upptagas endast de personers namn, hvilka under det nämnda året lämnat mera märkliga gåfvor till museets anläggningar på Skansen, jämte kort angifvande af själfva gåfvan. Öfriga gifvare upptagas i nästa afdelning (4).

Till djurafdelningen:

Alenius, H. S., herr, Hults bruk, Åby: 2 pilgrimsfalkar.

Andersson, K., herr, Stockholm: 1 kornknarr.

Aronson, M., grosshandlare, Växjö: 1 vindhund.

- Barthelson, E. H.*, jägmästare, Forsbacka, Åmål: 2 ormvråkar, 1 fiskgjuse.
Behm, A., amanuens, Stockholm: 2 ejdrar, 2 grisslor.
Berglund, S., bruksegare, Ohs bruk, Lamhult: 2 glador, 1 fiskgjuse.
Blomdahl, G., herr, Sundsvall: 1 gök.
Dahlberg, J. A., komminister, Kisa: 2 tornfalkar.
Ekstam, O., dr, Stockholm: 3 fjällräfvar, 2 fjällvråkar.
Eriksson, E., herr, Stockholm: 1 lapphund.
Friberg, C., sjökapten, Stockholm: 1 babian.
Genberg, A., landskapsmålare, Stockholm: 1 jämtlandshund.
Helsingfors zoologiska trädgård: 1 varg.
Hogner, N., mr, Boston: 2 nordamerikanska ekorrar.
Hogner, P., mr, Boston: 2 d:o d:o
Jeansson, G., grosshandlare, Berga säteri, Högsby: 2 fasaner.
Kennard, V. Parry, mr, Boston: 4 nordamerikanska ekorrar.
Key-Åberg, C., professor, Stockholm: 1 grissla.
Kjellberg, P., herr, Sorunda: 1 hare.
Klinckowström, A., frih., Stockholm: 1 vindhund.
Korvetten Freja: 1 björnunge.
Kruuse, C. F., frih., Hasslarp: 1 iller.
Lewenhaupt, Eugène, grefve, Säbylund, Kumla: 1 älgkvinga.
Linton, E., styrman, Stockholm: 1 schakal.
Lund, E., fru, Stockholm: 1 tjäderhöna.
Lütze, Th., herr, Stockholm: 1 moluckskakadua, 1 gultofskakadua.
M. M., finska sångsällskapet, Helsingfors: 3 gräsälvar.
Mellin, H., fru, Edsbyn: 1 tjädertupp.
Midling, O., direktör, Hudiksvall: 1 kungsörn.
Natvig, H., distriktsläge, Namdalen, Norge: 2 hafsrörnar.
Nilsson, A. Th., herr, Gällö: 1 tjädertupp.
Noreen, E. G., e. o. jägmästare, Stockholm: 1 skogsdufva.
Norén, R., inspektör, Borgeruds säteri, Jula: 1 bivråk.
v. Paykull, J. G., frih., Frösön: 2 småskrakar.
Reuterswärd, O., dr, Boston: 1 baribal.
Rydbeck, E., maskinist, Stockholm: 1 kattapa.
Rådberg, K. E., herr, Stockholm: 1 gök.
Sandström, A., källarmästare, Stockholm: 1 vattenrall.
Sooth, E., herr, Göteborg: 2 tornfalkar.
Strokirk, V., grosshandlare, Stockholm: 1 lo.
Strömblad, J. L., postmästare, Djursholm: 1 lapphund.
Svensson, A., konservator, Stockholm: 1 strandskata.
Söderling, K., med. dr, Stockholm: 1 fjällvråk.
Unné, R., grosshandlare, Kristianstad: 1 raphhöna.
Wallenborg, W., skräddare, Stockholm: 1 hare.
af Wetterstedt, A., fru, Stockholm: 1 gultofskakadua, 1 amazonpapegoja.
Wingårdh, F. V., bokhållare, Helsingborg: 1 grönapa, 1 husarapa.
Voigt, E., dr, Södertälje: 1 jämtlandshund.
Åberg, G., herr, Nykvarn: 1 morkulla.
Ågren, E., handlande, Stockholm: 1 babian.

Till växtafdelningen:

Bjurfors kronopark genom direktör *C. G. G. Holmerz*: 3,000 tallplanter.
Johnsson, J., länsman, Vemdalen: ett parti *Pulsatilla vernalis*.
Skantz, systrarna, blomsterhandel, Stockholm: div. blomsterlökar.
Svenssons fröhandel, Stockholm: div. blomsterlökar.
Tjäders fröhandel, Stockholm: 4962 blomsterlökar.
Örtendahl, Ivan, herr, Stockholm: div. växtfrön.

Till anläggningarna i öfrigt:

Schmidt, Fr., grosshandlare, Stockholm: 1 spritkök.
St Eriks bryggeri, Stockholm: 15 hl draf.

4.

För öfrigt hafva under år 1902 gåfvor lämnats till museets anläggningar på Skansen af ytterligare följande personer:

Prins Erik.

Almqvist, E., herr. Stockholm.
Andersson, Edvin, herr. Stockholm.
Andersson, G., herr. Årstadal.
Andersson, R., källarmästare. Hedemora.
Andersson, V., herr. Stockholm.

Becker, W., herr. Stockholm.
Berg, C. A., handlande. Stockholm.
Berg, K., herr. Stockholm.
Berggren, H., herr. Stockholm.
Bergqvist, G., herr. Stockholm.
Bergvall, O., bagare. Stockholm.
Billow, J., gosse. Stockholm.
Blom, V., herr. Stockholm.
Boivie, E., handlande. Stockholm.
Boltenstern, Th., gosse. Stockholm.

Carlberg, H., bokhållare. Värtan.
Carlén, H., gosse. Stockholm.
Carlsson, A., fru. Stockholm.
Carlsson, F., kontrollör. Stockholm.
Cohn, A., herr. Stockholm.
Cronhjelm, E., grefvinna. Stockholm.

Dabelstein, P., herr. Stockholm.
Dahl, Greta, fru. Stockholm.
Dahlöf, Eva, fröken. Stockholm.
Dahlstedt, H., amanuens. Stockholm.
Dyrssen, T., gosse. Stockholm.

Eqnell, H., studerande. Stockholm.
Eklund, E., vaktmästare. Stockholm.
Engelbrekt, O., bokhållare. Sandvik.
Eriksson, C. A., arbetare. Äppelviken.
v. Essen, A. E., frih:a. Stockholm.
v. Essen, F. G:son, frih. Sköfde.
v. Essen, M., frih:a. Stockholm.

Flach, S. S:son, kammarherre. Svensk-sund.
Flodström, J., aktuarie. Stockholm.
Fogelberg, S., studerande. Stockholm.
Förssell, Ingrid, fröken. Stockholm.
Förssell, M. D., herr. Stockholm.

Gard, A. L., gosse. Stockholm.
Gensen, L., guldsmed. Stockholm.
Graf, Ebba, fru. Stockholm.

Graham, G. A., herr. Stockholm.
Grönstedt, A., fröken. Stockholm.
Gårdlund, H., gosse. Stockholm.

Hagström, G., herr. Göteborg.
Hallbom, B., fröken. Stockholm.
Hammarlund, K., gosse. Stockholm.
Herrlin, G., herr. Stockholm.
Holmgren, J., herr. Stockholm.
Hylbom, F. K., handlande. Stockholm.

Johansson, Elin, fröken. Stockholm.
Johansson, J., ingenjör. Saltsjöbaden.
Jonsson, Anna, fru. Vätö.
Jöngren, L., herr. Stockholm.

Karlsson, F., betjänt. Stockholm.
Karlström, G., målare. Stockholm.

Larsson, L., fröken. Stockholm.
Lind, A., sergeant. Stockholm.
Ljungberg, G., byggmästare. Stockholm.
Looström, A., prot.-sekr. Stockholm.
Lund, Th., direktör. Stockholm.
Lundberg, M., hofjägare. Stockholm.
Lundgren, Eva, fröken. Stockholm.
Löfgren, E., lots. Sundsvall.

Malmström, J. P., hyrkusk. Stockholm.
Marman, H., herr. Stockholm.
Mellström, E., arbetare. Sandvik.
Moqvist, V., fru. Stockholm.

Nilsson, C. O., herr. Stockholm.
Nilsson, J., herr. Stockholm.
Nilsson, K., herr. Stockholm.
Nilsson, O., bagare. Stockholm.

Nilsson, Y., herr. Stockholm.
Norrström, G., djurvårdare. Stockholm.
Norstedt, R., landskapsmålare. Stockholm.
Nyman, G., handlande. Stockholm.
Nyström, K., grosshandlare. Stockholm.

Pettersson, C. O., herr. Stockholm.
Pettersson, S., fru. Stockholm.

Schwan, Aina, fröken. Stockholm.
Segerlind, K., herr. Stockholm.
Sidenbladh, L., frih:a. Stockholm.
Sparre, K., grefve. Bro.
Steffen, M., fru. Stockholm.
Stendahl, Inga, fröken. Stockholm.
Sundin, K., gosse. Stockholm.
Svensson, O., herr. Stockholm.
Söderman, E. T., poststationsföreståndare.
 Blomskog.
Sörensen, E., grosshandlare. Stockholm.
Sörling, P., herr. Stockholm.

Tjäder, C. V., herr. Stockholm.

Ungman, S., kamrer. Alfta.

Wahlberg, A., direktör. Stockholm.
Weslien, E., fru. Stockholm.
Wessman, A., fru. Stockholm.
Wetterqvist, A., fröken. Stockholm.
Wibom, G., godsegare. Adelsö.
Wiessner, H., herr. Stockholm.

Zettergren, J., fodermarsk. Stockholm.

Örtenholm, H., fru. Stockholm.

5.

Följande penningebidrag hafva lämnats under år 1902:¹

Af <i>H. M. Konungen</i>	500: —
Till Bredablicksfonden enligt lämnade förbindelser	200: —

¹ Af dessa bidrag hafva kr. 100 lämnats till Pensionsfonden, kr. 200 till Bredablicksfonden, kr. 11,113: 45 till Tivolifonden, kr. 200 till Artur Hazelius' fond af ^{30/11} 1901, kr. 2,500 till A. Hazelius' monumentsfond, kr. 587 till anläggningarna på Skansen samt kr. 11,255: 76 till inköp och löpande utgifter.

Till Tivolifonden enligt lämnade förbindelser	8,800: —
Genom professorerna <i>C. G. Santesson</i> och <i>Chr. Lovén</i> samt bibliotekarien <i>H. Wieselgren</i> i stället för kransar till Axel Keys bår	501: —
Af <i>M. på N.</i>	100: —
Af <i>onämnd</i>	421: 06
Af <i>onämnd</i>	100: —
Af <i>onämnd</i>	2: —
Af herr <i>C. E. H. Meeths</i>	50: —
Af fru <i>W. Ericsson</i>	100: —
Af kapten <i>B.</i>	10: —
Af fru <i>A. Wallenberg, f. v. Sydow</i>	1,000: —
Af fröken <i>E. Key</i>	322: 39
Af fil. licentiaten <i>G. Hazelius</i>	2,754: 76
Af bankdirektör <i>K. Wallenberg</i>	1,000: —
Af herr <i>K. Andersson</i>	500: —
Af <i>onämnd</i>	20: —
Af aktiebolaget <i>Sleipner</i>	150: —
Genom <i>Allmänna tidningskontoret</i>	20: —
Af <i>onämnd</i>	5: —
Af bankir <i>C. A. Weber</i>	500: —
Af » <i>Artur Hazelius' vän i Norge</i> »	200: —
Af <i>onämnd</i>	100: —
Af godsegaren <i>C. F. Lundström</i>	1,000: —
Af fröken <i>E. Norlund</i>	5,000: —
Af byråchefen <i>V. Almquist</i>	100: —
Af ingenjör <i>C. G. Norström</i>	2,500: —
Summa kronor	25,956: 21

Ombud för Nordiska museet.¹

I nedanstående förteckning upptagas äfven ombud för Samfundet för Nordiska museets främjande.

*Tecknet + utmärker ombud för museet, * ombud för samfundet.*

Stockholm.

Lektor *A. Ahlén.* +*
Major *A. V. Brunius.* +*
Fil. doktor *V. Carlheim-Gyllensköld.* +
Fröken *A. Ekermann.* *
Geologen *E. Erdmann.* +
Fru *H. Frisk,* f. *Palmborg.* *
Fru *A. M. Holmgren,* f. *Tersmeden.* +*
Fru *R. Juell,* f. *Björkman.* *
Med. doktor *J. F. Kinberg.* *
Grosshandlaren *H. Lichtenstein.* +
Med. doktor *K. Malmsten.* +
Konsthandlaren *C. U. Palm.* +*
Fröken *E. Palmborg.* +*
Fröken *H. Palmqvist.* *
Fru *A. Retzius,* f. *Hierta.* +*
Professor *G. Retzius.* +*
Direktör *E. Rosenlind.* +*
Friherrinnan *E. Rudbeck,* f. *Ulfsparre.* *

¹ I denna förteckning angifvas förhållandena, sådana de voro den 31 dec. 1902.

Literatören *Helge Sandberg.* +
Professor *M. Sondén.* +
Med. doktor *P. Södermark.* +*

Skåne.

Skolläraren *J. Olsson.* + Sandby, Borrby.
Bibliotekarien *C. af Petersens.* * Lund.
Fröken *L. af Petersens.* +* Lindved, Svedala.
Öfverstelöjtnant *G. Thestrup.* * Landskrona.
Bruksegaren *A. B. Wallis.* +* Dybeck, Toft hög.

Bleking.

Bokhandlaren *F. Apelqvist.* * Karlskrona.
Lektor *J. A. Gadd.* + Karlskrona.

Halland.

Literatören *C. Carlstedt.* + Falkenberg.
Konduktör *F. J. E. Eneström.* +* Gislaved.
Kapten *J. A. Lagergren.* + Halmstad.

Småland.

Stationsinspektör *J. Andersson.* + Vislanda.
Landsekreteraren *A. H. Bagge.* +* Jönköping.
Häradshöfding *G. Berg.* * Eksjö.
Fru *Anna Carlson,* f. *Kratz.* + Årset.
Med. doktor *M. v. Friesen.* * Västervik.
Hemmansegaren *M. Haraldsson.* + Vipperhult, Smålandsstenar.
Folkskoleläraren *K. A. Hultkvist.* + Vrigstad.
Yrkesinspektör *A. Pihlgren.* + Jönköping.
Kapten *A. Qvistgaard.* +* Huleviksberg, Ulfö.

Bohuslän.

Apotekaren *J. L. Lundberg.* +* Lysekil.

Dalsland.

Fru *A. Frisell,* f. v. *Sydow.* * Kasenberg, Åmål.

Västergötland.

- Apotekaren *E. Borgenstam.* + Skara.
 Apotekaren *G. Cavalli.* + Sköfde.
 Bataljonsläkaren *K. G. Cedergren.* * Falköping.
 Med. doktor *A. Charlés.* * Borås.
 Disponenten *A. I. Forsell.* * Göteborg.
 Skolläraren *G. Hultgren.* + Leksberg.
 Rektor *S. Högman.* * Alingsås.
 Fru *Greta Lilliehöök,* f. *Holmgren.* * Göteborg.
 Fru *E. Nydqvist.* * Elfhög, Trollhättan.
 Fröken *M. Rahmn.* * Göteborg.
 Lektor *C. J. Sundström.* * Göteborg.
 Fru *M. L. Svanberg,* f. *Hasselgren.* * Göteborg.
 Landtbrukaren *J. Svedenborg.* + Bosgården, Broddetorp.
 Provinsialläkaren *A. Söderbom.* * Ulricehamn.
 Häradskrifvaren *F. Westberg.* + * Skara.
 Lektor *F. Ödberg.* * Skara.

Östergötland.

- Med. doktor *V. Bergsten.* + Norrköping.
 Öfverstelöjtnant *F. V. Ekenstam.* * Linköping.
 Veterinär *E. Eriksson.* * Motala.
 Direktör *Hj. Hazelius.* + * Klakeborg, Skeninge.
 Jägmästaren *E. G:son Hjort.* * Råstorp, Kisa.
 Fröken *V. Löfholm.* * Norrköping.
 Veterinär *F. A. Nordeman.* + * Vadstena.
 Snickaren *C. A. Rosén.* + Linköping.
 Fröken *D. Scherini.* + * Norrköping.

Södermanland.

- Lektor *I. Fehr.* * Strängnäs.
 Handlanden *C. Lennmalm.* * Malmköping.
 Handlanden *L. J. Liedgren.* * Södertälje.
 Handlanden *G. Nyström.* * Mariefred.
 Härads höfding *E. V. C. Planting-Gyllenbåga.* * Nyköping.

Närke.

Häradshöfding *G. Bergström.* * Örebro.
Redaktör *E. N. Söderberg.* * Örebro.

Uppland.

Fil. doktor *E. O. Arenander.* + Järfva.
Amanuensen *R. Arpi.* + * Uppsala.
Fil. licentiat *I. Arwidsson.* + Uppsala.
Friherre *E. Cederström.* + Krusenbergs, Uppsala.
Professor *A. Erdmann.* * Uppsala.
Friherre *O. Hermelin.* + * Staby, Grillby.
Skomakarmästaren *S. A. Hägg.* + Uppsala.
Folkskoleläraren *J. E. Johansson.* + Ölsta, Sala.
Apotekaren *K. Lindblad.* * Dalarö.
Landtbrukaren *Matts Mattsson.* + Finala, Arholma.
Brukspredikanten *P. Pehrsson.* + Österby, Dannemora.
Docenten *K. B. Wiklund.* + Uppsala.

Västmanland.

Bankdirektör *R. Gagge.* * Västerås.
Fru *Hanna Hellberg,* f. *Engström.* + Sala.
Fabrikör *A. B. Petterson.* + * Sala.

Värmland.

Pastor *C. V. Bromander.* + Karlstad.
Fröken *B. Edgren.* + Vingäng, Ransby.
T. f. landsekreteraren *F. Grafström.* * Karlstad.
Godsegaren *G. Hazelius.* * Varpnäs, Edsvalla.
Kandidat *N. Keyland.* + Magneskög.
Fröken *J. Malmstedt.* * Karlstad.
Apotekaren *C. Ölander.* + Sunne.

Dalarna.

Elias Brita Andersdotter. + Rättvik.
Apotekaren *T. Göransson.* * Falun.
Landthandlaren *A. Hansson.* + Kallmora, Orsa.

Skolläraren *L. Lunell.* + Mockfjärd.
 Intendenten *S. Månsson.* * Tänger, Enviken.
 Hemmansegaren *Bud Erik Olsson.* + Vinäs, Mora.
 Artisten *E. Stenberg.* * Leksand.

Gästrikland.

Kronolänsman *A. Ahlström.* * Ockelbo.
 Fil. doktor *K. Arnell.* * Gefle.
 Folkskoleinspektör *G. Insulander.* + Gefle.
 Magistratsekreteraren *A. M. Troilius.* * Gefle.
 Fröken *Frida Åslund.* + Vägskelet, Hedesunda.

Helsingland.

Redaktionsekreteraren *O. Lagerstedt.* * Söderhamn.

Medelpad.

Fru *A. Reutervall,* f. *Arwidsson.* * Alby.
 Fabrikör *P. Wide.* * Sundsvall.

Jämtland.

Lektor *S. J. Kardell.* + * Östersund.

Härjedalen.

Komminister *E. Modin.* + Ytterhogdal.

Ångermanland.

Herr *P. Edholm.* + Bälsjö, Nyland.
 Inspektör *O. Edström.* * Hernösand.
 Jägmästaren frih. *T. V. Hermelin.* * Björkä bruk.
 Fru *A. Kaijser,* f. *Lovén.* * Hernösand.
 Ingeniör *C. G. Strokirk.* * Hernösand.
 Med. doktor *J. Wallmark.* * Örnköldsvik.

Västerbotten.

Komminister *A. Ericson.* + Skellefte.
 Redaktör *K. Hallman.* + Lule.
 Jägmästaren *N. G. Ringstrand.* * Burträsk.
 Regementsintendenten *M. Schürer v. Waldheim.* + * Ume.
 Konsul *C. A. Åberg.* * Skellefte.

Norrbotten.

- Jägmästaren *S. J. Cederberg.* + Pajala.
Hofkamrer *F. B. Forsström.* + Haparanda.
Direktör *A. Norberg.* + Pajala.
Jägmästaren *H. Samzelius.* + * Nederkaliks.
Kassören *A. Swanberg.* + * Nederkaliks.
Agronomen *C. Tenger.* * Boden.
Jägmästaren *P. O. Velandér.* + Boden.

Lappland.

- Kyrkoherden *L. Dahlstedt.* + Vilhelmina.
Jägmästaren *G. F. Holmgren.* * Arvidsjaur.
Lappfogden *O. H. J. Hultin.* + Vittangi.
Jägmästaren *K. H. Lundström.* * Gellivare.
Jägmästaren *H. Nordlund.* + * Storbacken, Murjek.

Norge.

- Direktör *R. Söderbaum.* * Kristiania.
Direktör *C. Söderberg.* + Kristiania.
Gårdsbrukaren *Christian Olsen To.* + Gransherred.

Danmark.

- Antikvitetshandlaren *J. M. E. Bolvig.* + Köpenhamn.
Professor *O. E. le Sage de Fontenay.* + * Köpenhamn.
Med. doktor *A. Thomsen.* + Köpenhamn.

Island.

- Landfogéti *A. Thorsteinsson.* + Reykjavik.

Grönland.

- Kolonibestyrrer *C. Brummerstedt.* + Julianehaab.
Kolonibestyrrer *R. Müller.* + Holstensborg.

Finland.

Fru *B. Hildén*, f. *Hartman*. * Tammerfors.
Handlanden *F. O. U. Nordberg*. + Torne.
Magister *E. Nordström*. * Helsingfors.
Kronolänsman *J. Rossander*. + Pudasjärvi.
Intendenten *T. Schwindt*. + Helsingfors.

Ryssland.

Konsul *N. Winkel*. * Moskwa.

Tyskland.

Friherre *T. Cederström*. + * München.
Direktor *H. Sauermann*. + Flensburg.
Riksarkivrådet *P. Wittmann*. + * München.

England.

Intendenten *Ch. Derby*. + London.

Amerika.

Pastor *P. J. O. Cornell*. * Wilcox, Pennsylvania.
Professor *C. M. Esbjörn*. * Marshfield, Oregon.
Konsul *G. G. Granfeldt*. * Coronel, Chile.
Statsekreteraren *J. W. Jochim*. * Ishpeming, Michigan.
Bibliotekarien *A. Josephson*. + Chicago, Illinois.
Sjukgymnasten *A. O. Lindström*. * San Francisco, California.
Pastor *Augustus G. Olsson*. * Chicago, Illinois.
Tandläkaren *O. Reutersvärd*. + * Boston, Massachusetts.
Pastor *M. Stolpe*. * New-York.

Museer och vetenskapliga samfund m. m., med hvilka Nordiska museet står i förbindelse.¹

Sverige.

- Stockholm.* Kungl. vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien. 1888.*
» Svenska sällskapet för antropologi och geografi. 1895.*
» Nationalmuseum. 1890.*
» Svenska slöjdföreningen. 1894.*
» Svenska turistföreningen. 1895.*
» Fredrika Bremerförbundet. 1897.*
» Svenska fornminnesföreningen. 1901.*
- Funäsdalen.* Västra Härjedalens fornminnesförening. 1894.
- Gefle.* Gästriklands fornminnesförening. 1900.*
- Göteborg.* Göteborgs museum. 1895.*
» Göteborgs och Bohusläns fornminnesförening. 1899.
» Göteborgs turistförening. 1899.
- Halmstad.* Hallands museum. 1893.*
- Kalmar.* Kalmar läns fornminnesförening. 1891.
- Karlskrona.* Blekinge museiförening. 1899.*
- Lund.* Kulturhistoriska föreningen för södra Sverige. 1894.

¹ De museer och samfund, hvilka sändt publikationer till Nordiska museet år 1902, utmärkas med tecknet *. — Siffrorna angifva det år, då förbindelsen inleddes.

<i>Lund.</i>	Akademiska föreningen. 1895.
<i>Strängnäs.</i>	Södermanlands fornminnesförening. 1899.
<i>Uppsala.</i>	Svenska landsmålsföreningen. *
<i>Visby.</i>	Gotlands fornsal.
<i>Örebro.</i>	Närkes fornminnesförening. 1897.
<i>Östersund.</i>	Jämtlands läns fornminnesförening. 1898. *

Norge.

<i>Bergen.</i>	Bergens Museum. 1884. *
»	Vestlandske Kunstindustrimuseum. 1891. *
<i>Kristiania.</i>	Universitetets samling af nordiske oldsager. 1888. *
»	Kunstindustrimuseum. 1894. *
»	Norsk Folkemuseum. 1895. *
»	Universitets-Bibliotheket. 1899. *
»	Det norske geografiske Selskab. 1900. *
<i>Stavanger.</i>	Stavanger museum. 1899. *
<i>Tromsö.</i>	Tromsö museum. 1900. *
<i>Trondhjem.</i>	Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum. 1894. *
»	Det kongelige norske Videnskabers Selskab. 1899. *

Danmark.

<i>Köpenhamn.</i>	Industriforeningen. 1886. *
»	Det Kongelige Nordiske Oldskrift-Selskab. 1888. *
»	Dansk Folkemuseum. 1893. *
»	Genealogisk Institut. 1895.
»	Universitets Jubilæets Danske Samfund. 1896. *
»	Det kongelige danske geografiske Selskab. 1899. *
»	Det kongelige danske Videnskabernes Selskab. 1899. *
<i>Reykjavik.</i>	Forngripasafnid. 1883.

Finland.

<i>Helsingfors.</i>	Tekniska föreningen i Finland. 1883. *
»	Föreningen för konstfliten i Finland. 1889.
»	Svenska literatursällskapet i Finland. 1891. *
»	Finsk-ugriska sällskapet. 1894. *

- Helsingfors.* Svenska landsmålsföreningen i Helsingfors. 1894.
 » Finska fornminnesföreningen. 1896.*
 » Geografiska Föreningen i Finland. 1899.*
 » Finska vetenskaps-societeten. 1902.
Åbo. Åbo stads historiska museum. 1891.*

Ryssland.

- Dorpat.* Gelehrte estnische Gesellschaft. 1883.
Fellin. Litterarische Gesellschaft. 1896.*
Mitau. Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst. 1883.*
 » Lettisch-Literarische Gesellschaft. 1883.*
Moskwa. Société Impériale des Amis des Sciences naturelles d'Anthropologie et d'Ethnographie. 1889.
 » Musée Roumiantzoff. 1899.*
Petersburg. Société Impériale Russe de Géographie. 1889.*
 » Société Impériale d'Archéologie. 1889.
Reval. Estländische literarische Gesellschaft. 1889.*
Riga. Gesellschaft für Geschichte und Alterthumskunde der Ostsee-provinzen Russlands. 1889.*
Tobolsk. Guvernementsmuseet. 1898.

Tyskland.

- Aachen.* Aachener Geschichtsverein. 1889.
Altona. Städtisches Museum. 1902.
Augsburg. Historischer Verein für Schwaben und Neuburg. 1883.*
Bamberg. Historischer Verein Bamberg. 1891.
Bayreuth. Historischer Verein für Oberfranken. 1892.
Berlin. Königl. Kunstgewerbe-Museum. 1883.*
 » Märkisches Provinzial-Museum. 1883.*
 » Verein für die Geschichte Berlins. 1883.*
 » Gesellschaft für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte 1884.
 » Gesamtverein der deutschen Geschichts- und Alterthumsvereine. 1889.*

- Berlin.* Museum für deutsche Volkstrachten und Erzeugnisse des Hausgewerbes. 1889.
- » Verein für Geschichte der Mark Brandenburg. 1892.*
- » »Brandenburgia«, Gesellschaft für Heimatkunde der Provinz Brandenburg. 1896.*
- » Verein für Volkskunde. 1899.*
- Birkenfeld.* Verein für Altertumskunde im Fürstentum Birkenfeld. 1896.
- Bonn.* Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande. 1891.
- Brandenburg a. d. H.* Historischer Verein. 1894.
- Braunsberg.* Historischer Verein für Ermland. 1892.
- Braunschweig.* Herzogliches Museum. 1898.*
- Bremen.* Historische Gesellschaft des Künstlervereins. 1901.*
- Breslau.* Museum schlesischer Alterthümer. 1890.*
- » Verein für Geschichte und Alterthum Schlesiens. 1892.*
- » Schlesische Gesellschaft für vaterländische Cultur. 1892.*
- » Schlesische Gesellschaft für Volkskunde. 1899.*
- Cottbus.* Niederlausitzer Gesellschaft für Anthropologie und Alterthumskunde. 1889.*
- Crefeld.* Kaiser Wilhelm Museum. 1896.*
- Danzig.* Westpreussischer Geschichtsverein. 1892.*
- » Westpreussisches Provinzial-Museum. 1895.
- » Naturforschende Gesellschaft. 1899.
- Darmstadt.* Historischer Verein für das Grossherzogthum Hessen. 1890.*
- Dillingen.* Historischer Verein für Dillingen. 1889.*
- Dresden.* Verein für Erdkunde. 1883.*
- » Königlich Sächsischer Alterthumsverein. 1896.*
- » Verein für Geschichte Dresdens. 1896.
- Düsseldorf.* Düsseldorfer Geschichts-Verein. 1890.*
- » Künstlerverein »Malkasten«. 1894.
- Eichstätt.* Historischer Verein. 1901.*
- Eisenberg.* Geschichts- und altertumsforschender Verein. 1901.*
- Eisleben.* Verein für Geschichte und Alterthümer der Grafschaft Mansfeld. 1889.*

- Emden.* Gesellschaft für bildende Kunst und vaterländische Alterthümer. 1896.*
- Erfurt.* Verein für die Geschichte und Alterthumskunde von Erfurt. 1886.*
- Flensburg.* Städtisches Kunstgewerbe Museum. 1896.
- Frankfurt a. M.* Verein für Geschichte und Alterthumskunde. 1889.
» Mitteldeutscher Kunstgewerbe-Verein. 1899.*
- Frankfurt a. O.* Historischer Verein für Heimathkunde. 1896.
- Freiburg im Breisgau.* Gesellschaft für Beförderung der Geschichts-
Alterthums- und Volkskunde. 1891.*
- Giessen.* Oberhessischer Geschichtsverein. 1896.*
- Greifswald.* Geographische Gesellschaft. 1892.
» Rügisch-Pommerscher Geschichtsverein. 1901.*
- Görlitz.* Gesellschaft für Anthropologie und Urgeschichte der Ober-
lausitz. 1890.*
» Oberlausitzische Gesellschaft der Wissenschaften. 1891.
- Halle a. S.* Thüringisch-Sächsischer Geschichts- und Altertums-Verein.
1896.*
- Hamburg.* Verein für naturwissenschaftliche Unterhaltung. 1883.
» Verein für Hamburgische Geschichte. 1888.*
» Museum für Kunst und Gewerbe. 1888.
» Zoologische Gesellschaft. 1894.
- Hannover.* Geographische Gesellschaft. 1883.
» Historischer Verein für Niedersachsen. 1891.*
» Naturhistorische Gesellschaft. 1898.
- Heidelberg.* Grossherzogliche Badische Universitätsbibliothek. 1891.
» Historisch Philosophischer Verein. 1891.*
- Insterburg.* Alterthums-Gesellschaft. 1889.*
- Jena.* Verein für Thüringische Geschichte u. Altertumskunde. 1892.*
- Kaiserslautern.* Pfälzisches Gewerbemuseum. 1891.*
- Karlsruhe.* Grossherzogliche Badische Sammlungen für Altertums- und
Volkerkunde. 1899.*
- Kassel.* Verein für hessische Geschichte und Landeskunde. 1898.
- Kiel.* Schleswig-Holsteinisches Museum vaterländischer Alter-
thümer. 1883.

- Kiel.* Gesellschaft für Schleswig-Holstein-Lauenburgische Geschichte. 1885.*
- » Anthropologischer Verein in Schleswig-Holstein. 1891.*
- Köln.* Historischer Verein für den Niederrhein. 1892.*
- » Städtisches Kunstgewerbe-Museum. 1894.*
- Königsberg.* Alterthumsgesellschaft Prussia. 1884.
- Landsberg a. W.* Verein für Geschichte der Neumark. 1896.*
- Leipzig.* Kunstgewerbe-Museum. 1883.*
- » Museum für Völkerkunde. 1883.
- » Verein für die Geschichte Leipzigs. 1885.
- » Deutsche Gesellschaft zur Erforschung vaterländischer Sprache und Alterthümer. 1889.
- » Verein für Sächsische Volkskunde. 1899.*
- » K. Sächsische Gesellschaft der Wissenschaften. 1901.*
- Leisnig.* Geschichts- und Alterthumsverein. 1884.
- Loetzen.* Literarische Gesellschaft Masovia. 1900.
- Lübeck.* Verein für Lübeckische Geschichte und Alterthumskunde. 1883.*
- » Museum Lübeckischer Kunst- und Kulturgeschichte. 1895.*
- Lüneburg.* Museumsverein für das Fürstentum Lüneburg. 1891.*
- Mainz.* Verein zur Erforschung der rheinischen Geschichte und Alterthümer. 1893.
- Mannheim.* Mannheimer Alterthumsverein. 1891.*
- Meiningen.* Hennebergischer altertumsforschender Verein. 1896.*
- Metz.* Gesellschaft für Lothringische Geschichte und Altertums-kunde. 1890.*
- München.* Historischer Verein von Oberbayern. 1883.
- » Münchener Alterthumsverein. 1886.
- » Bayerisches Nationalmuseum. 1889.
- » Königlich Bayerische Akademie der Wissenschaften. 1892.*
- » Deutsche anthropologische Gesellschaft. 1892.
- Münster.* Verein für Geschichte und Alterthumskunde Westfalens. 1897.*
- » Westfälischer Provinzial-Verein für Wissenschaft und Kunst. 1901.

- Nürnberg.* Germanisches Nationalmuseum. 1883.*
 › Verein für Geschichte der Stadt Nürnberg. 1891.
 › Naturhistorische Gesellschaft. 1901.
- Oldenburg.* Grossherzogliches Museum. 1891.
- Osnabrück.* Verein für Geschichte und Landeskunde. 1883.*
- Posen.* Historische Gesellschaft für die Provinz Posen. 1885.*
- Regensburg.* Historischer Verein für Oberpfalz und Regensburg.
 1891.*
- Roda.* Verein für Geschichts- und Alterthumskunde. 1889.
- Rostock.* Verein für Rostocks Alterthümer. 1890.*
- Salzwedel.* Altmärkischer Verein für vaterländische Geschichte und In-
 dustrie. 1898.*
- Schleiz.* Geschichts- und alterthumsforschender Verein. 1897.*
- Schmalkalden.* Verein für Hennebergische Geschichte und Landeskunde
 1897.
- Schwerin.* Verein für Mecklenburgische Geschichte und Alterthums-
 kunde. 1891.*
- Speier.* Historischer Verein der Pfalz. 1891.*
- Stade.* Verein für Geschichte und Alterthümer der Herzogthü-
 mer Bremen und Verden und des Landes Hadeln.
 1883.
- Stettin.* Gesellschaft für Pommersche Geschichte und Alterthums-
 kunde. 1889.*
 › Blätter für Pommersche Volkskunde. 1900.
 › Gesellschaft für Völker- und Erdkunde. 1901.*
- Strassburg.* Gesellschaft für Erhaltung der geschichtlichen Denkmäler
 des Elsass. 1893.*
- Stuttgart.* Württembergischer Altertumsverein. 1891.*
- Thorn.* Copernicus-Verein für Wissenschaft und Kunst. 1895.
- Tilsit.* Litauische-Litterarische Gesellschaft. 1883.*
- Torgau.* Alterthums-Verein. 1891.
- Tübingen.* Württembergische Vereinigung für Volkskunde. 1900.
- Ulm.* Verein für Kunst und Alterthum in Ulm und Oberschwaben
 1891.
- Wernigerode.* Harzverein für Geschichte und Alterthumskunde. 1900.

- Wiesbaden.* Verein für Nassauische Altertumskunde und Geschichtsforschung. 1883. *
- Worms.* Altertumsverein. 1891. *
- Würzburg.* Historischer Verein von Unterfranken und Aschaffenburg 1890. *
- » Verein für bayerische Volkskunde und Mundartforschung 1899. *

Österrike-Ungern.

- Brünn.* Mährisches Gewerbemuseum. 1891. *
- » Deutscher Verein für die Geschichte Mährens und Schlesiens. 1901.
- Budapest.* Országos magyar iparművészeti múzeum (Ungarisches Landes-Kunstgewerbe-Museum). 1894. *
- » Ungarisches National Museum (Ethnographische Abtheilung). 1901. *
- Czernowitz.* Bukowiner Landes-Museum. 1901. *
- Eger.* Verein für Egerländer Volkskunde. 1899. *
- Graz.* Historischer Verein für Steiermark. 1892. *
- Hermannstadt.* Verein für siebenbürgische Landeskunde. 1897. *
- Innsbruck.* Ferdinandeum. 1891. *
- Klagenfurt.* Geschichts-Verein für Kärnten. 1892. *
- Krakau.* Akademie der Wissenschaften. 1883. *
- » Numismatische und archeologische Gesellschaft. 1892.
- Laibach.* Musealverein für Krain. 1892. *
- Lemberg.* Ševčenko-Gesellschaft der Wissenschaften. 1901. *
- Linz.* Oberösterreichischer Gewerbeverein. 1891. *
- Prag.* Verein für Geschichte der Deutschen in Böhmen. 1891.
- » Národopisné Museum Československé. 1895.
- » Gesellschaft zur Förderung deutscher Wissenschaft, Kunst und Literatur in Böhmen. 1901. *
- Salzburg.* Museum Carolino-Augustum. 1889. *
- » Gesellschaft für Salzburger Landeskunde. 1901. *
- Wien.* Verein der Geographen an der K. K. Universität. 1883.
- » Anthropologische Gesellschaft. 1895. *

- Wien.* K. K. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung
der Kunst- und historischen Denkmale. 1896. *
- » Verein für österreichische Volkskunde. 1899. *
- » Kaiserl. u. königl. kunsthistorisches Hof-Museum. 1900.
- » Alterthums-Verein. 1900. *

Schweiz.

- Basel.* Historische und antiquarische Gesellschaft. 1897. *
- Bern.* Historischer Verein des Kantons Bern und Stadtbibliothek
von Bern. 1892. *
- » Allgemeine geschichtsforschende Gesellschaft der Schweiz.
1892.
- Frauenfeld.* Historischer Verein des Kantons Thurgau. 1896.
- Luzern.* Historischer Verein der fünf Orte. 1901. *
- Rapperswyl.* Polnisches Nationalmuseum. 1892.
- Zürich.* Antiquarische Gesellschaft. 1887. *
- » Schweizerische Gesellschaft für Volkskunde. 1897. *
- » Schweizerisches Landesmuseum. 1899. *

Holland.

- Amsterdam.* Koninklijke Akademie van Wetenschappen. 1889.
- » Koninklijk Oudheidkundig Genootschap. 1896. *
- » Koninklijk zoologisch Genootschap »Natura Artis Magistra».
1899.
- Gent.* »Volkskunde». Tijdschrift voor Nederlandsche Folklore. 1900.
- Haarlem.* Nederlandsche Maatschappij ter bevordering van Nijver-
heid. 1888.
- » Koloniaal Museum. 1894. *
- Leiden.* Rijks Etnographisch Museum. 1883. *
- » Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde. 1892. *

Belgien.

- Antwerpen.* Société royale de zoologie. 1898.
- Brüssel.* Académie royale des sciences, des lettres et des beaux-
arts de Belgique. 1889. *

- Brüssel.* Musée instrumental du conservatoire royale de musique.
1899.
- » Société belge de folklore. 1899.
- » Société d'archéologie de Bruxelles. 1900.*
- Namur.* Société archéologique de Namur. 1896.*

England.

- Kendal.* Cumberland and Westmoreland Antiquarian and Archaeological Society. 1901.*
- London.* Society of Antiquaries of London. 1897.
- » Anthropological Institute of Great Britain and Ireland.
1899.*

Skottland.

- Edinburgh* Society of Antiquaries of Scotland. 1899.*

Frankrike.

- Amiens.* Société des antiquaires de Picardie. 1897.
- » Académie des sciences, des lettres et des arts d'Amiens.
1900.*
- Beaune.* Société d'histoire, d'archéologie et de littérature de l'arrondissement de Beaune. 1897.*
- Bordeaux.* Société archéologique. 1901.
- Caen.* Académie des sciences, arts et belles-lettres de Caen. 1900.
- Dijon.* Académie des sciences, arts & belles-lettres. 1897.
- » Commission des antiquités de département de la Côte d'Or. 1900.*
- Grenoble.* Société dauphinoise d'ethnologie et d'anthropologie. 1896.*
- Lyon.* Société d'anthropologie. 1892.*
- Montauban.* Société archéologique de Tarn-et-Garonne. 1897.
- Orléans.* Société archéologique et historique de l'Orléanais. 1898.*
- Paris.* Société de géographie. 1898.
- » »Mélusine». Recueil de mythologie, littérature populaire, traditions et usages. 1891.

- Paris.* Société des traditions populaires. (Au musée d'ethnographie du Trocadéro). 1900.*
- Toulouse.* Académie des sciences, inscriptions et belles-lettres de Toulouse. 1900.*

Italien.

- Rom.* Museo nazionale preistorico ed etnografico. 1889.

Portugal.

- Lisboa.* Sociedade de geographia. 1883.*

Amerika.

- Chicago.* International Folk Lore Association. 1899.
- Cincinnati.* Cincinnati Museum Association. 1893.*
- Cleveland.* Western Reserve Historical Society. 1897.
- Lincoln.* The Nebraska Historical Society. 1896.
- Montreal.* Numismatic and antiquarian Society. 1897.*
- New York.* New York Zoological Society. 1899.
- Rock Island.* Augustana College. 1900.
- Washington.* Smithsonian Institution. 1886.*

- Köpenhamn.* Zoologisk Have. 1892.
- Helsingfors.* Helsingfors zoologiska trädgård. 1893.
- Basel.* Zoologischer Garten. 1900.*
- Rotterdam.* Rotterdamsche Diergaard. 1899.

Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma.

Le musée d'ethnographie scandinave à Stockholm, fondé et dirigé par le Dr Arthur Hazelius. Notice historique et descriptive par J.-H. KRAMER. Deuxième édition. 64 p. Stockholm 1879. Prix: 1 kr. 50 öre.

Minnen från Nordiska museet. Afbildningar af föremål i museet jämte åtföljande text, under medverkan af flere konstnärer och författare utgifna af A. HAZELIUS. Första bandet. H. 1—12. Med 36 planscher i stentryck och 14 träsnitt. Stockholm 1880—92. P. B. Eklunds förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte. H. 1—4 äro utgifna i ny upplaga. Andra bandet. H. 1—12. Med 36 planscher och 10 träsnitt. Stockholm 1888—1902. P. B. Eklunds förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte.

Första bandet innehåller:

Första häftet. Höstflyttning i Lule lappmark, af J.-H. KRAMER. — Praktvagn från Tureholm, af L. LOOSTRÖM. — Pedell och kursor vid Uppsala universitet, af L. LOOSTRÖM.

Andra häftet. Bålastuga i Halland, af A. BONDESON. — Broderi från 1500-talet, af L. LOOSTRÖM. — Ett skänkskåp från 1609, af G. UPMARK.

Tredje häftet. Stuga i Delsbo socken i Helsingland, af L. LANDGREN. — Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. — Skomakar-ämbetets i Västerås låda, af A. STRINDBERG.

Fjärde häftet. Drägter från Mora och Orsa socknar i Dalarna, af H. HOFBERG. — Hattmakarämbetets i Stockholm välkomst, af G. UPMARK. — Släde från Gudbrandsdalen i Norge, af P. A. GÖDECKE.

Femte häftet. Kyrkdörr från Skirö socken i Småland, af H. HILDEBRAND. — Vinkylare och flaskor af drifven och graverad koppar, af L. LOOSTRÖM. — Skyltar och skyltarmar af smidt järn, af C. EICHHORN.

Sjätte häftet. Krus af stengods, från nedre rhentrakten, af G. UPMARK. — Kafvelbräden från södra och mellersta Sverge, af H. HÖRLIN. — Tunnbindargesällernes i Stockholm och bagargesällernes i Karlskrona välkomster, af G. UPMARK.

Sjunde häftet. Bärstol från Tureholm, af G. GÖTHE. — Allmogeväfnader från Skåne, af J. KULLE.

Åttonde häftet. Bord i barockstil, af L. LOOSTRÖM. — Allmogeväfnad från Skåne, af J. KULLE. — Vagnmakarämbetets i Stockholm låda, af C. EICHHORN.

Nionde häftet. Guldsmedsämhetets i Karlskrona låda, af C. EICHHORN. — Prof på krukmakartillverkning i Norden under 1600—1700-talen, af R. ALMSTRÖM. — Urfoder i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Tionde häftet. Dopfunt från Lockne socken i Jämtland, af G. STEPHENS. — Allmogesömnad från Skåne, af ANNA FLEETWOOD DERBY. — Smedsämhetets i Stockholm låda, af C. EICHHORN.

Elfte häftet. Bord i gustaviansk stil, af L. LOOSTRÖM. — Kyrkdörr från Hvetlanda socken i Småland, af C. EICHHORN. — Snipaskålar från Sverge, af H. HILDEBRAND.

Tolfte häftet. Kandelaber i kejsarstil, af L. LOOSTRÖM. — Kåsa från 1600-talet, af G. O. HYLÉN-CAVALLIUS. — Ölbollar från Norge, af C. EICHHORN.

Andra bandet innehåller:

Första häftet. Allmogemålningar från Dalarna, af C. EICHHORN. — Broderadt paradtäckte från Salsta slott i Uppland, af ANNA FLEETWOOD DERBY.

Andra häftet. Stol i rokokostil, af L. LOOSTRÖM. — Kyrkdörr från Moheda socken i Småland, af C. EICHHORN. — Portaler från de norska stafkyrkorna i Bødalen, Veum och Tudal, af L. DIETRICHSON.

Tredje häftet. Stuga i Västra Vingåkers socken i Södermanland, af R. BERGSTRÖM. — Två norska allmogeväfnader, af J. BÖTTIGER.

Fjärde häftet. Stuga från Rättviks socken i Dalarna, af E. HAMMARSTEDT. — Flickdräkt från 1660—1670-talet, af C. A. OSSBAHR. — Soffa i rokokostil, af L. LOOSTRÖM.

Femte häftet. Norske folkedragter fra Numedal og Telemarken, af Y. NIELSEN. — Vaggur från 1600- och 1700-talen, af C. PALM.

Sjätte häftet. Orgel från 1640-talet, af K. P. LEFFLER. — Luta, hummel och nyckelharpa, af K. P. LEFFLER. — Lerfat från 1600-talet, af H. A. RING.

Sjunde häftet. Selbågar från Norge, af H. HILDEBRAND. — Sadel, af H. HILDEBRAND. — Mässingslagarnes i Stockholm mästarläda, af P. G. VISTRAND.

Ättonde häftet. Lapsk kvinnodräkt från norska Finmarken, af K. B. WIKLUND. — Lapska tennbroderier, af E. HAMMARSTEDT. — Skåp från Dalarna, af O. LINDBERG.

Nionde häftet. Rörstrandsfajanser från 1700-talet, af G. UPMARK D. Y. — Dryckeshorn från medeltiden, af P. G. VISTRAND.

Tionde häftet. Byrå från 1700-talets förra del, af E. G. FOLCKER. — Ljusstakar af A. NILSSON. — Gotisk kyrkkrona af järn, af J. ROOSVAL.

Elfte häftet. Kärl af drifven koppar, af G. UPMARK D. Y. — Ett krucifix från Gudbrandsdalen, Norge, af O. JANSE. — Kruthorn från Norge, af R. CEDERSTRÖM.

Tolfte häftet. Gueridon i barockstil, af J. ROOSVAL. — Sydsvenska allmogemålningar, af P. G. VISTRAND.

Finland i Nordiska museet. Några bidrag till kännedomen om finarnes gamla odling. Af G. RETZIUS. Med 95 träsnitt samt en karta öfver Finland. IV. 176 sid. Stockholm 1881. F. & G. Beijers förlag. Pris: 3 kr.

Utgör afdelning 1 af *Bidrag till vår odlings häfder*, utgifna af A. HAZELIUS.

Af denna del har utkommit en tysk öfversättning:

Finnland im Nordischen Museum von GUSTAF RETZIUS. Autorisirte Übersetzung von C. APPEL. Mit 93 Illustrationen und 1 Karte von Finnland. VIII. 158 Seit. Berlin 1885. Preis: 4 Kr.

Ur de nordiska folkens lif. Skildringar, utgifna af A. HAZELIUS. H. 1, 2. Med 61 träsnitt. 160 sid. Stockholm 1882. F. & G. Beijers förlag. Pris 1 kr. 50 öre för hvarje häfte.

Utgör början till afdelning 2 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Lifvet i Kinds härad i Västergötland i början af sjuttonde århundradet. Anteckningar ur häradets domböcker. Af G. DJURKLOU. VI. 88 sid. Stockholm 1885. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 4 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Brommakaren Jonas Stolts minnen från 1820-talet. Anteckningar från Högsby socken i Småland. Utgifna från NORDISKA MUSEET. Med 25 träsnitt och en karta öfver trakten kring Högsby. III. 94 sid. Stockholm 1892. F. & G. Beijers förlag. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 5 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Af denna handskrift har äfven utkommit en dansk bearbetning:

Landsbyskomagaren Jonas Stolts Optegnelser. Frit efter et Haandskrift i Nordiska Museet. Af R. MEJBORG. Med 62 Billeder. 165 Sid. Kjöbenhavn 1890. Pris: 1 Kr.

Utgifven af *Udvalget for Folkeoplysnings Fremme*. Aargangen 1890. Nr. 174.

Om nyckelharpospelet på Skansen. Anteckningar af K. P. LEFFLER. Med 4 träsnitt. 114 sid. Stockholm 1899. Pris: 3 kr.

Utgör afdelning 6 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Vidskepelse, vantro och huskurer i Danderyd och Lidingö i slutet af 1700-talet. Anteckningar af J. P. WALLENSTEEN. Utgifna af E. HAMMARSTEDT. IV. 22 sid. Stockholm 1899. Pris: 75 öre.

Utgör afdelning 7 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Romanska småkyrkor i Östersjöländerna med särskild hänsyn till svenska förhållanden af R. STEFFEN. Med 46 bilder. 78 sid. Stockholm 1901. Pris: 2 kr.

Utgör afdelning 8 af *Bidrag till vår odlings häfder* (se ofvan).

Samfundet för Nordiska museets främjande. Meddelanden, utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm 1881—1899.

Dessa meddelanden innehålla bland annat:

1881. Inbjudningen till allmänheten angående samfundets stiftande samt samfundets stadgar. Pris: 50 öre.

1882. Dr A. Hazeli öfverlåtelsebref af den 18 april 1880, Nordiska museets stadgar samt K. m:ts resolution angående plats för en byggnad åt museet. Pris: 1 kr.

1883. Program för en byggnad åt Nordiska museet samt upplysningar angående täffingen om de utfästa prisen för inlämnade ritningar till nämnda byggnad. Pris: 1 kr.

1884. Ryggåstugor i Bleking, af C. M. FÜRST. Pris: 1 kr.

1885. Hvad är på tapeten? Af R. MEJBORG. Pris: 1 kr. 25 öre.

1886. Isländska föremål i Nordiska museet, af R. ARPI. — Ellakors i Skåne, efter meddelande af PER NILSSON i Espö 1875. — Läsning för syndaförlåtelse, upptecknad af A. R. E. WATZ, meddelad af R. BERGSTRÖM. — Skrock och vidskepelse i Fryksdals härad i Värmland, af JAN MAGNUSON i Granbäckstorp. Pris: 1 kr. 50 öre.

1887. Symbolske figurer i Nordiska museet, af R. MEJBORG. — Småländske bonadsmålare, af P. G. VISTRAND. — Fästmansgåfvor i Roslagen, af A. ENGDAHL. — Skymferef. — »Mig för lof Ålt-Gesäll, jag ber om Reglament.» — Förlofning och bröllop hos allmogen i Bjuråkers socken i Helsingland i början af 1840-talet, af EMILIE PIRA, f. SEFSTRÖM. Pris: 1 kr. 50 öre.

1888. Tunnbindarnes i Stockholm skråordning 1579. V. GRANLUND. — Iakttagelser öfver julens firande i södra Halland på 1860-talet, af M. YSENIUS. — Ett bröllop i Järna socken i Dalarna midsommardagen år 1851, af L. B. FALKMAN. — Fellingsbrodräkten af H. ATTERLING. — Liten Kersti. Folkvisa från Dalsland. — Signelse eller läsning mot »svart-sjuka», af P. G. VISTRAND. — Studier i Nordiska museets rustkammare, 1, af C. A. OSSBAHR. Pris: 1 kr. 50 öre.

1889. Tvänne runstafvar i Nordiska museet, af P. G. VISTRAND. — De nedstötta andarna. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889 af EVA VIGSTRÖM. — Seder och bruk i Julita socken i Södermanland. Anteckningar, gjorda år 1890 af AURORE LUNDQUIST. — Ett och annat ur folktron i Västerbotten. Anteckningar från tiden omkring år 1880, af F. UNANDER. — Afbildningar af sigillstampar, tillhörande Nordiska museet: 1. Skråsigill från Stockholm. — Skymferef. Pris: 1 kr. 50 öre.

1890. Studier i Nordiska museets rustkammare, 2, af C. A. OSSBAHR. — Ett blad om Vads by i Söderbärke socken i Dalarna. Anteckningar, gjorda år 1891 af V. ENGELKE. — Spöken och gastar samt Tro och sägner om foglar. Anteckningar, gjorda i Västra Göinge härad i Skåne under våren 1889 af EVA VIGSTRÖM. — Behandling för »engelska sjukan» på 1850-talet, af E. HAMMARSTEDT. — Beretning om julens feirende i Vang, Valdres i Norge omkring år 1860, af OVE B. STEILE. — Förteckning öfver runstafvar, tillhörande Nordiska museet: 1. Runstafvar från Dalarna, af P. G. VISTRAND. Pris: 1 kr. 50 öre.

1891 och 1892. »Unge herr Falkenbergarnes» uppsalavistelse 1657, af J. BÖTTIGER. — Trollkonster och häxerier. Anteckningar, gjorda i Västra och Östra Göinge härad i Skåne under våren 1889 af EVA VIGSTRÖM. — Skildringer af seder og skikke i Vang, Valdres i Norge omkring år 1860, af OVE B. STEILE. — Om smöjning och därmed befryndade bruk. Ett försök att genom jämförelse med motsvarigheter hos andra folk framvisa innebörden af en svensk fornsed, af E. HAMMARSTEDT. — Etnografiska studier från Öfverkaliks socken i Norrbottens län. Några anteckningar från den nordligaste svensksbygden, af H. SAMZELIUS. — Sked från år 1607, af P. G. VISTRAND. Pris: 2 kr.

1893 och 1894. Thetta är Glassmestere Embetes Skråå vti Stockholms Stadh. Henricus Burschius HB. Verdensis. Af P. G. VISTRAND. — Anteckningar om handtverksämbeten i Stockholm: 1. Tunnbindarämbetet, af P. G. VISTRAND. — Brödets helgd hos svenskarne, särskildt julbrödens, framställd i jämförande belysning, af E. HAMMARSTEDT. — Lapparnes renmärken. Ett etnografiskt-juridiskt bidrag af F. SVENONIUS. — Anteckningar om seder och bruk, sägner och vidskepelse i Villstads socken, Västbo härad, i Småland under 1700-talet, af M. HARALDSSON. — »Vårbundet träd», af A. P. AHLBERG. — Sägner från nordvästra Dal, af HILMA FORSELL. Pris: 2 kr.

1895 och 1896. Om lapparnes tideräkning, af K. B. WIKLUND. — Ett bondbröllop i Hargs socken i Uppland på 1840-talet, af K. P. LEFFLER. — Svenska allmogedräkter: 1. En öländsk folkdräkt från 1703, af P. G. VISTRAND. — Karl den niondes tapetväfveri och tapetsamling, af J. BÖTTIGER. — Studier i Nordiska museets rustkammare: 3. Kammare till bakladdningskanon från senare hälften af 1400-talet, af C. A. OSSBAHR. — Silhuetter i Nordiska museet, af C. PALM. — En tapets historia, af J. BÖTTIGER. — Ur Johan August Hazeli och Carl Jonas Ludvig Almqvists brevväxling. 2 hittills otryckta bref i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS. Pris: 2 kr. 50 öre.

Ofvanstående arbete, *Samfundet för Nordiska museets främjande*, utgifves från och med 1897 i tvänne skilda skriftföljder, af hvilka den ena bibehållit det gamla namnet och hvarje år innehåller förteckningar öfver samfundets styrelse och ledamöter samt utdrag af dess räkenskaper. Årgångarna 1897—1899 samt 1900 och 1901 hafva utkommit, de sistnämnda utgifna af fil. lic. GUNNAR HAZELIUS. Pris för hvarje årgång: 60 öre.

Den andra åter, som utgör en fortsättning å afdelningarna 1 och 2 i förut nämnda arbete, bär namnet:

Meddelanden från Nordiska museet. Årg. 1897 och 1898 utgifna af A. HAZELIUS; årg. 1899—1901¹ utgifna af NORDISKA MUSEET genom J. BÖTTIGER. Stockholm 1898—1903.

Dessa meddelanden innehålla bland annat:

1897. Skansens runstenar, af E. BRATE. — Signelser från Småland, af P. G. VISTRAND. — Förklaring öfver kartan, föreställande Högestads prästgård. Handskrift af N. H. SJÖBORG 1824. Ur Nordiska museets arkiv. Utgifven af P. G. VISTRAND. — »Skråå och Gillesreglor för Samptlige Mästrarna, Gesällar och Lärodrängiar vthi Repeslagare Ämbetet», 1656; samt »Embetz Skrå För Peruque Makare Embetet i Stockholm» och »Artiklar För Samptelige Peruque Makare Gesällerna», 1712. Ur Nordiska museets arkiv. Af A. AHLÉN. — »Ordo vicinalis» för Hargbo by, Vätö sn, Uppland, och »Byordning vid Lärstad by», Göstrings hd, Östergötland. Ur Nordiska museets arkiv. Af P. G. VISTRAND. — Sankt Martinsdagens firande i Nuckö-Rickholz i Estland, af J. BLEES, m. fl. uppsatser samt strödda meddelande angående Nordiska museet år 1897, m. m. Pris: 3 kr.

1898. Lussi, af E. HAMMARSTEDT. — Om lapparnes sätt att hälsa, af K. B. WIKLUND. — Ett bondbröllop i Danderyds socken i Uppland 1786 af J. P. Wallenstein, af E. HAMMARSTEDT. — Gotlands fårmärken, af O. V. WENNERSTEN. — »Conterfeije och Målare Skråå». Ur Nordiska museets arkiv. Af P. G. VISTRAND. — Arkivaliska notiser, af J. BÖTTIGER, P. G. VISTRAND och A. AHLÉN. — En tobaksdosa från frihetstiden, af C. PALM. — En märklig bokstämpel i Nordiska museet, af C. M. CARLANDER. — Till Gripsholmservisens historia, af J. BÖTTIGER. — Om kopparstickssamlingar, af O. SIRÉN. — Bref ur Nordiska museets arkiv; strödda meddelanden angående Nordiska museet 1898, redogörelse för Nordiska museets tjugufemårsjubileum, m. m. Pris: 4 kr. 50 öre.

1899 och 1900. Lapska seder och föreskrifter rörande mat och matlagning, af K. B. WIKLUND. — Gnidstenar i Nordiska museet, af P. G. VISTRAND. — Säkaka och gullhöna, af E. HAMMARSTEDT. — Skrå-Ordning uprättad Jordäganderne emellan, här i Staden Cimbrishamn Åhr efter Guds hugnerika Börd Et tusende Siuhundrade Fämtjo Fyra. Ur Nordiska museets arkiv. — Två skallordningar. Ur Nordiska museets arkiv. — M. m. Pris: 3 kronor.

1901. Artur Hazelius. — Fågeln med segerstenen, sprängörten och lifsämnet, af E. HAMMARSTEDT. — Studier rörande Storkyrkans Sankt Jöransgrupp, af J. ROOSVAL. — Et norsk billedteppe fra Båhuslen, af H. FETT. —

¹ Ehuru denna årgång af »Meddelanden» icke utkom förr än år 1903, har den samma upptagits i ofvanstående förteckning, som för öfrigt endast omfattar t. o. m. år 1902 utgifna arbeten.

Svenska allmogedräkter. 2. En småländsk folkdräkt från 1830-talet, af P. G. VISTRAND. — Meddelanden om skräafdelningens i Nordiska museet arkiv, af G. UPMARK. — M. m. Pris: 4 kr.

Symbolske figurer i Nordiska museet. Af R. MEJBORG. 20 sid. Stockholm 1889. Pris: 50 öre.

Särtryck ur *Meddelanden från Samfundet för Nordiska museets främjande 1887.*

Program för en byggnad åt Nordiska museet i Stockholm. Med tvänne kartor. 8 sid. Stockholm 1883.

Programm zu einem beabsichtigten Gebäude für das Nordische Museum in Stockholm. Mit zwei Karten. Zweite Auflage. Stockholm 1883.

Programme pour la construction d'un édifice destiné au Musée du Nord à Stockholm. Avec deux cartes. Deuxième édition. Stockholm 1883.

Program of a designed building for the Northern Museum in Stockholm. With two maps. Stockholm 1883.

Saga. Minnesblad från Nordiska museet 1885. Under redaktion af ANN CHARLOTTE EDGREN, A. HAZELIUS, N. LINDER och B. MEIJER (för texten) samt V. ANDRÉN och C. G. HELLQVIST (för illustrationerna). Med talrika vignetter, teckningar och planscher. 2 uppl. IV. 48 sid. Stockholm 1885. Pris: 2 kr. 50 öre.

Runa. Minnesblad från Nordiska museet 1888. Utgifvet af A. HAZELIUS. Illustrationerna under öfvervakande och ledning af V. ANDRÉN. Med två kromotypier samt talrika vignetter och teckningar. IV. 69 sid. Stockholm 1888. Pris: 4 kr.

Afbildningar af föremål i Nordiska museet äfvensom af nordiska ansiktstyper, klädedräkter och byggnader, af hvilka teckningar förvaras i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS.

Af första bandet hafva utkommit:

Första häftet. Småland. 12 planscher med 53 träsnitt. Stockholm 1888. Pris: 1 kr. 50 öre.

Andra och tredje häftena. Island. 20 planschier med 108 träsnitt. Innehåll och upplysningar meddelade af R. ARPI. Stockholm 1890. Pris: 3 kr.

Fjärde och femte häftena. Svenska byar och gårdar. 16 planschier med 6 ljustryck, 35 etsningar och en karta. Innehåll och upplysningar meddelade af G. AMÉEN. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Sjätte och sjunde häftena. Spetsar. 6 planschier i ljustryck. Innehåll och upplysningar meddelade af INGEBORG PETRELLI, f. EKETRÅ. Stockholm 1892. Pris: 3 kr.

Das Nordische Museum in Stockholm. Stimmen aus der Fremde. Als Beilage: Führer durch die Sammlungen des Museums. Mit 37 Illustrationen. 122 Seit. Stockholm 1888. Preis: 2 Kr.

Norske jordfundne oldsager i Nordiska Museet i Stockholm. Af I. UNDESET. Med 2 plancher. 43 sid. Christiania 1888.

Särtryck ur *Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandlinger* 1888. No. 2.

Führer durch die Sammlungen des Nordischen Museums in Stockholm. Herausgegeben von A. HAZELIUS. Mit 89 Illustrationen. 50 Seit. Stockholm 1888. Preis: 75 Öre.

Guide au Musée du Nord à Stockholm. Publié par A. HAZELIUS. Traduit par J.-H. KRAMER. Avec 5 plans et 89 illustrations. 54 p. Stockholm 1889. Prix: 75 öre.

Guide to the collections of the Northern Museum in Stockholm. Published by A. HAZELIUS. Translated by ISABEL C. DERBY. With 5 plans and 89 illustrations. 52 p. Stockholm 1889. Price: 75 öre.

Handlingar angående Nordiska museet. Utgifna af A. HAZELIUS. Stockholm (1880) 1890—1900.

1. **Dr A. Hazeli öfverlåtelsebref af den 18 april 1880 samt Nordiska museets stadgar.** 8 sid. Pris: 25 öre.
2. **Nordiska museet inför 1890 års riksdag jämte ett par samtida uttalanden i tidningspressen.** 56 sid. Pris: 50 öre.
3. **Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien emot Nordiska museet 1886.** 21 sid. Pris: 25 öre.
4. **Nordiska museets tjugufemårsminne 1873—1898.** 127 sid. Pris: 2 kr.

Af detta arbete har äfven utkommit en praktupplaga. Pris: 3 kr.

5. **Nordiska museet inför 1900 års riksdag jämte några samtida uttalanden i tidningspressen.** 99 sid. Pris: 1 kr.

Förslag till byggnad för Nordiska museet. 15 ljustryck efter de af arkitekten prof. I. G. CLASON utarbetade ritningarna, samt upplysande text. Stockholm 1891. Pris: 10 kr.

Skansen. Friluftsmuseet å Kongl. Djurgården. Skildradt och beskrifvet af H. A. RING. Andra fullständigt omarbetade och tillökade upplagan. Med 28 illustrationer. 115 sid. Stockholm 1897. Samson & Wallins förlag. Pris: 1 kr. 50 öre.

Toner från Skansen. Svenska folkmelodier och dansar, för piano upptecknade af F. SUNDLING. 12 sid. Stockholm 1893. C. Gehrmans musikförlag. Pris: 1 kr.

Träsniderimönster i allmogestil, hemtade ur Nordiska Museet i Stockholm. Af V. OLDENBURG. 250 motiv från 16-, 17- och 18-hundratalen jemte deras användning å gamla föremål. Utgifvet med understöd af svenska staten och Nordiska museet. 32 planscher i ljustryck jämte text. Stockholm 1893. G. Chelius' förlag. Pris: 10 kr.

Vår. Minnesskrift från Skansens vårfest. Utgifven med anledning af vårfesten 1894 af H. O. WIESELGREN. Med vignetter, teckningar och planscher. 32 sid. Stockholm 1894. Pris: 2 kr.

Karta öfver Skansen, Bredablick, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården. Upprättad af C. E. DAHLMAN. Andra upplagan, öfversedd 1897. Med vignett af J. KRONBERG. Pris: 50 öre.

Bilder från Skansen. Skildringar af svensk natur och svenskt folklif, under medverkan af flere författare och konstnärer utgifna af A. HAZELIUS. H. 1—12. Med 35 planscher i kromotypi- och autotypitryck jämte åtföljande text. Stockholm 1896—1899. Plansch- & Litteratur-Aktiebolagets förlag. Pris: 2 kr. för hvarje häfte.

Första häftet. Upp till Skansen! Af F. HOLMGREN. — Bollnässtugan, af V. ENGELKE. — Kyrkhultstugan, af H. A. RING.

Andra häftet. På fåbovallen, af J. NORDLANDER. — Från Håsjöstapeln, af H. SAMZELIUS. — Bredablick, af C. LUNDIN.

Tredje häftet. Räfvar på Skansen, af E. HAMMARSTEDT. — Högstuga från Mora, af P. VISTRAND.

Fjärde häftet. Skansens vargar, af G. KOLTHOFF. — Kolarkoja från Småland, af G. SCHRÖDER.

Femte häftet. En körtur efter ren, af H. SAMZELIUS. — Lapplägret på Skansen, af F. SVENONIUS.

Sjätte häftet. Hällestadstapeln, af A. BJÖRKANDER. — Laxbrostugan, af I. ARPI.

Sjunde häftet. Från Bredablick, af J. BÖTTIGER. — Skansens renar, af A. BEHM.

Åttonde häftet. Fatburen från Björkvik, af S. AMBROSIANI. — Stenstugan från Jämshög, af C. M. FÜRST. — Jödde, af K. P. ROSÉN.

Nionde häftet. Karolinernas läger, af C. HELLSTRÖM. — Skiss från Skansen, af A. T. GELLERSTEDT. — Vinterbild från Skansen, af H. SAMZELIUS. — Ett besök i Oktorpstugan, af O. HERMELIN.

Tionde häftet. Skansens svanar, af HELENA NYBLÖM.

Elfte häftet. Forsfärder, af F. SVENONIUS. — Skansens björnar, af G. SCHRÖDER.

Tolfte häftet. John Ericssons arbetsrum. — Valborgsmässoeldar, af E. HAMMARSTEDT. — Drottning Kristina såsom jägarinna, af C. U. PALM.

Das Nordische Museum und Skansen. Von L. PASSARGE. Separat-
abdruck von L. Passarge's Arbeit: *Schweden. Fahrten in Schweden, besonders in Nordschweden und Lappland* (Berlin 1897, Fontane & C:o). 16 Seit. Stockholm 1897. Preis: 35 Öre.

Af denna uppsats hafva utkommit en svensk och en engelsk öfversättning:

Nordiska museet och Skansen. Af L. PASSARGE. Stockholm 1897. 15 sid. Pris: 25 öre.

The Northern Museum and Skansen. By L. PASSARGE. Translated by D. O. BELL. Stockholm 1898. 16 sid. Price: 35 öre.

Ein eigenartiges Museum für Natur- und Völkerkunde. Von W. KOENIG. Separat-
abdruck von W. Koenig's Aufsatz in der illustrierten Familien-Zeitschrift *Universum*. (XIII. Jahrg. H. 21. Leipzig 1896, 1897. Druck und Verlag von Ph. Reclam jun.) 16 Seit. Stockholm 1898. Preis: 35 Öre.

Ringlekar på Skansen. Utgifna af NORDISKA MUSEET. Stockholm 1898. 34 sid. — Andra uppl. Stockholm 1901. 52 sid. Pris: 50 öre.

Rytmska koraler från Håsjöstapel'n på Skansen. Af O. BYSTRÖM. Program 1—8. Stockholm 1900. Pris: 10 öre st.

Småtryck, utgifna i samband med basarer och fester till förmån för Nordiska museet. 1. Prolog vid Sällskaps-Spektaklen å Kungl. stora teatern den 15 och 18 mars 1879 till förmån för Skandinavisk-etnografiska samlingen, af C. D. AF WIRSÉN. — 2. Till bazaren för den Skandinavisk-etnografiska samlingen den 20 mars 1879, af F. HOLMGREN. — 3. Till Nordens qvinnor. Vid basaren till förmån för Nordiska museets byggnadsfond i Arvika den 11 augusti 1884, af F—F. Pris för 1—3: 35 öre.

Småtryck, utgifna i samband med Skansens fester: 1. Allmän Kungörelse om Skansens Vårfest 1893. 3 uppl. — 2. Ordning vid H. M:t Konung Gustaf III:s marknadsfärd. — 3. Majsång på Skansen, af C. SNOLSKY. — 4. Sommarkväll på Skansen, af C. D. AF WIRSÉN. — 5. Vallgossens Visa, af Z. TOPELIUS. — 6. Gustaf Vasas krona. I Uppsala domkyrka. Af A. U. BÅÅTH. — 7. Drottningens Juvel, af N. F. SANDER. — 8. En helt ny, ganska märkelig och lustig Visa om Vårens och Sommarens Herrlighet på Skansen, af FRITHIOF ÖSTGÖTE. — 9. Tre Gammaldags Visor, af G. FRÖDING. — 10. Maj-visa, af AUGE SPELEMAN. — 11. Klockor på Skansen, af M. BOLANDER. — 12. En splitter ny, mycket nöjsam och eftertänkelig visa, af en SMÅLANDSGOSSE IFRÅN BROCKSVIK. — 13. Sverges Skans. Ett ord om och till Svenskarne, af HELENE NYBLOM. 16 sid. — 14. Hur tankarna komma och gå. Intryck från Skansen, af G. AF GEIJERSTAM. Med 13 teckningar af D. LJUNGAHL. 12 sid. — 15. Skansen och fosterländsk geografiundervisning, af ALFR. D—N. Särtryck ur *Svensk Lärartidning*. — 16. Nordiska Museets frikostige donator Herman Frithiof Antell. Minnesteckning af F. LINDBERG. 8 sid. — 17. En ny märkvärdig Historia om Kloka Stina i Karshult. — 18. Allmän Kungörelse om Skansens höstmarknad 1893. — 19. Majmånads visa. Efter tryckt exemplar upplagd. — 20. Skansens vårfest 1894. 2 uppl. — 21. En mycket ljuvlig och lustig Visa om Jöddes besök på Skansen. Diktad af honom sjelf. — 22. Program vid nationalfesten den 6 juni 1894. — 23. Gustaf Adolfsdagen på Skansen den 9 december 1894, af F. HOLMGREN. — 24. Skansens vårfest 1895. — 25. Skansen, af NONNY LUNDBERG. — 26. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1895. — 27. Program vid Skansens vårfest 1896. — 28. Skiss från Skansen, af A. T. GELLERSTEDT. — 29. Håsjöstapel'n, etsning af R. HAGLUND. — 30. Porträtt af Emanuel Svedenborg, ljustryck efter oljemålning af P.

KRAFFT D. Y. — 31. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1896. — 32. Program vid Skansens vårfest 1897. — 33. En sannsaga på Skansen, af LEA. — 34. Brefkort med utsikter och motiv från Skansen. 15 st., utförda i färgtryck och ljustryck. — 35. Skansens vårfest 1898. — 36. E' wisa Öm kwennfölka, töcka söm di ä', dektad au en smaulandspöjk. — 37. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1898. — 38. Program vid festen till högtidlighållande af Nordiska museets tjugufemårsminne. — 39. Skansens vårfest 1899. — 40. Nationalfesten på Skansen den 6 juni 1899. — 41. Sagospelet på Skansen hösten 1899, af I. ARPI. — 42. Vårfesten på Skansen 1900. — 43. Nationalfesten på Skansen den 6 juni 1900. — 44. Midvintersfesten å Skansen den 16 februari 1901. — 45. Vårfesten på Skansen 1902. — 46. Program vid nationalfesten på Skansen den 6 juni 1902.

Priset för en hvar af dessa småskrifter är 10—25 öre.

Om alla köpas samtidigt, erhållas de för 8 kr.

Nordiska museets utställning af svenska allmogedrakter 1902. Utställningen anordnad och katalogen affattad af P. G. VISTRAND. 10 sid. Stockholm 1902. Pris: 25 öre.

Nordiska museets utställning af väfda tapeter 1902. Utställningen anordnad och katalogen affattad af J. BÖTTIGER. 106 sid. Stockholm 1902. Pris: 50 öre.

Handlingar rörande installationen i Nordiska museets nya byggnad, bilagda nämndens protokoll af den 24 april och 6 maj 1902. 50 sid. Stockholm 1902.

Minnespenningar, präglade vid olika tillfällen.

1. Minnespenning öfver Skansens vårfest 1894. Graverad af LEA AHLBORN. 7:e storleken. Aluminium. Pris: 50 öre.

2. Minnespenning öfver Emanuel Svedenborg. Åtsidan efter en af P. H. LUNDGREN graverad stamp, tillhörig Kungl. Vetenskapsakademien; frånsidan graverad af LEA AHLBORN. 7:e storleken. Silfver (pris: 3 kr.), brons (1 kr.) och aluminium (50 öre).

3. Minnespenning öfver Artur Hazelius. Graverad af ADOLF LINDBERG. 18:e storleken. Brons. Pris: 5 kr.

Antal besökande i Nordiska museet.

Nordiska museets samlingar voro under år 1902 besökta af 554,235 personer, af hvilka 305,058 betalande och 249,177, som erhållit fritt tillträde.

De besökandes antal under årets särskilda månader har utgjort:

Januari.....	10,563	Juli.....	93,982
Februari.....	11,868	Augusti.....	88,372
Mars.....	23,421	September.....	57,376
April.....	47,702	Oktober.....	31,152
Maj.....	48,740	November.....	22,733
Juni.....	106,186	December.....	12,140

Summa **554,235**

Sedan museets öppnande har de besökandes antal varit följande:

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
1873 (från den 24 okt.).....	2,042	165	2,207
1874.....	18,548	1,467	20,015
1875.....	22,012	1,483	23,495
1876.....	29,325	1,960	31,285
1877.....	19,019	1,661	20,680
1878.....	22,695	3,245	25,940
1879.....	11,833	1,335	13,168
1880.....	15,452	943	16,395
1881.....	20,862	908	21,770
Öfverföras	161,788	13,167	174,955

	Betalande.	Icke betalande.	Summa.
Öfverfördt	161,788	13,167	174,955
1882.....	18,505	515	19,020
1883.....	21,986	554	22,540
1884.....	22,970	940	23,910
1885.....	18,927	1,036	19,963
1886.....	15,992	878	16,870
1887.....	14,215	6,856	21,071
1888.....	12,754	3,441	16,195
1889.....	14,506	1,063	15,569
1890.....	19,863	1,023	20,886
1891.....	27,242	1,926	29,168
1892.....	107,731	5,914	113,645
1893.....	228,621	7,245	235,866
1894.....	236,531	17,272	253,803
1895.....	255,295	16,361	271,656
1896.....	261,010	12,804	273,814
1897.....	607,484	15,124	622,608
1898.....	429,746	16,573	446,319
1899.....	417,639	16,561	434,200
1900.....	473,480	34,402	507,882
1901.....	307,326	252,535	559,861
1902.....	305,058	249,177	554,235
Summa	3,978,669	675,367	5,654,036

Ifrån museets öppnande den 24 okt. 1873 till och med den 31 dec. 1902 hade altså det samma varit besökt af 5,654,036 personer, bland hvilka 675,367 erhållit fritt tillträde.

Ur Nordiska museets räkenskaper för år 1901.

Af Vetenskapsakademien utsågos den 8 januari 1902 samt 8 april 1903 till revisorer att granska museets räkenskaper och förvaltning för 1901 professorerna J. ERIKSSON och E. PHRAGMÉN samt med. doktor G. ZANDER.

Revisionsberättelsen lyder sålunda:

Till Kungl. Vetenskaps-Akademien.

Undertecknade, som af Kungl. Vetenskaps-Akademien blifvit utsedda att såsom revisorer granska Nordiska Museets räkenskaper för år 1901, få härmed, sedan siffergranskningen af de vidlyftiga räkenskaperna blifvit genom en af oss utsedd person verkställd, afgifva följande revisionsberättelse:

Inkomsterna under år 1901 voro:

Statsanslaget.....	50,000: 00
Bidrag af Samfundet för Nordiska Museets främjande.....	17,025: 37
Gåfvor:	
till museum.....	22,800: 00
› byggnadsfonden.....	181: 76
› Johan August Hazelii fond.....	25,000: 00
› Artur Hazelii fond af d. 30/11 1901.....	500: 00
› Artur Hazelii monumentsfond.....	11,000: 00
› Skansen.....	20,962: 27
› Bredablick.....	8,400: 00
	<hr/>
	88,844: 03
	<hr/>
	Transport 155,869: 40

	Transport	155,869:	40
Inträdesafgifter till samlingarna i staden.....		4,681:	70
Hvarjehanda inkomster		373:	51
Afkastning af Antells fond.....		3,400:	00
Afkastning af fastigheterna N:o 77 och 79 Drottninggatan		8,585:	19
Skansens inkomster:			
Inträdesafgifter	146,313:	75	
Diverse	42,917:	04	189,230: 79
Bredablicks inkomster:			
Inträdesafgifter	3,116:	35	
Diverse inkomster	37,283:	14	40,399: 49
Bidrag af Skansfonden			40: 49
Bidrag af Bredablicksfonden			898: 47
Nordiska Museets lotteri.....			500,000: 00
Räntor			24,938: 70
Ökning af bokförda värdet af:			
Museibyggnaden å Lejonslätten	381,221:	67	
Skansen med Tivoli.....	225,000:	00	
Samlingen	12,193:	19	
Böckerna.....	508:	14	618,923: 00
	Summa	1,547,340:	74

Utgifterna under samma år voro:

För museum:

Inköp till samlingen.....	12,193:	19	
Inköp af böcker.....	508:	14	
Inköp af inventarier.....	108:	50	
Hyror.....	15,050:	00	
Bränsle.....	1,812:	75	
Belysning.....	87:	66	
Försäkringsafgifter	1,239:	24	
Löner	29,714:	82	
Resekostnader	410:	35	
Expeditionskostnader	3,373:	58	
Lagningar och underhåll	776:	64	
Literära arbeten.....	9,850:	11	
Installationskostnader	2,590:	53	
Räntor.....	9,407:	12	
Diverse utgifter.....	2,516:	73	89,639: 36

För Skansen (allmänna utgifter):

Nybyggnader.....	25,345:	73	
Väganläggningar	19,424:	17	
Inventarier.....	17,316:	18	
Lagningar och underhåll.....	16,021:	04	
Löner och arfvoden.....	23,526:	92	
Anslag och etiketter.....	1,272:	85	

Transport	102,906:	89	89,639: 36
-----------	----------	----	------------

	Transport	102,906: 89	89,639: 36
Bränsle och belysning.....		12,256: 61	
Konserter och fester.....		53,196: 83	
Bergbanan.....		6,443: 68	
Vattenledningen.....		11,023: 79	
Räntor.....		8,543: 34	
Diverse utgifter.....		19,678: 99	214,050: 13
För zoologiska afdelningen på Skansen:			
Inköp af djur och fraktkostnader.....		1,351: 02	
Djurens bostäder.....		11,185: 30	
Djurens föda.....		21,874: 41	
Löner och arfvoden.....		9,364: 79	
Anslag och etiketter.....		638: 05	
Medicin och läkarevård.....		49: 02	
Redskap och hvarjehanda.....		297: 81	
Stallet.....		10,650: 23	55,410: 63
För trädgårdsanläggningen på Skansen:			
Inköp af frön och växter.....		594: 43	
Löner och arfvoden.....		10,638: 98	
Anslag och etiketter.....		108: 30	
Redskap och hvarjehanda.....		6,416: 82	17,758: 53
För Framnäs.....			829: 17
För Grufutställningen.....			552: 65
För Skånska grufvan.....			1,824: 75
För Bredablick:			
Räntor.....		109: 38	
Andra utgifter.....		26,538: 78	26,648: 16
Öfverfördt till följande fonder:			
Allmänna fonden.....		200: 00	
Byggnadsfonden.....		138,824: 92	
Joh. Aug. Hazeliifond.....		25,030: 56	
Artur Hazeliifond af d. ³⁰ /11 1901.....		501: 67	
Artur Hazeliifond.....		11,000: 00	
Reparationsfonden för husen vid Drottninggatan.....		2,041: 25	
Pensionsfonden.....		103: 95	177,702: 35
Minskning af bokförda värdet af Inventarier.....			219: 70
Fastighetsköp och byggnadskostnader:			
Inköp af Tivoli.....		225,000: 00	
Museibygnaden.....		381,221: 67	606,221: 67
Årets behållning öfverförd till kapitalkonto.....			356,483: 64
	Summa		1,547,340: 74
Kapitalkonto har följande utseende:			
Behållning vid årets början.....			1,709,132: 14
Behållning för år 1901.....			356,483: 64
	Summa		2,065,615: 78
Behållning vid årets slut.....			2,065,615: 78

Tillgångar och skulder vid 1901 års slut innehålles i nedanstående öfversigt:

Aktiva:

Samlingarna (inköpspris för efter 1879 inköpta föremål).....	364,666: 95	
Böcker (inköpspris för efter 1880 inköpta böcker).....	10,188: 92	
Inventarier	32,492: 14	
Museibygnaden å Lejonslätten	1,820,536: 81	
Egendomen N:o 77 Drottninggatan (inköpsvärde)	145,465: 50	
Egendomen N:o 79 Drottninggatan (inköpsvärde).....	146,264: 80	
Skansen (inköpsvärde):		
Öfre Skansen.....	25,000: 00	
Nedre Skansen.....	50,000: 00	
Sevilla.....	38,000: 00	
Tivoli.....	225,000: 00	338,000: 00
Bredablick (inköpsvärde).....		100,000: 00
Aktier och obligationer:		
Aktier i Gäfve-Dala järnvägsaktiebolag (inköpta till kr. 99,820: 00)	95,000: 00	
Teaterbyggnadskonsortiets premieobligationer af 1889, 50 st., inköpta å 22: 50	1,125: 00	
En Sveriges Allmänna Hypoteksbanks 4% obligation af 1880 (nomin. värdet).....	4,000: 00	
En Svenska statens 3,6% obligation (nomin. värdet).....	5,000: 00	
Upplupen ogulden vinst å Gäfve-Dala aktierna.....	1,610: 00	
Upplupen ränta å obligationerna	163: 33	106,898: 33
I banker		270,189: 19
Fordringar		367,699: 72
Kassabehållning		331: 15
		<u>Summa 3,702,733: 51</u>

*Passiva:**Skulder:*

Skuld å egendomen N:o 77 Drottninggatan	85,235: 15	
Skuld å egendomen N:o 79 Drottninggatan	85,550: 37	
Skuld å Skansen	176,000: 00	
Skuld till dr A. Hazellii sterbhus.....	133,011: 79	
Skuld till Samfundet för Nordiska museets främjande....	5,678: 00	
Skuld till Aktiebolaget Nordiska Kreditbanken	50,183: 33	
Skuld för obetalda räkningar.....	57,241: 03	
Andra skulder	13,059: 47	605,959: 14

Fonder:

Allmänna fonden	54,872: 47
Herman Fritiof Antells fond.....	100,000: 00
Joh. Aug. Hazellii fond	25,030: 56
Artur Hazellii fond af d. ³⁰ / ₁₁ 1901.....	501: 67
Artur Hazellii monumentsfond	11,000: 00

Transport 191,404: 70 605,959: 14

	Transport 191,404: 70	605,959: 14
Ph. Hebbes testamentsfond.....	750: 00	
Reparationsfonden för egendomarna N:o 77 och N:o 79		
Drottninggatan.....	22,090: 05	
Byggnadsfonden.....	814,730: 99	
Pensionsfonden.....	2,182: 85	1,031,158: 59
<i>Kapitalkonto:</i>		
Behållning.....		2,065,615: 78
		Summa 3,702,733: 51

Utöfver hvad som omedelbart framgår af öfvan intagna öfversikter torde följande förtjäna nämnas.

Såsom synes har behållningen å kapitalkonto under året vuxit med kronor 356,483: 64 eller från kronor 1,709,132: 14 till kronor 2,065,615: 78. Härvid är att märka att Skansen är bokfördt endast till inköpspriset kr. 338,000: 00, hvaraf för Tivoli kr. 225,000: 00, ehuru under årens lopp betydande kostnader nedlagts på väganläggningar, nybyggnader och dylikt, samt att inventarier å Skansen och Bredablick icke upptagits till något värde alls. Vi bifoga härnedan en öfversigt öfver de penningbelopp som under åren 1893—1901 nedlagts å väganläggningar, nybyggnader, djurens bostäder äfvensom för inköp af inventarier.

	Väganläggningar.	Nybyggnader.	Djurens bostäder.	Inventarier.	Summa.
1893.....	13,585: 73	14,061: 12	15,914: 52	5,680: 95	49,242: 32
1894.....	12,645: 89	12,307: 75	9,211: 12	8,779: 20	42,943: 96
1895.....	8,769: —	2,239: 62	3,256: 85	8,288: 74	22,554: 21
1896.....	11,375: 81	24,666: 06	1,196: 80	3,070: 05	40,308: 72
1897.....	66,417: 12	34,552: 71	4,512: 55	10,032: 25	115,514: 63
1898.....	18,643: 24	19,752: 33	4,983: 91	5,095: 84	48,475: 32
1899.....	13,786: 11	5,432: 30	6,972: 39	12,674: 19	38,864: 99
1900.....	10,072: 50	5,692: 10	6,560: 16	5,132: 12	27,456: 88
1901.....	19,424: 17	25,345: 73	11,185: 30	17,316: 18	73,271: 38
S:a kr.	174,719: 57	144,049: 72	63,793: 60	76,069: 52	458,632: 41

På köpesumman för Skansen och Bredablick har under året afbetalts kr. 96,500: 00. Den å husen vid Drottninggatan hvilande skulden har minskats med kr. 11,879: 13.

Antalet besökande har under året uppgått till 559,861, hvaraf 553,770 komma på Skansens andel.

Intyg om siffergranskningen bifogas.

Museets värdehandlingar hafva vid denna dag verkställd inventering befunnits i vederbörlig ordning.

Stockholm den 20 maj 1903.

Jakob Eriksson.

E. Phragmén.

G. Zander.

Vid siffergranskningen af 1901 års räkenskaper för Nordiska Museet och Samfundet för Nordiska Museets främjande har någon anledning till anmärkning icke förekommit; alla utgiftsposter hafva vid jemförelse med bilagorna visat sig vara riktigt verifierade, hvilket härmed intygas.

Stockholm den 9 maj 1903.

Hj. Tillberg.

Till jämförelse meddelas äfven följande öfversigt af inkomster och utgifter från museets grundläggning år 1872 till och med år 1901:

Museets inkomster.

	Stats- anslag.	Inträdes- avgifter.	Gåfvor.	Bidrag från samfundet.	Öfriga inkomster.	Summa
1873.....	— —	920: 75	6,895: —	— —	116: 60	7,9
1874.....	— —	8,490: 25	4,284: 47	— —	205: 20	12 2
1875.....	5,000: —	10,242: 29	1,070: —	— —	124: 16	16 45
1876.....	7,500: —	10,457: 88	3,030: —	— —	34: —	21,021: 88
1877.....	7,500: —	8,242: 96	7,540: 20	— —	14: —	23,297: 16
1878.....	7,500: —	5,939: 23	1,343: 90	— —	8,338: 84	23,121: 97
1879.....	11,600: —	4,440: 80	59,311: 02	— —	200: 67	75,552: 49
1880.....	11,600: —	5,177: 30	3,776: 10	6,549: 27	955: 55	28,058: 22
1881.....	11,600: —	5,262: 80	742: 64	10,910: 53	1,833: 03	30,349: —
1882.....	16,000: —	4,860: 95	8,687: 50	13,876: 97	1,024: 02	44,449: 44
1883.....	16,000: —	5,927: 85	15,543: 23	15,332: 88	168: 77	52,972: 73
1884.....	16,000: —	6,320: 20	6,613: 08	12,691: 87	5,813: 15	47,438: 30
1885.....	16,000: —	5,058: 70	1,042: 41	12,387: 40	59,056: 80	93,545: 31
1886.....	16,000: —	4,951: 55	5,001: 96	8,204: 95	11,950: 69	46,109: 15
1887.....	16,000: —	4,360: 35	23,219: —	10,533: 32	4,955: 15	59,067: 82
1888.....	16,000: —	4,211: 20	9,718: 60	8,640: 68	26,949: —	65,519: 48
1889.....	16,000: —	4,452: 85	4,470: 36	9,326: 79	8,593: 27	42,843: 27
1890.....	16,000: —	5,581: 05	20,113: 89	9,811: 22	6,655: 86	58,162: 02
1891.....	25,000: —	4,568: 10	12,255: 19	9,362: 69	7,715: 25	58,901: 23
1892.....	25,000: —	3,301: 70	19,046: 80	9,362: 99	8,391: 70	65,103: 19
1893.....	25,000: —	3,501: 90	13,561: 51	12,327: 03	7,710: 16	62,100: 60
1894.....	25,000: —	4,724: 35	14,322: 64	9,791: 85	6,683: 84	60,522: 68
1895.....	25,000: —	5,608: 80	5,347: 20	9,519: 47	14,550: 29	60,025: 76
1896.....	25,000: —	5,242: 05	534: —	11,443: 60	8,686: 71	50,906: 36
1897.....	25,000: —	11,406: 40	11,539: 72	13,847: 06	8,933: 32	70,726: 50
1898.....	25,000: —	12,265: 50	775: 03	14,836: 09	38,965: 18	91,841: 80
1899.....	25,000: —	4,158: 90	12,734: 41	18,275: 36	95,246: 99	155,415: 66
1900.....	25,000: —	3,658: 65	9,830: 54	12,128: 22	44,693: 01	95,310: 42
1901.....	50,000: —	4,681: 70	22,800: —	16,825: 37	10,317: 45	104,624: 52
S:a kr.	506,300: —	168,017: 01	305,150: 40	255,985: 61	388,882: 66	1,624,335: 68

Museets utgifter.

	Inköp och fraktkostnader.	Inredning.	Hyror.	Öfriga utgifter.	Summa.
1873.....	9,250: 99	3,566: 80	2,420: —	1,876: 90	17,114: 69
1874.....	13,973: 56	6,592: 80	2,633: 37	5,458: 46	28,658: 19
1875.....	8,904: 59	4,760: 52	5,916: —	7,816: 91	27,398: 02
1876.....	16,595: 29	3,567: 87	9,350: —	10,949: 03	40,462: 19
1877.....	21,241: 83	6,462: 42	11,600: —	12,278: 16	51,582: 41
1878.....	5,604: 41	680: 97	11,600: —	20,935: 50	38,820: 88
1879.....	6,976: 85	552: 62	11,550: —	23,838: 99	42,918: 46
1880.....	5,603: 88	780: 35	11,275: —	14,089: 63	31,748: 86
1881.....	7,374: 93	797: 90	11,125: —	15,127: 56	34,425: 39
1882.....	15,639: 76	270: 72	11,275: —	19,960: 68	47,146: 16
1883.....	24,967: 06	6,954: 19	14,775: —	25,343: 41	72,039: 66
1884.....	20,257: 19	1,311: 20	15,200: —	22,844: 15	59,612: 54
1885.....	19,445: 54	496: 55	15,200: —	20,798: 11	55,940: 20
1886.....	26,496: 43	1,236: 51	15,200: —	22,717: 84	65,650: 78
1887.....	26,556: 30	1,021: 06	15,802: 08	25,854: 80	69,234: 24
1888.....	15,642: 67	921: 62	16,675: —	37,701: 08	70,940: 37
1889.....	13,755: 40	169: 60	16,631: 25	26,185: 41	56,741: 66
1890.....	15,045: 66	777: 12	16,500: —	29,661: 66	61,984: 44
1891.....	18,249: 56	960: 53	16,550: —	34,674: 83	70,434: 92
1892.....	14,105: 44	474: 27	16,568: 75	35,504: 18	66,652: 64
1893.....	23,275: 37	309: 83	16,775: —	39,464: 25	79,824: 45
1894.....	17,270: 22	783: 89	16,812: 50	37,352: 76	72,219: 37
1895.....	17,148: 82	285: 92	16,925: —	40,902: 38	75,262: 12
1896.....	11,433: 48	1,574: 39	16,925: —	43,698: 14	73,631: 51
1897.....	26,404: 86	860: 42	16,993: 75	76,018: 01	120,277: 04
1898.....	18,274: 28	171: 19	17,200: —	88,993: 30	124,638: 77
1899.....	12,692: 27	68: 65	15,925: —	63,576: 24	92,262: 16
1900.....	12,633: 55	201: 68	15,500: —	48,599: 18	76,934: 41
1901.....	12,593: 20	108: 50	15,050: —	210,484: 35	238,236: 05
S:a kr.	457,413: 39	46,720: 59	395,952: 70	1,062,705: 90	1,962,792: 58

Skansens och Bredablicks inkomster.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891.....	20,525: 66	— —	20,525: 66
1892.....	45,954: 33	8,156: 10	54,110: 43
1893.....	133,442: 73	11,931: 47	145,374: 20
1894.....	117,102: 36	13,400: 44	130,502: 80
1895.....	115,490: 15	14,394: 31	129,884: 46
1896.....	107,306: 72	15,771: 31	123,078: 03
1897.....	234,063: 64	38,029: 98	272,093: 62
1898.....	185,555: 21	28,990: 68	214,545: 89
1899.....	188,025: 89	29,540: 74	217,566: 63
1900.....	173,204: —	31,950: 64	205,154: 64
1901.....	210,353: 64	42,228: 13	252,581: 77
S:a kr.	1,531,024: 33	234,393: 80	1,765,418: 13

Skansens och Bredablicks utgifter.

	Skansen.	Bredablick.	Summa.
1891.....	20,240: 11	— —	20,240: 11
1892.....	55,374: 20	12,460: 34	67,834: 54
1893.....	125,713: 95	16,975: 27	142,689: 22
1894.....	115,239: 95	12,674: 80	127,914: 75
1895.....	99,716: 38	11,107: 32	110,823: 70
1896.....	136,442: 20	10,386: 01	146,828: 21
1897.....	250,243: 57	16,284: 70	266,528: 27
1898.....	234,452: 71	15,493: 67	249,946: 38
1899.....	209,133: 55	17,079: 38	226,212: 93
1900.....	187,326: 91	14,443: 52	201,770: 43
1901.....	379,425: 86	26,648: 16	406,074: 02
S:a kr.	1,813,309: 39	153,553: 17	1,966,862: 56

Inkomster till museets byggnad.

	Gåfvor.	Basarer, lotte- rier m. m.	Arrende- avgifter, hyror m. m.	Räntor.	Bidrag från Skand.-etno- grafiska saml. byggn.-fond.	Summa.
1883.....	1,000: —	— —	47: 40	— —	5,000: —	6,047: 40
1884.....	22,882: —	5,248: 55	900: —	547: 69	10,209: 67	39,787: 91
1885.....	1,215: 90	206,828: 06	900: —	1,969: 16	— —	210,913: 12
1886.....	720: —	14,066: 87	800: —	10,515: 66	— —	26,102: 53
1887.....	— —	11,200: 04	868: 75	10,898: 01	— —	22,966: 80
1888.....	580: 84	20,785: 55	955: 50	10,424: 76	— —	32,746: 65
1889.....	11,100: —	— —	373: 33	8,820: —	— —	20,293: 33
1890.....	4,000: —	— —	422: 69	8,820: —	— —	13,242: 69
1891.....	— —	— —	434: 49	7,262: 50	8,300: —	15,996: 99
1892.....	¹ 6,875: —	— —	258: —	5,800: —	35,545: 29	48,478: 29
1893.....	10,000: —	— —	250: —	4,218: 17	50,000: —	64,468: 17
1894.....	2,000: —	— —	250: —	2,235: —	30,000: —	34,485: —
1895.....	1,000: —	— —	6,728: —	— —	— —	7,728: —
1896.....	6: 40	— —	² 36,513: 29	— —	— —	36,519: 69
1897.....	— —	— —	75: —	— —	— —	75: —
1898.....	58,371: 84	220,931: 13	— —	— —	— —	279,302: 97
1899.....	1,000: —	420,009: 99	— —	— —	— —	421,009: 99
1900.....	268,292: 31	484,977: 30	— —	— —	— —	753,269: 61
1901.....	181: 76	522,455: 36	— —	— —	— —	522,637: 12
S:a kr.	389,226: 05	1,906,502: 85	49,776: 45	71,510: 95	139,054: 96	2,556,071: 26

¹ Häraf gåfvor i materialier kr. 5,860.² Häre äro inräknade kr. 35,483: 29, motsvarande kostnaden för af allmänna konst- och industrietställningen under år 1896 nedlagdt arbete å byggnaden.

Utgifter för museets byggnad.

	Tomtens förvärf.	Förberedande o. allm. utgifter.	Byggnads-kostnader.	Arkitekt-kostnader.	Tomt-afgifter, skatter och dyl.	Hvarjeh. utgifter.	Summa.
1883...	— —	— —	— —	5,000: —	— —	1,668: 71	6,668: 71
1884...	10,209: 67	— —	— —	— —	419: 80	634: 86	11,264: 33
1885...	3,000: —	— —	— —	— —	487: 26	369: —	3,856: 26
1886...	— —	3,480: —	— —	— —	463: 34	694: 47	4,637: 81
1887...	— —	— —	— —	— —	465: 47	931: 67	1,397: 14
1888...	— —	3,000: —	137: —	— —	763: 97	199: 20	4,100: 17
1889...	— —	2,300: —	27,680: 39	— —	614: 39	734: 83	31,329: 61
1890...	— —	2,063: 13	— —	4,014: —	779: 45	— —	6,856: 58
1891...	— —	4,037: 71	7,157: 24	8,174: 02	746: 78	10: —	20,125: 75
1892...	— —	2,115: 36	83,210: 27	7,856: 92	815: 05	106: 50	94,104: 10
1893...	— —	2,043: 35	140,481: 25	7,691: 77	791: 16	51: 47	151,059: —
1894...	— —	125: —	104,658: 28	4,778: 98	1,309: 95	422: 81	111,295: 02
1895...	— —	75: —	110,391: 29	3,092: 97	1,055: 29	728: 32	115,342: 87
1896...	— —	— —	66,377: 93	479: 23	1,052: 60	367: 33	168,277: 09
1897...	— —	— —	20,018: 35	611: 07	1,151: 03	198: —	21,978: 45
1898...	— —	— —	76,092: 93	4,974: 44	1,356: 40	308: 23	82,732: —
1899...	— —	— —	285,488: 74	8,183: 73	1,999: 30	940: 32	296,612: 09
1900...	— —	— —	386,455: 42	14,896: 39	2,357: 65	3,968: 70	407,678: 16
1901...	— —	— —	357,415: 37	16,889: 75	2,294: 46	4,622: 09	381,221: 67
S:a kr.	13,209: 67	19,239: 55	1,665,564: 46	86,643: 27	18,923: 35	16,956: 51	1,820,536: 81

Utom ofvan nämnda utgifter har af byggnadsfonden utbetalats för museiföremålens installation i museibygnaden:

under 1898	381: 75
» 1899	2,398: 05
» 1900	1,129: 25
» 1901	2,590: 53

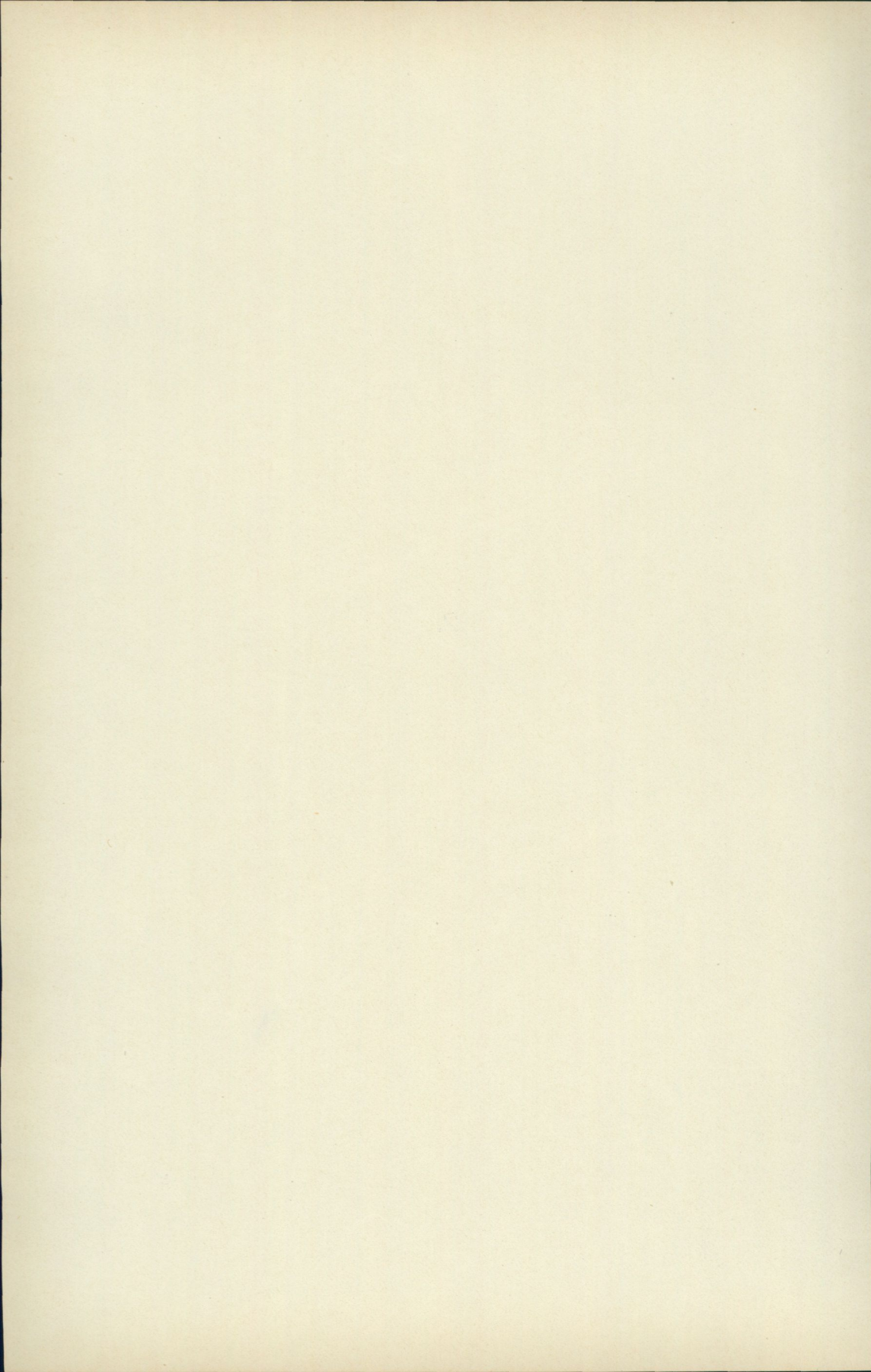
Summa kr. **6,499: 58**

¹ Af upplånta medel utgingo häraf kr. 2,357: 30.

Summan af så väl museets som Skansens, Bredablicks och museibyggnadens inkomster under åren 1872—1901 uppgår till 5,931,545 kronor 63 öre samt utgifterna under samma tid till 5,540,967 kronor 66 öre.¹

¹ Ofvan nämnda inkomst- och utgiftsummor understiga sammanlagda beloppet af hvad i de särskilda tabellerna öfver dels museets, dels Skansens och Bredablicks samt dels museibyggnadens inkomster och utgifter upptagits. Detta förhållande är beroende därpå, att det öfverskott eller den brist i inkomster, som för de särskilda åren uppkommit enligt räkenskaperna för Skansen och Bredablick, öfverförts å museets konto och sålunda ingår så väl i museets som i Skansens och Bredablicks tabeller.

2.

Nordiska museets
pergamentsbref

från tiden före år 1600¹

med angifvande af innehållet förtecknade

af

JOH. AX. ALMQUIST.

Nr 1. **Aukrust den 29 juni 1367.**

Norska.

Orig. på perg.

Sigurdr Nickollason i Aukrust och Peter Sigurdrson göra kunnigt, »at mit varom j Aukrust Petes meso dagh a xij are rikis okars vyrdulex herra Hakonar Norex kungs» och kommo då öfverens rörande det, som den sistnämde egde på Löm. Brefutfärdarne besegla.

Sigillen borta. Ena nedre hörnet af brefvet är bortrifvet.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 15: 1 (1896), s. 24. — N. M. 40.820 b.

Nr 2. **Västervik den 4 nov. 1380.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Thyrgils Genie oc Katerin hans husfrw» bekänna sig hafva »giort mædh ærlikom oc wælbomnom manne Bo Jonssonn drozstæ i Swerike eet laghlikit oc

¹ Medtagits har dess utom en pappershandling (se nedan nr 19), museets enda urkund af detta slag från medeltiden.

skælliket jordha køp oc godza», i så måtto att de upplåtit honom »Thyrgilssa godz tio alna jordh innan Eek och Katerine godz innan enne fiærdhungx alin minna æn tolf alna jordh innan Mæm innan Vesterwika sokn oc half tionda alin jordh i kirkiobynom i Hallingaberghom i Thyust i Lynkøpungx biscopsdøme» »fore thry hundradha marker swenska pæninga swa got mynt at sex marker göra ena lødghuga mark», hvilka penningar de uppburit. Noggranna straffbestämmelser äro införda i fall af köpets återgång. Thyrgils själf beseglar jämte herr Niclis, prost i Västervik, hvarjämte stadens insegl vidhänges brefvet. »Datum in Vesterwik anno domini mcccxxx sabbato proximo ante festum beati Martini in testimonium premissorum».

Sigillen borta. — N. M. 75.522.

Nr 3. Västerrekarne härads tingsställe i Tumbo sn den 4 maj 1400.

Svenska.

Orig. på perg.

»Hæmingh Lauerinsson, wndir hærashøffdinge ij Wæsterræk», gör veterligt, att år »m^o quadringe[n]thesimo feria tertia post [festum] apostolorum Philippi et Jacobi apa Tumbo» fastade Ragnildher Anundadotthir Santa i Ekeby alt det »hon æftir sin fadhir ærfdhe ij hus ok i jordh ok allom tillaghom ij for:da Ekeby for x mark pæningga, ithem i Solum v pæninge landh ij Skølinge for ij mark.» »Thæsse waro fastar: primo Filipus i Thælstom, Thorstin i Ludby, Salue i Aby, Pætar i Skyby, Laue i Arby, Laue i Stenby, Pætar i Gridby, Pæ[*tar*] i Ekeby, Arnoluer i Bolastom, Laue i Gridhby, Olauer i Bondhilom[?], Niclis Jonsson». Brefutfårdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 29.573 a.

Nr 4. Västerrekarne härads tingsställe i Tumbo sn den 6 nov. 1408.

Svenska.

Orig. på perg.

Ærnoluir i Bæristom gör veterligt, att då han höll ting i Tumbo »a rettom tinxstadh arom æptir Guz byrdh m^o cd^o octauo tysdaghin for Sancta Martins dagh, tha fastadhe Joan Anundsson Santa i Ekeby swa mykit, som han æptir syn fadhir ærfdhe i for:da Ekeby», och »for:de Sante i Ekeby gaff for:da Joan Anundsson j öris jordh i Østra Skyollungbe nordarsth i akrenom ok ena flyk i södra akrenom ok en akir j nordra gerdeno ok en tegh j enghine ok heter Bodha tegh ok eth ortwgh landh jordh i Vestra Skyollunghe, en hesth swa godh som vij mark ok ena koo swa godh som ij mark». »Thesse waro fasta ther thil: Ingeual i Tybbele, Joan i Ekeby, Dan ibidem, Peter i

Hakastom, Raguallir i Stenby, Jøniss i Smydaby, Laurens i Borsoknom, Laurens i Fælaby, Jacop i Reighallum[?], Ingemar i Oppaby, Olaur ibidem, Torbørn i Kununghxöö sub sigillo domino Laurencio Vlfsson milite [*sic*] me ipso non habente.»

Sigillet borta. — N. M. 29.573 b.

Nr 5.

Skara den 15 aug. 1412.

Svenska.

Orig. på perg.

Therne Skythta ok Ingeborgh Jønissa dothter sälja till riddaren Gözstaff Magnusson, lagman i Västergötland, »Asbrandztorp i Asaka sokn, en gardh i siælfuo Asaka, en gard i Gypsaas, en gard i Æssinge sokn ok Kroksthorp ok Kroksthorps kuærn i sama sokn ok hærådhe for ij^o mark swenska pæniga». »Datum Skarom anno domini m^o cd^o xij ipso die assumptionis beate Marie virginis».

Sigill: 1. sköld utan hjälm, med utplånadt innehåll; omskrift: . . HÖR . . . ; 2. sköld med två otydliga figurer (Lilliehök?); omskrift: S. INGHIBORGH IONISDOTHIR; 3. och 4. borta; 5. klufven sköld utan hjälm m. half lilja i h., två snedbjälkar i v. fältet; 6. sköld utan hjälm (schackratad spets nedifrån).

Tryckt af C. SILFVERSTOLPE i *Sv. Dipl. fr. o. m. 1401*, D. 2, s. 534, efter en af B. E. HILDEBRAND verkställd afskrift af en kopia i Linköpings bibliotek, som dock företer flere fel och saknar uppgifter om sigillen.

Nr 6.

Utan ort omkring den 2 febr. 1413.

Svenska.

Orig. på perg.

Haquin Sonasson erkänner sig hafva sålt »skælekom manne Andres Klæmatson allan min ægho deel thet jordh ær j Kind, hwar hon hælst ligger i Fiællum i Wardhanæs sokn fæmta delin i allum bynum, i Sandwiik i samw sokn vij alna jordh, i Thyrnulik i Tærstadha sokn thre pæninger afradh, i Kropfallum i samw soku een pæningh til afgiæld, for xiii marker.» »Thenne jordh war lagh lyst och stagdin och laghleka oppa satto hærådzhingge fasto oppa giwin medh tolf bolfasta dande mæn, swa som ær Adhbiørn ij Tæwilstadhum, Pæter ij Lindenes, Silwæster ij Halstadhw, Inggemar ij Rødhstadhw, Aste ij Albosæter, Niclis ij Siosæter, Mathis Liwfwe, Niclis Siggason, Josse Fiskare, Inggemwnder ij Drætingge, Sigge ij Sonabodhum, Joan i Fiællum.» Brefutfärdaren beder Gudmund Symonson besegla brevet, »mædhan han sitter ij hærådzh höfðhingga stadh a Boo Knwtsons weghna». »Datum anno domini m^o cd^o xij circa festum purificationis beate virginis.»

Fragment af sigillet, som visar en båt(?) i sköld, omskriften nött. — N. M 41.114 b.

Nr 7. **Bobergs härads tingsställe den 27 juni 1414.***Svenska.**Orig. på perg.*

»Erik Dansson, hæradsdom hafwande i Bobergxherat wppa ærleks manz wæghna herra Fikka fan Wizens riddara», gör kunnigt, att han ransakat angående »ena tómt i Kullom liggiandes, som Pethar Jonsson oc Magnus Joanson wppa kærðho a ræpstomen i Stheninge. Tha eptir rætte ransakan, ther næmpden ransakadhe met mik, ok Holmstens Jonssons godho breff oc hans twem swornom witnom, som waar Bænct Kasawalder ok Andris Petherson, [o]k næmpden eptir therra edhom, dœmpdes thet stadhiæt oc faast, som Joan Holgerson hafðhe laghlica fangit i konung Magnussa daghum.» »Thy» dömde brefutfärdaren »thet stadhiæt oc faast widher Holmsten Jonson oc hans arfua stadhugt oc faast widherblifua». I nämnden sutto: Nisse Olafson, Pætar Botofson, Hakon Karlson, Bonde i Espelundhæ, Magnus i Asmunstodom, Olaf i Æbbatorpe, Joan Bruse, Inggemar i Walstodom, Joan Hakonson, Hakon Bæyinthson, Nisse Jæppason, Nichils i Broby. »Scriptum Bobergh anno domini m° cd° xiiij feria iiij proxima in festum apostolorum Petri et Pauli.» Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 62.551.

Nr 8. **Simtuna härads tingsställe före den 25 jan. 1415.***Svenska.**Orig. på perg.*

»Erik Gregersson i Tibbele, vudhe hærídiz höffdinge i Simbo hærædhe a ærlix mans wægne Gregers Diækine i Hunnungaby», gör veterligt, att »arum æpter Gudz bœrdh m° cd° oc thy xv^{de} oc a thæn tingx dagin næst war for S:te Pawls dagh, tha war [hustru] Cristin i Tibbele i Torstuna sokin a waro tinghe» och upplät »Sona i Bodom j ørtigh landh jordh i Byttabodom i Trebo[?] sokin for x øre pæninger, xiiii ørtiger næmaren sødra landet oc swa the for:na ørtigh.» Fastar voro: Olaff Andersson i Gæltombergh, Olaff Stoor, Lasse Karlsson, Ragwell i Skenasth, Laurens i Hoberge, Philippus i Brunby, Mattis i Tuna, Gregers i Issaby, Nielis i Kogby, Anders i Herwistum, Olaff Eriksson, Jenis i Mædilby. »Thæsse waro vidher waro mæn til thetta kœph: Mattis i Buisbodum, Bæinct i Byrytomtom.» Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet bortfallet. — N. M. 15.939 a.

Jfr nedan nr 10 och 11.

Nr 9.

Berge den 27 april 1419.

Norska.

Orig. på perg.

»Peter Gudhulfsson, prester ha Tinne ha Þælamorkkenæ ha Berghe er liggær hii Mælssockn ha Tinne, Halgrimer Þolleifsson, Gunner Samundhæsun, lohgreto men hii sama stadh», intyga, att Olaf Tomassuns söner, som uppräknas, emottagit mansbot af deras faders uppräknade banemän och »var Þesse satmaall giordher a miduikudaghin neest ettir Niculos messu dagh». Brefutfärdarne besegla brefvet, som »giort var ha Þosdaghin neest ettir lillæ gangdahen vm varet» »ha xxx are rikis vaars vyrðhulix herræ herræ Eiriks mæd Guds naadh Norekx konongx».

Sigillen borta.

Tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 5: 1 (1860), s. 370 (nr 529). — N. M. 51.540.

Nr 10. Simtuna härads tingsställe före den 13 juli 1423.

Svenska.

Orig. på perg.

»Grehers Dyekn, hæradszhöfdinge i Symbo hundare», kungör, »at arom epter Gudz byrdh m^d°xxij nesta thingsdaghe fore sancte Margarete dagh, tha war skæliken man Nicles Bæltare a satto thinge och kendis openbara haua saalt och vplätit Jønisse i Sonabodum fira ørtiger land jordh i Bøttabodum widh østra landit före fem marcher peninga och thre øra», hvilka han erhållit. Vid samma tid »salde Matthes i Bodum i Suedhui sockn forscrepnom Jønisse i Sonabodum twa ørtiger land jordh i Bøttabodum fira ørtiger nærmaren østra landit fore xxij øre redho penninga», som han uppburit. Fastar voro: Olaff Stor, Laurens i Fasbernabodum, Olauer i Wirmasæter, Soni i Brunby, Lasse Karlsson, Olaff Holmbernasson, Erich i Hervistom, Laurens i Skenastom, Jowan Karlsson i Raby, Biørn i Wadh, Olauer sammastadz, Beincter i Wesby; widheruarumen Beincter i Børtomptom ok Pædher i Hoberghe. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 15.939 a.

Jfr nr 8 och 11.

Nr 11. Simtuna härads tingsställe före den 19 jan. 1437.

Svenska.

Orig. på perg.

»Gregers Dyekn, hæradszhöfdinge i Symbo hundare», kungör, att »arom epter Gudz byrdh mcdxxxvij nesta thingx daghen fore sancti Henrikkx dagh tha war biskeliken man Karl Olafson a waro satte thinge» och sålde »Erik i Sona-

bodom iiij ortig [land jord] i Bettabodom, j mark narmaren østro landheno for v marker, ij öre mindre». Fastar voro: »Erik i Wadh, Olaff Stor, Lasse Bikaramestare, Pedher i Meldistom, Rauaster i Stangby, Mattes i Bryngabodom, Lasse Jensson [i] Karlaby, Laurens Erikxmagher, Laurens i Heruistom, Erik ibidem, Magnus i Raby; widherwarumen Joen i Grensbodum, Claus i Byriatomp-tom». Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta.

Brefvet är vidfästadt nr 10. Jfr äfven nr 8. — N. M. 15.939 b.

Nr 12.

Sigdal den 13 okt. 1438 [?].

Norska.

Orig. på perg.

Biorn Rauasson erkänner, att han och hans hustru Brynild Sigbiærna-dotter sålt »Helga Thormodzsyni halft annath lopalandh jordar i øfra gardenom a Wglabergom, som liger i Singadale i Holmhøemx sokn» och därför uppburit betalning. Brefutfärdaren och Andris Biernasson, »som ner var then tid thetta koopp giorth var», besegla brefvet. »Item war thetta jordakoopp gorth a Baashem i Singedale, som liger i for:da soku, manadagin nest epter Britтина messo dagin anno domini m° xxx viij» [!].

Sigillen: 1. borta; 2. otydligt. — N. M. 31.566.

Nr 13.

[Ystad] den 9 aug. 1442.

Danska.

Orig. på perg.

Äldermännen, stolbröderna och alla gillebröderna i St Knuts gille i Ystad bekänna sig hafva »solt oc afhænd til ewinlich aghe til S:tæ [!] Jeghops lagh i Ystedh all then æghedom oc rättichet, som for:de S:tæ [!] Knutz gildæ hafde i then scomaghere both, som S:ti Jeghops lagh ok S:tæ [!] Knutz badha samen aate jnnen Ystedh», för hvilken egendom, »som er then westræ halfdeel aff bodhen», gilletts föreståndare uppburit fullt värde »til Knutz gildes hws bygning». Under brefvet hänges gilletts sigill. »Datum anno domini mcdxli secundo in crastino S:ti Laurencij martiris gloriosi».

Sigillet är bortfallet från den kvarhängande remsan. — N. M. 16.171 f.

Nr 14.

Throtten u. d. 1444.

Norska.

Orig. på perg.

»Grimer Andrisson ok Amunder Grimsson suornir logrettis [men]» intyga, att när de »warom a Gløymena miduikudagin næsta fore Thomas møsso nw

wppa tridhia aar», voro de vitnen till att Jon Siguirdzson med sin moders, Margreta Gunnarsdotters ja och samtycke till Steinfinner Wilialmsson sålde »soo mykit thau atte j Liosa bakka, som ligger a Trøttena j sydra lutanom Gudbrandz dalana»; köpeskillingen därför hade han uppburit. Brefutfärdarne besegla brefvet, »som scrifuad war a Trøttena anno domini m^ocd^oxl^oiiij^o.

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 3: 2 (1855), s. 567 (nr 785). — N. M. 29.408 a.

Nr 15. [Ragunda socken] den 14 mars 1448.

Norska.

Orig. på perg.

»Anbiørn Biørnson, syzloman j Jemptalande, laghlikit ombudh haffwande aff Eric Raffwe uppa hans hustru wegna uppa een iordha deel j Ambir i Rawnda», erkänner, att Joan j Ambir betalat honom »tyo march suenske for een rættan fiærdung i Ambir, hwilkin iach lagsøkte vndir Eric och hans hustru meth laghom, och æptir thet ath thenne forscripne Joan haffuer mik tyo march suenske til takka betalath for then iordha delen j Ambir vppa Erics wegne», öfverlåtes den åt honom. Vitnen till betalningen voro: Sigurd Jerundsøn, Pedher [i] Krakowaagh oc Olaff Toresson. Brefutfärdaren beseglar. »Scriptum et actum anno domini millesimo cd^o xlviij^o feria quarta post dominicam palmarum».

Sigillet borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 16: 1 (1901), s. 176 (nr 163). — N. M. 37.764.

Nr 16. Glöte [i Linsells sn, Härjedalen] omkr. 29 juni 1465.

Norska.

Orig. på perg.

Halvarder Havarsson erkänner sig hafva sålt till sin broder Nils Hauarsson sitt fäderne, som han egde i Glöthe och för hvilket han uppburit köpeskillingen. Köparens dotter Gerthrud Nielsdotther och hans son Rolfuer hafva förklarar sig nöjda med köpet, hvilket bevitnats af Sandher Ericsson och Michiell Jonsson »ok flere dandemen bodhe i Sveigh ok Heriadall». »Till mere visso ok skell» har brefutfärdaren utbedt sig beskedlige mäns insegel under sitt bref, hvilka voro »herr Torsten, kirkioprester i Sveigh, Clemeter Östenson, lensman i Heridall, Jon Haluardson i Langa».

Sigillen, som aldrig varit flere än två: 1. andligt; 2. bomärke.

På brefvets baksida: «var thetta breff gørth i Glöthe um somaren, æfter Pedhermessio [?] anno domini med lxx... — N. M. 13.903 a.

Nr 17.

Ragunda u. d. 1468.*Norska.**Orig. på perg.*

Raadgeerdh vndir Bergom och hennes son sälja till Jowan Asswidzson hennes »retta arffda deel, som er fiærding [i] Ambreen», för hvilken hon uppburit köpeskillingen. Fastar voro: Anders i Vestansio by, Gerdh i Hamirdaal ok Hemming i Deensas ok hustru Ingeborg i Rislåas, Olaff i Wikom, Børn i Hamarsgardh, Jowan i Paalgardh, Katridh i Haasio, Anders i Diwpawik. Vithnismen voro Niels i Vestaneedh, Lasse i Haasio. »Ithem gaff han mik offuer allt køp eth bælte, som j mark gaalth, oppa jamptamooth en kætil, som wogh viij mark. Scriffuit j Raffundh arom eptir Gudz byrdh mcdlxviij° undir mins bonda incigle Niels j Bergom ok Niels j Westaneedh».

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 16: 1 (1901), s. 255 (nr 238). — N. M. 37.765.

Nr 18.

Alm den 26 maj 1472.*Norska.**Orig. på perg.*

Nicles Thorkelson ok Haldor Haluordson intyga, att då de voro »paa Alme thisdagen nest efter trinitatis messo anno dominij m° cd° lxx° secundo» erkände Gudrid Trondzdottir, att hon uppburit alt hvad hon borde hafva efter »Thore Slampa, som Tore Halvardson varth at skadæ vforsynie. Gud hans sal nadæ». Brefutfärdarne besegla.

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 15: 1 (1896), s. 83 (nr 98). — N. M. 40.820 a.

Nr 19.

Heda den 3 maj eller 14 sept. 1473.*Norska.**Orig. på papper.*

Gudeleff Gunnarson, Sven Arinson och Oloff Haluarson intyga, att de bevitnat, huru Thorder Ivarson och Nichlis Havarson gjort ett køp om torpet Røsga för fem svenska mark, af hvilka Nilis i Gløthe betalat Thorder en mark; sedan emellertid Thorder afidit, fordrade och erhöil hans son, Enfaster i Aas i Lilaherdal de fyra återstående marken. Jonas Halvarson och Paval Arnulson ombedjas att sätta sina insegel under brefvet, »som gjort var i Heda om korsmeso ano domini mcdlxxiii».

Spår af två på framsidan påtryckta sigill.

Nr 20.

Stockholm den 25 juni [14]82.

*Svenska.**Mycket skadadt orig. på perg.*

Henrick Albrichthssons salubref, hvarigenom han försäljer en tomt i Stockholm. Bland namnen på dem, som ombedjas att jämte brefutfärdaren själf besegla, kunna ännu läsas »Niels Mansson, radman i för:de Stocholm, Helmich fan Norden...» »[Scriffuith i] Stocholm daghen nest eptir Sancte Johannes Baptista dagh aar eptir [Gudz byrdh fira hun]drade otthatij på thet andra aaret».

Sigillén (som aldrig torde varit flere än fyra): 1. bomärke; 2. och 3. borta, men med kvarhängande fragment af remsor. 4. saknas alldeles jämte en bortfrätt del af brefvet. — N. M. 39.234.

Nr 21.

Åls socken u. d. 1482.

*Svenska.**Orig. på perg.*

»Joan Birgeron i Forlijdha, heredz dom haffuandhe i Dala a erlogh oc velborens manz vægna myn herre her Niels Stwre», kungör, att då han höll ting »anno domini medlxxxii» med allmogen i »All sokn» i närvaro af fogden i Dala, Eric Ericsson, fastade och upplät Laurens Jønsson i Vtiby »beskelyghom mannom Anders Gydbiørnson i Gerddhe och Niels Ericson ibidem iii thøne sædhe oc saa met skiel ath the skole frelse them j thøne sædhe i Melghe». »Tesse xii satho i nempdhen: Olof i Kylenom, Jøns i Rørøffthe, Per Haluardsson a Mon, Olof Ericsson a Skoghe, Olof Gydbiørnsson, Haluard i Telleberghe, Per i Lakanessy Lasse Andersson a Bersänghom, Jøns Esbiørnsson i Lymberghe, Anders i Torberghe, Jøns a Berghe, Olof Øndsson». Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet söndrigt. — N. M. 13.497 a.

Jfr nr 29 och 32.

Nr 22.

[Ringebo socken] u. d. 1482.

*Norska.**Orig. på perg.*

»Olaffwer Hakonson, Ellinger Jonsson, Þoorder Þorerson, Jon Þorerson, Siw-gurder Dagfinsson, Þroonder Hakonsson, Jon Hakonsson, Olaffwer Alfson, Jon Alfson, Olaffwer Asgeyrson, Þorer Gwnnerson, Hakon Bardson, Asbiorn Haldorson, logrettis men i Ringabw sokn», göra kunnigt, att ehuru somliga af dem voro 80, somliga 70 och andra 60 år gamla, hvarken de eller deras föräldrar hört sägas, »ath mera hafwer gengit aff Þrumsenese, som ligger i Ringabw en ein

hwd», nämligen »til communeth ath domkirktionne i Oslo». Brefutfärdarne besegla brefvet, »som scriueth waar anno domini medlxxxij».

Sigillen saknas. Häl finnas för 14(!) st.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 2: 2 (1852), s. 682 (nr 922). — N. M. 29.408 b.

Nr 23.

Gele den 7 maj 1486[?].

Norska.

Orig. på perg.

Amundh Amundhson och Haraldh Olafsson, »swarnæ laghrætis mæn», kungöra, att Evinde Siwgurdhsson sålt till Gwdbrand Arnæssynii »Endrædærud, som ligher j Hwnæ sokn a wæstræ Sinnænæ, oc Daamark, som ligghe a østræ Sinnænæ j Landhæ», och därför uppburit betalning. Brefutfärdarne besegla brefvet, »som giorth var a Gelæ swnnædagen nesth æfthr Hælgætorssdagh anno dominj M° cd llxxxvi» [*sic*].

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 15: 1 (1896), s. 92 (nr 109). — N. M. 23.848.

Nr 24.

Marieby socken den 30 mars 1488.

Norska.

Orig. på perg.

Assmwnd, Olaff, Ærik[?] och Bencth Gudzormsønir sälja till sin broder Jon Gudzormsson deras »rettæ arffuadel, som vy attom i Naffn i Frøsøø soken liggjandes, swa ath han haffwer giffuidh hueriom varrom iij jemska mark i gode betalen». »Thetta køph var giort meth thenne skellegom vitnom Olaff i Vallum, Mogens i Vallum.» Brefvet beseglas af Æsbiorn lagman och Morten i Øn. »Scriptum in curia virginis dominica palmorum[!] anno domini medlxxx octauo etc.»

Sigillen borta. — N. M. 45.330.

Nr 25.

Hamar odat. [omkr. 1490].

Norska.

Orig. på perg.

»Biorn Halwordson, lagman a Wplandom, Hans Pædherson, Pædher Jønsson, Gwdhwlf Gwtormson, kanike i Hamre, Joon Kættilsson ok Joon Biornson, sworne loghrettesmen», som i Hamar »ij daghe sykne fore kærleswannedagh» ransakat angående ett ödeshemman, benämndt »Bwabergh, som ligger a Fareberghe j Ringissaker sokn», om hvilket tvist uppstått mellan Erik Amwndhson

och Botolf Tordhson, tilldöma den förre den omtvistade gården. Brefutfärdarne besegla.

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 3: 2 (1855), s. 711 (nr 976). — N. M. 29.408 c.

Nr 26. **[Nyköping] u. d. 1490.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Hemingh Nielsson, borgare j Nyköping», erkänner sig »arom ephir Gudz byrd twsande fyra hwntrade ok nyatia aar» hafva sålt med vänners och fränders råd och för sitt »lyffs nytto ok barningx skul» till »welboren man Niclis Boosson halff tiwnde alin iord i Skenastade i Lofftha sokn i Tywsta hærade i Linköpfungz biscopsdöme liggandes» »for xx marker pæninga, xvi skilinga i marken», hvilken summa penningar han äfven uppburit. Brefutfärdaren utbeder sig »ehrlike och fornomstoge mäens insegel, Karl Finkenog, Lasse Pædersson [och] Olaff Nielsson, borgamestare ther sama stadz, hengendes for thetta bref».

Sigillen, som varit tre, äro bortfallna från de kvarhängande remsorna. — N. M. 75.524.

Nr 27. **Nos i Aals socken u. d. 1490.**

Norska.

Afskrift [i utdrag] på perg.

Gudrund Biørnsdatter säljer till Asle Bentszøn »saa møkiet som hun aatte i baadum gaardum i Kleff, som ligger i Eggedall i Hofflandz kierche sogen, och et setter, som heder Budum, och et vatten, som heder Sandevatten, under for:ne gaarder Kleff».

Brevet, som jämte 3 andra urkunder är till innehållet refererad i ett dom-bref, dat. 21 juli 1645, hvilket utfärdats af sex lagrättsmän i Sigdals prästgäll jämte tingsskrifvaren därstädes, och däri beskrifves som »et pergamentis kiøbe-breff daterit Noess i Aallsz kierche soghn i Hallingdall anno domini medxe», är efter ofvännämnda utdrag *tryckt i Dipl. Norv.*, D. 15: 1 (1896), s. 94—95. — Jfr nr 28 och 33.

Nr 28. **Eggedal i febr. 1491.**

Norska.

Afskrift [i utdrag] på perg.

Ollaff Helljeszøn, Hallffvor Suenszøn och Jon Asgerszøn intyga, »at Sande vatten ligger under Kleffvegaarden» jämte »en lut børt i Haglede vattne och

i nedre Kleffvegaarden gaar aff en huit i kierce lut huart aar». Dat. »aar efter Gudz byrd 1491 . . . efter kionner møsse dag».

Brefvet, som är i utdrag intaget i samma dombref som föreg. och där beskrifves som ett »velforzeglet pergamentz breff under 2 zigneter», är efter samma extrakt tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 15: 1 (1896), s. 96. Jfr nr 27 och 33.

Nr 29.

Laknäs den 7 mars 1491.

Svenska.

Orig. på perg.

»Peder Jønsson Scriffuare, hæredsdom hawande i Dale wppa erligh och welboren mantz wegna myn herres her Niels Stures riddare», gör veterligt, att »then tiid laga tingh war met almogen i Lexande sokn i Lakanæs anno domini medlxxxx° primo mandagh nest dominicam oculi» företeddes i rätten »eeth opit besilgd permansbreff, som Jan Birgeron hade wthgiffwit», af innehåll att Lasse Jønsson fastat Anders Gydbiørnsson »try tõe sæde i Gerdhe i Lexand sokn och eeth tõe sæde i Mielghe ligendes i same sokn», hvilket bref af rätten nu stadfästades. »Tesse xij sato i nempden: Olaff Øndsson, Olaff Andersson i Halenom, Jøns Esbiørnsson, Erik Andersson a Sletteberghe, Oloff Nielsson i Fremby, Sebiørn i Tybbele, Laurens i Bodom, Per i Lakanæss, Per Nielsson a Næs, Peder Esbiørnsson, Laurens Torbiørnsson och Oloff Japsson». Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 13.497 b.
Jfr nr 21 och 32.

Nr 30.

Kopseng den 2 dec. 1491.

Norska.

Orig. på perg.

»Biørn Haluordhson ok Halkel Kætilson lagretis men» intyga, att då de vore »a Kopp Singh er ligher j Hofflanz sokn i Eggiadall freadagen nesth efter Katerine», voro de vitnen till att »Østen Jonson ok Athlogh Germundadotther egen kona hans» till Gudhwlfue Kettillsyni sålde »saa mykit som han athe j Mydale ok i Lydagardhe j systher dell». Brefutfärdarne besegla brevet, »som giorth var a Kopsingh anno domini medxc primo etc.»

Sigillen borta.
Tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 12: 1 (1886), s. 234 (nr 259). — N. M. 31.744.

Nr 31. Skälby i Sala socken den 23 mars 1492.

Svenska.

Orig. på perg.

Knut Eskilson till Wennegarn väpnare, »i thenne tiidh tilskicket aff riksens radh oc konungxdom haffuande» på »welbyrdig hærres hær Steen Stures Sueriges rikets förstandare wægna», gör veterligt, att »anno domini mcdnongesimo secundo fredagen nest for varfrwge afften anunciacionis», då laga ting hölls i Skälby i Sala socken med allmogen i Tjurbo härad i närvaro af herr Nils Sture, höfvidsman på Västerås och öfver Dalarna, kom för rätten Ingwar i Bonsta och tilltalade Erik i Bodom om »eet ængefjal», som den senare hade »i Bonstade bolstad». Som af vitnesmålen framgick, att så varit af ålder, tilldömdes Erik i Boda och hans arfvingar efter honom samma äng vid 40 marks böter för konungsdoms kväljande. Följande 12 sutto i nämnden: »Larens i Enegal, Larens Persson i Skälby, Olaff i Ekeby, Anders i Sijdaby, Anders i Aas, Olaff i Amendeboda, Niels i Widabo, Olaff i Ekeby, Jan Skræddare i Wæsby, Raffuel i Frislabodha, Anders i Delaboda och Haluard i Skræddareboda». Brefutfärdaren beseglar.

2 fragment af sigillet kvarhånga i remsan. Brevet, som är urblekt, har ett par smärre hål. — N. M. 44.460.

Nr 32. Hjortnäs i Leksands socken den 4 mars 1494.

Svenska.

Orig. på perg.

»Peder Jønsson Scriffuare, heredzdom hawande i Dale», gör veterligt, »att then tiid laga tingh war med almogen i Lexand sokn i Hiortanæss anno domini mcdxciiij^o tysdaghen¹ nest for letare synnedagh» kommo för rätten Ingel och Laurens Jønsson i Wteby och fastade »Anders Gydbiørnsson eth tønne sæde i Mielgha for nijoa marker penningar och testelikes gaff Jøns Ericsson sin godwilie ther tiil och aatte Anderse swære ther [etth] tønne sæde och satte thet wth for vi mark och fornögde syn broder Anders och hustru Margitte for then . . . deel han hade i Gerde . . ., swa thet lop sexton[!] marker penningar och lade the xvj marker intil Gangneffa by och sedhen bytte then Margit sikh fra Gangneff och wp tiil Sæl i same sokn». Ingel och Laurens erkände sig hafva redligen uppburit sina penningar. »Tesse xij sato i nempden: Olle Øndsson, Laurens a Bodom, Olle Stenbiørnsson, Henrik j Sletteberge, Jøns Laurensen, Haluar Ericsson, Erik a Næsi, Olle Andersson a Halenom, Per Nielsson, Olaff Nielsson a Næsi, Per Haluerson a Monum, Olaff i Østenhalenom.» Brefutfärdaren beseglar.

Fragment af sigillet vidhängar remsan. Jfr nr 21 och 29. — N. M. 12.402.

¹ Otydligt. Först synes varit skrifvet mandaghen, som senare ändrats.

Nr 33.

Plettoen u. d. 1498[?].*Norska.**Afskrift [i utdrag] på perg.*

Asle Bentsøn sælger till Vlff Tostenszøn Kleffsgaardene [i Eggedal] »och saa møkien andeell, som ligger till Scharde i Buden», för hvilka egendomar han uppburit betalningen.

Brefvet, som i utdrag är intaget i samma dombref som nr 27 och 28 häröfvan och där beskrifves som »et gammelt velforzeglet pergamentis kiøbe breff under 2 zigmeter daterit Plætton anno mdex[!] octavo», är därur tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 15: 1 (1896), s. 101—2. Jfr nr 27 och 28.

Nr 34.

Sanden den 16 april 1508.*Norska.**Orig. på perg.*

Haluard Gulleføen och Torgeir Iuerson, lagretismen i Odal, intyga, att då de voro »a Sanden, som ligger j Sandsogn i Odal om palmesyndedag anno m°d°viii°», voro de vitnen till att Heider Thoresøn sålde Tholleif Jensøn »helton i Dafnirud, som ligger [i] for:de Sanssogn», och att sæljaren erhållit köpeskillingen. Brefutfårdarne besegla.

Sigillen borta. — N. M. 49.536.

Nr 35.

Utän ort den 29 mars 1509.*Svenska.**Orig. på perg.*

Michiel i Biursiø erkänner sig hafva till sin broder Laffrens i Finness sålt »twa delane i sama jordh Finness ok haluan Kælin liggandes i Bod[siø] sokn for xl mark iemka», hvilka penningar han äfven uppburit. Fastar voro följande åtta: »Hakon i Odensal, Brud i Torwal, Jon i Wi[k, Mart]in i Bierma, Pedher Olaffson, Pedher Anderson, Mattis i Opetand, Jon Varg». Vitnen voro Hans i Sødergardh och Pedar i Bergh. Den förre och Kæthil i Gotistad samt Sigurd i Døffwing besegla. »Scriptum anno domini md nono in quinta feria ante dominicam palmarum».

Hål för tre sigillremсор. Sigillen borta. Brefvet är delvis skadadt af rost. Tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 14: 1 (1893), s. 183 (nr 227). — N. M. 37.281.

Nr 36.

Nidaros den 2 juli 1516.

Norska.

Orig. på perg.

»Eric Walckendorff, met Gwds nade erchebiscop i Trundem oc paffwelig sedis legatt», gör veterligt för alla sina efterträdare som ärkebiskopar i Trondhjem, att han gjort ett byte med Ouden Toreldsson i Owrestad, så att denne och hans arfvingar skulle bekomma »til ewig eigen these efter:ne øde gaarde, som ære Skowerim i Opdal . . . oc Nordbergaard i Mioud», mot att ärkebiskopsstolen erhöill »viii hvide landskyld i Brandzal paa Laam». Brefutfärdaren beseglar. »Giffwet i Nidross Worfrwe dag visitacionis anno domini Mdxvj.

Sigillet borta.

Tryckt i *Dipl. Norv.*, 15: 1 (1896), s. 123 (nr 146). — N. M. 35.426.

Nr 37.

[Bergs socken] u. d. 1523.

Norska.

Orig. på perg.

Intyg af 12 nämдемän, nämligen »Per Andersson i Mathnes, Sten i Miöle, Paal i Hoghermo, Olaff i Vestenaar, Mortin i Altenes, Paal i Hallin, Sten Hindrikson i Skaku, Paal i Bingstadh, Erik i Bersswikin, Spiælle ibidem, Olaff Jenson i Berghit, Biørn aa Borgilsan»¹, att de med fogdens samtycke synat rågången på skogen mellan Mo och Vigge, hvarvid de funnit de gamla märken gilla, »som først ær i Biesse ladhw, dedhan ok i Letesjøn ok i Malmøre, dedhan ok i trette moran, dedhan ok i Wonløse bekkin ok saa i store aan, dedhan ok i Hendrix hwsith». Olof Hemmingsson, »som ær [i] lagmans stadh», Anders i Matnes, Ketil Olaffsson i Monstadh och Per i Rørøn ombedjas att besegla.

Sigillen bortfallna.

Tryckt med smärre olikheter (endast 11 af de intygande uppräknas) i *Dipl. Norv.*, D. 14: 1 (1893), s. 317 (nr 395). — N. M. 37.280.

Nr 38.

[Marieby socken] u. d. 1528.

Norska.

Orig. på perg.

Hemmingh Stensson erkänner sig hafva till sin syster Marite Stenssdoter sålt sin andel »i Ramskore ok i By, ligendis i Mariby sokn for ix mark i sijlfuer ok rede penningh», som han äfven uppburit. »Godhemen til witnis»

¹ Det sista namnet är skrivet i öfre margen.

voro »Haluardh i Wikin, Giordh aa Rasten, Pedher Eriksson i Waale, Tordh i Bye, Erik Pedersson ibidem, Swen i Sødergaardh». Att besegla brefvet ombedjas Olaff Hemminghson lagman, Örian Karlson och Gwdhmwn i Opetandh. »Skriffuith anno domini mdxxviii».

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 14: 2 (1895), s. 635 (nr 640). — N. M. 45.331.

Nr 39. **Redevall i Gausdal den 25 mars 1530.**

Norska.

Orig. på perg.

»Orm Ownson, Siwrth Torualson, Asgiith Otterson och Sywrth Haluordson, swyrne larettes men i Gwsdall», intyga, att då de voro på en gård i Ieredal, köpte Peder af Syrid Tørgilsdotter[?] »ith korstat[?]», för hvilket den senare uppburit betalning. Brefutfärdarne besegla brefvet, »som scriueth war i Redeuall ipso die anunciacionis Marie ano domini mdxxx».

Sigillen borta. — N. M. 29.155.

Nr 40. **[Ragunda socken] u. d. 1536.**

Norska.

Orig. på perg.

Ingerdh Olaffs daatther i Iercül bekänner sig med sin »bonde ok barne raadhe ok samtykke kerligh wnth ok saalth haffue beskedhelighom manne Jon Biørnson i Ambrin» sitt arfgods, »swa mykith jak aatte i Wester Ambrin ligendes i Raffwndh sokn for x mark i godhe gilde penningh, effther ty myn brodher wilde ekki gere megh skil, som iak haffuer bodhith ok holdith til hande i margh aar». Köpeskillingen erkänner hon sig hafva uppburit. Vitnen voro: Olaff Andersson i Diuik, Niels Helieson, Olaff Ingemunson, Jon Alson i Paalgaardh, Olaff Ericson i Cullestadh, Swen oppo Edith. Att besegla brefvet ombedjas Olaff Hemminghson lagman och Niels Helieson. »Skriffuith anno domini mdxxxvi».

Sigillen borta.

Senare anteckning i brefvets nedre kant: «Och bekennes jag Jon i Kraakewaag haffwe opborith ij bøøle bodh xviii øre før samme iordh».

Tryckt i Dipl. Norv., D. 14: 2 (1895), s. 758 (nr 752). — N. M. 47.602.

Nr 41. **Utan ort [Sunne socken, Jämtl.] och dag 1537.**

Norska.

Orig. på perg.

Olaff Persson erkänner sig hafva uppburit »xxx mark af Benkth i Flatmo, som war xviiij mark penningh ok viij lodh sylff for myn del i Tulleraasin,

liggendis j Offerdal sokn» och tingsköter honom därför samma jord. Till köpet voro vitnen: »Niels Paalson po Rise, Biørn i Flatmo, Marcus oppo Kingestadh». Olaff Hemmingson lagman ok Niels Paalson po Rise besegla brefvet, »som skriffuith ær anno dominj mdxxxvii».

Sigillen borta.

Tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 14: 2 (1895), s. 768 (nr 764). — N. M. 46.783 a.

Nr 42. Oslo omkring den 25 mars 1539.

Norska.

Orig. på perg.

»Mester Morthen Crabbo, prouest tiill Marikirke i Oslo, Norgis rigis canceller», gifver i konung Kristierns namn Jonas Biørnsson, som af våda dräpt Swend Engelbrettsson, »gridt oc fridt for oss och hweriom mannum tiill natiuitatem Marie nw nest komijndes», och påbjuder undersökning rörande de närmare omständigheterna vid dråpet. »Gijortt i Oslo infra octauam annuntiacionis Marie aar etc. mdxxxix».

Sigillen borta.

Brefvet är utskrifvet efter formulär, hvilket sedermera ifylts med namn och tidsbestämningar. — N. M. 29.190.

Nr 43. Håkanstad [i Brunflo sn] den 10 aug. något år på 1540-talet.

Norska.

Orig. på perg.

»Wii eptternempdhe bröder Jens och Swen Siwrds söner i Bøle» erkänna sig hafva gjort jordbyte sig emellan, i så motto att Jens skall hafva »Söder-Bølet» [!] och Sven »Nørdder Børdhet» [!], dock så att humlegården i Nørre Bølan skola de hafva båda eller ock Jens utlösas därifrån efter värdering. Till bytet voro åtta män vitnen, nämligen herr Erik Nijlsson, lagman, Mans i Walnö, Jens i Hagan, Østen ibidem, Anders i Wamestadh, Olaff Swensson i Bergom, Jon i Enghiom, Gwille i Rååsebollom. Herr Erik lagman och Jon i Enghiom besegla brefvet, som »scriffwit war i Hognestadum octaua sancti Laurentij anno domini mdxl...».

Sigillen borta. — N. M. 79.264.

Nr 44. Harang den 14 febr. 1542.

Norska.

Orig. på perg.

Helleck Swenwngson och Arid Gerbrandson intyga, att då de voro »aa Haranggen sancte Vallentini dag anno domini Mdxlii», voro de vitnen till att

Tolleff Siivordhson sålde Halvord Arneson »tredie dellen i Synstevandh oc tree dellen j Mydvangh oc treio dellen j Graffven», och att han därför uppburit betalningen. Brefutfårdarne besegla.

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 15: 2 (1900), s. 684 (nr 558). — N. M. 30.910 a.

Nr 45.

[Sigdal] den 23 juni 1542.

Norska.

Orig. på perg.

»Niels Jenson, prest a Holmeim, Torer Glødersson, Ewyn Eleffson, Mattis Elingsson, Torer Gudbrandsson, Gunnar Eleffson, sorne laugrettismen ij Sigdal», intyga, att de »sancti Johannis afften anno domini mdxlij» på begäran af egarne, Haluord Torgersson och Gunnar Torgersson å ena samt Vidar Jonsson och Hely Olaffson å andra sidan synat och delat »reth endemerck emellom Rustaden oc Helgerustaden». Rågången beskrifves. Åtnöjas icke egarne med synen, hänvisas de till att möta »for laugen ij Tonsberg». Brefutfårdarne besegla.

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 13: 2 (1891), s. 760 (nr 671). — N. M. 31.553.

Nr 46.

Krokvåg i Ragunda socken u. d. 1542.

Norska.

Orig. på perg.

Oluff Tommasson j Bølane säljer till »beskieligom manne Jogan Byørnsson j Ambren eth engh, som heter Lisle Wåle, ligher j Raffwnde sokn for iij mark», som han uppburit. Försäljningen skedde »åå retthom tijnghstad ij Kråkeewågh och witthneth wnder the godhe men ij retten såthe, Nijllss Helliesson, Lasse Monsson, Jon Torbijørsson, Pall ij Krångedh, Hanss ibidem, Olaff i Mwnsåker». Lagmannen Eriik Nijllsson, Nijlls Helliæsson och Lasse Monsson ombedjas besegla. »Scriffuith daghin epptter sancte Hendrickx dagh ij for:de Kråkeewågh anno dominj mdxlij».

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 14: 2 (1895), s. 792 (nr 792). — N. M. 37.767.

Nr 47.

Fossem den 5 okt. 1543.

Norska.

Orig. på perg.

»Nils Jønsson, sogne herre paa Holmmem, Riedar Olaffsson, lensmand paa Eiker, Kittill Gunneson, Torkill Vdonson, Giordh Gunleckson och Gisle Be[n]ektson, sworne larettes mend i Nommedall», intyga, att då de voro »paa Fossem, liggendes i Rollagx songh, om fredagen nest efther sancte

Mekkels dagh anno domini mdxliij», kom för rätten »Aslack Aslackson och tilltalledh Biörn i Hogen om the holmmer, som ligger millom för:de Fossem och Hoggen, som kallis Skorffholmmar, och sagde, att för:de holmar ligger till Fossem.» Då han, men ej Biörn, kunde visa bref till bevis för sitt påstående, tilldömdes holmarna Aslack, om ej Björn inom år och dag kunde anskaffa andra bevis. Brefutfärdarne besegla.

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 6: 2 (1864), s. 788 (nr 752). — N. M. 51.537.

Nr 48. **Krokvåg i Ragunda socken u. d. 1543.**

Norska.

Orig. på perg.

Karin i Kråkewågh erkänner sig hafva sålt »beskiælikom man Jon Bijorns-son en holm, som hetter Helgeholm, liggher i Raffwnde sokn, eptter thy iagh hade eckie the penninga, som iagh hanum skylligh war, thy wntte iagh Jon Bijør[n]sson halfwan för:de Helgeholm i børdebodh.» Lagmannen Erik Nills-son, Nijllss Helijæsson och Lasse Monsson ombedjas besegla brefvet, »som scriffuit war ij Raffwndom ij Kråkewågh . . . anno incarnationis dominice m d xl iij° etc».

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 14: 2 (1895), s. 800—01. — N. M. 37.768.

Nr 49. **Sköfde den 28 aug. 1544.**

Svenska.

Orig. på perg.

Hustru Ingebör Erick Lars [!], borserske i Skiödve, säljer till Bent Gulsmid, borgare i Skiödve, »annen half dellen» af sin gård, »liggendes sönder for kirken oc mitt for torgett», hvars bredd och längd i alnar angifvas. Vitnen härtill voro »borgemesther oc rad vdij Skiödve, först Las Suenson och Las Benson oc Jon Skredhere vdij Skiödve oc Bent Andersson.» Köpeskillingen var till hustru Ingeborg lxx mark, till hennes son Olof Erickson xxiiij mark och till hennes dotter Ellen Larsdotter xx mark, som de erhållit, hvarför de tillerkänna gården »till för:ne Bentt Gulsmid oc hans höstre Malen oc hans barn oc hans aruer till euerdelige ygo.» Brefutfärderskan »bettis erlig oc vellforstandigs mans Oluff Erijkson signett oc stassens signett oc borgemesters Las Suenson ondher» denna hennes bekännelse, som skrifven är »ij Skiödve torsdagen effter S:te Bertemeus dag anno dominij 1544».

Sigillen borta. — N. M. 67.432.

Nr 50.

Gripsholm den 26 mars 1546.*Svenska.**Orig. på perg.*

Konung Gustaf förlänar Erick Pedersson, »wäre vnge lifferffhershaffters tuchtemestere, en wår och cronones tomt med ett lithet förfallet stenhuss, liggandes ij wår stadt Wåsterårs östan domkyrckiegårdhen wijdh Gropebackan, hwicket tilförende vnder prebendam quinque vulnerum i forskreffne Wåsterårs legat haffuer.» Brefutfärdaren låter besegla med sitt »kongelige secret». »Giffuit och scriffwit upå wårtt slott Gripsholm then sex och tiugende dagen Martij anno domini twsende femhundrade fyretije på thett siette».

Sigillet borta. — N. M. 68.036.

Nr 51. **Åkerbo härads tingsställe i Medåker den 6 juni 1547.***Svenska.**Orig. på perg.*

»Jörren Åckesson tiill Tydön, hereshöfdyng dom haffwande i Åkerbo herede», gör veterligt, »ath åren epter Gwdz börd mdxlvij ath måndaghen nesth epter Helgie Trefoldiighetz swnedagh», då han höll ting i »Medtäckers klockerestwgw, thå kom för mek och nämpden Lasse i Lwndby i Odenswij sokn och war myndugh och mäctiigh på Olaff Raffwelssons och Jönes[?] i Lwndby [vegna] tiill ath fasthe... Per i Engelleboda xi[?] öres landh jordh, lijggjendes ther i Æengeleboda, for xvij marc ortuger, sammelunde... Anders i Gwtista ther i Malma sochn fastede och oploth for:de manom... ij ortug landth jordth, lijggiendes ij Engilleboda för vj[?] marc ortuger och lx marc för hwssen», hvilka penningar Olaff Raffwelsson och Anders i Gwtista erkände sig hafva uppburit. Fastar voro följande tolf nämdemän: Nyells Andersson i Wppeby, Eriich i Synåiberg, Jon i Bergeby, Anders i Fyrreby, Olaff Nyelsson i Ösberga, Per i Stycklynghe, Jönss i Myra, Per i Fröbbestha, Per i Kastena, Nyelss i Holma, Lasse Jonsson i Wyby, Anders i Kröcklynghe. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet (Tott) vidhänger något skadadt. — N. M. 70.606.

Nr 52.

Ragunda den 22 jan. 1552.*Norska.**Orig. på perg.*

Per, Kel och Olaff Sigurdsson i Diupeuaagh, Torsten Nielsson, Per Jonsson, Ketil Ijsaksson i Kraakuaagh erkänna sig hafva sålt »beskedeligom manne Jon Biørnson j Ambrin eith ødhisbøle for L mark rede penningh», som de

uppburit, hvarför de upplåta samma »ødisbøle, som hete Gitlegaardh» åt köparen, som skedde »oppo skattingith j Raffvndh wndher tesse godemen Olaff Hemmingson lagman, Per j Byn, Olaff aa Kullestadh, Helie j Ansiø, Swen Ericsson j Westanbek.» Brefutfårdarne bedja »fornomstøugh sven Jens Larens-son, fouth j Jamptelandh, ok Olaff Hemmingson lagman» att besegla brevet, »som skriffuith ær j Raffvndh anno dominj mdlj fredagin nesth forre Sancte Paals dagh».

Sigillen borta.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 15: 2 (1900), s. 734 (nr 611). — N. M. 37.766.

Nr 53.

H of den 21 febr. 1552.

Norska.

Orig. på perg.

Peder Olaffson intygar, att då han var »a Haaff søndagen nest for løpers-messo dag: anno 1552», hørde han Atlaug Ketilsdotter erkænna, att hon och hennes afidne man hade sålt hvad de egde »ij synre Fylsaas» till Haluor Tarelson och därför erhållit betalning. Brefutfårdaren beseglar.

Sigillet borta. En del af texten står på baksidan af brevet, som endast är en helt liten pergamentsremsa.

Tryckt i Dipl. Norv., D. 15: 2 (1900), s. 736. — N. M. 30.910 b.

Nr 54. **Hammarkinds härads tingsställe den 19 juni 1554.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Wlff Hindrichson, herris hoffdinge ij Hamer kinde hærede», gör veterligt, att då han höll ting med allmogen i »for:de hærat vpaa retten tijnsgdag tisdagen för Sancte Johannes» mdljiij, gaf han stadfästelse åt det jordeköp, genom hvilket Mons Gunnerson ij Marby ij Daxberg sokn och Tommus ij Tongesstada sålt till Biörn i Hella »en iordh, liggendes ij Hella ij Huseby sokn ij Hammerkinde hered», för 28 mark, som de uppburit. Fastar voro: Biril j Aans-
torp, Lasse ij Diurdala, Mons Halstenson ij Lundh, Waste ij Skeggesta, Haakan ij Breasæter, Hindrich ij Hestada, Söne ij Byrum, Sune ij Hella, Rawal ij Briita, Rawal ij Vgglø, Anders ij Longedal, Bencth ij Hökerum. Bref-
utfårdaren beseglar.

Sigill: båt i sköld under hjälm (Snakenborg). Brevet är en palimpsest; pergamentet därtill är taget ur någon latinsk codex, hvars text är urblekt. — N. M. 31.972.

Nr 55.

Tjärstad den 24 april 1557.

Svenska.

Orig. på perg.

»Lasse Skriffuere, sitiandes i hereshöfdinge stadh i Kinden för erleg oc velbördegh man Jakop Turesson», gör veterligt, att »aren efter Gu[d]s bördh

mdlvij lögerdagen nesth effter sancte Pers dagh», då ting hölls »i Kinden vedh Tiäresta», kom för rätten »beskedelegh man Torsten i Håkentorp» och begärde fastebref af Karl i Halsta »på en gårdh i Teffvelsta, ligiandes i Tieresta soken, som fornemde Torsten köfte af Karl för xx mark svenske», hvilka den senare erkände sig hafva uppburit »i sölf oc redepenge». Som köpet var uppbudet och lagståndet, stadfästades det af rätten med anteckning, att »Torsten unth sin son samme gård, benemd Töriels». Fastemän voro: Benth i Bodhe, Anders i Ås, Måns i Egboner, Lasse i Gvmhem, Måns i Bessetorp, Hemming i Bankerij, Måns i Seter, Vimvnd i Bankesta, Mons i Sonebo, Lasse i Vethe, Nils i Groffvedh, Pal i Bodhe. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet otydligt. — N. M. 75.776.

Nr 56. **Bälinge härads tingsställe den 7 maj 1560.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Lasse Larsonn, häredzhöfdinge i Bälingx härede», gör veterligt, att »årom epeter Gudz byrdh tusendfemhundredratsextio thenn siuende dag Maii» kom för rätten »beskedelige män Erich Anderson i Högxsta och Oluff Pärsonn ibidem och giorde ith redligith jorde köp sig emellann om förnemde Högxsta, som the bådenn besittith hade, i så mättho ath Erich Andersonn oplotth sin half parth Oluff Personn i Högsta medt sinn syskonns och frenders goduilia och beråde mode ith mark landh iordh i bosåkernom och ith ortigx land i fiällemnem för femtio march redha penningar.» »Och skall Erich och hans syskon niutha sig till wnderholningh i sijn lifztiidt ith halfit punde landh och en äneteg huarth år wtann all affgift.» Vitnen till köpet voro Staffan, kyrkpräst i Bällingh, Jöns Walmarson ibidem, Jöns Anderson i Eskelunda, Nils Anderson i Nöffuille och Jon Eleffson i Lödersta. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 20.533 c.

Nr 57.

Ystad den 22 febr. 1564.

Danska.

— Orig. på perg.

»Syminn Michilsønn, borgere och byfogiidt wdij Idstedt», gör veterligt, att han af fri vilja och med sin hustrus samtycke »er komen tiill ett wenliigt mageskiiffte och handhell med erliige och wellfornumstiige mend Laurii Nielsønn och Niels Andersønn, o[1]dermend for skomagerne och menige laugs brødre wdij for:ne Idstedt, wdij saa maade» att han afhändt sig och sina arvingar »sex marck, som skall were enn aarliigh jordskylld» af hans gård i Id-

stedt, liggande »nordenn nest op tiill Per Kiedns gaard, »som Christoffer Tursonn nu paa bord». Denna jordskyld skall årligen utdelas »tiill thii fattuge ij hospitalliidt huer Sancte Michaeliis Archangelii dag» . . . , »som pleyis adt paa huerth aar tiill thii fattuge aff skomagere lauge gaard, huilckenn theriis laugs gaard, liigandiis wdij for:ne Idstedt paa Nøre gade westenn for Adell gadenn ath nordenn nest op tiill her Ericks gaard och syndenn wdt medtt bys tuer strede och østenn op tiill thenn gaard, som saliige her Jens Ipsønn kiøbte af Erick Lauridssønn», och hvars mått i längd och bredd uppräknas. »For huilckenn for:ne jordskylld och affgiift» brefutfärdaren »skall igenn haffue aff forschreffne oldermend och laugsbrödre enn boliigh med hus, jord och grund, liigiendiis wdij for:ne Idstedt», hvars läge och storlek närmare beskrifves. Vitnen till bytet voro »Laurids Torckilssønn, Jens Tillussønn, borgemestere wdij Idstedt, Lauriids Perssønn, Niels Karskiessønn, Anders Jenssønn, Per Jenssønn och Lauriids Ipsønn, raadmend» däsammastädes, som äfven jämte brefutfärdaren besegla brefvet, som var »giiffuidt och schriffuit wdij forbemelte Idstedt Sancte Petri Cathedrii dagh anno etc. mdlxiij».

Sigill: 1. otydligt; 2. 5. och 8. bomärken; 3. 4. blott fragment; 6. borta.
— N. M. 16.171 e.

Nr 58.

Lande den 17 juni 1564.

Norska.

Orig. på perg.

Oluff Siurtzon, lenzmand ij Nommedall, Eileff Andersson, Hellog Giermundsson, Wlff Leduorson och Niels Gundmundsson, lagretismender paa Eyger och ij Nommedall, göra veterligt, att då de voro »paa Lander ij Flesberigs sogenn Sønder gorden sanctj Botolphj dag aar epther Gudz byrd 1564», voro de vitnen till, att Ragnill Biørnsdotter med sina ombudsmän Biørn Nielsson och Gunnar Alfson af Jens Gunnulfsson uppburit mansbot för hennes sons, Gunleich Giurdsons dråp, »som wor xj marck gultz och iij daller ij huer mark gultz», hvarjämte Jens gaf »Ragnille, for:ne Gunleichs moder, ij wenskabs gaffue oc for mijstyckitt en iij lod skee oc en gangendis kuu ij quittentz». Biørn Nielsson beseglar.

Sigillen, som varit sex, äro borta.

Tryckt i *Dipl. Norv.*, D. 15: 2 (1900), s. 823 (nr 713). — N. M. 30.925.

Nr 59. Vifolka härads tingsställe den 20 sept. 1564.

Svenska.

Orig. på perg.

Lasse Nelson i Dölestada, Per Monson i Kylie, Mons Jonson i Bierga och Per Larson i Sperringe sälja till Olaff Anderson i Marsås »medh hela slecte-

nes goduilla och samtyekie enn gårdh, liggendes i Wiifolka häred i Westerlösa sockenn, benemdh Dömostada» för »etth hundradh och tio marc ortuger reda peninger», som de uppburit. »Och er för:ne gårdh lagständer och nestom fremdom hembudin.» »Thesse våre öffwer samme kiöph, Lasse Wesgöte i Sperringe, Erick Joenson ibidem, Lasse Haralson i Domestada, Måns Erickson ibidem». Brefutfärdarne bedja om »Arffuedz Nelssons, vår häradzhöfdingz, samt häredz och Claus Hanssons, som vtij fougta stadh står, signetter» under brevet, »som schriffvith er på rettom tingzdagh och stadh i Vifolka häredh arum epter Gudz byrdh 1564 thenn 20 Septembris».

Sigill: 1. bomärke i sköld utan hjälm; 2. och 3. tillplattade. — N. M. 41.114 a.

Nr 60.

Danzig den 19 juni 1566.

Plattyska.

Orig. på perg.

Borgmästare och råd i Danzig göra veterligt, att skepparen Reiner Jansson inför rådet aflagt ed, att han, som med sitt fartyg ärnade fara till Holland, skulle styra kurs direkt på Amsterdam utan att på färden med skepp eller last bispringa konungens af Polen fiender. Brevet beseglas med stadens sekret. »Danssigk am XIX Junij anno M. d söss unnd sösstich.»

Spår af sigillet, som varit tryckt i rödt vax under brevet.

Nr 61.

Håkanstad i Brunflo socken den 9 maj 1573.

Norska.

Orig. på perg.

Oluff, Nils och Ærich Annderssønner intyga, att de af Per Helliesonn ij Harskoge emottagit »nie lod sylff oc viii march suenske penijnge ij sone oc goduillie po thet køp, som vor salighe moder Karin Olsdotter hannom solt haffuer, som er halffuannd Harskage», och hvilket de stadfästa. Vitnen härtill voro Oluff på Vestersem, Oluff Personn po Röstad, Anders Hemyngson ij Theng, Oluff Torson ij Øsen, Nils Jennson ij Øsenn, Jenns Erson ij Øsenn, Jonn Larsson i Lannsem oc Oluff Jempt po Backe. Lagmannen Nils Bodilsson, her Nils Morthensonn i Rödönn och Jonn Larsson i Lansem ombedjas besegla brevet, som var »skriffuidt oc giort po Honngstad pindz affthenn aar effther Gudz byrd 1573».

Sigillen borta. — N. M. 45.762.

Nr 62.

Stockholm den 12 juni 1574.

*Svenska.**Orig. på perg.*

»Thwre Bielcke, ridder till Halstad och lagmann öfwer Opland och all Westre Nordlandenn», gör veterligt, att »år effter Gudz börd 1574 thenn 12 Junij», då han »för rette sat på Stocholms rådhus» i närvaro af »her Niels Gyllenstierne, frij herre till Birkeholm, her Gabriell Christiernnson, frij herre till Mörby, her Jören Gera, frij herre till Birkewijk, her Claes Fleming, frij herre till Swidia, her Hogenskel Bielcke, frij herre till Lecköö, Bengt Gylda, ridder till Påtorp, Erich Karlson, ridder till Nynäs, Gustaff Baner, ridder till Djurs-holm», kom för rätten »hederlig mann, her Peder i Torsåker uthi Ångher-mannelandh och presenterede ett Effwert Hendrichson heredzhöfdings dom-breff, lydendes på ett hemen Lingarne benempdt, liggienes i Twna sochn uthi Helsingelandh, hwilket Lingarne för:de her Peders fader och faderbroder ått hade, och bewiste same breff, att för:de her Peder hade för någon tid seden bytt sig någon del till uthi för:ne Lingarne och thå giffvitt mellen för:ne bythe fyra hundrade femtije mark konung Gustaffz mynt. Lydde och för:de breff, att för:de her Peders faderbroder, såå och hans sonn haffve same peningher vpburit och än thå ett hundrede mark konung Erichs mynt i stille. Men nu war någhen del uthi för:de Lingarne obethalt, som komer för:de her Peders brodersonn till, Osten Jörenson benempdt, för hwilcken del för:de her Peder haffver giffvitt siutije och fem lod sölff före, så att same Lingarne ähr nu i allo motto welbethalt». »Och är eij same heman större, än ther kan säs 6 tunnor säd oppå.» Köpet, som enligt vitnesmål af Mårten Larson och Gulich Mickilson var lagbjudet och lagståndet både i Ångermanland och Helsingland, stadfästades af rätten. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 70.872.

Nr 63.

Söderköping den 30 mars 1585.

*Svenska.**Orig. på perg.*

Per Skaningh säljer med sin hustrus samtycke »vällerd mann her Jonn Månsonn, kyrkeherde widh Kudby, enn åbodeuall, liggandes vtij Surköpingsh nordann åhnn emellann gamble Per Böttsonns åbodeuall och Effuerth Hollms åbodh för fyretie marck såå gott mynt, ath fyra marck görra ehna godh dal-ler», hvilka penningar han emottagit. Bredd och längd angifvas i alnar. Hind-rick Jackopsonn och Euerth Hollm borgemestare ombedjas att med sina egna och Söderköpings stads sigill besegla brefvet, »som skriffuith ähr ij Sörköpingsh thenn xxx Martij Christij åhr 1585».

Sigillen borta. — N. M. 75.137.

Nr 64. Utan ort och dag [efter 1585].

Norska.

Orig. på perg.

Fragment af ett förlikningsbref, genom hvilket Johans [*sic*] Olssen och hans syskon fortfarande som förut skola behålla en half huds jordskyld i Elffuestadt, rörande hvilken tvist uppstått med Thore och Jakob Hackonssöner. Ehuru nämligen den förre af de sistnämde fått af sin fader Hackonn Biørnersønn samma jordskyld utom sin öfriga andel i arf efter honom, kunde med ett den 28 juni 1585 dateradt skiftesbref af motsidan bevisas, att den samma tillhört Johans' modernegods, hvarför den af de tillkallade förlikningsmännen tilldömes honom. »Datum ut suppra.»

Sigillen, som ej varit flere än 2, äro borta.
Brefvets öfre hälft är bortskuren. — N. M. 40.838.

Nr 65. Hultserum den 19 febr. 1586.

Svenska.

Orig. på perg.

»Erich Gyldenstjerne till Nynäs, ridder och lagman wthij Smålandh», gör veterligt, att »år efter Gudz byrdh it twsende femhwndrade åttatio och vpå thet sätte then nittonde februarij», då han höll lagmansting »wthi Hwlsenum i Tiwst» i närvaro af »erligh och welbördigh Nils Karson til Toristorp samt förständig Michell Sefredson, Hans Bröms, Anders Anderson» och konungens fogde Erich Arffueson, kom för rätten Ingemar Nilson »och lade i rätte it konung Giöstaffz breff, lydandes, at Hans Konge May:tt och ricksens råd haffue dömt för:ne Ingemars fadher, benemdh Nils Raffuelson enn gård till, be:d Belsedh»; hvarom under ransakningen vidare framkom, »at för:ne Nilses fadher, be:d Raffuel, löste för:ne Belsedh till sigh, effther thet war hans fadherlige arff, och effther för:ne Nils lodt allene skriffua sig samme gårdh til, och meente förthenskuldh för:ne hans son Ingemar, at han och hans medarffuinger ville behålla gården. Och effther för:ne Raffuel hade flere barn, honom för wthen, som ähr först för:ne Nils, Bodtwidh, Per, Marit, Siscilla och Britha, för:ne Raffuels barn och döttr, och effther för:ne Bälsed kommer theris fader Raffuel till, effther som förberört ähr, så dömdes samme gård alle för:ne hans barn till, och effther för:ne Raffuel hade än tå twå gårdher, be:d Fröö, en gårdh, och Öndal, en gårdh, så at the äro thre gårdher tillhopa, och effther för:ne icke kunc förlikes, så kastes ther lodt och föll låthen; at Per Raffuelsons barn och hans syster, be:d Britha Raffuelsdatters barn skolle behålle Bälsedh och Bodtwidh Raffuelsons barn och hans syster, be:d Siscilla Raffuelsdåther, skolle behålle Fröö och Nils Raffuelsons barn och hans syster, be:d

Marit Raffuelsdatter, skolle behålla Öndal, dåch så at sex ouilda men skolle bese och mätha för:ne tre gårdar» och beståmma mellangift i penningar för dem, som fått de minsta. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet tillplattadt. — N. M. 42.379.

Nr 66. **Kållerstad den 4 mars 1587.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Isack Olsönn till Hånger, herritzhöfdingz dom haffuenddis i Wesbo paa thenn edle och welbyrdige herres, her Carl Giöstafsson wegne till Toftaholm», gör veterligt, »at åhr epter Gudz byrd 1587 thenn 4 Martii», då han ting höll i Kållerstad i närvaro af fogden Lasse Rasmusson, kom för rätten Laritz i Bexade, Arffuidt i Lefvåås, Månns Jonnsönn i Kållarydh och Håkon i Reffelle på sin hustrus, Eline Jonnsdotters vägnar och »alla these for:ne skötte Knudt i Rydt allan theris aruelott, som the åtta i for:ne Rydsgård ifrån sig och sine arffuinger och in wnder for:ne Knudt Jönnsönn i Rydh och hanns epter kommenndes arffuinger med it ödegierde i Wglarp». »Och åhr ther förre giffuit penningar 90 marck och daler 9 st.». I nämnden sutto Jonn i Huilued, Hanns i Hult, Per i Fegerhult, Arendh i Brydstad, Beinngt i Drafföö, Suenn i Kieffziöö, Jönns i Tånge, Lass i Hyltte, Månns i Sporrade, Arendh i Agneterydh, Anders i Huilued, Knudt i Helgaltt. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. Texten är urblekt. — N. M. 80.079.

Nr 67. **1587.**

Norska.

Orig. på perg.

Suend Sue[nd]sönn i Loffergaard stadfäster med sin hustrus och verbroders Thioستulf Karlsönnns samtycke det byte, »som dieris fader Karl Thioستulfsson giordhe meth Gunulff . . . son om jord . . ., som dieris byttes breff uthuier. »[Datum]» . . . anno 1587 dagh».

Hål finnas för tre sigill, som äro borta. Texten är delvis bortnött och brefvet därigenom svårläst. — N. M. 7.873.

Nr 68. **Tveta härads tingsställe den 11 maj 1588.**

Svenska.

Orig. på perg.

Per Ribbingh thil Ulsnäs gör veterligt, att då han »anno 1588 den 11 Maii» höll ting med menige man »ij Tuetta härat ij erlig och förståndig mans Erick Galles närutare, som här befallningen haffuer på Kongl. Ma:ttz vägna»,

kom för rätten »beskedeligh man Måns i Häslarp och Anders i Biornared och bekende sig, atte hade med berätt mod såltt och vplathth . . . Jöns Larenson ett bool ij Rossendal, som de med sina hustrur lagligen erffitt hade, for peninger 4 daler». Fastar voro Per i Lekered, Lasse i Seffuedebo, Jon i Gredby, Jöns i Hunseberg, Raffuel i Häliared, Lasse i Målebo, Peer i Tokered, Biörn i Barnarp, Ifnuar i Elmevick, Anders i Kanarp, Lasse i Åsen [?], Jon i Tranhultt. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet väl bibehållet. — N. M. 24.134 a.

Nr 69.

Örebro den 20 maj 1589.

Svenska.

Orig. på perg.

Hertig Karls af Södermanland förläningsbref för hans »tro tienere och befallningsman öfwer Närliche Josth Curtzell» på ett nyupptaget torp Agnås eng, liggande på Götlunda egor i likanämnda socken, som han redan förut erhållit till evärlldlig egendom under rätt frälse, samt på »ett vårt hemen, Bredegården benemdt, i Binneberga by och sochn, till ewärdelig ägendom under rätt frelse och frelsemanna tienist». »Gifwit Örebro den 20 dag Majj årh etc. 1589».

Sigillet vidhänger. — N. M. 72.164.

Nr 70.

Bergen den 6 april 1590.

Norska.

Orig. på perg.

Jenns Pedersønn Holst paa Stædie på sina barns Mettæ Jensdatters samt Thorbær och Peder Jensønners vägnar, Peder Andersønn på Tiuffuenn på sin hustrus Giertrudt Torbersdotters vägnar, her Widerich, Endre och Goutte Torbørsønner, på egna vägnar och med fullmakt af deras broder Hanns Torbørsønn, göra veterligt, att »anno 1590 thennd siette Aprilis» gjorde de i Bergen arfskifte efter sina föräldrar, Torbør Guttessønn och Giorffueldt Olluffsdotter på Femmeræidt. Vid faderns död, då sönerna ej ännu varit fullvuxna, hade modern öfvertagit boet oskiftadt, men då hon affidit, som var för två eller tre år sedan, hade all lösegendomen skiftats enligt upprättadt register i 6 lika delar mellan fyra bröder och två systrar, af hvilka den ena, Gururij [?] Torbørsdotter, Jenns Holstes, som dött före modern, efterlämnat tre äkta barn. Rörande däremot den fasta egendomen, som tillfallit dem efter föräldrarna, hade denna nu uppdelats dels i fäderne dels i möderne och dessa halfparter i sin ordning i tolf systerdelar hvardera, eftersom de »wore fæm brødre och thuinde søstre». »Da kom paa for:ne Jenns Pedersøns børns anpart efter

thieris salige moders dött Ølnæs i Sognedall, skylder aarligenn ein halff løb smør och fem mæller kornn och inthet andett etc. Der nest haffuer wij bytt och skifft woris møderne gods wdj ni søsterparter oc wy brødre erffuer och tager woris broders, Suend Torbensønns anpart, som døde förindt sin modher. Da fick for:ne Peder Anderssønn paa for:ne sin quindes, woris søsters ahnpartt Thy wdi Wdlandt liggindis, skylder aarligenn halffanden løb smør, Lyssne i Lærdall thuo mæller kornn, Øye sammestedhs thuo mæller kornn, oc Mettim i Soluerenn thuo mæller korn och inthet andett. Sijdenn bleff dett andett altsammen bytt och skifft wdj fire lige partter oc kom paa for:ne her Widericks ahnpartt these epherschreffne jorder och jordepartter med ødegaarder: Ørkeveg i Sogenn skyller aarligen ein løb smør och thuo mæller kornn, Wingum ein halff løb smør och vj mæller korn, Torffuenn ein halff løb smør thuo mæller kornn, Rodum i Liuxster thuo mæller kornn, Quammer thuo mæller kornn, Skællestadt i Sognedall thuo mæller kornn, Hagestadt j spandt smør och Kaldum i Haranger halffanden wong neffuer, som di andre søskinne haffuer wndt for:ne her Widerick aldeine. Endre Torbersønn lottidt Femmeræidt skyller aarligenn halffanden løber smør, j hudt och 8 mæller kornn, Woldt i Hordall 4 mæller kornn, Øfttedall j løb smør, thuo mæller kornn, och haffuer for:ne Endre, som ær ælste broder, loffuit for:ne Goutte sin broder sin ahnpart wdj Fæmereidt adt skulle besijde hannom till aarlig landskyldt och andrum rettighet; och paa Hanns Torbersønns ahnpartt Bærdall, som handt nu paa böer, skyller aarligen en løb smør, viij mæller kornn, Woldt 4 mæller kornn, Lössne j løb smør, Øfttedall ein halff løb smør, thuo mæller kornn, oc Sollem i Thiøsnes sogenn j hudt. Ittem vij alle fire brøderne finge till byttes wdj ein grundt, kalles Skinderthofft, liggindis offuen for Wetterleuen, skylder aarligenn i grundeleije fem mark danske, fire ss., 2 album, huer woris ahnpartt ther aff er 20 ss., 2 th., med hvilket byte de alla förklara sig nöjda. Brefutfärdarne underteckna brefvet »huer medh egenn handt» och besegla det samma jämte »Niels Biørnsønn, Sefrenn Anderssøn, Hans Skriffuer, raadmendt i Bergenn, oc Mortenn Nielsøn, byschriffuer samestedz, som offuer samme wenlige arffueskiffte werit haffuer». »Actum Bergenn anno & die ut supra».

Häraf finnas 2 lika lydande exemplar. På båda äro sigillen borta från de 8 kvarhängande remsorna. På uppslagen står vid 1:a, 2:a och 3:de remsorna: «Jens Holst egenn handt. Widerik Torberson egen handt. Guude Torberson egen [ha]nde». — N. M. 17.865.

Nr 71. Kinne härads tingsställe i Forshem den 12 okt. 1590.

Svenska.

Orig. på perg.

»Anders Gudmundhsønn till Hedaker och wdj herradhöffdingz stadhsittandes i Kinnaherrad wpå thenn edle och welborne mans wegna Jorenn

Påsses till Hellekiis» gör veterligt, att «år effther Gudz börd 1590 thenn 12 Octobris», då laga ting hölls med samma härad i »Forsum» i närvaro af Jören Stake till Råbeck, Erich Stake till Hönssetter, Torstenn Christoffersön till Biurum och K. M:ts fogde Per Bench[t]sönn, kom in för rätten »Per Hakenson i Widdum, fulmündigh aff Karin Suensdåtter, Suen Torbiörsönn, fulmündigh aff Ingridh Suensdåtter, och skaffwade Erik Larsönn ehn gårdh till liggendes i Bullume by och sochenn», för hvilken säljarne uppburit köpeskillingen. «Thesse tolf wåre her faste män ått och wpå skafftid hölle, som först er Lars Simonson, Rawall i Wättelösse, Suenn Ambiorson, Torsten i Skalfuem, Anders Olsönn, Erich i Trollum, Håken Lasseson, Håken Sigheson, Oluff i Westeby, Lasse Hakenson, Anders Andersönn». Brefutfärdaren beseglar med sitt eget och häradets sigill.

Sigill: 1. tre eklöf i sköld under hjälm; 2. häradets. — N. M. 39.235.

Nr 72. Ydre härads tingsställe den 18 maj 1591.

Svenska.

Orig. på perg.

Hans Erichson till Roderstorp, K. M:ts befallningsman på Linköpings hus och i dess län samt »häretzhöfdinghe dom haffwandes wthi Ydhre på then edle och welbördighe Arffuedh Tönesons wängnar», gör veterligt, att »åhr effther Gudz bördh 1591 then 18 Majj», då laga ting hölls i nämnda härad i »Kongl. Ma:ttz befallningsmans, ehrlig och welachtedh Jöns Boosons närware», kom för rätten »Lasse Benchtson ij Hultt, huilkien war fulmyndigh aff hustru Kierstin ij Edstestorp, ittem Mattz ij Kulla wpå sine egne wängnar och tingskiöthe Per Håkenson i Edstestorp samme Edstestorpa gårdh» för 64¹/₂ marker, och var »samme gårdh för:ne Per Håkensons rätte arff och etteleff, thesliges lagbudhen och lagståndhen». Fastemän voro de 12, som sutto i nämnden, nämligen Nils ij Seffuestorp, Jacop ij Fludehammar, Oluff ij Hälijesfal, Per ij Hestra, Jon ij Liffuemåla, Lasse ij Siggamåla, Per ij Gaffsledh, Per ij Kåffrabodha, Suen ij Rudha, Joen ij Stubarp, Oluff ij Grinsbo och Jon ij Giorstorp. Brefutfärdaren och Jöns Booson besegla.

Sigillen borta.

Tryckt af L. F. RÅÄF i *Saml. och anteckn. t. en beskr. öfver Ydre härad i Östergötl.* (1856), s. 343, där de då ännu kvarsittande sigillen beskrifvas. — N. M. 85.069.

Nr 73. Södra Vedbo härads tingsställe den 8 juni 1591.

Svenska.

Orig. på perg.

Hanns Erichson till Roderstärp, »Konng:e Ma:ttz till Swerge... wnderdånighe tiennere och befallningsmann på Linkiepijngs hues med thes län», gör

veterligt, »atth åhr effter Gudz bördh 1591 then 8 Junij», då han höll laga ting i S. Vedbo »på ehrlich och welbördigh mann Håkan Knuttsons vägnar wttij högbe:tte Kong:e Ma:ttz befallningsmann ehrlich och wellachttedh Jöns Boosons närware», kom för rätten »Jöns Nilsson ij Fagretåffta, hwilken war fulmyndigh aff Benth¹ Skiytte och hans medarffwinger att tingskiötthe Per ij Löffhultt ett skatte tårp, benämht Långerum, för penningar 22 mark, oxer 4 stycker», hvilket skedde. I nämnden sutto: Erich ij Smestorp, Nilss ij Brechnerydh, Brådh ij Wyhöredha, Joen ij Lönsåes, Per ij Syntharp[?], Oluff ij Biinarp, Per ij Skogh, Arffuedh ij Siusta, Lasse ij Mowenta, Nilss ij Ingarp, Per ij Långaness och Amundh ij Qvarnnarp[?]. Brefutfärdaren och Jöns Booson besegla.

Sigillen borta. — N. M. 75.138.

Nr 74. Moseby i Hjerdal den 19 nov. 1591.

Norska.

Orig. på perg.

Olof Hansson och Kitel Haluorsson göra ett jordbyte sins emellan på det sätt, att den förre skall hafva »thu marckeboel i Syndre Tune oc i Hiardal leginde», och den senare »thu marckeboel jordh ij Østre Skornes ij Hiardal leginde». Jämte brefutfärdarne besegla två »erlige mend Toff Frølan och Suenthe Bø» brefvet. Bytet skedde »paa Moseby i Hiardal 19 Novemb: anno 1591».

Sigillen, som aldrig varit flere än 3, äro borta.

**Nr 75. Södra Vedbo härads tingsställe i Hult den
16 okt. 1592.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Jöns Booson till Sijreda, sittandes ij häredz höffdinga staad ij Södra Wedbo på then edle och wälborne fru Annas vegna, fru til Hörningsholm och grefinde til Stäckholm och Wåsteruick», gör veterligt, »att ååhren efter Christi byrd 1592 then 16 Octob:», då laga ting hölls i Hult i S. Vedbo i grefvinnans befallningsmans, Niels Peerssons, närvaro, kom för rätten »Håkon ij Bergh, Niels ij Kussabergh, Per ij Helgarp i Ingarp sochn, Suen i Edeltorp ij Rums-kulla sochn, Emundh ij Junghult ij Håsløby sochn sampt med alla thesas med-arffuingar och laagskötth Ingell Larsson Slamarp med alla sina omliggiandes ågor för ett och femtio lod seelf, doch haffuer han sin egen arffuelott både ij gård och seelf. Item är och een tomt ij samma gård, som Oluff i Nääs ij Ingarp sochn sampt

¹ Urspr. har stått Sven, som ändrats af en senare hand.

med alla sina medarffuingar hade, huilken han och lagskötte Ingell Larsson för fyra tunnor rogh». Gården, »liggiandes ij Ingarp sochn ij förbe:de häradh», var ärfd efter säljarnes föräldrar samt lagligen uppbjuden och lagfaren. I nämnden sutto: Anders i Bygdåås, Oluff ij Nääs, Sven ij Påttarp, Jonn ij Svenhult, Ingell ij Boxafall, Måns ij Torfrydh, Swen ij Boaskogh, Per ij Gynnersnät, Lasse ij Boarp, Sven ij Vaarhult, Jon ij Wästraby och Jon ij Krapparp. Niels Peersson häradsfogde och Jönns Boosson häradshöfding besegla med egna och häradets sigill.

Sigillen saknas. — N. M. 51.412.

Nr 76. Österrekarne härads tingsställe den 3 jan. 1593.

Svenska.

Orig. på perg.

»Hans Jönsson, häredz dom haffuande på Österrekarne på then adle ärlige och wälbördighe mans wengne Erich Staakes till Hanesätter», bekänner, »att åren efter Christi börd ett twsend femhundredt niitiio trij 3 Janwari», då han höll ting med allmogen i för:de härad »påå rettom tingstad på Kiwlaås i närware M: N: H: och första fogde Simon Erichson», kom inför rätten »Erich Pärsonn i Tigby i Gilberga soken i förbe:te häred och gaff tilkenne, att han på Ingewals barns wengne hade igen löst aff Hans Jönsson fem öre sexton peninge landz iord i förbe:te Tigby för fyratio mark och twädelin aff en fyre loodh sked. Sammattiid hade förbe:te Erich igen löst aff Oloff Mattzson i Myreby i Hwseby soken fyre öre åtto peninge land jord i förbe:te Tigby för fyretio mark, för huilke peninger jorden hade warid pantsatt». Säljarne hade erkänt sig hafva fått full valuta, hvarför rätten stadfästade köpet. I nämnden sutto: Oloff i Myreby, Jon i Sundby, Oloff i Sköteby, Jonn i Hedemora, Jöns i Lidö, Pär i Engeby, Nils i Ekeby, Oloff i Mädelby, Nils i Ekeby, Erich i Walby, Lasse i Österby och Jahan i Kiula. Brefutfärdaren beseglar med sitt eget och häradets sigill. »Giffuid och scriffuidh åhr oc dag som för scriffuid stäär».

Sigill: 1. sädesax och årtalet 77; omskrift: ØSTERREKERS HERED. 2. bomärke i sköld. — N. M. 47.256.

Nr 77. Löfsta [i Memmings härad] den 6 jan. 1593.

Svenska.

Orig. på perg.

»Madelen Larssadotter» gör med sin sons och släkts råd, ja och samtycke ett jordbyte med sin man, »edele och velbördige Erick Jönson till Löfsta, vti så måtta för bägges våra lägenhet, at han mig goduileligen vplåtit haffuer en sin gårdh i Östergötland, benemd Diurkälla ij Motala sokn och Aska härade, renter årligen itt pund smör, teslikeste en vtiorde Mylinge i Harg sokn

i Åkerbo härade, renter årligen tre spen korn. Så hafver jag ter emot vederlagt förbe:te min käre man en min gård i Smålandh vti Yggestörpz sokn och Tvetha härade, benemd Målen, renter årligen et pund smör, och en vtior d i Hedegiärde ij Ödestugu sokn, ränter årligen tuå gamla ortuger, teslikeste i Östergöttlandh ena vtior d i Åkerby i Ekebyborna sokn och Aska härade, som årligen ränter tre span korn». »Vedervordzmen voro, som är min hiärtekäre son Päder Hansson till Walsta och min käre frände Maguris Jörenson till Diula», hvilka ock underskrifvit och jämte brefutfärderskan beseglat brefvet, »som skriffuit är på Löffsta helige tre konga dag åren effter vår käre frälsares Christi födelse tidh it tusend femhundrat nyietje och på thet tredie».

Sigillen borta.

På uppslaget: Per Hanssån medh egen handh. Mawritz Jörenssån medh eggen handh. — N. M. 81.560.

Nr 78.

Bröttjestad den 27 maj 1594.

Svenska.

Orig. på perg.

»Isak Olsson till Hanger, häradzhöfdingz doom hafuandes i Wäsbo på then ädle och welbyrdige herres, her Carll Göstafzons wegna till Tofftaholm», gör veterligt, att »åhr effter Gudz byrd 1594 then 27 dag Mai», då han höll laga ting i Bröttjestad i närvaro af K. M:ts fogde Knut Andersson, kom för rätten »welbyrdig man Jöns Jöransson till Samsared, fulmyndig på thesse effter:ne syskennes wegna, Per Torsson, Erlan Torsson, Jöns Torsson, Suen Torsson, Jon Torsson, Karin Torsdotter, Ingierd Torsdotter, Ingeborg Torsdotter och Karin Torsdotter, till att skiöta alla thesse forskreffnes erfuelothar i Wakersboda gård i Bursedz sochn och i ett halft torp, benempdt Slättered», på hvars begäran rätten skötte ofvanskrifna egendom från de förra egarne till »Jon Larsson och hans son Lasse Jonsson i Wakersboda», och »är therföre giffuet halffsiunde tiogh goda daler i god werd och reda päningar». I nämnden sutto: Anders i Bröttiestad, Suen i Skiälsarup, Knut i Helgalt, Knut i Gasboda, Lale i Erlandzboda, Jöns i Amfraboda, Suen i Strand, Anders i Löffäsaz, Arued i Stackaboda, Peder i Moshult, Erland i Slätte och Eluff i Wä. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet borta. — N. M. 81.760.

Nr 79.

Simtuna den 15 aug. 1594.

Svenska.

Orig. på perg.

»Bengt Håkonssonn, häradtdom hafwendes i thette sinne wdi Simmetuna härade wdi Fiedrunge landh», gör veterligt, att »anno Christj 1594 thenn 15

Augusti», då han höll ting med nämnda härad i Simtuna sockenstuga, kommo för rätten »Lars Erichsonn i Isäthra på sine ägne samptt sine bröders [vägnar], Peder Erichsonn i Gällwade, Oluff Olsson i Söderbäck, Erich Jonsson i Kärbo sochnn samptt thre hans systrar, som äre Kirstin, Karinn och enn systerkull. The alle sålde Oluf Erichson i Söderby thre öres landh, husz och jordh, liggiendes i Söderby för fämtom [!] lodh sölf, them för:ne Lars Ersonn på alle sydskanes wägne kände sikh upburitt hafue». I nämnden sutto: Erich Jönson i Alebäck, Erich Pärsonn i Billestena, Erich Jonsson i Kaby, Nils Persson i Lundby, Per Andersson i Härvesta, Michil i Staff, Per Jörensönn i Mälby, Erich [i] Hinsbo, Bengt i Mädelby, Matz Person i Alebäck, Bengt i Lööth, Bengt i Koby. Brefutfärdaren beseglar.

Sigillet är bortfallet ur den kvarhängande järnsköllan.

Nr 80. Göinge härads tingsställe den 23 sept. 1594.

Danska.

Orig. på perg.

»Bodell Suendssen ij Simentorp» gör veterligt, att »aar effter Gudz byrd 1594 mandagen thend 23 Septembris» var han »paa Giöng heritz ting» och öfverlät till Mattis Fraastenssen den egendom i Blankehølte, som hans hustru ärft efter sin fader, och hvilken han med hennes samtycke redan förut sålt till denne. Brefutfärdaren beseglar jämte Bodell Niellssen i Aaristlöff, tingfouget, och Clauss Perssen ibidem, tingskriffuer.

Sigillen, som synas varit fyra, äro borta. Brevet har ett hål, och skriften är delvis nästan bortnött. — N. M. 30.178 a.

Jfr nr 82.

Nr 81. Nyköping den 22 sept. 1595.

Svenska.

Orig. på perg.

Borgmästare och råd i Nyköping göra veterligt, »ath årenn effter Gudz byrdh 1595 thenn 22 Septembris» kommo på rådstugan inför ståthållaren Lasse Wegöte till Skädui och sittande rådet »beskedeligh menn Bencth Jonszon, Staffan Closamar, Swen Anderszon och Staffan Benctszon på Bencth Jonszons mors wegna och hembladhe erligh och förståndigh mann Jahan Wintappare theris gårdh liggiandes oppå Aknixegatun emillan Jon Åtuidzsons gårdh och Seffridh Skomakare gårdh, hwilkenn gårdh the honom sålth hadhe för femtiie dalar i godth mynt», som de uppburit, »och ähr gårdzenns lengdh och bredh, som her effter föllier, lengde westantil vt medh Seffridh Skomakare gård lxxijj alin, nordantil vt medh Strockgatun xxvijj alna in quarter, swnantil vt med Lasze Månsöns gårdh xlij alna, på östre sidan vth medh Jon Åtuidzsons gårdh

xl alnar iii kvarter och löper en hacka vt medh Jons gårdh och in til Lasze Oloffsons gård och ähr nidh vth medh Lasze Oloffsons gård xvij alin. Thesze effterschriffne godhe menn haffue melth szamme gårdh: Staffan Bencztson byfogte, Hindrich Semsckare kemener, Jon Åtuidzson, Knut Jonszon, Jonn Jackopszon, Per Jønszon, Lasze Oloffszon och Mårthen Oloffson, och ähr samme gårdh oppå väre råstugu 3 resor opbudin och ähr lagstånden». Köpet stadfästes af rätten. Brefutfärdarne besegla med stadens insegel.

Sigill i tråkupa kvarhänger. — N. M. 39.236.

Nr 82. Göinge härads tingsställe den 10 maj 1596.

Danska.

Orig. på perg.

Jens Ollssen ij Trenneuij gör veterligt, att då han »aar efter Gudz biurd 1596 mandagen thend 10 maj war paa Giöng heritz ting», skötte och afhände han från sin broders hustru »Himpe vdi Kreflebo ald thenn jord, grund och eidom hun haffuer arffued efter hindiss forelder vdi Blankollte gaard och ind till Mattiss Frostenssen, som paa samme gaard bouer och hans hustru Sidsse och deriss arffuinge till euig eidom». Brefutfärdaren, som själf beseglar, utbeder sig därjämte under brevet »Giöngheritz indsegell, Jens Frennessen ij Atteruij, saghörer till for:ne ting, Clauss Perssen ij Aarisslöff, tingskriffuer om deriss signeter».

Sigillen borta. — N. M. 30.178 b.

Jfr Nr 80.

Nr 83. Kinda härads tingsställe den 13 maj 1596.

Svenska.

Orig. på perg.

»Oluff Esbiörson till Hoffued, häredzhöfdingedom haffuandes ij Kind på thenn ädle och wälbördige Nils Nilsons wägna til Säby», gör veterligt, att »åår efftther Guuz [börd] 1596 then 13 Maj», då han laga ting höll med allmogen »wdij for:ne Kinda häredtt på rättom tingstaa och dag» i närvaro af K. M:ts befallningsman darsammastädes Erick Arffuedzson, kommo »beskedelige män Måns Sonnasson ij Marstada, Bärtill Pedersson ij . . .¹, Giord Jönsson ij Bramttestada och bekennde sig, atte haffua . . . soldt beskedeligenn manne Olaff Jonsson ij Yxefall alland then synnersta gårdenn ij for:ne Yxefall for nijttio mark», som de bekommit. I nämnden sutto: Måns ij Wijnnetorp, Måns ij Forssa, Clemett ij Stomptorp[?], Oluff i Boda, Amund ij Falle, Jonn Ingolfsson ij Westers[r]um, Måns ij Banckestatorp, Lasse ij Krwtteboda, Birge

¹ Namnet är utplånadt.

ij Kylla, Peder ij Millingetorp, Clemett ij Stubbarp, Arffuitt ij Wesby. Brefvet beseglas af brefutfärdaren med hans eget och häradets sigill samt af Erick Arfuedzson.

Sigill: 1. och 2. tillplattade; 3. häradets. — N. M. 75.139.

**Nr 84. Vadsbo härads tingsställe, Fröåkra i Lyrestads sn,
den 22 okt. 1597.**

Svenska.

Orig. på perg.

»Jacob Peerson, häradzhöfdinge dom haffuandes i Wadzboo wppå then edle och welbördige mans wegna Boo Ribbingh till Säby», gör veterligt, »att anno etc. 1597 then 22 Octobris», då han »tingh hölt i Lyresta socken i Fröåker i min nådigeste furstes fougtes närvara, erligh och welförståndigh Benncht Nilson», kom för rätten »Helff Laureson och Sigge Peerson medh sin syster Eline Peersdotter och bekenne sikh lagligen haffua soldh beskedeligom manne Oluff Joenson i Siötorp allan then deel och byrdarätth, som the åthe i Hielåsa halfua gårdh för fyretijotre en half marck örtiger penningar etc. Wijdare framlagdes eth kiöpa breff, som saligh Stafan Peerson hade wtgifuet anno etc. 1574 then 15 Octobris, tå han tingh hölth i Kiooss, förmälendes att tå hade sikh bekenndt hustru Kirstine Oluffz i Kiooss lagligen haffua soldh Oluff Jönson een tolftedeel i Hielsås för een oxsa och een koo, een tunne kornn, eth half lispundt kåppar och fäm marcka penningar. Enn hade sikh tå bekenndt Karine Suensdotter, att hennes moder Eline Suenns hade och lagligen soldt Oluff allan sin arffueluth sammastadz för halffnionde mark och sex öre ij marken och bekenne, ath hon och hade opburret någre penningar aff Oluffz fader för sin deel sammastadz. Enn gaff Oluff för Karin Suens för all lagfångh åthe marck penningar och tuå skepper rogh etc. Anno etc. 1564 then 16 Decembris, tå tingh höltes i Hoffua, hade sikh bekennth Lauretz Anderson och lagligen haffua soldt Oluff allan sin arffueluth i Hielsåss för een och tiugo mark och sex öre i marcken och fira hundrede jernn etc. Och haffua thenna förnämpde alla sikh bekenndt wpburrett haffua förnämpde penningar, oxar, koo, kornn, rogh och allan wärdöre . . . Och haffuer förbemälte Oluff Joenson nw arfft och kiöptt, så ath hann äger nw halfuan gårdenn och är lagbudenn och lagstånden effter Sueriges lagh, och thenna effter schriffne tolf såthe i nämpdt och är här faste withne . . . : Oluff i Siötorp, Nils i Bornes, Hemingh i Kropfäldh, Peer i Helietorp, Lauretz i Elstorp, Anders i Killa, Moens i Kollen, Anders i Elgeråås, Lauretz i Horsakleppa, Anders i Törfua, Bengt i Biörtorp, Ingewall i Mörtestada». Brefutfärdaren beseglar med sitt eget och häradets sigill.

Sigill: 1. bomärke i sköld; 2. borta. — N. M. 39.237.

Nr 85. **Håkanstad i Brunflo socken den 21 febr. 1598.***Norska.**Orig. på perg.*

»Peder Oellssenn i Voirbachenn i Lopnne sagenn och Kield Oelsenn i Ouid i Bröndfloud sagenn» sälja med sina hustrurs samtycke till de senares broder Niels Niellssenn i Fugillstedt deras »arffue part vdi Onsall», som de fått »epther theris sallige moder», för xxxij mark, som uppburits. Köpet bevitnades »paa Mariby kierckewolld i meninge mandtz paahörellsse, besönderlige under disse dannemendt Jonn i Offuerby, Thord i Fugillsted och Peder Niellssenn ibidem». Lagmannen Peder Thomessen och Thord i Fugilsted ombedjas att besegla jämte brefutfärdarne. »Datum Hungsted thend 21 Februarij aar m d lxxxxvij».

Sigillen borta. — N. M. 45.329.

Nr 86. **Österrekarne härads tingsställe den 10 juli 1599.***Svenska.**Orig. på perg.*

»Hans Jönsson, häredz dom haffuande på Österrekerna på then ährlige och wälbördige mans wengnä Hans van Masback til Ökna», gör veterligt, »att åren epter Christi börd 1599 then 10 Juli» kommo på laga ting med allmogen i nämnda härad, som hölls »på rettan tingstad på Kiwlaås i M. N. H. och förstes fogdes närware Mattz Aleningh», Hans Jönsson i Suallinge och Lasse Anderson i Medsta och sålde »beskedelig man Erich Pärsonn i Tiigby i Gilberga socken på hans stijffbarns wengne, salige Ingewals barnn, 3 öre land iord i förbe:de Tiigby för 27 mark såå gotth mynth, att 4 mark göre en god daler», hvilka penningar de uppburit. Köpet blef såsom uppjudet och lagstån det af rätten stadfastadt. Fastemän voro Nils i Ekeby, Oloff i Mälby, Erich i Walby, Mickell i Högby, Mattz i Hammarby, Grels i Wiby, Martten i Skraffuesta, Jon i Jär, Olaff i Skinninge, Oloff i Torsätter, Jöns i Hetteby, Mans i Stensholm. Brefutfärdaren beseglar med sitt eget och häradets sigill.

Sigillen: 1. bomärke i sköld; 2. häradets (se nr 76). — N. M. 47.257.

Sagor och sägner, skrock och öfvertro från finnbygder och lappmarker.

Sagnet er isandhed en Folkedigtning, som ikke er grebet ud af Luften, men med barnlig Fantasi udformet af Virkeligheden. Traditionen vil bevare den i de mindre Træk, saalenge Naturen fremholder den i de store — og vi vil aldrig blive saa kloge, at dens Barnesprog ikke finder et lyttende Øre.

MAGDALENE THORESEN.¹

Efterföljande uppteckningar till belysande af väsentligen nordfinnarnes tanke- och känslolif utgöras af i svensk dräkt framställda finska originalberättelser. I södra Lule lappmark har jag likväl haft svensktalande, i norska Finmarken norsktalande lapska sagesmän. Vid denna öfverflyttning till svenska har jag bemödat mig att söka i möjligaste mån dels återgifva det karakteristiska i uttryckssättet, dels bevara lokalfärgen och tidsfärgen öfver det hela. I noterna med petitstil har jag å andra sidan velat lämna några sammanträngda förtydliganden, äfvensom hänvisningar till literaturen.

I. Olof Andersson Parfa berättar.

Vid tiden för Jukkasjärvi kyrkas byggande bodde här i *Piilijärvi* by en trollkunnig lapp vid namn EJNARI, som det talas mycket

¹ *Billeder fra Midnatssolens Land.* Kjøbenhavn 1884. S. 6.

om i denna trakt. En gång kom han körande till kyrkplatsen med en pulka af snö och en varg till dragare. Väl framme, sporde han lapparne: »Månne jag får släppa min ren på bete till sammans med edra?» Detta nekades honom, men ändå släppte han vargen i bet med renarna. Och ingen af dem blef rifven.

En gång kom Ejnari till *Puoltikasvaara* by och önskade där låna båt öfver *Soutojärvi*. Detta fick han emellertid ej, enär värdinnan (husmodern) i gården sade sig behöfva sin båt själf. Hvad Ejnari nu gjorde? Jo, han tog vid stranden en stor sten, stälde sig på honom och reste så i väg öfver träsket. Ännu i denna dag kan man se stenen, och han ligger på *Ejnariniemi* (Ejnarsudden) och har märken efter Ejnaris tår. Till käringen, som nekade att låna ut sin båt, hade emellertid trollkarlen vid afskedet sagt: »Gå du och mjölka din ko!» Men när värdinnan kom dit med stäfvan, låg kon död.

För öfrigt var Ejnari en sådan, som kunde och gärna ville lämna upplysning om saker och ting. En gång på vintermarknaden i *Jukkasjärvi* kyrkby varsnade han en borgare (handlande), som såg mycket bedröfvad ut. Ejnari frågade, hvarför han var så ledsen. Borgaren svarade, att hans hustru låg mycket illa sjuk, då han reste hemifrån Torne, och att han var orolig för hennes skull. »Jag skall skaffa dig reda på, huru hon mår nu», sade Ejnari. »Tack! Du får en mark goda tobaksblad, om du kan det», svarade borgaren.

I Torne höll emellertid borgarens piga på att tvätta strumpor åt sin matmor. Det var dock för besynnerligt den dagen, ty strumporna ville ej hänga kvar på torkstången i kökstaket, utan föllo ideligen ner. Till sist utbrast pigan förargad: »Hvilken trollkarl har månne farit i fruns strumpor?» Då flögo till pigans stora förskräckelse alla strumporna ut genom fönstret, som stod öppet på glänt, och försvunno.

Ej lång stund efter det att lappen lofvat berätta för borgaren, huru dennes hustru mådde, kommo strumporna till Jukkasjärvi, och Ejnari talade nu om för borgaren, att frun var frisk igen.

Och frisk var hon.

Han fick en faslig ände, denne Ejnari. En gång lade han sig att sofva bredvid sin käring och sade, att hon på inga vilkor finge väcka honom. Det gjorde hon emellertid efter en stund och varseblef då till sin förfäran, huru Ejnari förvandlades till en orm, som rann ner ur sängen, ut genom dörren och försvann i *Tervasvaaran-kursu'* dalgång mellan Piilijärvi och Kiviniemi.

Jukkasjärvi kyrka bygdes i första decenniet af 1600-talet, enligt allmänna uppgiften 1603. Anläggningen af en stad å den af gammalt bebodda platsen Torne beslöts redan 1605. I de finska runorna kallas Torne en på skinnverk rik stad (stad heter *kaupunki*, d. v. s. köpstad, köping, handelsplats). *Parfa* är ett lapskt ord, som betyder skinnmössa, »ludemössa». Finnar och lappar hafva i regel ett »vedernamn», vanligen utan någon sårande hänsyftning. Se därom vidare en min uppsats i *Person-hist. tidskr.* 1902. Berättaren var en högst originel finne, som aldrig trufdes hemma, utan nästan året om låg ute på vandringar och färdevägar: körde för nöjes skull, då han icke lyckats få någon lass-skjuts. Af någon jägmästare hade han fått ett par uniformsknappar, dem han sytt fast i sin vadmalsrock och öfver hvilka han var synnerligen stolt.

Piilijärvi i Jukkasjärvi socken, Torne lappmark, juli 1891.

2. Julius Karlsson berättar.

Med den här MISKUKSEN JOUNI eller PARTA-JOUNI (Jon Misku eller Skägg-Jon), som lefde här i Tärändö som skogslapp och dog 1888, var det ganska underligt bestäldt. Då han var fjällapp, gifte han sig med en fjällapska, som var dotter till en gammal trollkunnig lappman. Då svärfadern om somrarna låg med renarna nere vid norska kusten, brukade han alltid samla kyrkogårdsmull och människoben från kyrkogårdarna därstädes och gömma detta för trolldomsbehof i en *lukko-ahkiu* (låsakja, transportpulka). Emellertid kunde ej den gamle läppen alla trollformlerna riktigt, utan en gång bröto gastarna sig ut ur låsakjan och togo död på både lappgubben och hans två söner. När man anträffade dem, voro de alldeles svarta öfver hela kroppen efter gastarnas framfart.

Jouni var då skogslapp i Tärändö och drog upp till arfskifte i fjäl-len. Han fick på sin hustrus lott ärfva flere hundra renar och annan

egendom också. När han kom till baka till sitt kåtaställe i skogarna vid Tärändö — han uppehöll sig då med renhjorden i närheten af *Saittajärvi* by — råkade emellertid hans hustru titta ned i den omtalade låsakjan och häraf låg hon länge sjuk; men gastarna fingo dock ingen riktig makt med henne, ty man hann i tid besvärja bort dem.

Någon välsignelse af sina renar fick Jouni aldrig: somliga sprungo till fjälls, andra drucknade i *Mestoskoski*, och åter andra stal man från honom — men sådant är då ganska vanligt här. För resten ville det sig illa för honom på flere sätt. Strax efter arfvet vred han nämligen handen ur led vid ett försök att köra in en bångstyrig ren, och någon tid därefter stångade honom en brunnen (rentjur), så att han fick en horntagga in i ögat och länge måste ligga till sängs under läkarbehandling hos doktorn i *Pajala*.

(»Det är farligt att ärfva trollkarlarnes egendom», säger Julius och småskrattar och undrar, om jag har samma uppfattning).

Lås- eller lockpulkans lapska namn är i Lule lappmark *tältepulke*. I skogsgränsen har fjällappen därstädes dels en *njalla* (stabur, på en påle eller »stabelle»), dels en *puakkasa*, d. v. s. en på tre björkstörar upp- och nedvändt hvilande lockpulka med torrkött och ost. Ett häbbre eller stabur på fyra fötter kallas *puorna*. Se vidare min artikel »Ackja I. Akja» i *Nordisk Familjebok* af år 1903.

En pojke på *Heinunen* hemman i Tärändö by såg en sommarkväll vid midsommartid en låga fladdra ute på en backe, *Kaltiötörmä*, öfver en i busksnären belägen grop, den s. k. *Kaltiokuoppa*. Fort sprang han in och ropade, att elden var lös, men då folk skyndade ut, upphörde lågan att lysa.

Men nu får jägmästarn höra hvad som sedan hände! Jo, på natten kom en gammal lappkäring och sade åt pojken, att hon just för hans räkning tändt lågan där, men sedan släckt, eftersom han var dum och icke förstod att sätta sig i besittning af de skatter, hon där gömt åt honom. Och så uppmanade hon honom att gå dit. Men fastän käringen flere gånger kom till baka och upprepade sin tillsägelse, lydde han henne aldrig. Ännu i dag får man ibland se eld brinna öfver *Kaltiokuoppa*.

Vid en vandring i aug. 1903 mellan Soutaure och Allakjaure (Högträsk) i Jokkmokks socken berättades för mig, att personer från Nattavaara by skulle en midsommarnatt sett eld i det Soutaure närliggande Attjekvare och vid gräfning därstädes funnit spjutspetsar, torviggår m. m.

Lapska trollkarlarne voro nog mäktigare än man tänker sig: för långt till baka i tiden stälde de så till, att solen ännu lyser både dag och natt i lappmarken.

I *Onttovaara* (Grottberget) nära Tärändö finnes en lång, slingrande gång, som löper rätt in i bärget. Här sägas ofantliga skatter fordom blifvit dolda af trollkunnige lappar. Många hafva därför frestats att gå in där, och detta redan under den tid, då den sista lappen, som gömde skatter där, ännu lefde. Men det har alltid befunnits fåfängt. Skatten skulle enligt föreskrift ärfvas af en vid namn *Kalpa-Pekka* (Karl-Petter), men denne var så tjufaktig och stal så mycket renar, att han blef skjuten af en fjällapp. Mördaren släpade sedan *Kalpa-Pekkas* lik med sig och kastade ned det i den s. k. *Kalpakuru* (Karlsskrefvan) på Rovavaara. Efter den tiden växte där upp en mängd småbjörkar och videbuskar, som ännu i dag kallas *Kalpavittikko* (Karlsris).

Sedan *Kalpa-Pekka* var död, frestade många att krypa in i skattkammaren i *Onttovaara*, och en kom verkligen så långt där in, att han fick syn på ett flertal lappmuddar med bockskinnsbräm, akjor, pulkor o. s. v. Ljuset slocknade emellertid för honom, så att han ej kunde komma åt något af skatten, och håller ingen annan har däri lyckats. När barn äro ute på bärplockning där i trakten, töras de aldrig krypa in i hålan, i hvars ände skatten ännu ligger orörd.

Nu skall jag berätta om »*tonta*». En karl befann sig en gång i sin kvarn. Dit kom då en tonta, en vacker kvinna. Hon stannade hos mjölnaren och sof hos honom under natten. Om morgonen tog hon mjölnarens yxa och slog den så djupt i en sten, att endast litet af skaftet syntes. Därpå sade hon sig vilja underhålla

det barn, hon skulle föda, ända tills detta själfvt kunde lyfta yxan ur stenen, men sedan finge mjölnaren draga försorg om barnet bäst han ville. En tid förgick, och så födde hon en pojke, en helt liten en. Trots det att han syntes så liten och klen, drog han likväl i mjölnarens närvaro upp yxan ur stenen. Så blef han då dräng hos mjölnaren. En dag sändes han att hugga ved och att sedan trafva upp bränslet. Emellertid fann han alla yxorna för små. Han tyckte det var tur, då han hittade en gammal slö yxa, fälde med dennas tillhjälp ett träd med lång stubbe samt stälde sig sedan där bredvid och ropade: »Till vedtrafvar alt, till vedtrafvar alt!» Så skedde ock. Middagstiden kom han hem och sade sig hafva färdigt. Men nu blef mjölnaren arg och tyckte, att han var för gammal för skoj, och att pojken slutat alldeles för tidigt. Pojken svarade endast: »Far har så mycket ved, att ni får hålla på att köra hela vintern för att få hem den.» Nu gick mjölnaren till platsen och såg då, att en hel skogstrakt blifvit upphuggen.

Så var det en annan tonta, i Tärändö. Han var af mankön samt brukade äta upp alla piimä-bunkarna och skaffa ny surmjölk dit i stället. Emellertid blef husbonden i en gård förargad på det där och lade sig på lur i en ria. När resen nästa gång kom till gården, fick han två yxhugg af bonden — men han stöp ej i backen, utan sade helt lugnt: »Du ska ta en björkpåk, annars hjälper det icke!» Därefter började tonta hafva sin gång i ladugården, och där lade sig då husbonden i försåt med en björkpåk. Då resen kom, slog han till. Nu damp resen i golfvet, ropande: »Slå en gång till, slå en gång till!» Detta gjorde emellertid ej bonden, ty han visste, att resen då blefve lefvande igen. Så dog detta vidunder.

Förestående båda sagor afhandla två olika tonta-begrepp, af hvilka det ena synes identiskt med stallo. GANANDER (*Mythol. fenn.*, pag. 90) öfversätter tonttu med husgud: en som gick och rustade i en gård om nätterna. CASTRÉN (*Nord. resor o. forskn.*) förmodar ordet tonttu vara lånadt från svenskans tomt. Enligt sistnämnda källa (III: 167) voro de enögda. Tärändöberättaren har y. tonta, k. tontaa eller tontat.

En kvinna låg och sof och hörde då i drömmen en *taallo* (stallo, jätte) komma till sig och säga: »Bär ut din hvithåriga son till den stora stenen på gården och lägg honom i gropen på stenen, så skall hela stenen förvandlas till silfver, ty där innanför ha trollkarlar gömt stora silfverskatter men bundit dessa med en så stark förtrollning, att ingen får ut dem, som ej offrar en hvithårig son.» Kvinnan nekade i drömmen. Ej håller vaken, på dagen, kunde hon förmå sig att gå dit. Flere gånger kom *taallo* till baka, men kvinnan ville ej göra, som han önskade, och skatten finnes altså kvar där ännu i dag.

GENETZ: *Wörterbuch d. Kola-lapp. Dial.* XLII, anför från ryska lpm. formen *tälla*, som i norska Finm. heter *stallo* och bland svenska lappar *stalu*. QVIGSTAD o. SANDBERG hafva antecknat många *stallo*-sagor från Jarfjord i Sydvaranger, se *Lapp. event. o. folkesagn*, sid. 61—67 o. 146—164.

I *Vettasjärvi*-trakten, där folk en gång höll på att gräfva åker uppe i skogsbygden, fann man en dag två på hvar andra ställda koppar-kittlar, fyllda med gamla silfverpengar och andra dyrbarheter. Det var på hösten, och karlarne lade järnspeppet i gropen såsom ersättning för fyndet. Emellertid måste de på nytt anlita speppet för att få upp nedersta delen af skatten, men då lyckades de ej vidare i sitt arbete. Speppet lades därför till baka, hvarefter de kunde hemta upp alla dyrbarheterna. Sedan nedgrofs speppet, och lär det ännu ligga kvar där.

Vid brunnsgräfning träffades en gång liksom en liten så af koppar, som var fylld med dyrbarheter. Den var mycket tung, och karlarne togo förgäfves i och drogo. Ändtligen fingo de med förenade krafter upp den så pass långt, att man kunde fatta i ena grepen. »Nå, nu ska vi väl för fan få upp dig!» utbrast en af männen. Men då gick grepen sönder, och kitteln sjönk ned i jorden och blef aldrig mera sedd.

I finnpörtena finnas i långbänkarna kring stuguväggen hål att fästa nystkronor i eller också köra en pinne i för att stödja bräder,

som man tänker hyfla på bänken. Om man slog urin eller surmjölk igenom ett dylikt hål på en bänk, där förut något lik legat, kunde man därmed bota människor, som man trodde vara anfäktade af onda andar. Eller också knöt man i hop handen och slog genom det hål, som därvid uppkom, eller begagnade sig också af en björnstrupe, men då skulle den björnen vara dödad af en, som skjutit två björnar förut. Äfvenså slogs urinen genom en själfvuxen rot-, stam- eller grenögla, en s. k. *luoma-rengas*. Därpå smorde man då med urinen eller surmjölken, och ingen fick se hvart öfverlevorna slogos. Hälst botade man den tid på söndagen, då kyrkdörrarna stodo öppna.

Från Jukkasjärvi socken har jag på sin tid till Nordiska museet insändt en dylik *luoma-rengas* för botande af boskapsdjur. Lider ett kreatur af urinstämna, hålles, efter att hafva kokats, djurets urin, från hvilken man tydligen anser plågan härleda sig, trenne gånger genom en *luomarengas* (af *luoma*, skapelse, och *rengas*, ring) och ingifves, sedan han därigenom, efter hvad man anser, förlorat sina onda egenskaper, kreaturet som dryck för att nu utan men och smärta förnya sitt omlopp genom djurets kropp. Jfr E. HAMMARSTEDT: *Om smöjning och därmed befryndade bruk i Nord. mus. Medd. 1891 o. 1892.*

Ormbett botades genom att klämma ut giftet och säga:

Du svarta kräk, du vålnad, du videsnärens bonde!

Du kröp och rotade med nosen i gödselhögen,

innan din giftiga tunga stack min gosse (min oxo o. s. v.).

Skynda nu fram att hela din skamliga gärning!

Ormen kom då fram och blef ihjälslagen, och därpå blef bettet bra.

Skorf- och spetälskesår botades på följande sätt. Man skar med en knif upp ur jorden nio stycken tärningar af röd eller hvit obrukad mull. Dessa jordklimpar lades på ett bräde, och man tog en nypa mull från hvarje bit, blandade det och lade på såret. Man läste också någonting samtidigt, men det kommer jag ej mer i håg.

En handlande vid namn *Urakka* (tvåårig renkalf) var besatt af onda andar. En dag kom han in i öfversta gården, *Ylitalo*, i *Saitta*-

Järvi by. Han skulle gå till Vittangi marknad, hade blifvit våt om fötterna och ville torka sitt skohö. En ung flicka var ensam hemma, och Urakka ville förleda henne, men afvisades. Urakka blef då ond och slängde sitt skohö på henne, hvarefter hon blef besatt af onda andar och tokig. Hon kallas nu *Houkka-Maija* (Tok-Maja). Ibland händer det, att flickan ropar i ursinne och slåss med de onda andarna. På minuten brukar hon kunna säga, då folk dör i kringliggande byar, och underrätta när de alla skola dö. Hon är arg på alla karlar och förföljer dem ofta med yxa. Både Urakka och hon lefva ännu. Hon vill ej bo hos föräldrarne, utan bor ensam i en liten stuga i skogen, röker mest pipa och dricker kaffe. En gång köpte hon sig höns, och dem har hon inne i pörtet, där hon också i en afbalkning har en ko, till hvilken hon själf slår hö och drar hem detta på kälke. Hon hittar alltid sjöfågelägg i bäckstränderna, och folk säger, att de onda andarna visa henne reda därpå.

I trakten af *Matarinki* i *Öfver-Torne* bodde en rik bonde vid namn *Vittikko*. Denne lämnade större delen af sin egendom åt sonen och behöll en liten stuga som förgångsgubbe. Så dog han. Han hade sagt ifrån, att man skulle begrafva honom i djäfvulens namn och lägga honom framstupa i grafven. Detta gjorde man emellertid ej, utan begrof honom som vanligt. Efter döden spökade han, sprang omkring och väsnades på flere sätt. Man talade nu vanligen om honom under namnet *Vittikko-Raukka* (den osalige V., som aldrig skulle bli *Vajnaja-Vittikko*, den salige V.). Man hängde då i grafven en tjuka om halsen på liket. Följande natt sprang han med skällan omkring byn. Han kom till en bonde och ville låna båt öfver älfven. Bonden ville ogärna lämna den och sade: »Hvem kan veta, hvart du far med båten! Jag skall ut och ljustra lax i kväll!» — »Du skall få till baka din båt», svarade *Vittikko-Raukka*. »Men inte orkar du ensam draga upp en stor trebörding», invände bonden. »Jag då», svarade *Vittikko-Raukka*, »jo bevars!»

Nå, *Vittikko-Raukka* fick låna båten och reste tvärs öfver älfven. På andra sidan råkade han ljusterfolk och frågade, om han fick

kasta. »Kasta?» undrade man. Men en af dem svarade: »Kasta bara, vore det så fans hufvud!» Just som de skulle skjuta ut båten, kastade Vittikko-Raukka dit en hel hög hufvudskallar af människor. »Hvad är detta?» frågade folket. Vittikko-Raukka svarade: »Det ni begärde!» De kastade då skallarna i älfven och foro att ljustra.

Vittikko-Raukka for till baka öfver älfven och drog båten, full med vatten, ända upp till bondens pörte. Genom fönstret skrek han: »Här är båten, tack för lånet!» Därpå gick han till sin gamla undantagsstuga, dit på aftonen kommit en soldat, som skulle få logera där öfver natten. Just då soldaten skulle till att somna, hörde han, att någon kom. Det dundrade i golvet. Han tände på ljus och såg, att två tiljor voro uppbrutna. »Hvem är där?» frågade han. Intet svar hördes. Om en stund kom den gamle fördelsgubben och visade händerna fulla med slantar af silfver och koppar. »Här fins pengar», sade han. Sedan berättade han för soldaten, att han hade pengar gömda där och därför gick och såg till dem. Soldaten skulle få alt sammans, om han bara ville följa med gubben. Soldaten var icke det minsta rädd af sig, utan följde med. De vandrade fram till kyrkogården, där kistan sågs ligga med upplyft lock. Vittikko-Raukka bad, att soldaten skulle lägga sig bredvid honom i kistan. »Nej», sade soldaten, »jag har aldrig sett eller legat i någon sådan där, gå ni först och visa, hur man skall göra!» Gubben klef då ner och lade sig. Men nu slog soldaten igen locket, stödde knät på kistan och sade: »Hör, Vittikko-Raukka, har du förut blifvit begrafven i Guds, Fadrens och Sonens namn, begrafver jag dig nu i *djäfvens!*» Därpå stälde han kistan på stup i graföppningen.

Sedan hördes gubben icke vidare af. Soldaten gick till gården och berättade, att spöket nu blifvit *ordentligt* begrafdt. Under golvet i den gamle födorådstagarens pörte träffade man sedan två fjärdingar med silfver- och kopparmynt, hvaraf soldaten fick hälften.

Så var det en kvinna, som spökade efter döden. En gång kastade några pojkar boll i närheten af kyrkogården. Då kom hon

springande för att köra bort dem och sade: »Ni vet inte, ni pojkar, hur tungt det är att ligga i mörka jorden och vänta på domedagen!» Då hon begrofs, hade hon nya strumpor på sig. När man sedan såg efter i kistan, voro strumporna utnötta. En gång hade hon varit framme och rört i en färggryta, som stod i hennes forna hem. Färg hade stänkt ut på golfvet. Ingen visste, hvem som gjort det, men när man gick till grafven och tittade efter, voro kvinnans armar och händer nedfärgade. Först sedan hon blifvit begrafven på nytt, kom hon till ro.

Fadern till gästgifvaren här i *Tärändö* — som heter *Heikki Adamsson Wanhatalo* — var en mycket orätrådig och något trollkunnig karl. När han för omkring 50 år sedan dog, huserade spökena rysligt med honom och sökte att få honom. Man kunde se, att skinnet var borta å flere ställen på hans kropp. Äfven farmodern var trollkunnig. Hon brukade ställa sig på bibeln och trollo samt påstås hafva rest i luften på en kvast.

Folket här spår, att också denne Wanhatalo skall spöka efter döden, ty han har just icke namn om sig att vara ärlig. I sin stolpbod, dit ingen får komma, har han samlat en hel »*asenari*» (= arsenal!) af lokor och hästskor och alt möjligt.

Numera har Henrik Wanhatalo gått ur tiden, och man påstår, att äfven han »går igen» och spökar.

Ofta låta hemlighetsfulla väsen höra sig i skogen. Ibland skriker det, ibland jämrar det sig. Karlar, som ligga ute i markerna, höra ofta gastarna husera kring kåtorna, där de befinna sig. Man hör dem hugga ved och syssla än med ett, än med ett annat.

En jägare var med två hundar ute på ekorrskytte. På kvällen, då han tagit in i en kåta, började hundarna ifrigt skälla, utan att likväl våga sig ut. Till sist gick jägaren ut. Ingenting märkte han, men hundarna skälde fortfarande. Då tog han en eldbrand och kastade inåt skogen samt varsnade då, att ett behornadt vidunder tog till fötterna. Hundarna förföljde. Men gästen kom igen. Nu tog mannen bössan och sköt inåt skogen. Gästen flydde, och

hundarna förföljde på nytt. Sedan kom han icke mera till baka, ty alla spöken äro rädda för bössor.

När gamla personer komma till en skogskåta, fråga de alltid skogens andar, om de få taga in där. Men en gång så var det en, som lade sig utan att fråga. Genast var någon framme, som drog honom ut vid benen. Då reste karlen sig hastigt, ihågkommande att han försunmat fråga om lof, samlade alla sina saker på armen, liksom hade han tänkt gå, och frågade så, om han fick ligga där. Intet svar hördes af, och han lade sig ner. Då hörde han någon säga: »Rätt att du frågade, men där skall en 500-års gubbe ligga! Flytta dig på andra sidan elden!» Så skedde, och just då föll en murken björkstubbe omkull där på platsen.

I förbigående anmärkes här, att då Ganander i Mythol. fenn., sid. 78, talar om helgade stubbar, s. k. *risti kannot*, har troligen förväxling skett med heliga träd och lundar. Antagligen hafva dessa *risti kannot* intet att skaffa med de lapska gudabilderna af tillyxade stammar, stubbar eller rötter, hvarom i literaturen eljest talas. Jämför exempelvis den af Tornæus omtalade »*viran-akka*», Castréns uppgift om de ett människohufvud liknande säjtarna af trädrötter (Nord. resor o. forskn. III, s. 208) och Qvigstad o. Sandbergs (Lappiske eventyr) »*rutustokket*» (offerträkäppar, trägudar). Professor H. V. ROSENDAHL har vid Tjåmotis i Kvikkjokk funnit gudabilder af trä på ett uråldrigt *passé* (heligt ställe), där ock varit en gammal begravningsplats. I den ryktbara offergrottan under Skerfeklippan vid Laidaure i Kvikkjokksfjällen har jag i aug. 1903 träffat massor af helgade björkkäppar, *muora-* eller *rutustokket*, nedtill tillyxade på tre sidor. Säggen förmåler, att de skulle offrats till ernående af mindre betydande önskemål, men det kan äfven hända, att de nytjats för att uppbära offerkött (jfr von DÜBEN: *Lappland och lapparne*, s. 288).

Ett par karlar från *Tärändö* voro ute och jagade ekorre. På en ekorre i en grantopp sköto de nio skott utan att träffa. Vid tionde skottet slog lodet till baka i hufvudet på jägaren. Samtidigt skrek hunden till. Då förstodo karlarne, att det var något märkvärdigt med den ekorren, samt fortsatte vidare inåt skogen.

Peipponen (bofink) hette en karl, som var mycket duktig spelman. För omkring 30 år sedan skar han halsen af sig i en ängeskåta, medan hans kamrater voro ute på höbärgningen. Hans lik blef kastadt utanför kåtan, där det legat kvar sedan dess och till sist

multnat. Årligen kommer emellertid folk som vanligt dit för att slå myrängen och bor då i kåtan. Så var en gång en flicka *Ulla Waaranperä* i *Naapuri*-gården med i ett dylikt slätterlag. När hon gick till källan för att hemta vatten till *kiisseli*-kokning, hittade hon *Peipponens* skalle, satte den på en stör och gick in i kåtan, där hon sade till de andra: »Se, *Peipponen* håller på att bli lefvande, hans hufvud är redan högt öfver marken!» Hon åt därpå *kiisseli* med de andra, men blef sjuk och kräktes opp alt sammans, orkade ej gå på äng hela den dagen. Spökerna togo fast henne, men de släpte henne snart, så att hon kunde arbeta med de andra igen.

Jussi Wälivaara i *Saittajärvi* var en mäktig trollkarl. Han låg ständigt på vägarna, men aldrig tordes någon röra hans lass, som han lämnade ute på gården, då han kom till bys. En gång kom han till en by, som var ett riktigt tjufhål, och värdfolket uppmanade honom att föra lasset under tak. »Behöfs inte!» svarade han endast. En karl gick emellertid på natten och ville taga ett stort bryne och en knippa lin. Men han fastnade vid lasset. På morgonen kom *Jussi* ut och frågade: »Hvad hade du med mitt lass att göra?» *Jussi* slog honom på örat några gånger, och karlen blef då fri.

Tärändö kyrkby i Norrbottens län, juni 1891, och flerstädes.

3. Olof Ellas' Kaalasluspa berättar.

På *Piedjasennippura*, fyra och en half »fjärndelar» (fjärdingsväg) i söder om *Kelluka*, höllo lapparne förr stora offerfester, då renar dödades och stektes hela till gudarnes behag. Där på fjälltoppen fins det, påstår man — fastän jag ej har sett det, ty ingen kan komma dit — tre stycken murade stenkyrkor, den öfversta störst och två mindre längst i söder. Här bland stenarna brukade lapparne mura in koppargar och silfverkärl.

En gång gick en lappgubbe vid namn *Fiskari-Pieti* dit för att utforska platsen, men då han klef på muren, kommo stora håriga

maskar, stora som sparfvar, flygande emot honom. Fiskari-Pieti kunde ej komma in för dem, utan blef rädd och vände om. Detta har *Siiri Marja Saivarova* berättat för mig.

En annan historia har hon också berättat för mig. Lappgubben *Kuurukka* omtalade, innan han dog, att han gömt undan silfverkärl och pengar i en kittel, som han gräft ned under en lutande tall på norra sidan om *Saivavaara* vid *Kaliks träsk*, *Kaalasjaur*. Han hade stält två kittlar ofvanpå för att hindra vatten att rinna dit ner. Flere midsommarnätter har eld tyckts brinna där, men man har ändå ingenting funnit.

I »På skogs- och fjällstigar», Sthlm 1894, har jag — på grund af P. C. ASBJÖRNS relation om vildrenen i *Ill. Nyhedsblad 1852* — å sid. 186—187 uttalat en förmodan, att »stenkyrkorna», därest de ej äro offerplatser, kunde vara gamla gården med tillhörande fångstgrafvar för vildren. En annan förklaringsgrund kunde vara, att man här utmärkt någon gammal gränspunkt, något som fordomdags, förutom med stentrör, gärna skedde genom att fälla grofva stockar och placera dem i en viss riktning. På *Reväsvaara* i Öfvertorne hafva nyligen påträffats lämningarna af nio stenbyggnader, omhögade med stenmurar. Man har gissat, att dessa byggnader äro offer- eller samlingsplatser sedan hednatiden. — Hr P. G. LAMPA meddelar, att på *Piedjasennippura*, där han varit, finnas stenläggningar med kvarlefvor af renhorn (vanligen 12 stenar i hvarje krets eller ring). Likaså vid *Saivorova* och *Akkavare* i Gellivare (på sistnämnda håll en omkring fem fot hög, mossslupen renhornsmassa). — Genetz (Wörterbuch d. Kola-lapp. Dial. XLI) berättar, att inom terska lappm. finnas flere alnar höga stenhopar (tappe eller sijtitappe), till hvilkas gudar man ännu bringar offer af silfver, kopparknappar, bröd och salt m. m. (Här är altså idolen ej allenast en sten eller sijt, västligare lappars säjta eller säjda.) Renar offrades där på 1860-talet, och de semiostrovskas rysslapparne återupptogo åren 1876—1877 renoffren, emedan de tyckt sig märka, att gudarne harmats på deras uraktlåtenhet. — Castrén (Nord. resor o. forskn. III, s. 207) anmärker, att seida eller seita egentligen icke förekommer vare sig i finskan eller lapskan, men väl under formen seidh eller seidhr [säj'd; säjda] i fornnordiska och germanska språk. Lapparnes seida därför ett lånord, liksom finnarnes seita.

FRIS (*Lapp. mythol.*) uppgifver, att »sieide» eller »seite» ofta placerades på en förhöjning af terrängen eller på en sten såsom underlag (att så varit händelsen har jag själf sett t. ex. vid Heliga fallet [Passe kårtje] i Blackälven [Smaileädno], där den heliga stenen stått på en i fallet utskjutande, brant klippa; å offerplatsen därintill finnas ännu renhorn, ben etc.). Kring hvarje gudabild fans enligt Friis en ringmur af sten och där ofvan ett gårde af timmer, om sådant var tillgängligt. Hornen bragtes som offer och ställdes som ett »horngärde» eller en »horngård», tjäarvve-garde, motsvarande tjärve-karde i Torne lappmark.

Friis framhåller (anf. st.), att hvarje större fjäll var ett *saivvo* eller uppehållsort för de döda. Lapparne offrade renar åt dessa döda, så att de i pulka (kerris) och efter ren skulle kunna gästa invånarne på ett annat *saivvo*, just såsom rika fjällmän anstode. Dessa offer få ej förväxlas med säjt-offren.

Passe eller *basse* (finskans pyhäpaikka) betyder såsom enstaka ord eller förstafvelse i sammansättningar en helig plats i allmänhet. Hvarje trakt, hvarje familj och hvarje person hade sina *passsek*, heligställen, där offer hemburos åt naturens mäktiga gudar, förkroppsligade i eller kanske rättare antropomorft eller annorlunda åskådliggjorda genom egendomligt danade eller med konst formade stenar och rötter (stubbar).

Finnarnes Ukko eller Äijä, lapparnes Aije eller Attje, allfadern, var den i naturen inneboende gudomen, den högste guden. Åt honom voro hela fjällkomplex, stora sjöar o. s. v. helgade. De enskilda säjtarna, eller hvad man skulle kunna kalla »små- eller undergudar», hafva med denna dyrkan alls intet att skaffa (se Castrén VI, s. 20).

Varsinski-lapparne på Kolahalfön offrade (enligt Arvid Genetz) tolf renar vid en offerfest år 1874 och förberedde för nyåret 1877 en liknande högtid. Handlanden Figenschou i Sydvaranger berättade för mig 1891, att en Inarilapp år 1879 eller 1880 offrat åt säjtar. Denne hade vid ett annat tillfälle sålt renar och fått betaldt i guldmynt, dem han visat för säjten i fjället under uttalande af vissa formler. För egen del har jag i augusti 1903 under en färd längs Stora Lule vatten vid Jaurikaskakuoika iakttagit, att en därstädes och vid Kaltisluokta sig uppehållande lapp Ramsu eller Ramsu anordnat ett slags offer för att beveka den öfver forsen rådande gudomligheten att förläna rikligt fiske. På en stubbe vid forsen hade nämligen R. utbredd ett nät och där ofvanpå ställt en masurskål, hvori han lagt i näfver inlindade sikar. Längs hela forsen hade han vidare radat tomma halftunnor med mynningen gapande mot vattnet — ett anropande om gunst. Hjälper nu hvarken anordningen med votiven af sikar i näfverlindning eller grupperingen af fiskkärl utmed forsen, torde det kunna hända, att Ramsu upptog sin stams forna bruk att med fiskfett och fisklefver smörja den säjt, som för närvarande står i strandkanten ofvan Jaurikaskakuoika, dit den för en etnografs räkning blifvit framskaffad från en närliggande ort. Ramsu är beryktad såsom trollkarl och lär själf vidgå, att han har förmåga i detta hänseende. Den gamla gudadron är seglifvad i den ensliga, allvarsbjudande lappmarken, och all möjlig öfvertro förekommer dess utom allmänt i den öfre norrländska skogs- och fjällbygden.

De »håriga maskarna» finnas flerstädes omtalade i den äldre literaturen. Lapparnes trolldom kallas på norska »gan». Man kunde äfven på långt afstånd skada eller förgöra ovänner. Intressant är i detta samband det ännu lefvande finska uttrycket, att »sjukdom kommer som om den vore *kastad* på en» (tauti tulle niinkuin vatkatu = jag har fått ondt *hit* (i st. f. här), o. s. v.

Kaalasluspa i Torne lappmark, juni 1891.

4. Jonas Olsson Soutojärvi berättar.

Här på *Pyhäkielinen*, den här höga bärgkammen invid *Soutojärvi*, bodde förr en gud. Ännu för omkring 50 år sedan gick en gärdesgård öfver bärgets sluttningar ned mot en vik (*ava*) i träsket, ty

Soutojärvi-borna voro den tiden mycket rädda för att kreaturen skulle komma in på det område, som var helgadt åt guden.

Till *Haltisaari* (andeholmen) här midt i träsket for guden gärna emellanåt öfver, och förr var det farligt för människor att färdas »gudens väg» eller fjärden mellan fastlandet och holmen mellan Pyhäkielinen och Haltisaari, men numera låter det sig göra utan våda.

På *Soutovaara* finnes en stengrund med timrade väggar. Påsk-afton och midsommarafton brinner det där öfver, och det känner också folket i *Puoltikasvaara* till.

Inga vidare upplysningar stodo att vinna angående detta senare förhållande. Man kände ej närmare till platsen, sade man — men man hade kanske försyn att förråda den, i händelse det skulle bringa något slags ofärd.

Vidare angående Haltisaari har jag antecknat i boken »I Nordanland», Sthlm 1900, sid. 217. Offerplatsen mäter omkring 3½ meter i diameter, och själfva eldstaden är betäckt af och kringgårdad med stenar, hvarunder råkas ett kvartersdjupt asklager. Grafropar synas öfveralt på holmen. »Haltia» (lapskans halde) var enligt Friis (Lapp. Mythol.) den speciela gudomen eller skyddsanden på hvarje plats.

Soutojärvi i Lule lappmark juli 1891.

5. Tolfman Mikkel Henriksson Runakka berättar.

Vid vägen mellan detta *Moskajärvi* eller *Moski* och *Auvakko* ligga två träsk, vid hvilka man förr offrat åt de lapska stengudarna eller *säjtarne*. Ena platsen är vid *Sarvijärvi*, där det fins stora hopar af gamla renhorn från offerfesterna. Nu äro hornen halfmultnade och täckta med grässvåle, och när man stiger öfver dem, frasa de sönder som grenar och kvistar i skogen.

Andra stället är vid *Saivojärvi*. Här stodo förr i strand två stenar, som dyrkades som gudar. Den manliga stenen kallades *Anttaja* (gifvaren) och hade ordentlig kropp med hals och hufvud, men den kvinliga stenen saknade en lika väl utvecklad gestalt, och namnet mins jag ej numera. På 1840-talet gick jag, som då var en liten pojke, med min omkring år 1880 döde far ned till träsket för att fiska. Min far förmanade mig att i alla mina dar

vårda stenarna och att liksom nu med fett från den största fisken tillvinna mig gudens behag. Vi smorde stenarna med fiskfett och slutade vårt fiske, men då slog jag sönder stenarna, ehuru jag aldrig tordes berätta det för gubben, som då skulle profeterat om ofärd öfver mig och de mina.

Från *Saivojaur* vid Gellivare har jag till Nordiska museet nedskaffat två säjtar jämte en knippa gamla renhorn, äfvensom vid *Lismajärvi* inom Gellivare socken förvärfvat en säjt för »Offerholmen» på Skansen. Denna senare säjt skulle kosta fem kronor, men markegaren fick *en* krona såsom full likvid. Detta tyckte karlen vara »för litet för en gud» — han sade sig hellre hafva »behållit den i träskstranden och fått stora fiskar». Han var betydligt ångerköpt och ville ha sin säjt till baka!

Moski i Gellivare socken, Lule lappmark, den 12 juli 1891.

6. Smärre anteckningar från svenska, norska och finska Lappland.

Toppen af *Vittangivaara* vid *Vittangijärvi* är ett gammalt offerställe. Den kallas också *Uhrilaki* (offertoppen). Märkvärdiga »byggnader» af sten påstås finnas där uppe. [Uhripaikka, = offerplats, är den vanliga finska benämningen på dylika ställen.]

Vid *Muoniovaara*, ungefär $\frac{1}{4}$ mil från gården, finnes en s. k. *säitäkivi* (säjtsten). Det är ett väldigt block och omöjligt att fortskaffa. Omkring 7 fot högt, 6 fot bredt och 6 fot långt. Engelsmannen JOHN WOLLEY ristade 1854 eller 1855 runor i en slinga på stenen.

Kyrkan i *Karesuando* har namn om sig att kunna gifva verksam hjälp i häftiga sjukdomar och andra svårigheter, hvori nomaderna under sina fjällflyttningar kunna råka, därest man besluter sig för att skänka henne en eller flere kronor. Af sådan anledning har kyrkokassan tid efter annan fått mottaga penninggåfvor af nybyggare och lappar från så väl den svenska som den angränsande norska lappmarken.

År	1890	inflöto	10	kronor	af	3	gifvare
>	1891	>	14.50	>	>	4	>
>	1892	>	5.10	>	>	2	>
>	1893	>	6.85	>	>	5	>
>	1894		—			—	
>	1895	>	21.75	>	>	4	>
>	1896	>	18.50	>	>	6	>
>	1897	>	21.10	>	>	10	>
>	1898	>	14.25	>	>	6	>
>	1899	>	4.—	>	>	6	>

Under tio år altså 116.05 kronor af 46 gifvare.

Vid *Edjajavre* fjällvatten omkring 2 mil från *Karasjok* voro en gång några lappar för att fiska. De smorde en i stranden stående säjt med fiskfett och fingo rikligt byte. Tredje dagen påstod en af lapparne, att det var syndigt att smörja säjten, hvarför man denna gång lät guden blifva utan sin tribut. Men så fingo de knapt en enda fisk. Fjärde dagen smorde man därför igen säjten liksom förr, och nu vardt fiskelyckan genast bättre.

MIKKEL KEMI, som är rikaste lappen i *Karasjok* (han eger omkring 3,000 renar), såg en gång under höstflyttningen något underligt komma vandrande öfver ett träsk. Föremålet liknade ett par säckar eller något sådant. Följande år frös en flicka i hjäl på samma plats. Det var altså ett *förebud*.

Adnahaude kallas säjtar, som äro begrafna under jorden, så att ej folk skall få tag i dem. Hvarje Sankt-Hansafton och hvarje jul-afton brinner eld öfver sådana ställen, där man då kan få reda på dolda skatter och se märkliga ting: råttor åka med hästlass o. s. v. En gång nyligen sutto två vuxna män, Gustaf Kyrö och Amund Hansen, på en dylik plats strax bredvid kyrkbyn och spejade. Hvad de varnade har jag ej lyckats erfara. En regel lär vara att förhålla sig alldeles tyst vid dessa tillfällen. En kvän (finne) påstås hafva gräft på detta ställe.

Vid *Gärdin*, fyra mil från *Karasjok*, hörde »Lille Clement» (Clement Clementsen *Karasjok*) för några år sedan en *äpparasj* (pl. äpparatja) högljudt klaga öfver den tunga lotten att ej komma till griftero.

Friis har *abar*, *abarasj* o. *äparasj* i Lex. lapp., men *apparasj* i Lapp. Mythol. (s. 105) och *apparashj* i sin »Lajla», där det utsatta barnet ropar efter kristligt dop. LAURA KIELER uppgifver, att barnet ropar moderns namn. Lapparne äro öfveralt rädda för dessa rop. NICOLAISSEN (*Sagn og Eventyr* I, s. 81) citerar en dopformel i fråga om *utboren*, som sedermera upphör att klaga och banna öfver sin moder; likaså Qvigstad o. Sandberg (*Lapp. eventyr*, s. 173, noten), hvilka uppgifva dels att det utsatta barnet blir *äpparasj* efter 7 års förlopp, dels att det efter undfånget »nöddop» enligt den citerade formeln ändock visar sig hvart annat år äfven framgent. Jfr HERM. HOFBERGS uppgift (*Sv. folksägner*, s. 91 o. 211) om *myling*, *myring* o. *myrding* i södra svenska provinser.

Då lapparne i dessa trakter svepa ett dödt barn, smörja de in sin näsa och näsborrarna med beck och tjära. Man har nämligen

den föreställningen, att det bringar döden, om liklukten kommer i näsan.

En gammal lappkvinna *Ane Antigalgo*, som dog i slutet af 1880-talet närmare 100 år gammal, offrade gärna smärre föremål, pengar, gamla kläder o. dyl., till säjtar, som hon hade förtroende till.

På fjället *Rastigaissa*, omkring 2 mil från *Levvojokk*, har hela vida toppen varit offerplats. Ännu i dag tror folk, att det blir svårt väder, om man talar illa om *Rastigaissa*: snöyra, dimma och köld.

För några år sedan ankom — berättar man i *Karasjok* — en lapp från *Koutokäino* eller *Väst-Finmarken* under vårfisket vid *Porsangerfjorden* och gaf sig ut för att vara *noaid* (trollkarl). Han gjorde en mängd konster och väckte stort uppseende bland lapparne.

Stallonaste (jättestjärna) kallas ett rektangulärt, numera sällsynt förekommande silversmycke med en skalle i midten och tre figurer på hvardera sidan, prässade med schablon. I *Koutokäino* uppgifves, att dylika smycken, som anses ega läkekraft, pläga föras från den ena lappbyn till den andra för att bringa de sjuka hjälp och undsättning.

Vid *Skilkasjjavre*, 3 mil söder om *Koutokäino*, finnes en sten, som man fordom smorde för att få godt fiske. Om denna säjt berättas följande. För 3—4 år sedan drogo några fiskare not i *Skilkasjjavre*. De aftalade att kasta säjten i sjön, om de skulle få klen fiskafänge. Noten kom alt närmare land, och lapparne sågo, att en stor mängd fiskar glimmade inom garnen. Då uppstod plötsligt en stark storm, som dref noten från strandbrädden långt ut på sjön och kom de goda förhoppningarna på skam. Lapparne förstodo, att det var den förgrymmade säjten, som ville hämnas och visa sin makt.

Följande säjtplatser i *Finmarken* hafva vidare antecknats: *Haldeladne* (norr om *Aldisjaur*: renhorn och flere säjtar); *Gargovare* (2¹/₂ mil söder om *Koutokäino*: stensättning och stor säjt jämte renhorn); *Bjällasjvare* (1¹/₂ mil öster om *Koutokäino*, åt *Autzi* till: renhorn, en större sten med en liten ofvanpå, snöhvit, tros hafva fallit ned från himlen); *Fallegädge* (mycket renhorn; tar man något skedämne

eller dylikt därifrån, drabbas man ovilkorligen af ögonblicklig olycka); *Tsäune* mellan Alten och Karasjok (stor sten, renhorn fortfarande); *Säidennjunne* mellan Karasjok och Laxelven (Porsangerfjorden); *Vuodegoika* (= f. *Outakoski*: två säjtar stå på hvardera sidan om Tana gränsälf, och massor af ben och renhorn synas där); vid *Mortensnæs* efter Varangerfjorden och vid *Korsfjorden* i Syd-Varanger.

Fjordön *Aarö* nära Alten, mellan Jupvik och Korsnæs, har i fordomtima varit ett fräjdadt lapskt offringsställe. Där synes en kolossal, upprättstående säjt, och i en håla på den svårtillgängliga ön hafva anträffats kranier och ben af björn i djupa lager. Skoginspektör Axel Hagemann har till Kristiania museum insändt en hel del fynd från denna ö.

FR. RODE (*Optegnelser*, s. 24) har hört berättas om en kyrka och fästning i forntiden på denna ö.

Förestående anteckningar rörande Norge äro sammanbragta enligt meddelanden af lappar i Finmarken. Namnen och benämningarna altså här *lapska*. Angående noaiden eller noiden vid Porsangerfjorden upplyser i bref af 7 febr. 1900 kyrkoherden i *Karesuando* ISAK JOHANSSON att »våra lappar och nybyggare lära rådfråga en berömd nåid ifrån Porsanger i Norge, hvilken plägar besöka Skibottens marknadsplats årligen, för att få anvisning på den eller de personer, som stulit från dem. Samme nåid lär ock rådfrågas för sjukdomars botande.» — Ang. »*utbölingen*» i Lyksele lpm. se P. A. LINDHOLM: *Hos lappbönder*, s. 15. I Norge talas äfven om den s. k. *utburden*. I Lule lpm. förekommer namnet *äppar* (pl. *äppara*) för att beteckna vålnaden efter ett i löndom födt eller för vanskaplighet etc. fordomtima utsatt barn. Det talas t. ex. om flere *Äppartjähko*, där vålnaderna ropa, och lapparne äro mycket rädda att flytta där förbi.

För några år sedan anlände till *Kittilä* kyrkby i finska Lappland en nybyggare från ryska Karelen på väg norr ut. Länsmannen fann karlen misstänkt och inberättade saken för kronofogden, som tog honom i förhör. Ryssen upplyste då, att han var på väg till *Inari* för att rådföra sig med en trollkarl! Han bad nu kronofogden vara god att ej utsprida något om resan, ty då blefve trolldomen kraftlös. Trollkarlens namn ville han på inga villkor säga. En egendomlig tids- och kulturbild, och egendomligt desslikes, att trollkarlens anseende var så vida beryktadt!

Här uppmärksammas några säjtplatser. En sådan finnes vid *Rastinkylä* (*Tervaniemi*), 3 mil från *Kittilä* kyrkby. I *Jerisjärvi* nära

Muonio finska kyrkby finnes en udde, den s. k. *Säitäniemi*, där man offrat åt en stor stengud (högar af horn af vilda och tama renar). Mellan länsmansbostället och kyrkplatsen i *Utsjoki* finnes en sten *Säide*- eller *Säitäkivi*, till hvilken man offrat. Den liknar en ren utan hufvud. På *Juppura* vid *Hätta* kyrkby samt på nordöstra sidan af *Ounisjärvi* vid *Hätta* finnas säjtar.

I nordligaste Finland och angränsande trakter af ryska Kola-halfön har jag sett genomborrade björntänder burna som amuletter, bundna med en sensnodd vid bältet. Då jag sökte köpa en dylik tand och anmärkte, att det var en ovanligt stor björntand, skyndade lappen att anmärka: »Det er rensdyrben!»

En typisk afbildning finnes å sid. 28 i HILDEBRANDS och MONTELIUS' m. fl.:s *Sve- riges historia*, fig. 38.

Kittilä, Inari, Utsjoki, Hätta och flerstädes 1889—1891.

Enligt meddelande i Lappska missionens vänners berättelse för 1 jan. 1881 till 1 juli 1882 (Sthlm 1883), s. 39, offrade på 1870-talet en nybyggarlapp i Gellivare tobak åt en säjt vid Saivojaur, sedan fisket där lämnat godt resultat. Likaså uppgifves, att »för icke länge sedan» en säjt i Arjepluog smordes med fiskflott såsom en gård af vördnad och tacksamhet. Huru som helst ligger mycket, som vi kalla »hedendom» närmare oss i tiden än vi tro, och den gamla åskådningen lever nog än ett lifskraftigt lif i ensamhet och skymundan. Att Qvigstad o. Sandbergs uppgift (Lapp. eventyr, sid. XXXIII) är felaktig och vilseledande måste jag eftertryckligt påstå, och tillräckliga bevis för detta påstående torde jag lämnat redan i förestående uppteckningar och noter. Enligt dessa herrars utsago skulle emellertid hvarje erinring om lapparnes forna tro nu vara »spörlöst forsvundet». Likaså djärfvas de påstå, att »den stockflethske mission forefandt ialfald lige fra først af ikke et eneste individ med hedenske begreber blandt lapperne i Norge». — Ack, lapparna hafva nog i minne, huru prästerna bränt deras gudabilder och spåtrummor, huru de förföljt dem för deras »naturliga religion», huru de städe velat »omvända» dem. Skulle lappen våga inlåta sig på en dispyt med prästen, då han på förhand vet, att han skymfas och hånas? Han går ur vägen — mottar dopet, men fortfar i sin ensamhet att vara en lika så god hedning som förut. Att en lapsk *magus* åtminstone ibland kunde »spå» eller *se rätt*, veta vi af ett möjligtast ojäfvigt vitne, prosten JOHANNES TORNÆUS, som år 1672 skref en skildring öfver Torne och Kemi lappmarker. Tornæus berättar, att en medelålders lapp bar fram till prästen och utlämnade sin spåtrumma, såsom T. »länge påyrkat hade. Sade han: ändock jag denna nu bortgifver och gör mig ingen annan trumma, så ser jag likväl, *nimirum absentia*; och tog mig sjelf till exempel, sade alt hvad på den resan mig händt hade, och det var alt så sant. Hvad skall jag göra med mina ögon, sade han, jag ser om jag vill eller icke». Tornæus sade emellertid lappen, att han »lög altsammans hvad han om min resa sett hade. Ty jag ville intet att lappen skulle berömma sig af satans uppenbarelse».

7. Häradshövdingen Paul Valli berättar.

Följande sägen berättas här i Inari lappmark. I den tid, då laglösa förhållanden ännu rådde i landet, hände sig att en anständig flicka hade två friare och ej ville gifva någondera af dem morgon. Båda voro nämligen bra karlar, och frieriet drog länge ut på tiden. Till sist församlade sig byns äldste och lade råd, huru man borde göra i ett sådant fall som det förevarande. De rodde till *Vehirniemi* på södra sidan af *Inari träsk*, där det fins ett smalt sund med en sten i midten. En af de äldste steg upp på stenen och afkunnade följande dom: *Sigga* — så var flickans namn — skulle ställas på stenen, som var midt i sundet, och fästmännen på hvar sin strand af detta. Så skulle de skjuta pilar på hvar andra med arborst, och den öfverlevande finge taga *Sigga* till hustru.

Saken blef på detta sätt ordnad. *Sigga* satt på stenen och var glad öfver att få sitt öde afgjort, ty åtminstone en af de två skulle nu bli hennes man. Men hon tyckte tiden gick en smula långsamt. Folket hade dragit sig åt sidan, och de båda medtäflarne stodo beväpnade bakom stenarna på hvar sin strand. De tittade båda upp samtidigt och sköto samtidigt. Båda blefvo härvid träffade och dogo på fläcken. Flickan stod på stenen och skrek: »O, barmhärtige himmel, o sol, måne och stjärnor, huru har det icke nu gått!» Folket skyndade till och lyfte flickan ned i båten, men man trodde fortfarande, att friarne voro gömda bakom stenarna i strand för att ej låta sig ses af hvar andra. När man såg efter, fann man dem emellertid döda båda två. Då rodde sällskapet ett stycke, och man öfverenskom att kalla sundet *Kalluttasalmi* (sorgesundet) och holmen *Kalluttasaari* (sorgeholmen), hvilka namn ännu i dag bibehållas. De rodde sedan till *Nestorsalmi*, där *Sigga* blef så sorgsen till sinnes, att hon höll på att mista förståndet. En af de äldste, *Nestor*, fattade henne här i armen och tröstade henne. Vid en annan holme skulle hon ovilkorligt i land. De stego då i land på en udde, där *Sigga* bitterligen grät och samme gamle *Nestor* åter sökte trösta

henne, så att de kunde få henne med sig till baka i båten. Holmen kallas ännu *Nestorsaari*, udden *Sigganitkuniemi* (Siggas gråtudde).

Nestor lofvade att vid behof hjälpa Sigga, och det gjorde han också, ty en gång förde han henne med sig fram till Varanger i Norge, där han gifte henne med en präktig karl. Där lefde hon lyckligt samt följde med man och barn vid fiske på haf och träsk, såsom i *Einalompolo*, *Niitkojärvi* och *Sivakkajärvi*, och äfven finnes ett ganska vackert ställe vid *Atikojoki* strand, där de uppehölo sig om vintrarna, de och deras släktingar, där lindorna ännu stå gröna, fastän stället nu länge saknat någon, som bott där. Ännu i dag plägar man bärga de lindor, som kallas »Siggas lindor».

Jag kan också en gammal saga om en, som var *missnöjd i medgången*. I ryska lappmarken bodde en gång ett fattigt äkta par, som blott med möda kunde draga sig fram i sitt armod. En eftermiddag satt gumman nära spiseln, värmde sig vid elden och stickade strumpor. Hon jämrade sig öfver sin fattigdom och sin sjuklighet. Gubben gick ut att söka ved i skogen och draga hem veden till gården. Han suckade flere gånger och tänkte, att, om han liksom många andra hade lyckan med sig, då skulle också han kunna lefva i världen. Så kom han till en stubbe och tänkte klyfva honom till bränsle. Han slog pröfvande till ett tag med yxhammaren. Då frågade stubben: »Gubbe, hallå gubbe, hvad vill du?» Gubben blef förskräckt och svarade, att han ville ha ved. Stubben sade: »Gå hem, det fins ved!» Då gubben kom hem, fann han så mycket ved som behöfdes.

Gumman undrade och frågade, huru han hunnit skaffa hem så mycket ved. Då berättade gubben händelsen. Gumman menade: »Nog fins din lycka i den stubben! O, att du inte sporde honom sanningsenligt, om han var vår lycka, och hvarför han låter oss lefva så här dåligt! Gå nu och fråga, om du kanske kunde få något mera, och bed om rikedom och bättre dagar än vi hittills haft!» — »Nej», svarade gubben, »jag går ej ut nu, då det är mörkt; är det inte trefligt, min hustru, att få sitta bredvid spiseln i kväll, då vi

hafva ved? Men nog skall jag i morgon ut och se efter, om vår lycka verkligen fans där borta.»

När dagen grydde, gick gubben ut i skogen. Stubben stod kvar på sitt ställe, och gubben tittade på den. Så slog han på stubben med sin yxa liksom dagen förut. Stubben frågade: »Hallå, hvad vill du?» Gubben sade: »Mjöl vill jag ha, när jag är hungrig». Stubben sade: »Gå hem, där har du mjöl». Vid hemkomsten fann gubben mjöl så mycket som behöfdes. Hustrun menade emellertid: »Nog är det ju alltid bra att ha mjöl, men om vi hade någon fetmat också! Bad du inte att få något annat än mjöl, eller fick du inte?» Gubben svarade: »Nej, jag tordes inte begära så mycket, ty jag var rädd att då ej få något alls». Han sade vidare till gumman: »Vi ha ju, hustru min, kakor att vi få äta så mycket vi vilja». Hustrun sade: »Gå nu och bed att få rikedom i hast, om vi kanske skulle få det också». — »Nej», svarade gubben, »jag går ej ut nu då det är mörkt, men kan hända att jag går i morgon och ber att få rikedom».

Natten gick till ända, och det blef dag. Gubben gick som förr till stubben i skogen, bultade till ett tag med sin yxa. »Gubbe, hallå gubbe, hvad vill du?» frågade stubben. »Jag vill bli rik», svarade gubben, »ty annars kan jag inte få det bättre». — »Gå hem», sade stubben, »rik är du, men bed nu ej att få något annat». Gubben gick hem, och i stugan fans alt som behöfdes. Mat fans och alla slags rikedomar. »Nu», menade gubben, »nu har jag, min gumma, funnit lyckan, nu äro vi lyckligare än någon annan, nu kunna också vi lefva i världen». Och så lefde de sin tid. Det går bra att lefva, när man har allting. Men gubben började gå och fundera. »Jag skall ännu en gång gå till stubben och bedja om något», sade han en dag. Hustrun frågade: »Nå, hvad skall du nu bedja om, vi ha ju alt hvad vi behöfva?» Men gubben sade: »Min lilla gumma, nog ha vi ju nu alt annat, men många ha mera anseende, än hvad vi ega».

Gubben hade bestämt sig för att göra ett nytt försök. Han gick åter ut och bultade på stubben. Stubben sade: »Hvarför kommer du nu hit? Har jag inte sagt till, att du ej vidare skulle få

komma? Du har ju nog och mer än någon annan, men ändå är du missnöjd». Gubben svarade, att han var ledsen öfver att behöfva begära ännu något mer. »Får jag eller får jag ej?» frågade han. Stubben svarade: »Ja, en gång till, fastän det är för mycket!» Gubben sade nu: »Om det vore möjligt, skulle jag vilja ha detta zarens rike.» Stubben lofvade detta: »Gå hem, du är zar (*tsaari*), men kom nu aldrig mer!» Gubben lofvade lyda. När han kom hem, klädde sig hustrun i purpurkjolar, och åt gubben var också en liknande dräkt färdig, och tjänarne började kläda honom. Nu sade gubben: »Nu äro vi en zarfamilj, folket bugar sig för oss, alla som se oss! Men icke alla känna oss, riket är litet, och rädsla börjar på att besvära mig. Anseende ha vi nog hos somliga, men ej hos alla». Gubben rådslog med sin hustru: »Hustrun min, hur känner du dig nu som zarevna (*tsaarskoina*)?» frågade han. »Jag tycker att den sista rikedomen var den allra bästa», sade hustrun. »Nej», sade gubben, »begär efter anseende har jag nu, och jag går nog kanske till stubben än en gång. Jag vill bli Gud! Då kommer ingen att ha mera anseende än jag. Men det är nog ej riktigt bra att gå dit mera, ty han var ond, då jag var där och bad om det sista vi fingo, och han förbjöd mig strängt att komma vidare, och jag lofvade att ej gå dit mer.» Hustrun sade: »Gå inte dit mer, när han nekat dig att komma.» Emellertid menade gubben: »Jag är nu allas öfverherre, han kan nu icke neka mig!»

Och så gick han dit ut i skogen ännu en gång. Tjänarne höllo upp hans kläder på båda sidorna. Han befalde sin kammarherre att slå på stubben. Stubben sade: »Hvarför kom du ännu en gång? Förbjöd jag dig icke att komma vidare? Hvad vill du ännu ha, missnöjde gubbe?» Gubben svarade: »Gud vill jag blifva nu!» Stubben sade: »Gå hem, du är gud!»

All grannlåten försvann med det samma, tjänarne och purpurkläderna voro liksom bortblåsta. Kvar stod allenast gubben i sina gamla trasor. Då han kom hem, reste sig hans gumma i paltor bredvid spiseln, där hon satt och stickade strumpor. Jämrande sig öfver sin fattigdom och sjuklighet sade hon till mannen: »Du gick ju ändå till stubben, fastän jag sökte hålla dig till baka. Trodde

du ej, att du skulle kunna reda dig med hvad du hade, när det ändå var omöjligt att blifva Gud och omöjligt också att bedja om det. Nu få vi nog svälta i hjäl i skogen».

Så slutar den sagan.

Denna saga berättas ungefärligen lika också i Tärändö inom Norrbottens län, ehuru man där naturligtvis har kung och drottning i st. f. zar och zarevna.

I en by *Syönni* vid staden *Kuola* (Kola) var det en gång några karlar, som höllo på att hugga båtvirke och timmer. Om natten lågo de ute i skogen nära sitt arbetsställe med *härkarna* (renoxarna) strax i grannskapet. En man, som var en riktig fattiglapp, vaknade hastigt ur sömnen och hörde alla hugga. Han trodde, att han försofvit sig, tog sin yxa och gick ditåt, därifrån de andra hördes. Månjust var det. En man gick vid hans sida, men han kände honom ej. Då frågade han: »Hvem är du?» Främlingen svarade: »Jag är din lycka». Åter märkte mannen sig gå bredvid en annan främling och frågade: »Nå, hvem är du då?» Då svarade alla, som voro där: »Vi äro din lycka». Mannen sade: »Vete 'hahu' hvad som är min lycka!» Han frågade: »Hvad är min lycka?»

Då visade de: »Där ligger din lycka! Din lycka gitter ej stiga upp så tidigt som vi andra, hvilka äro vakna, då andra sofva.» Mannen tog ett trästycke och började med detta piska upp sin lycka duktiga tag, men den började jämra sig svårt och sade: »Tukta ej, tukta ej, nu stiger jag opp, vaknar och börjar lefva; gå och lägg dig utan bekymmer, du liksom andra människor!» Mannen gick då till baka till sina kamraters lägerplats, där alla sofvo och snarkade. Han lade sig också att sofva och steg sedan upp med de andra vid arbetstid. Han började därefter så småningom blifva alt rikare och rikare.¹

»Hahu» har jag icke kunnat öfversätta.

¹ Ehuru sist anförda berättelse i föreliggande form — må hända genom felaktig tradition — förefaller oklar, har hon dock anförts i det skick hon af antecknaren meddelats för att till äfventyrs lända framtida forskare till ledning.

Red.

8. Heikki Rovanen i Kittilä berättar.

På *Kannanjurmunkangas* vid norra sidan af *Kittinenjoki* (älfven *Kittinen*) mellan *Waulo* och *Tankojoki* bodde fordom en *noita* (trollkarl). En gång föll han i ekstas och bad då sin son att väcka honom med följande ord:

Där ligger nu min fader,
dold uti gäddans långa tarmar,
dold i den tredje tvära vindlingen.
Stig nu upp! Vakna, fader som sofver,
stig nu upp att lefva å nyo!

(Finska texten:

Tuolla minun isä makaa
hauvin suolen soikelossa,
kolmanessa koikelossa.
Nouse! Herää ylös sinä joka makaat
ja nouse ylös niin saat elää!)

Pojken erinrade sig dock icke dessa ord i rätta ögonblicket, utan började sjunga dem först efteråt och skramlade på trolltrumman (kannuslauta), men gubben kom ej till lif igen, utan lyfte blott upp hufvudet och sade: »Hvartill nyttar detta, då det en gång är för sent!» Där fick trollkarlen ligga, och hans kropp ruttnade med det samma. Han kunde nämligen icke vidare få någon hjälp af sin trolltrumma.

Lapsk trollkarl, som kan försätta sig i ekstas, heter på finska *noita*, pl. *noitat*, på lapska *noida*, pl. *noidak*. I ryska lappm. heter han *noajte* (Genetz). I svenska literaturen heter han *nåid* eller *noid*, i den norska *noaid*. Besvärjelsen i fråga må jämföras med *Kalevala*-runans (XXXXVIII, v. 227—228 enl. Rothsten = XXVI hos Castrén) »*siian suolen soukerosta, kolmannesta koukerosta*». Om trollkarlen *Karkias* berättar Castrén (Nord. resor o. forskn. I, s. 30), att han flere år uppehöll sig i en gäddas lefver. När en trollkarl (= hos de sibiriska folken *jaman*) på detta sätt bytte gestalt, kallades han på lapska *viroladsch*, på finska *virolainen*. AND. JOH. SJÖGREN (*Anteckn. om församl. i Kemi lappm.*) berättar om en lapp i *Sodankylä*, som förvandlade sig till en id (sid. 183, 184). Konsten synes för öfrigt nog så gammal. I *Eddan* berättas nämligen dels att *Loke* efter sin stora träta med gudarne flydde i skepnad af en lax (i lax liki) i *Frånangers* fors, där gudarne fångade honom, dels att en dvärg *Andvare* länge uppehöll sig i en gäddas skepnad i en fors och där fick sig mat.

Vid stranden af *Vaalajärvi* fans på *Kuusikenttä* en kåta, dit tvänne karlar en gång kommo på fiske. Den ene somnade, den andre var vaken och hörde nödrop från träskets andra sida, hvaraf han förstod, att ryssarne voro i antågande. Han försökte då på alt sätt att väcka kamraten, men denne hvarken svarade eller steg upp. Hvem kunde för öfrigt veta, hvilka de voro, som ropade? När han ej fick den andre att vakna och såg, att ryssarne togo en genväg och närmade sig, grep han yxan och högg ett stort hål i en trebördingsbåt, som var långt uppdragen på land, och lade tofterna däröfver. Själff sköt han den andra båten ut på träsket och sade till kamraten: »Sof du, men du får dig nog snart en smäll!»

Ryssarne, som sågo den flyendes båt på vattnet, sprungo i full fart ned till kåtan och mördade den sofvande karlen. Därpå sköto de ut trebördingsbåten och började förfölja den andra, men då de kommo ett stycke ut, sjönk deras båt, och de plaskade, tills de alla sammans drunknade. Detta ställe kallas ännu *Molkansalmi*. En del af fienderna försökte simma till flyktingens båt. En försökte få tag i båtboardena, men blef slagen på fingrarna med åran, så att en guldring, han hade på ett finger, flög in i båten. Denne ryss och alla hans kamrater drunknade.

När vi här och i det följande använt ordet ryssar, orsakas detta dels af att berättaren använt termen *vihavenäläisiä* [fienderyssar] och att allmänna meningen i orten betraktar dem som ryssar, dels af att de faktiskt kommo från ryskt område. Emellertid voro de ingalunda ryssar, slaver, utan tillhörde en fordom stor och betydande folkstam, *kareler*, som blifvit fördrifna af ryssarne och från sina hemorter företogo vidsträckta plundringståg uppåt nuvarande finska Lappland (dåvarande svenska Kemi lappmark), norska Finmarken och långt nedåt svenska lappmarken. Man hör sägner om dem täljas ännu i Peuraure söder om Kvikkjokk (en lapsk bedrift i den s. k. Karjelkärso). Ibland användes också den riktiga benämningen *karjalaiset* [karelerfolket], på lapska *karjeleh*. Enligt STORM o. RETZIUS kommo lapparne till den skandinaviska halfön samtidigt med yngre nordiska stenåldern. I älsta tid ströfvade de omkring i de inre fjällöknarna norr om polcirkeln, men flyttade på 1500-talet ut mot söder och väster. Emellertid kom en af ryssarne undanträngd folkstam *tshudera* (lapparnes tjudeh, = skyther?) och hejdade den lapska utbredningen. Tshuderna företogo plundringståg på lapparnes områden och dräpte den ganska värnlösa befolkningen, som endast med list kunde draga sig ur det altför ojämna spelet. Lapparnes nästa och värsta fiender blefvo karelarna, som fördrifna från sin hemvist vid Hvita hafvets kuster gjorde invasioner i lappterritoriet. Sagorna berätta, att de blifvit ditlockade af kringvandrande ryska handlande (laukkuryssät), men anledningen var nog dels påträngning söderifrån, dels olidlig behandling af de privilegierade köpmännen

(birkarlarne) kring Bottniska vikens kuster. Dessa birkarlar eller borgare, som hade monopol på handeln i lappmarkerna, egde jämväl en tid bemyndigande att uppbära kronoskatten därstädes, men företogo sig i tre års tid att jämväl på ryskt område kräfvä skatt, hvilket förhållande drog krig i spåren af deras hänsynlösa och öfvermodiga framfart.

Vid *Vaalajärvi* hade ryssarne en gång *Laurukainen* som lots. De stego där upp på en holme och lade sig alla att sofva; blott en höll sig vaken och vaktade. *Laurukainen* var emellertid en trollkarl och fick äfven denne i sömn. Därpå sköt han ut båda båtarna och ropade: »Nu har stormen tagit båtarna!» Ryssarne vaknade och sprungo ut i vattnet för att taga reda på sina båtar, men *Laurukainen* rodde lugn sin väg och lät ryssarne plaska bäst de kunde, ända tills de drunknade. Holmen heter ännu *Molkonsuari*, udden *Molkonniemi*.

Laurukainen, på lapska Laurekadsj eller Laurukasj, är en af lapparnes nationalhjälter från fejd tiden med karelarna. Qvigstad o. Sandberg hafva i sina Lappiske eventyr og folkesagn antecknat åtskilliga sägner och sagor om honom. Afd. VII: 1 [sid. 15—16] innehåller varianter af förestående och näst föregående skildring af Heikki Rovanen. — För att här fortsätta den i förra noten påbörjade redogörelsen må nämnas, att karelarna snart på allvar togo det eröfrade lappterritoriet i arf efter sina öfvervunna motståndare. De slogo sig att börja med ned i öfre Österbotten: kring Ii, Kemi och Torne älfvar — dessa traktens befolkning [nb. också de svenska finnmarkernas] måste altså anses såsom karelsk, i blandning möjligen med birkarlarnes afkomlingar och flyktingar från södra Finland —, men så småningom, särskildt omkring midten af 1700-talet, utbredde de sig långt uppåt lappmarken. Varnade af föregående krigshändelser, flyttade lapparne stillsamt undan. Enligt ett manuskript från år 1803, angående förhållandena inom Utsjoki, Inari och Sodankylä, må nämnas, att i början af 1700-talet blott *lappar* funnos bosatta i Sodankylä, moderförsamlingen för Kittilä och skådeplatsen för dessa berättelser. Lapparne lefde där af rensköttsel, fiske, vildrenjakt samt fågel- och bäfverfänge. Så kom då den karelska inflyttningen, och befolkningssiffran var redan 1755 uppe på 760 personer, visade år 1800 mer än dubbelt: 1617 själar, och utgjorde år 1802 inalles 1786 personer. För närvarande finnas i Sodankylä och Kittilä ytterst få lappar.

Fortsättn.

HUGO SAMZELIUS.

Blomstermesteren fra Ringebu.

Der gives vel neppe noget af kunstens mange områder, der virker mere forbløffende på et stilistisk lidt opøvet øie end folkekunsten. Hos os kan de gamle alvorlige romanske ranker trives side om side med rococoens letbenede og opskjörtede ornamentik, og Louis quatorzes afmålte bladverk er blevet præget af det fændenvoldske i vor folkekunst, medens den ældgamle dyreornamentik til stadighed stikker sine hoveder frem. Motiver, der har sine bestemte pladse i stiludviklingen, optræder løssluppet og uden tilsyneladende sammenhæng med tiden. Man skimter udviklinger, der helt pludselig afbrydes, indsatser og baroke indfald, som man ikke rigtig får klart hvorfra kommer. Alle disse stilblandninger og bastarder kan ofte være ganske triviele og kjedelige kunstneriske fostre; men ligeså ofte kan de udfolde en kraft og en energi, som må forbause.

Folkeornamentikens store felt er endnu lidet undersøgt. Medens vi ganske godt kjender vilde og halvvilde folkeslags ornamentik — for ikke at tale om orientens (filologi og kunstarkæologi har været udpræget orientvenlig; eventyr, gloser og ornamentik vil man gjerne se født på Asiens stepper) — så forekommer det mig, at selve den europæiske folkeornamentik er forholdsvis lidet påagtet. Og dog lever i balkanfolkenes ornamentik rytmer igjen fra den store græske kunst. På de forskjelligste steder i Europa: i Tyrol, i Bayern, i egnen om Hamburg, på Island, på Amager, i Skåne, for kun at nævne i flæng, vil man finde ejendommelige udslag af selve folkets

kunst med den souveraine måde, hvorpå historiske stilarter behandles. Vistnok er den kunstneriske intention, selve den skabende evne, ofte liden i denne kunst. En stils begyndelse, dens vorden kan overhovedet ikke her studeres. Men om ikke selve glansen af en stor stil findes, så speiler sig gjenskinnet ofte rörende og fint i folkets kunst, og disse sidste glöd viser den magt stilen engang ejede over sindene. Det er ornamentale efternölere, thi således må man ofte opfatte folkekunsten, der har brudt sine egne slingrede veie ud fra kunstens alfarvei, og disse har da til gjengjæld ofte over sig den adel, som det nu engang er over gammel kunst. Selv om man ofte i denne kunst möder temmelig degenererede udslag, så er jo degeneration noget, der også bidrager til at vise den gamle byrd og er som studieobjekt af stor interesse, især da det merkelige kan indtræffe, at de degenererede former i folkekunsten igjen kan få et nyt præg af rödmusset friskhed.

Den norske folkekunst er en ganske merkelig kunstnerisk indsats. Det er et lidet rige for sig, et dekorativt eventyr, broget og fængslende. Det fortoner sig som eventyret, springende og uroligt med motiver hentede allevegne fra og stadig gjentagende sig selv. Og der er her som i eventyret forskellige grupper med forskellige både tids- og bygdekarakter. I Telemarken og i Gudbrandsdalen har folkekunsten formet sig rigest og mest ejendommelig. De övrige dalförer og distrikter har jo ofte en særkarakter af den störste interesse og har på flere områder givet gode bidrag til denne kunstgren, men det virkelig festlige og rige, en slags logisk kunstudvikling, ser man bedst og tydeligst i disse landsdele. Telemarkens kunst er individuel og springende, skiftende og urolig. Kunsten er sammensat af de forskjelligeste motiver, nye og gamle om hverandre. I Gudbrandsdalen er folkekunsten pompös og värdig. Ludvig XIV:s akantusranke har her næsten overvundet hele den ældre ornamentik, og disse gyldne ranker, der folder sig festligt ud, svarer godt til den aristokratiske smag, som trivedes i disse rige storbygder.

Rankernes mester i Gudbrandsdalen er Jakob Bersvensson Klukstad fra Lesje, der först forarbejdede det rige udstyr i Lesje kirke og dernæst i 1754 det mere rolige i Hedalens kirke. På

Hedalskirkens udstyr arbeidede »hans underhavende tjener Sølvest Nilsen Skrinde fra Lom». En husmand fra Hedalen, Østen Guttormsen Kjörn, var ofte borte og så på Klukstads arbeider og hjalp også til. Kjörn arbeidede senere i samme stil. Han har således skåret altertavle og prækestol i Kvikne kirke, i Sels kirke, Våge, ja helt over i Østre Slidres kirke, Valdres, findes arbeider af ham. »Ja han stjal konsten fra mig, som en skjelm», skal Klukstad have sagt.¹ Man ser, hvorledes en stil spreder sig, og den ene lærer af den anden. Hvorfra Klukstad har fået sin vides ikke. Han skal ikke have været ude og lært.

Det er ranken, som samler de kunstneriske kræfter i Gudbrandsdalen, og den gror frem overalt, over svaler og staburer, på skabe og slæder, på høvrer og mangletrær, og den breder sig fra Gudbrandsdalen over fjeldet til Romsdalen og over i det Trondhjemske. Intet andet sted i Norge eller i Norden overhovedet er ranken i træskjærerkunsten i den grad blevet almeneje og optræder med hele det selvfølgeliges præg som her. Det er de manges arbeide mod et mål, der her spores.

I denne rankernes konsekvente udvikling i Gudbrandsdalen træder de, der bryder ud af denne, så meget tydeligere frem. Disse »individualister» er her sjældnere og ofte mindre interessante end i Telemarken, hvor udviklingen foregår langt mere individuelt, idet en bygd snart arbeider på et område, medens en anden arbeider på helt andre områder, indtil hele stilen folder sig ud i den sprudlende telemarkiske rosemaling. De gudbrandsdalske »individualister» synes ikke at have den interesse som de telemarkiske, om de end træder ganske tydeligt frem. En gruppe fra Ringebu er dog af den største interesse. Her spores en bestemt kunstnerindividualitet, der næsten former sin egen stil i en slags opposition mod den i Gudbrandsdalen herskende smag. I hans mangletrær — mangletrær gjorde alle disse bygdekunstnere — møder man hverken den rige, fyldige ranke eller den smale indviklede, der snor og krøller sig. Istedet presser han sammen blomster, frugter, aks, bladverk, rocomuslinger omhverandre i en ren exotisk fro-

¹ IVAR KLEIVEN: *Segner fra Vaagaa*. Kristiania 1894.

dighed. Han opløser på en måde de forskellige dekorative factorer, tager dem ud fra sammenhængen og presser dem så igjen sammen på nyt. Nordiska museet ejer to af hans karakteristiske mangletrær (fig. 42 og 43) og Norsk Folkemuseum et, kanske hans ejendommeligste. Her møder man hans sammenpressede stil med alle de

42, 43. Mangletrær.

$\frac{1}{8}$ af nat. stør.

Origin. i Nordiska museet.

forskjellige motiver med brudstykker af ranker og dele af rococomuslinger i tilsyneladende løsagtig forbindelse med de forskjelligste blomster. Denne samtidige ornamentale opløsning og sammenpressning er noget, der oftere forekommer i folkekunst. Her synes vor mester næsten af et sådant oprindeligt instinkt at have skabt en bevist kunstnerisk glæde. Ængstelsen for det tomme rum, et de-

korativt horror vacui, synes at være et primitivt kunstnerisk standpunkt. Der skal adskillig kultur til at forstå tomrummets kunstneriske betydning. Vor mester glæder sig som primitiv kunstner over en dekorativ overfylde, samtidig som han måske er den folkekunstner, der mest nysgjerrig har studeret fremmedartede kunstytringer uden at tabe sit personlige særpræg.

44. Mangletræ.

Omr. $\frac{1}{8}$ af nat. stør.
Origin. i Nordiska museet.

45. Legetøihest.

Omr. $\frac{1}{10}$ af nat. stør.
Origin. i de Sandvigske samlinger, Lillehammer.

Vil man forstå den dekorative væsensforskjel, der skiller ham fra den almindelige gudbrandsdalske stil, kan man sammenligne et af hans mangletrær med et, hvori den fyldige og smidige gudbrandsdalske ranke forekommer (fig. 44). Hvor sikker og rolig bølger ikke denne ranke frem, hvor selvfølgelig fyldes ikke planen, og hvilken sikker stilkultur stikker der ikke bag et sådant ornament. Og betragt så

vor mesters sönderhakkede ornamentik. Det er et helt andet stilpræg. Den gudbrandsdalske træskjæring virker meget ved en slags helhedsvirkning — det er i bogstavligste forstand noget storskåret over den. Man merker ofte, at den har beskjæftiget sig med store opgaver. Vor mester er »miniaturist», det er de små dekorative glæder, som interesserer ham; en frugtknude, et blad o. s. v. behandles med en detaljekunstners lunefulde omsorg. Den sikre rytme, der træder frem i den gudbrandsdalske ranke, har han jo helt og holdent brudt. Ved en sammenpresning af motiver fremkalder han sin virkning, og rigdommen med alt det lunefulde og urolige og denne stadige afbrydelse har noget eget fantastisk over sig. Dette dekorativt småfantastiske, som han har over sig, træder kanske tydeligst frem i hans mangletrær, hvor selv håndtagets heste præges af hans stil. En legetøihest i de Sandvigske samlinger (fig. 45) viser, hvor dekorativt suveraint han behandler selv et så naturalistisk motiv som hest og rytter. Sadel og rytter, hestens hale og manke, alt er lavet sammen til et lidet dekorativt fornöielsesnummer.

I vor mesters kunst spiller blomsterne en stor rolle, hvilket de overhovedet gjør i folkekunst. Dog kanske mindre i Gudbrandsdalen. I vor folkekunst lever igjen gotikens store ligebladede blomsterroset, det 16 og især det 17 århundredes storstilede tulipaner og pioner, samt det 18 århundredes mere graciöse og nette blomsterverden. Vor mester har alle disse blomster. Den ligebladede rose, som han ynder at lade forme som roset, den stormönstrede tulipan, og rundt omkring dukker i hans arbeider små nette blomster frem. Denne store forkjærlighed for blomster, som viser sig i, at han stadig mere eller mindre umotiveret plaserer blomster ind i sine arbeider, er i höi grad karakteristisk for hans stil, og da man ikke kjender mesterens navn og kun ved, at han har boet i Ringebu, så har jeg, indtil hans navn findes, tilladt mig efter denne forkjærlighed at döbe ham til »Blomstermesteren fra Ringebu».

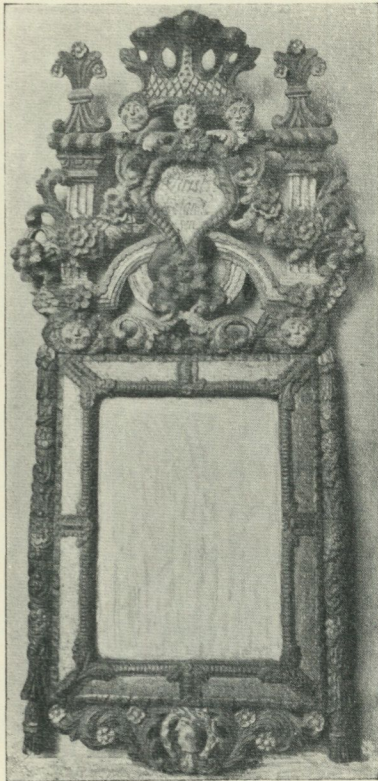
Hvem er så denne kunstner? Man ved, som sagt, at han har boet i Ringebu. Næsten alle arbeider, som kan henføres til ham, er kjøbt der, og traditionen siger også, at han skal have været klokker eller skolelærer i denne bygd. Han skal endogså have boet en tid på gården

Seielstad i Ringeby. I nabosognet Fron boede ligeledes en klokker ved navn Kristen Listad, der var kunstner. Han har i 1760-årene forarbejdet det rige udstyr i Södorp kirke, der efter fotografi at dømme er arbejdet i den almindelige gudbrandsdalske rankemanér. Hr. tandlæge Sandvig har med alt forbehold nævnt for mig en tradition, der vil have Kristen Listad og Ringebukunstneren til en person, idet Listad en tid af sit liv skal have boet på Seielstad. Jeg tror dog, at disse er forskellige, Kristen Listad synes helt »rankemester» og har vel boet i Fron, medens vor »blomstermester» er en anden. Trods efterforskninger er navnet endnu ikke fundet. Jeg har dog ikke set Södorp kirke, og det kan jo altid tænkes, at vor mester først har arbejdet i den almindelige gudbrandsdalske smag og så på sine gamle dage har formet sin egen brogede stil. Dog foreløbig antager jeg, som sagt, at vi har at gøre med to forskellige bygdekunstnere. Han må have levet omkring 1800. Et mangletræ i Nordiska museet bærer årstallet 1801.

Der skal nu gennemgås de øvrige af hans arbejder. Nordiska museet ejer af ham foruden de to nævnte mangletrær: et speil, en lysekroner, en hylde samt en liden urholder; Norsk Folkemuseum: et udmerket mangletræ; Sandvigs samlinger, Lillehammer: et speil, et bord, tre hylde, to legetøiheste, en urholder, samt en del mere usikre arbejder. Desuden skal det i Ringeby endnu findes en del af ham. Det individuelle særpræg og den tekniske udførelse gjør hans arbejder let gjenkendelige. Selv i farvevalg merkes ofte en egen smag, idet han f. ex. næsten altid bruger sølv istedenfor hvad hele tiden foretrak guldforgyldning.

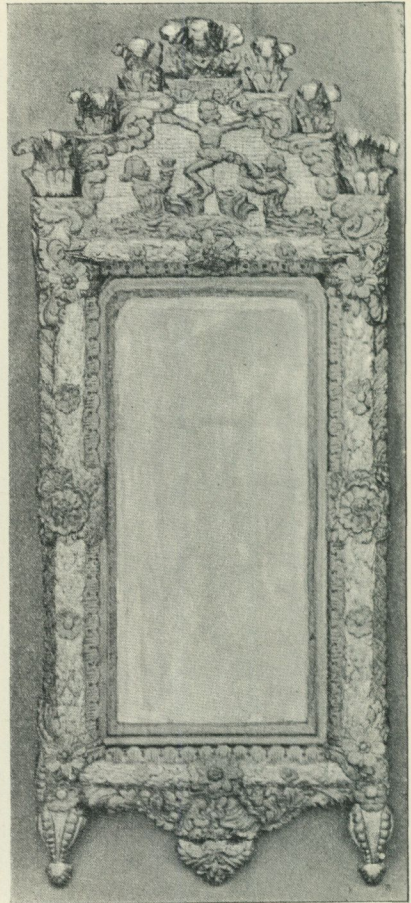
Speilet i Nordiska museet (fig. 46) har tidligere været opstillet blandt »högre stånden». Det er imidlertid et höist karakteristisk arbejde af vor »blomstermester», der både viser hans lån fra »högre stånden» og hans evne til at omforme disse lån efter sin egen smag. Speilets grundform er det gamle med det firkantede glas og den regelmæssige ramme. Man sporer intet af rococorammernes vilkårlighed. I det hele taget har rococoens vilkårlighed havt liden indflydelse på hans formsands. Den store overbygning giver speilet sin fantastiske karakter. Man ser søiler, hvorfra der går blomsterguir-

landere, brudstykker af ranker, englehoveder med og uden tilbehør af vinger, et hjerteformet midtparti, hvor ejerens navn læses. Oven-til en ganske vegetabilisk formet krone. Hele opbygningen giver

46. Speil.

Omtr. $\frac{1}{18}$ af nat. stør.
Origin. i Nordiska museet.

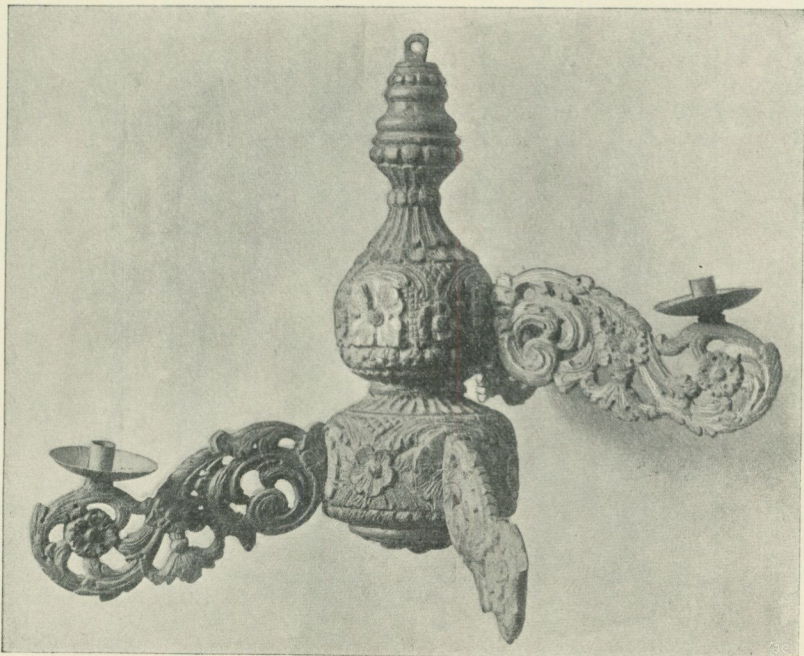

47. Speil.

Omtr. $\frac{1}{8}$ af nat. stør.
Origin. i de Sandvigske samlinger,
Lillehammer.

et landligt Louis-seize-præg sat på et speil fra århundredet før. De løsrevne rankestumper, der så ofte forekommer hos vor mester, findes på speilets ydre list sammen med laurbærkvaste og hans

kjære blomster. Under former sig en ranke med blomster, hvori en antikiserende medaljon. Hvorvidt denne antike medaljon er empirepåvirkning eller Louis quatorze er ikke godt at sige. Speilet i Sandvigs samlinger (fig. 47) er en anden type. Den har det 18 århundredes langstrakte form. Rammen bred med laurbærornamen-

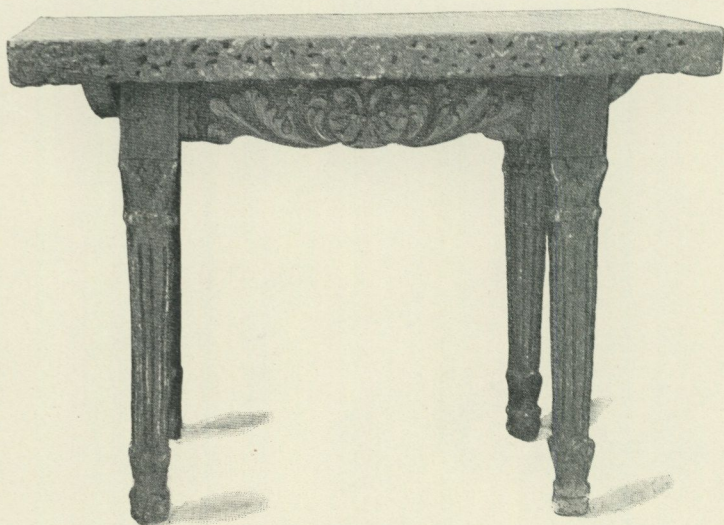
48. Lysekrone.

Omr. $\frac{1}{7}$ af nat. stør.
Origin. i Nordiska museet.

tik, meget yndet på speilrammer fra Ludvig XIV:s tid. Blomsterne dukker frem overalt, hans stakåndede ranker og lidt rococo ligeledes. På overstykket fremstilles en korsfæstelses-scene.

Vor mesters behandling af den gudbrandsdalske ranke er, som allerede seet, af en ganske respektløs art. Han hakker den op i småstykker og blander den vilkårligt ind, hvor han finder det for godt. Imidlertid har han gjort en praktisk brug af ranken, i den vakre og noget defekte lysekrone i Nordiska museet (fig. 48), der

er ligefrem fortræffelig. I den ydre form efterlignes det 17 århundredes vakre messingkroner, medens fladerne selvfølgelig dekorerer med blomster. Lysene bæres af rankearme. Hvorvidt dette er en egen opfindelse er vel tvilsomt. Bladverk i lysarmer forekommer jo allerede i middelalderen. Men denne vor mesters udnyttelse af det gudbrandsdalske bladverk, som han jo ikke så særlig yndede, er både smagfuld og morsom. Han brugte denne udelukkende de-

49. Bord.

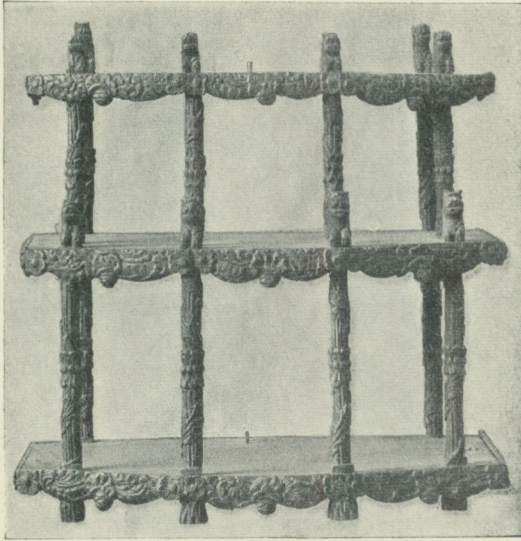
Omtr. $\frac{1}{10}$ af nat. stør.

Origin. i de Sandvigske samlinger, Lillehammer.

korative ranke som et konstruktivt led, hvad den ikke ofte blev brugt til.

Af større møbler har vistnok blomstermesteren gjort adskilligt; men endnu er lidet fundet. Traditionen ved at fortælle om en høist merkelig seng af vor kunstner, som stod på gården Seielstad, og som en englænder skal have kjøbt for en 20 år siden. Et konstruktivt prægtigt bord ejer Sandvigs samlinger (fig. 49). Medens rococoen övede en ganske stor indflydelse på de senere borde i Gudbrandsdalen, så er »blomstermesterens» retlinjet og sikkert. Som dekoration er ranken diskret anvendt langs bordpladens kant og på un-

derstellet. I inventaret udover landsbygden spiller i den senere tid hylden en ganske stor rolle. De bliver ofte på en egenartet måde præget af bygdernes særkarakter og disse små muntre möbler, udstillingsmontre, som de på en måde var for ejerens finere gjenstande som sølvkrus, glas og klunkeflasker, udstyres ofte med en sirlig kunstfærdighed. Nordiska museets hylde (fig. 50) har rent konstruktivt ingen særkarakter. Den er vakker og smagfuld. Dekorativt

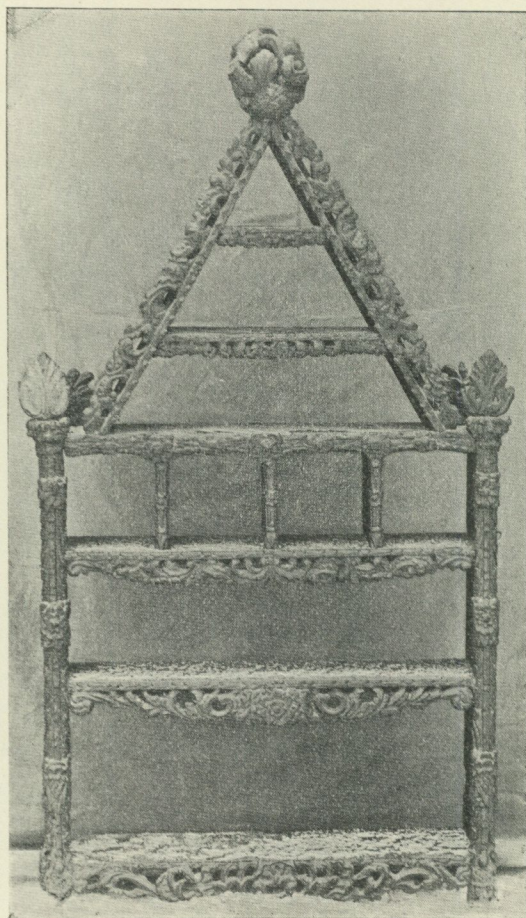
50. Hylde.

$\frac{1}{13}$ af nat. stør.

Origin. i Nordiska museet.

er her adskillig rococo; hans blomsterblad bliver imellem helt muslingartet, medens de bladverksomslængede søiler ganske udpræget har Louis seize'ns senere stilfølelse. Löverne er vel et gammelt renaissancecetræk. Disse kom jo i ny skikkelse ind igjen ved renaissance og virkede opmuntrende på den gamle dyreornamentik, som iøvrigt i Gudbrandsdalen ikke i den grad som andensteds er blevet dyrket. Mere folkelig er hylden i de Sandvigske samlinger (fig. 51) med den yndede trekantede opbygning överst. Ornamentiken er mere stilfærdig, og det hele giver et vist indtryk af at bestilleren selv

har givet sine små råd og anvisninger. Øverst krones hylden af en rigt udskåret knude af blomster og blade. Desuden har Sandvigs samlinger et par hylder, hvor han efterligner draperier (fig. 52), forarbejdet

51. Hylde.

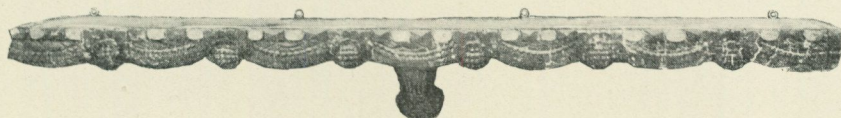
Omtr. $\frac{1}{13}$ af nat. stør.

Origin. i de Sandvigske samlinger, Lillehammer.

i hans eiendomlige teknik og med blomsterrosetter, der holder draperierne op. Sandvigs samlinger ejer desuden en liden fortreffelig urholder i rococoform med store prægtige blomster (fig. 53), der vistnok er af

ham. Nordiska museet ejer også en urholder af ham med en mindre morsom engel på.

Stilistisk står vor »blomstermester» som en folkekunstens eklektiker, en slags landleg feinschmecker, der lader ranker, rococo, Louis seize og arv fra det 17 århundrede vilkårlig blandes sammen efter en egen lunefuld smag. Han tager alt han har brug for og lader

52. Hylde.

Omt. $\frac{1}{17}$ af nat. stør.

Origin. i de Sandvigske samlinger, Lillehammer.

de forskellige stilstrømninger skylle ind på sig. Han sönderhakker den gudbrandsdalske ranke og benytter den helst lössluppet. Det er noget eget paradoxalt over ham. Folkekunsten er endnu et ubearbejdet felt og det er vanskelig at trænge ind i denne uensartede verden. Den typologiske metode, der på det arkæologiske område har indvundet så meget nyt land, vil nok have sin store betydning også for folkekunsten. Men man må være forsigtig og huske på, at folkekunsten er et urent materiale, hvor stadig historiske stilarter og kuriöse kunstnerpersonligheder kan gribe ind og fremkalde de mærkeligste typologiske konstellationer. Vor gamle klokker eller skolelærer, »blomstermesteren fra Ringebu», er en sådan, der maner til forsigtighed. Han er en stilistisk raritet, en sammenblander og forvirrer, en mand, der minder os om, at der også i folkekunsten gives individualiteter, en af de mange, der vel imellem bringer en smule forstyrrelse ind, når man som bedst tror at kunne indrette stiludviklingen hyggelig, typologisk og lovmæssig.

53. Urholder.

Omt. $\frac{1}{9}$ af nat. stør.

Origin. i de Sandvigske samlinger, Lillehammer.

HARRY FETT.

INNEHÅLL.

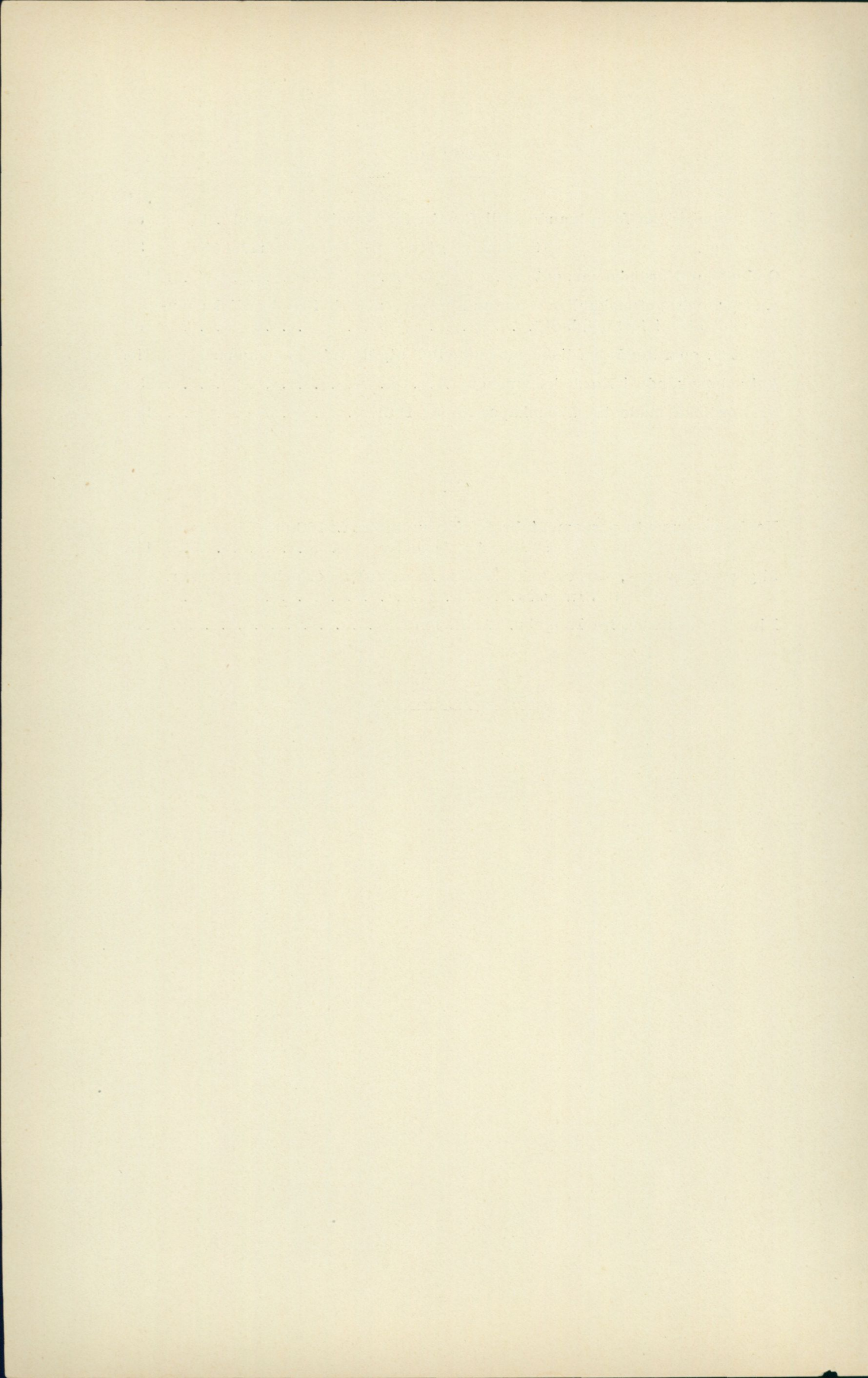
1.

	Sid.
Artur Hazelius' grafäsättning	1.
Nordiska museets styrelse och tjänstemän	4.
Strödda meddelanden angående Nordiska museet år 1902	8.
Styrelse	»
Tjänstemän och öfrig personal	»
Resor för museets främjande	11.
Museibyggnaden å Lejonslätten	»
Ekonomiska förhållanden	13.
Förvärf	14.
Deposition	41.
Skansens utveckling	»
Skansens kulturhistoriska byggnader	42.
Skansens klädkammare	53.
Skansens fester m. m.	54.
De naturvetenskapliga afdelningarna på Skansen	58.
Utställningslokaler, förevisningstider, museets specialutställningar	60.
Besök	63.
Brandförsäkring	64.
Utlånade och kopierade föremål	»
Utgifna arbeten	65.
Literär förbindelse med andra museer och samfund	66.
Nordiska museets fonder.	
1. Byggnadsfonden	67.
2. Allmänna fonden	68.
3. Pensionsfonden	»
4. Bredablicksfonden	»
5. Herman Frithiof Antells fond	69.
6. Tivolifonden	»
7. Johan August Hazelius' fond	70.
8. Grundfond af den 30 november 1901 till doktor Artur Hazelius' minne	»
9. Artur Hazelius' monumentsfond	71.
Donationer till Nordiska museet	72.

	Sid.
Testamentariska förordnanden till förmån för Nordiska museet	85.
Personer, som under år 1902 lämnat gåfvor till Nordiska museet . . .	89.
Ombud för Nordiska museet	100.
Museer och vetenskapliga samfund m. m., med hvilka Nordiska mu- seet står i förbindelse	107.
Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma . . .	118.
Antal besökande i Nordiska museet	131.
Ur Nordiska museets räkenskaper för år 1901	133.

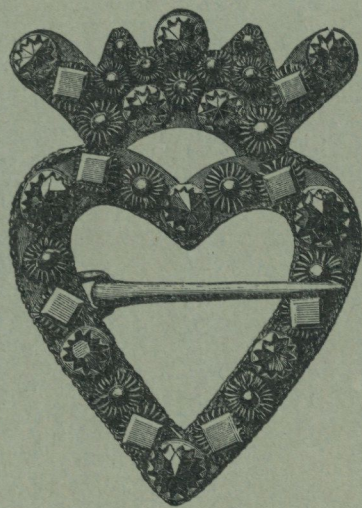
2.

Nordiska museets pergamentsbref från tiden före år 1600 med angifvande af innehållet förtecknade af JOH. AX. ALMQUIST	147.
Sagor och sägner, skrock och ofvertro från finnbygder och lappmarker. Upptecknade af H. SAMZELIUS	184.
Blomstermestern fra Ringeby. Af H. FETT	213.

*Arbeten, som angå Nordiska museet eller utgått från det samma
(se för öfrigt sid. 118 o. f.):*

- Samfundet för Nordiska museets främjande.** Meddelanden. Årg. 1881—1899 utgifna af A. HAZELIUS; årg. 1900 och 1901 af G. HAZELIUS. Stockholm 1881—1902. Pris: från 60 öre till 2 kr. 50 öre.
- Meddelanden från Nordiska museet.** Årg. 1897 och 1898 utgifna af A. HAZELIUS; årg. 1899—1902 utgifna af NORDISKA MUSEET. Stockholm 1898—1904. Pris: 3 kr. till 4 kr. 50 öre.
- Handlingar angående Nordiska museet.** Utgifna af A. HAZELIUS. 1—5. Stockholm 1890—1900. Pris: från 25 öre till 2 kr.
- Minnen från Nordiska museet.** Afbildningar af föremål i museet jämte åtföljande text, under medverkan af flere konstnärer och författare utgifna af A. HAZELIUS. B. 1 och 2. Stockholm 1880—1902. P. B. Eklunds förlag. Pris: 24 kr. bandet.
- Bidrag till vår odlings häfder.** Utgifna af ARTUR HAZELIUS. Afdelning 1—8. Stockholm 1881—1901. F. & G. Beijers och Nordiska museets förlag. Pris: från 75 öre till 3 kr.
- Afbildningar af föremål i Nordiska museet,** äfvensom af nordiska ansiktstyper, klädedräkter och byggnader, af hvilka teckningar förvaras i Nordiska museets arkiv. Utgifna af A. HAZELIUS. B. I. H. 1—7. Stockholm 1888—1892. Pris: 1 kr. 50 öre för hvarje häfte.
- Ringlekar på Skansen.** Utgifna af NORDISKA MUSEET. 2 uppl. Stockholm 1901. Pris 50 öre.
- Vinterbilder från Skansen.** Utgifna af A. HAZELIUS. 50 bilder i autotypi. Stockholm 1901. Pris: 2 kr.
- Sommarbilder från Skansen.** Utgifna af A. HAZELIUS. 50 bilder i autotypi. Stockholm 1901. Pris: 2 kr.
- Skansens zoologiska trädgård.** Kort vägledning för besökande utgifven af NORDISKA MUSEET. Stockholm 1903. Pris: 50 öre.
- Karta öfver Skansen, Lejonslätten och Framnäs å Kongl. Djurgården,** upprättad af C. E. DAHLMAN. 3 uppl. öfversedd år 1903 af AXEL ASKENBECK. Pris: 50 öre; å väfpapper 1 kr.
-

Spänne af silfver.
Från Vemmenhögs socken, Skåne.

Pris: 3 kronor.
